

Malî Hukuk Dergisi

JOURNAL OF FISCAL LAW

**VERGİ HUKUKU, MALÎ SUÇLAR VE CEZALAR,
ŞİRKETLER HUKUKU, KAMBIYO MEVZUATI,
DIŞ TİCARET VE TEŞVİKLER, GÜMRÜK UYGULAMALARI,
MUHASEBE, SERMAYE PİYASA HUKUKU,
AVRUPA BİRLİĞİ**

*TAX LAW, FISCAL CRIMES AND PENALTIES, COMPANY LAW,
EXCHANGE REGULATIONS, FOREIGN
TRADE AND INCENTIVES, CUSTOM ENFORCEMENTS,
ACCOUNTING, CAPITAL MARKET LAW, THE EUROPEAN UNION*

**MALÎ GELİŞMELER, MAKALELER, ANAYASA MAHKEMESİ
KARARLARI, DANIŞTAY KARARLARI, YARGITAY
KARARLARI, VERGİ MAHKEMESİ KARARLARI,
TEBLİĞLER, ŞİRKÜLERLER, GENELGELER,
İÇ GENELGELER, MUKTEZALAR,
RESMÎ GAZETE ÖZETLERİ,
MALÎ HUKUK İLE İLGİLİ ÖNEMLİ BİLGİLER,
YENİ YAYINLAR**

*FISCAL DEVELOPMENTS, ARTICLES, THE CONSTITUTIONAL
COURT' DECISIONS, COUNCIL STATE DECISIONS, COURT OF
CASSATION DECISIONS, TAX COURTS' DECISIONS, COMMUNIQUÉS,
CIRCULARS, CIRCULAR LETTERS, DOMESTIC CIRCULAR LETTERS,
TAX RULINGS, ABSTRACTS OF OFFICIAL GAZETTE, MAJOR
INFORMATION OF FISCAL LAW, NEW PUBLICATIONS*

TR Dizin Hukuk Veri Tabanında Dizinlenmektedir

Malî Hukuk Dergisi
Journal of Fiscal Law

“Hakemli Dergidir”/“Peer reviewed Journal”

Sayı/Issue: 256

Yıl/Year: 2026

Yayın Sahibi/Publisher: Legal Yayıncılık A.Ş. adına Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni/*On Behalf of Legal Yayıncılık INC. Publisher and Executive Editor*
Av./Atty. Lütfürrahman BAŞÖZ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü/

Responsible Manager: Av./Atty. Ramazan ÇAKMAKCI

Koordinatör/Coordinator: Av. Arb./Atty. Mediator Seçil SAĞEL

Yayıncının Adı/Name of

Publishing Company: (Sertifika No./Certificate No. 27563)

Basım ve Cilt/Printing and Volume: Net Kırtasiye Tanıtım ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti. (Net Copy Center)
(Sertifika No./Certificate No.: 47334)
Tel: 0212 249 40 60

Basıldığı Yer/Place of Publication: İnönü Cad. Beytülmalcı Sk. No: 23/A
Gümüşsuyu/Beyoğlu-İstanbul

Basıldığı Tarih/Publication Date: Nisan/April 2026

Yönetim Yeri/Place of Management: Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7
Kadıköy/İstanbul
Tel: 0 216 449 04 85-86 Faks/Fax: 0 216 449 04 87

E-posta/E-mail: legal@legal.com.tr

URL: www.legal.com.tr

Yayın Dili/Published on Language: Türkçe/İngilizce

Yayın Türü/Type of Publication: Uluslararası, Süreli, Aylık Hukuk Dergisi/
This journal is a peer reviewed international law journal published per month

Yurt Dışı Temsilciliği

Legal Publishing Albania Shpk

Rruga Sami Frasheri, pallati 14, hyrja 11, ap. 8 ne

Tirane/Albania

www.legalalbania.com

info@legalalbania.com

Basılı ISSN: 1305-4074

Online ISSN: 2149-4185

Dergiye yapılan atıflarda “MHD” kısaltması kullanılmalıdır.
For citations please use the abbreviation: “MHD”

Katkıda bulunmak isteyenler için iletişim bilgileri:
All correspondence concerning articles and other submissions should be addressed to:

E-mail: akademi@legal.com.tr

Telefon/Phone: 0 216 449 04 85-86

Faks/Fax: 0 216 449 04 87

Posta Adresi/Postal Address:

Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7 Kadıköy/İstanbul

Bu dergide yayımlanan yazılarda ileri sürülen görüşler yazarlara aittir.

Articles published in this journal represent only the views of the contributors.

Copyright © 2026

Bu derginin tüm yayın hakları LEGAL YAYINCILIK A.Ş. 'ye aittir. Yayınevinin izni alınmadan eğitim ve tanıtım amaçlı kısmi alıntılar hariç olmak üzere hiçbir şekilde kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

All rights reserved. No part of this publication may be copied, reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by means, without the prior expressed permission in writing of the LEGAL YAYINCILIK A.Ş.

MALÎ HUKUK DERGİSİ

Caferağa Mah. General Asım Gündüz Cad.
(Bahariye) Sekizler Apt. No: 59 D: 6-7 Kadıköy/İstanbul
Tel: (216) 449 04 85 - 449 04 86 Faks: (216) 449 04 87
İnternet adresi: www.legal.com.tr
E-mail: legal@legal.com.tr

Dergimizin web sayfası için "<https://legal.com.tr/dergi/malihukukdersisi>" adresini ziyaret edebilirsiniz.

GENEL EDİTÖR
EDITOR IN CHIEF

Prof. Dr. Hakan ÜZELTÜRK - İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi

DİL EDİTÖRÜ
LANGUAGE EDITOR

C. Mengü ACUN - M.A., J.D.

YAYIN KURULU*
EDITORIAL BOARD

Prof. Dr. Barış BAHÇECİ - İzmir Ekonomi Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Balca ÇELENER - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ege GÖKTUNA - Özyeğin Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. S. Ateş OKTAR - Emekli İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Prof. Dr. Ümit Süleyman ÜSTÜN - Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi

DANIŞMA KURULU*
ADVISORY BOARD

Prof. Dr. Antonia Agullò AGUERO - Pompeu Fabra University Faculty of Law,
Barcelona-Spain
Prof. Dr. Mustafa AKKAYA - Emekli -Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Murat ALIŞKAN - Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Dr. Mustafa ALPASLAN - SMMM -KGK Serbest Denetçi
Prof. Dr. Sıtkı Anlam ALTAY - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Doç. Dr. Erdem ATEŞAĞAOĞLU - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Erkan AYDIN - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi
Prof. Dr. Ludovic AYRAULT - Sorbonne Law School, Paris 1 Pantehon - Sorbonne-
France
Hakan Hasan ARI - Yeminli Malî Müşavir
Yahya ARIKAN - TÜRMOB Genel Sekreteri
Prof. Dr. İrfan BARLASS - İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Murat BAŞARAN - Vergi Başmüfettişi

---

* Alfabetik sıralama soyadı dikkate alınarak yapılmıştır.

- Prof. Dr. Özgür BİYAN** - Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, İİBF
Prof. Dr. Duran BÜLBÜL - Atılım Üniversitesi İİBF
Dr. Georges CAVALIER - Université Jean Moulin Lyon 3 Faculté de Droit, Lyon-France
- Prof. Dr. Gülay COŞKUN** - Emekli Yıldız Teknik Üniversitesi İİBF
Mustafa ÇAMLICA - Yeminli Malî Müşavir
- Prof. Dr. Volkan DEMİR** - Emekli Galatasaray Üniversitesi İİBF
Dr. Öğr. Üyesi Bumin DOĞRUSÖZ - Altınbaş Üniversitesi İktisat Fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi Ezhan DOĞRUSÖZ - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi
Adem DURAK - Yeminli Mali Müşavir
Fatih DURAL - Yeminli Malî Müşavir
Sedat ERATALAR - Yeminli Mali Müşavir
- Prof. Dr. Adnan GERÇEK** - Bursa Uludağ Üniversitesi İİBF
Prof. Dr. Ayşe GÜNER - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi Maliye Bölümü
Prof. Dr. Gülsen GÜNEŞ - Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Prof. Dr. Marco GREGGI - University of Ferrara Department of Law, Ferrara-Italy
Feridun GÜNGÖR - Yeminli Mali Müşavir
- Yan HE** - The Capital University of Economics and Business, Beijing-China
Prof. Dr. Aykut HEREKMAN - Emekli - Anadolu Üniversitesi İİBF
Assoc. Prof. Dr. Simon ISTVÁN - Eötvös Loránd University (ELTE) Faculty of Law, Budapest-Hungary
Mehmet İPEK – Avukat
- Prof. Dr. Yusuf KARAKOÇ** - Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Av. Prof. Dr. Filiz KESKİN - Emekli İstanbul Arel Üniversitesi - Vergi Hukukçusu
Prof. Dr. Nataša Žunić KOVAČEVIĆ - University of Rijeka Faculty of Law, Rijeka-Croatia
- Serdar KOYUTÜRK** - Vergi Konseyi Eski Genel Sekreteri
Doç. Dr. Resul KURT - SGK Emekli Başmüfettiş
Mehmet KÜÇÜKKAYA - Avukat
Mustafa KOÇ - Yeminli Malî Müşavir
- David MASSEY** - The University of Central Lancashire Faculty of Business and Justice, Preston, Lancashire, United Kingdom
Prof. Dr. Tekin MEMİŞ - Emekli Beykent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Adnan NAS - Yeminli Malî Müşavir
Öznur ONAT - Avukat
- Prof. Dr. Yenal ÖNCEL** - Emekli - İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi
Osman ÖZEN - Yeminli Mali Müşavir
Asım ÖZGÖZÜKARA - Yeminli Malî Müşavir

Assoc. Prof. Dr. Ana Macho Belen PEREZ - Pompeu Fabra University Faculty of Law, Barcelona-Spain.

Prof. Dr. Nevzat SAYGILIOĞLU - Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi

Dr. Veysi SEVİĞ - Emekli- Marmara Üniversitesi İİBF - İTO Müşaviri

Prof. Dr. Elif SONSUZOĞLU - Antalya Bilim Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Başar SOYDAN - Marmara Üniversitesi İktisat Fakültesi

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ - Bursa Uludağ Üniversitesi Emekli Hukuk Fakültesi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Fethi ŞUA - Yeditepe Üniversitesi

Prof. Dr. Sultan TAHMAZOĞLU ÜZELTÜRK - İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi

Prof. Dr. Metin TAŞ - Emekli -Gazi Üniversitesi İİSBF

Ferruh TUNÇ - Yeminli Mali Müşavir

Bora UNUTMAZ - Vergi Başmüfettişi

Mustafa UYSAL - Vergi Konseyi Eski Başkanı

Cahit YERCİ - Vergi Başmüfettişi

Prof. Dr. Güneş YILMAZ - Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi

Prof. Dr. Hatice YURTSEVER - Celal Bayar Üniversitesi İşletme Fakültesi

Dr. Sinan H. YÜKSEL - Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi

MALİ HUKUK DERGİSİ YAYIN İLKELERİ

PUBLICATION AND SUBMISSION REQUIREMENTS OF JOURNAL OF FISCAL LAW

1. Mali Hukuk Dergisi, ayda bir yayınlanan hakemli bir dergidir.

The Journal of Fiscal Law is a peer reviewed journal published per month.

2. Dergi'de yayınlanabilecek yazılar, mali hukuk alanını ilgilendiren içerikte her türlü makale, karar incelemesi ve kitap incelemesi ile çevirilerdir. Yazıların dili, Türkçe veya diğer Avrupa dilleridir.

This is a journal of law focusing on legal issues concerning fiscal law. Articles, case notes and comments, discussions of legislative development, book reviews and other similar type of papers which are written in Turkish and in other European languages are welcome.

3. Dergi'de yayınlanmak üzere gönderilen yazılar başka bir yerde yayınlanmamış ya da yayınlanmak üzere gönderilmemiş olmalıdır.

Articles that will be sent to the editor should not be published elsewhere, nor be submitted to other journals simultaneously.

4. Yazılar Microsoft Word (Microsoft Office 98 ve üzeri versiyonlar) formatında (.doc veya.docx dosya uzantılı olarak) yazılmış olmalıdır. Ayrıca yazılar, aşağıdaki şekil şartlarına uygun olarak kaleme alınmış olmalıdır:

Kağıt boyutu: A4

Üst: 2,5 cm; Alt: 2,5 cm; Sol: 2 cm; Sağ: 2 cm

Metin: Times New Roman, 12 punto, 14 nk satır aralığı, iki yana yaslı

Dipnotlar: Sayfa altında, Times New Roman, 10 punto, 12 nk satır aralığı, iki yana yaslı

Articles should be submitted as Microsoft Word (either with.doc or.docx file extensions) documents (Microsoft Office 1998 or higher versions). Articles should be written according to the following style guidelines:

Paper size: A4

Top: 2.5 cm; Bottom: 2.5 cm; Left: 2 cm; Right: 2 cm

Text body: Times New Roman, 12 points, at 14 nk line spacing, justified

Footnotes: Times New Roman, 10 points, at 12 nk line spacing, justified

5. Dergi’de yayınlanmak üzere gönderilen makaleler “[https:// malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp](https://malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp)” adresinde yer alan dergi sistemine yazar tarafından yüklenmelidir. Makale yüklemesi için yazarların belirtilen dergi sistemi üzerinden email adresleri ve oluşturacakları şifre ile kayıt olmaları gerekmektedir. Kayıt ve makale yükleme aşamalarına ilişkin detaylı bilgi için “<https://legal.com.tr/icerik/yayin-ilkeleri>” adresimizde yer alan “Dergi Platformu Yazar Kullanım Kılavuzu” incelenmelidir. Makale yükleme işlemi tamamlandıktan sonra yayınevi tarafından gerekli değerlendirme yapılacak olup, makale yazarları süreç takibini anılan sistem üzerinden gerçekleştirebilecektir. Makalenin basılı olarak teslimi gerekmemektedir.

The articles that are sent for publication, have to be uploaded by the author to the journal system that’s address is “<https://malihukuk.legaldergi.com.tr/dergi.jsp>”. In order to upload the article to the system, authors have to sign up with their own e-mail addresses and adjust a password to register. The “Journal System Usage Guide” in the address of, <https://legal.com.tr/icerik/yayin-ilkeleri>, the steps should be viewed for the exhaustive information about signing up to the system and uploading the articles. After the articles are uploaded by the author, the article will be evaluated by the publishing house. The evaluation steps can be seen on the system. The printed version of the article is not required to be delivered to the publishing house.

6. Yazıyla birlikte yazarın (veya yazarların) adına, unvanına, çalıştığı kuruma, açık adresine, kolay ulaşım sağlanabilecek telefon numaralarına, elektronik posta adreslerine ve “<https://orcid.org>” adresinden alınacak ORCID koda ilişkin bilgiler ve fotoğraflı özgeçmişi de editöre ulaştırılmalıdır.

Along with the paper, the following must be submitted to the editor: the name, and the title of the author (authors), his/her institutional affiliation; his/her street address, telephone number (s) where he/she could be easily reached; his/her e-mail address (addresses), and the information about ORCID code which would be obtained through the web address of <https://orcid.org> and CV (should be attached photo)

7. Dergi’ye gönderilen makaleler Türkçe ve İngilizce **başlık** ile hem İngilizce hem de Türkçe **özet (öz)** kısmı içermelidir. Özet (öz) yazımında en fazla 160 kelime kullanılmalıdır. Makaleler en az 5, en fazla 10 adet anahtar kelime/keywords içermelidir.

*Papers submitted to the Journal must have **titles, and abstracts** both in Turkish and in English. Abstracts should be include up to 160 words. Papers must contain at least 5 and at the most 10 keywords.*

8. Dergi'ye gönderilen makalelerde, ilgili makaledeki konuyu tanımlayan Türkçe ve İngilizce uygun **anahtar kelimeler** bulunmalıdır.

*All articles should be accompanied by a sufficient number of **keywords** in Turkish and English that reflect the content of the article.*

9. Dergiye gönderilen makalelerde **atıf dipnotları ve kaynakça** Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities (OSCOLA) stilinde hazırlanmalıdır.

***Citation footnotes and bibliography** should be prepared in Oxford University Standard for the Citation of Legal Authorities (OSCOLA) style in the articles that sent to journal.*

10. Etik ilkeler ve kurallar konusunda 'Yayın Etiği Komitesi'nin (Committee on Publication Ethics - COPE (<https://publicationethics.org/>)) yönergelerini esas almıştır.

On the subject of ethical principles and rules, it took the directives of the Committee on Publication Ethics -COPE (COPE: Committee on Publication Ethics) as a basis.

11. Dergi'ye gönderilen makalelerin yazım bakımından son denetimlerinin yapılmış olduğu ve **basılmaya hazır olarak** verildiği kabul edilir.

*All submissions are regarded as **ready to publish** and already proofread by the author himself.*

12. Tüm Hakem Raporları, **ULAKBİM** (Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi) **Hukuk Veri Tabanı Komitesi** tarafından denetlenmesine olanak verecek şekilde 5 yıl saklanır.

*All reviewers' evaluation reports will be kept for at least five years after publication and copies of these reports will be sent to the **ULAKBİM** (Turkish Academic Network and Information Center) **Law Database Committee** whenever required.*

13. Dergi'ye ait yeni sayı yayınlandıkça, bu sayı tek bir **PDF** kopyası şeklinde **ULAKBİM Online Dergi Takip Sistemine (ODİS)** yüklenir. Ayrıca Dergi'nin 2 adet basılı kopyası da ULAKBİM'e kargo ile ulaştırılır.

*Each Publisher issue of the Journal will be uploaded as a **PDF** file to the **Online Journal Watch System of ULAKBİM (ODİS)**. Also two copies of the published issue will be delivered to ULAKBİM by cargo.*

14. Dergi basıldıktan sonra ilgili sayının yazarlarına ve bu sayıda hakemlik yapmış olanlara ücretsiz olarak gönderilir.

Free copies of the published issue will be sent both to the author (s) and to the reviewer (s).

Hakem Değerlendirme Sistemi/Arbiter Evaluation System

15. Yayın Kurulu'nda ilk değerlendirilmesi yapılan makaleler, anonim olarak hakeme gönderilecek, hakemden gelen rapor doğrultusunda makalenin yayınlanmasına ya da düzeltme istenmesine ya da yayınlanmamasına karar verilecek ve yazar durumdan en kısa zamanda haberdar edilecektir. Tamamlanmış veya düzeltilmiş yazı, Yayın Kurulu'nca, tekrar hakeme gönderilir.

After the initial assessment of the articles is completed by the editorial board, the articles will be submitted to a peer reviewer anonymously. In accordance with the reviewer's report, editing may be requested, the article may get published, or the article may be rejected. The author shall be notified of the decision as soon as possible. The editorial board shall submit the final, or the edited article to the peer reviewer one more time.

16. Her makale için hakem sayısı en az iki olup, iki hakemin görüşlerinin farklı olması durumunda editör veya üçüncü bir hakemin görüşü alınacaktır.

For each paper there would be at least two arbiters; when these two arbiters have conflicting opinions, either the editor or a third arbiter will be consulted.

17. Dergi, hakemin yazarı bilmemesi esasına (**kör hakemlik**) dayanır. Hakeme gönderilecek makalelerde de yazarın kimliğine ilişkin bilgilerin gizliliği sağlanır.

*All articles submitted are subject to a **blind peer review**. The identity of the author (s) and reviewer (s) will not be revealed to the other party.*

Dergi Hakkında

Mali Hukuk Dergisi (MHD), ayda bir yayımlanan hakemli bir dergidir. 2005 yılından beri yayın hayatını sürdürmekte olan dergide hakem denetiminden geçmiş makaleler, karar tahlilleri, içtihat ve mevzuat kronikleri ile eser incelemelerine yer verilmektedir. Her sayıda Türk ve yabancı akademisyenler ve hukuk uygulamacıları tarafından kaleme alınan, mali hukuk ile ilgili değerli eserler yayımlanmaktadır.

Okuyucularımızın göndereceği mali hukuk alanına ilişkin makaleler ve diğer türdeki eserlerle (karar tahlilleri, eser incelemeleri vb.), dergimizin daha da zenginleşeceğine inanıyoruz.

Dergimizin etik ilkeleri, yayın ve intihal politikasına ilişkin detaylı bilgilere <https://legal.com.tr/dergi/malihukukdergisi> adresinde yer verilmiştir.

About Journal

The Journal of Fiscal Law (MHD) is a peer reviewed journal published per month concentrating on issues of law and considers for publication articles, case notes and comments, discussions of legislative developments and book reviews. It has been in publication since 2005. Each issue contains scholarly works concerning Fiscal law bulletin/journal, authored by scholars and practitioners around the globe.

We welcome your contributions in the form of articles, notes, comments or reviews on topics reflecting a broad range of perspectives on fiscal law; with your contributions and support our journal will progress.

Detailed information about our journal's ethical principles, its policy on publication and plagiarism may be found in the following address: <https://legal.com.tr/dergi/malihukukdergisi>

Kişisel Verileriniz Hakkında Bilgilendirme

Dergimiz, Legal Yayıncılık A.Ş. tarafından hakemli, uluslararası ve süreli yayın vasfıyla yayımlanmakta olup abonelik kapsamında daha önce bize bildirmiş olduğunuz adresinize gönderilmektedir.

6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ve ikincil mevzuat kapsamında, Dergimizin dağıtım faaliyetinin gerçekleştirilebilmesi amacıyla isim, unvan, adres ve iletişim bilgileriniz işlenmekte ve ilgili kurye/kargo şirketine aktarılmaktadır. Söz konusu kişisel verileriniz, aksi yönde bir talebiniz olmaması halinde Dergimizin yayınlandığı süre boyunca mevzuata uygun olarak saklanacaktır.

6698 sayılı Kanun uyarınca, söz konusu faaliyet kapsamında veri sorumlusu Legal Yayıncılık A.Ş. olup, Kanununun 11. maddesi kapsamındaki haklarınız için legal@legal.com.tr veya abone@legal.com.tr adresine e-posta yoluyla başvurabilirsiniz.

Regarding Your Personal Information

Our journal published by Legal Yayıncılık A.Ş. is a peer reviewed, international, and a periodical publication. As a part of your membership status, it is mailed to the address that you previously supplied to us.

Under the 6698 numbered Law on the Protection of Personal Information, and secondary legislation, your name, your title, your address, and your contact information are recorded, and communicated to the relevant shipping company for the purpose of distributing our periodical. Unless you request otherwise, during the term of our publication, your personal information shall be kept in accordance with the legislation.

Under the 6698 numbered Law, Legal Yayıncılık A.Ş. is the responsible party for the data. Regarding your rights under article 11 of the Law, you may get in touch with us by e mailing to us either at legal@legal.com.tr or abone@legal.com.tr

GÜNDEM/AGENDA

... Yorumsuz ...

**Vergi borcu olanlar dikkat! 40 bin TL'ye yükseltildi,
30.3.2026, www.hurriyet.com.tr**

Hazine ve Maliye Bakanlığı, vergi cezalarında indirim ve uzlaşma bekleyen mükellefler için yeni bir dönem başlattı. 2026 yılı için uzlaşma sınırı 40 bin TL'ye çıkarıldı. Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesindeki Gelir İdaresi Başkanlığı, vergi cezası alan vatandaşların ve şirketlerin idare ile nasıl el sıkılabileceğini (uzlaşabileceğini) düzenleyen yeni tebliği yayımladı. 28 Mart 2026 tarihli Resmî Gazete'de yer alan düzenleme, hangi ceza tutarı için hangi makama başvurulacağını net bir şekilde ortaya koydu.

CEZANIN MİKTARINA GÖRE YETKİLİ KURUL DEĞİŞECEK

Yeni düzenlemeye göre, vergi cezalarında uzlaşma masasına oturacak heyetler cezanın büyüklüğüne göre belirlenecek. Eğer ceza miktarı vergi dairesindeki yerel komisyonların yetkisini aşıyorsa, konu sırasıyla Defterdarlık, Koordinasyon Komisyonu veya Ankara'daki Merkezi Uzlaşma Komisyonu'na taşınacak. Mükellefin birden fazla cezası varsa, hangi komisyonun yetkili olduğunu en yüksek tutarlı ceza belirleyecek. Böylece tüm cezalar tek bir masada, en yetkili komisyon tarafından görüşülerek işlem karmaşasının önüne geçilecek.

40 BİN TL'NİN ALTI VE ÜSTÜ İÇİN FARKLI KURALLAR

Vatandaşları en çok ilgilendiren usulsüzlük cezalarında ise "uzlaşma sınırı" yeniden değerlendirilme oranına göre güncellendi. Daha önce 5 bin TL olarak uygulanan alt sınır, 2026 yılı için 40 bin Türk lirası olarak ilan edildi. Buna göre; 40 bin TL'yi aşan usulsüzlük cezaları için mükellefler uzlaşma masasına oturabilecek. Bu tutarın altında kalan cezalar için ise uzlaşma yerine, kanunda belirtilen indirim haklarından (yüzde 50 artırımlı indirim) yararlanılabilecek.

TÜM CEZALAR AYNI MASADA ÇÖZÜLECEK

Eğer bir mükellef hem vergi aslına bağlı bir ceza (vergi ziyarı) hem de usulsüzlük cezası almışsa, hangi komisyonun bakacağına ana vergi cezası tutarı karar verecek. "Uzlaşmada birlik" ilkesi gereği, ana ceza hangi komisyonun yetkisindeyse, diğer küçük cezalar da aynı heyet tarafından karara bağlanacak.

SÜREÇLER HIZLANACAK

Hazine ve Maliye Bakanlığı, uzlaşma görüşmelerinin yerinde ve hızlı bir şekilde sonuçlanması için Gelir İdaresi Başkanlığı'na illere göre özel yetkiler verme imkanı da tanıdı. Bugün itibarıyla yürürlüğe giren tebliğ ile vergi ihtilaflarının mahkemeye gitmeden, idare ile anlaşarak çözülmesi hedefleniyor.

Prof. Dr. Hakan ÜZELTÜRK
Legal Malî Hukuk Dergisi Editörü

MALÎ HUKUK DERGİSİ

Sayı: 256/Yıl: 2026

İÇİNDEKİLER

Makaleler	XXIII
Araştırma Makalesi	
Doğum Teşviklerinin Vergi Sistemindeki Konumu ve Sosyal Hizmet Boyutu: Türkiye Uygulamasının Hukuki Analizi <i>Prof. Dr. Özgür ALTINDAĞ</i> <i>Doç. Dr. Osman GEYİK</i>	1
Fransa Anayasa Mahkemesinin Dijital Hizmet Vergisi Üzerine Verdiği Kararın İncelenmesi <i>Dr. Öğr. Üyesi Sevda KARTAL</i>	35
Engellilerin Araç Alımına Yönelik ÖTV İstisnası Düzenlemesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2024/240 E., 2025/100 K. Sayılı Kararı Doğrultusunda Değerlendirilmesi <i>Dr. Öğr. Üyesi Sedat POLAT</i> <i>Av. Muzaffer ÖNDER</i>	61
Malî Gelişmeler	87
Bölge Adliye Mahkemesi Kararları	95
Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları.....	97
İdari Görüşler	135
Sirküler Listesi.....	137
Sirkülerler.....	139
Resmî Gazete Özetleri	141
Önemli Bilgiler	151
Yüksek Mahkeme Kararları Arama Dizini	181
Kanun Maddelerine Göre Arama Dizini.....	183

JOURNAL OF FISCAL LAW

Issue: 256/Year: 2026

CONTENTS

Articles.....	XXIII
Research Articles	
The Position of Birth Incentives in the Tax System and the Social Work Dimension: A Legal Analysis of the Turkish Implementation <i>Prof. Dr. Özgür ALTINDAĞ</i> <i>Assoc. Prof. Dr. Osman GEYİK</i>	1
An Assessment of the French Constitutional Court's Decision on the Digital Services Tax <i>Dr. Lecturer Sevda KARTAL</i>	35
Assessment of the Special Consumption Tax Exemption for Vehicle Purchases by the Disabled in Accordance with the Constitutional Court's Decision No. 2024/240 E., 2025/100 K. <i>Dr. Lecturer Sedat POLAT</i> <i>Atty. Muzaffer ÖNDER</i>	61
Fiscal Developments	87
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal.....	95
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal	97
Administrative Opinions	135
Circular List	137
Circulars	139
Abstracts of Official Gazette.....	141
Important Information.....	151
Index of High Courts' Decisions.....	181
Index of Related Law Code Articles	183

MAKALELER

ARTICLES

* Doğum Teşviklerinin Vergi Sistemindeki Konumu ve Sosyal Hizmet Boyutu:
Türkiye Uygulamasının Hukuki Analizi

*The Position of Birth Incentives in the Tax System and the Social Work Dimension:
A Legal Analysis of the Turkish Implementation*

Prof. Dr. Özgür ALTINDAĞ
Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. Osman GEYİK

* Fransa Anayasa Mahkemesinin Dijital Hizmet Vergisi Üzerine Verdiği Kararın
İncelenmesi

*An Assessment of the French Constitutional Court's Decision on the
Digital Services Tax*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sevdâ KARTAL

* Engellilerin Araç Alımına Yönelik ÖTV İstisnası Düzenlemesinin Anayasa
Mahkemesi'nin 2024/240 E., 2025/100 K. Sayılı Kararı Doğrultusunda
Değerlendirilmesi

*Assessment of the Special Consumption Tax Exemption for Vehicle Purchases by the
Disabled in Accordance with the Constitutional Court's
Decision No. 2024/240 E., 2025/100 K.*

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sedat POLAT
Av./Atty. Muzaffer ÖNDER

**DOĞUM TEŞVİKLERİNİN VERGİ SİSTEMİNDEKİ
KONUMU VE SOSYAL HİZMET BOYUTU:
TÜRKİYE UYGULAMASININ HUKUKİ ANALİZİ***

*(THE POSITION OF BIRTH INCENTIVES IN THE TAX SYSTEM AND THE SOCIAL
WORK DIMENSION: A LEGAL ANALYSIS OF THE TURKISH IMPLEMENTATION)*

Prof. Dr. Özgür ALTINDAĞ**
Doç. Dr./Assoc. Prof. Dr. Osman GEYİK***

ÖZ

Vergilerin fiskal amaçlarının dışında ekstra-fiskal amaçlarının varlığı, vergisel düzenlemelerin sosyal alanlarda önemini artıran bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Vergiler sadece kamu ekonomisi açısından önemli bir gelir yaratma aracı olmanın yanı sıra sosyal hayatı ve yapıyı düzenleyici rol üstlenmektedir. Doğum teşvikleri bu düzenlemelerden sadece biri olarak değerlendirilebilir. Devlet zaman zaman sosyal hayatı düzenlemek doğum oranı ve demografik yapıyı da kapsayacak şekilde uzun vadeli politikaları belirlemek amacıyla vergilerin ekstra-fiskal yönünü de dikkate alarak vergileri önemli bir politika aracı olarak kullanabilmektedir. Çalışmada, özellikle Türkiye’deki nüfus oranlarının azalma eğilimi çerçevesinde ülke gündeminde yer alan ve hükümet politikası olarak hayata geçirilen “Aile Yılı” kapsamında genel bir değerlendirilmiştir.

---

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 25.11.2025 tarihinde Yayınevimize ulaşmış olup, 12.01.2026 tarihinde birinci hakem; 16.03.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.88593>

** Dicle Üniversitesi, İİBF Sosyal Hizmet Bölümü, ozgur.altindag@dicle.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-4828-7501

*** Dicle Üni. İİBF Siyaset Bilimi ve Kamu Yöntemi Bölümü, osman.geyik@dicle.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0001-9885-9638

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmişlerdir.

Katkı Payı Oranı: Yarı yarıya (%50/%50)'dir.

Bu makaleye atıf için; ALTINDAĞ, Özgür, GEYİK, Osman, “Doğum Teşviklerinin Vergi Sistemindeki Konumu ve Sosyal Hizmet Boyutu: Türkiye Uygulamasının Hukukî Analizi”, *Mali Hukuk Dergisi*, Sayı No.: 256, 2026, s. 1-34.

dirme yapılarak, Türk Vergi Sistemi içinde söz konusu politikayı destekleyici vergisel düzenlemelere yer verilerek vergi mevzuatında yer alan vergisel teşvikler incelenmiş ve bu doğrultuda Türkiye'deki mevcut durum kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Doğum Teşvikleri, Türk Vergi Sistemi, Doğurganlık Oranı, Sosyal Hizmet, Aile Yılı

ABSTRACT

Social policy fields now require tax regulations to handle both fiscal purposes and extra-fiscal objectives of taxation. The public economy generates most of its revenue through taxation but taxes serve dual purposes of revenue generation and public conduct regulation and community stability preservation. The birth incentive program demonstrates how regulatory measures operate in this situation. The state uses taxes as a strategic policy tool to control social behavior while creating long-term policies that affect birth rates and population demographics through their extra-fiscal tax functions. The research conducts an overall assessment of the “Year of the Family” government program which emerged to combat Turkey's decreasing population numbers. The research investigates Turkish Tax System incentives and supporting regulations for this policy while delivering a complete analysis of Turkey's current situation.

Keywords: Birth Incentives, Turkish Tax System, Fertility Rate, Social Work, Family Year

***

1. GİRİŞ

Türkiye’de doğurganlık oranının düşmesi bununla orantılı olarak nüfusun yaşlanması, çalışma çağındaki nüfusun yakın dönemde daralma riskiyle karşı karşıya kalması, aileyi ve doğumu destekleyici araçların kullanılmasında kamu politikalarının önemini artırmaktadır. Doğrudan ‘her çocuk için şu kadar vergi indirimi’ şeklinde saf bir nüfus artışı vergisel teşvik sistemi olmamasına karşın mevcut gelir ve kurumlar vergisi düzenlemeleriyle doğumu ve çocuk sahibi olmayı dolaylı şekilde destekleyen çeşitli istisna, indirim ve kazanç istisnası hükümleri Türk Vergi Sistemi içinde yer almaktadır.

Türkiye 85,66 milyon kişinin yaşadığı bir ülke olarak yakın zamana kadar genç ve dinamik nüfusu ile ön plana çıkan bir ülke olsa da son 20 yıla bakıldığında doğum oranlarındaki hızlı düşüş ve artan yaşlı nüfus ile birlikte Türkiye'nin de giderek yaşlandığını söylemek mümkündür.

Türkiye'de dönem dönem çok farklı nüfus politikaları uygulanmıştır. 1923 ile 1946 yılları arasında nüfus politikaları doğumu teşvik eden bir tarzda (pronatalist) şekillenmiştir. Bu dönemde Türkiye'de "güçlü nüfus, güçlü millet" anlayışının hâkim olduğu ve genel olarak nüfus artışını teşvik eden uygulamaların devlet politikalarının merkezinde yer aldığı ifade edilebilir. Burada amaç büyük savaşlardan çıkan ülkenin artan insan gücü ihtiyacının doğal yollarla karşılanmasıdır. Bu nüfus artışını öngören politikalar aslında kendini nüfus artış oranları ile de göstermiştir. Yıllar içindeki nüfus artışına bakıldığında:

Türkiye'de ilk yapılan resmi nüfus sayımı 28.10.1927 yılında yapılmıştır. Bu sayım sonucuna göre 1927 yılında ülke nüfusu 13.648.270 kişi olarak belirlenmiştir¹. Sonrasında yapılan sayımlarda nüfus artışı şu şekilde gerçekleşmiştir²:

Tablo 1: 1927-2024 Nüfus Artış Oranları

Yıl	Toplam Nüfus	Artış Oranı
1927	13.648.270	
1935	16.158.018	+ %18,39
1940	17.820.950	+ %10,29
1945	18.790.174	+ %5,44
1950	20.947.188	+ %11,48
1955	24.064.763	+ %14,88
1960	27.754.820	+ %15,33
1965	31.391.421	+ %13,10
1970	35.605.176	+ %13,42

¹ İstatistik Umum Müdürlüğü, 'Fasikül I: Mufassal Neticeler İcmal Tabloları. 28 Teşri-nevvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri' (1927) <<https://kutuphane.tuik.gov.tr/pdf/0015452.pdf>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025.

² Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 'Yıllara ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş (2007–2024)' <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=d94N1/HtY1R2LeoOwSuh6BtX9ecBW2g12DWJp6XN5nfFWHxHeXu2ryO9PskytMcB>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

1975	40.347.719	+ %13,32
1980	44.736.957	+ %10,88
1985	50.664.458	+ %13,25
1990	56.473.035	+ %11,46
2000	67.803.927	+ %20,06
2007	70.586.256	+ %4,10
2010	73.722.988	+ %4,44
2011	74.724.269	+ %1,36
2012	75.627.384	+ %1,21
2013	76.667.864	+ %1,38
2014	77.695.904	+ %1,34
2015	78.741.053	+ %1,35
2016	79.814.871	+ %1,36
2017	80.810.525	+ %1,25
2018	82.003.882	+ %1,48
2019	83.154.997	+ %1,40
2020	83.614.362	+ %0,55
2021	84.680.273	+ %1,27
2022	85.279.553	+ %0,71
2023	85.372.377	+ %0,11
2024	85.664.944	+ %0,34

Nüfusun artış hızına bakıldığında 2010-2015 arası %6,81; 2015-2020 arası %6,19; 2020-2024 arası artış hızı ise %2,45 olarak görülmektedir.

Tabloda da görüleceği üzere 1935 – 1940 arası artış hızı %10,29; savaşın hüküm sürdüğü yıllar olan 1940-1945 arası yıllarda artış hızı %5,44'e gerilemiş; 1945-1950 arası artış oranı %11,48'e yükselmiştir; 1950-1955 arası %14,88, 1955-1960 arası %15,39; 1960-1965 arası %13,10 olmuştur.

Türkiye'de savaş dönemleri sonunda nüfusun hızla arttığı görülmektedir. İkinci Dünya ve Kurtuluş Savaşları sonrasında nüfusun beklenenden daha fazla yükselmesi ile özellikle 1960 sonrasında nüfusun kontrol alınmasını öngören doğurganlığın azaltılmasını teşvik eden anti-natalist politikalar ön plana alınmıştır. Bu süreçte kırdan kente yaşanan

yoğun göçler ve kürtaj sayısındaki artış, kürtaj sonrası kadın ölümlerinde yaşanan artış sonucu yeni bir politika geliştirilmesine ihtiyaç duyulmuştur.

1960 yılında kurulan Devlet Planlama Teşkilatı bu konuda çalışmalar yürütmüş 1965 yılında ise 1/4/1965 tarih ve 557 sayılı Nüfus Planlaması Hakkında Kanun³ yürürlüğe konulmuştur. Sonraki süreçte yapılan çalışmalarla nüfus kontrol altına alınmaya çalışılmıştır. 1965 yılı sonrası nüfusun 5 yıllık periyotlarda ortalama %12,46 oranında arttığı görülmüştür. Yani bu yönde yapılan çalışmalar nüfusun kontrollü şekilde artmasını sağlamıştır.

1960-1990 arasında yani 30 yıllık periyotta nüfus %103,4 oranında artmıştır. 1960-1990 arasında yıllık nüfusun %2,43 oranında arttığı söylenebilir. Ancak 1990 yılından itibaren azalmaya başlayan nüfus oranları nüfus eğrisini tamamen değiştirmiş 2011 yılı itibariyle nüfus artış hızında çok ciddi bir azalma olmuştur. 2024 yılı itibariyle yıllık nüfus artış oranı %0,34'e kadar gerilemiştir. Geline bu durum 1923 ile 1946 yılları arasındaki doğumu teşvik eden pronatalist politikaların tekrar gündeme alınmasını gerekli kılmıştır.

Bu süreç genel olarak 4 tarihsel dönemde ele alınabilir. Bu tarihsel dönemlerin ayırımında dikkate alınan veriler sadece sayısal değil sosyo-politik bağlamda da ele alınmalıdır.

Dönem	Politik / Sosyal Dinamik	Etki
1927–1965	Nüfus artırmaya dönük politikalar, yüksek doğurganlık oranları	Hızlı artış
1965–1990	Aile planlaması, sağlık hizmetlerinin yaygınlaşması, ülke içi yaşanan göç hareketliliği	Kontrollü artış
1990–2011	Kentleşme, eğitim seviyesinde artış, kadın istihdam oranlarının artması	Durağanlık
2011–2024	Ekonomik kriz, toplumsal belirsizlik, evlenme yaşının yükselmesi	Düşüş

³ Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 557, Kabul Tarihi 10.04.1965, RG 14.04.1965/11944

2. NÜFUS POLİTİKASI, AİLE VE VERGİ SİSTEMİ

Doğurganlık ve aile politikaları, sosyal politikaların yanı sıra vergi sistemi üzerinden de desteklenebilmektedir. Vergi sistemi içinde yer alan düzenlemeler daha çok çocuk bakım maliyetlerini, eğitim ve sağlık harcamalarını, kreş ve gündüz bakımevi hizmetlerini vergisel istisna ve indirimlerle destekleyen dolaylı bir destek sistemine dayandırılmaktadır.

2022 yılından itibaren, asgarî geçim indirimi uygulaması kaldırılması bunun yerine ücret gelirlerinin asgarî ücrete isabet eden kısmının gelir ve damga vergisinden istisna edilmesi aslında aile ve çocuk sayısına bağlı olarak ortaya çıkan vergi istisnası uygulamasını ortadan kaldırarak ücret geliri elde eden tüm mükelleflere ortak bir istisna uygulamasını ortaya çıkarmıştır. Bu değişiklik, çocuk, doğum ve çocuk bakımına ilişkin çeşitli ödemeler ve kazançlar vergi dışında bırakılarak dolaylı bir teşvik sisteminin varlığını ortaya çıkarmıştır.

2.1. Gelir Vergisi Kanunu⁴ Kapsamında Doğumu ve Çocuk Sahipliğini Dolaylı Olarak Teşvik Eden Düzenlemeler

2.1.1. Çocuk Yardımı Ödemelerinde Gelir Vergisi İstisnası

GVK'nın istisnalara ilişkin 25. maddesinde, hizmet erbabına ödenen bazı ödemelerin gelir vergisinden istisna olacağı düzenlenmektedir. *“Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları (Bu zamlar Devletçe verilen miktarları aştığı takdirde, fazlası vergiye tabi tutulur.”* Bu kapsamda, işçi ve memurlara çocukları için yapılan ‘çocuk zammı/çocuk yardımı’ ödemelerinin, mevzuatta belirlenen sınırlar dahilinde gelir vergisinden istisna tutulmaktadır. Söz konusu uygulamada, memurlar için çocuk yardımı tutarları memur maaş katsayısına bağlı olarak belirlenmekte; özel sektör çalışanları için de aynı tutarlar istisna sınırı olarak esas alınmaktadır. Bu sayede çocuk başına ödenen belirli tutarların gelir vergisinden istisna tutulması hedeflenmektedir. GVK’da yer alan bu istisna doğrudan ‘nüfus artışı hedefli’ bir teşvik olarak kurgulanmamış olsa bile, çocuk sahibi ailelerin harcanabilir gelirini artırarak doğumu dolaylı bir şekilde desteklemektedir.

⁴ Gelir Vergisi Kanunu, Kanun No 193, Kabul Tarihi 06.01.1961, RG 10.01.1961/10700

2.1.2. Evlenme ve Doğum Yardımlarında Gelir Vergisi İstisnası

GVK Madde 25'te Aşağıda yazılı tazminat ve yardımlar Gelir Vergisinden müstesnadır: *“Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından, kendilerine zat aylığı bağlananlara aylıkları dışında, kanunları veya statüleri gereğince verilen emekli, dul, yetim ve evlilik ikramiyeleri veya iade olunan mevduatı ve sürelerini doldurmamış bulunanlarla dul ve yetimlerine toptan ödenen tazminatlar (506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20 nci maddesinde belirtilen sandıklar tarafından ödenen tazminat, yardım ve toptan ödemeler en yüksek Devlet memuruna çalışılan süreye bağlı olarak ödenen tutardan fazla ise aradaki fark ücret olarak vergiye tabi tutulur. Bu mukayesede gerek muhtelif sandıklardan gerek aynı sandıktan muhtelif zamanlarda yapılan ikramiye, tazminat ve toptan ödemeler topluca dikkate alınır). Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar (Bu istisna hizmet erbabının iki aylığına veya buna tekabül eden gündeliklerinin tutarına kadar olan yardım kısmına uygulanır.)”* Mevzuata göre, işverenin çalışanına yaptığı doğum yardımını, iki aylık brüt ücret tutarına kadar gelir vergisinden istisna tutulmaktadır. Mevzuatta belirtilen haddi aşması durumunda ise bu haddi aşan kısım ise ücret sayılarak vergilendirilmektedir. Mevzuatta yer alan bu hüküm, hem nakdî doğum yardımlarını hem de doğum nedeniyle verilen belirli aynî yardımları kapsayabilmektedir. Bu durum hem vergi hem prim yönünden doğum yapanlara avantaj sağlanmaktadır. Bu yönüyle söz konusu kanun, doğumun finansal maliyetini azaltan, bu nedenle doğumu dolaylı olarak teşvik edici bir vergisel araç niteliği taşımaktadır.

2.1.3. Kadın Hizmet Erbabına Sağlanan Kreş ve Gündüz Bakımevi Hizmetlerinde Ücret İstisnası

193 sayılı GVK madde 23/1-16 Ek: 21/3/2018-7103/4 md. *“İşverenlerce, kadın hizmet erbabına kreş ve gündüz bakımevi hizmeti verilerek suretiyle sağlanan menfaatler (İşverenlerce bu hizmetlerin verildiği durumlarda, ödemenin doğrudan bu hizmetleri sağlayan gelir veya kurumlar vergisi mükelleflerine yapılması şartıyla, her bir çocuk için aylık, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %15'ini aşmamak üzere bu istisnadan yararlanır). Kreş ve gündüz bakımevi hizmetini sağlayanlara yapılan ödemelerin belirlenen istisna tutarını aşan kısmı ile hizmet er-*

babına bu amaçla nakden yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler ücret olarak vergilendirilir. Bu bentte yer alan %15 oranını, asgarî ücretin aylık brüt tutarının %50'sine kadar artırmaya ve kanuni seviyesine getirmeye Cumhurbaşkanı, bu istisnanın uygulanmasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye Maliye Bakanlığı yetkilidir.).”

Bu düzenlemedeki temel amaç, çocuk sahibi kadınların çalışma hayatına katılımını desteklemek, doğum sonrası işgücüne tekrardan katılmalarını sağlamak ve çocuk bakım maliyetlerinin vergi yükünü en aza indirmektir. Çocuk bakımını sağlarken ortaya çıkacak maliyetlerin bir kısmını vergiden istisna tutarak çalışan annelerin çocuk sahibi olma kararlarını desteklemektir.

2.1.4. Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kazanç İstisnası

193 sayılı GVK madde 20'de “*Özel kreş ve gündüz bakımevleri ile okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okullarının işletilmesinden elde edilen kazançlar, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usul ve esaslar çerçevesinde beş vergilendirme dönemi gelir vergisinden müstesnadır. İstisna, kreş ve gündüz bakımevleri ile okulların faaliyete geçtiği vergilendirme döneminden itibaren başlar. Geçici Madde 1 – 1.1.2004 tarihinden önce faaliyete geçen özel kreşler, anaokulları ve meslek teknik okulları ile kalkınmada öncelikli yörelerde açılan özel okullarla ilgili olarak, 8.6.1965 tarihli ve 625 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanununun 3 üncü maddesinin bu Kanunla değiştirilmeden önceki hükmü uygulanır. Bu işletmelerden elde edilen kazançlar hakkında Gelir Vergisi Kanununun 20 nci maddesi ile Kurumlar Vergisi Kanununun 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bent hükümleri uygulanmaz.*”

Kanunda yer alan bu istisna, çocuk bakım ve eğitim alanına yapılacak özel yatırımları cazip hale getirerek, kreş ve okul öncesi eğitim kurumlarının sayısının artmasını sağlamaktadır. Bu durum çocuk bakımı maliyetlerini azaltarak doğum kararlarının pozitif olarak etkileme potansiyeline sahiptir.

2.1.5. Eğitim ve Sağlık Harcamalarının Gelir Vergisi Matrahından İndirimi

GVK m.89'un 'Diğer indirimler' başlıklı düzenlemesi kapsamında, tam mükellef gerçek kişiler, Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden aşağıdaki indirimler yapılabilir: hükmü yer almaktadır. *“Beyan edilen gelirin %15’ini ve asgari ücretin yıllık tutarını aşmamak şartıyla (Bu şartın tespitinde işverenler tarafından ücretliler adına bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları ile 63 üncü maddenin birinci fıkrasının (3) numaralı bendi ve bu bent kapsamında indirim konusu yapılacak prim ödemelerinin toplam tutarı birlikte dikkate alınır.) mükellefin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortalarına ödenen primlerin %50’si ile ölüm, kaza, hastalık, sağlık, engellilik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta primleri (Sigortanın Türkiye’de kâin ve merkezi Türkiye’de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması, prim tutarlarının gelirin elde edildiği yılda ödenmiş olması ve ücret geliri elde edenlerin ücretlerinin safi tutarının hesaplanması sırasında ayrıca indirilmemiş bulunması şartıyla, eşlerin veya çocukların ayrı beyanname vermeleri halinde, bunlara ait prim kendi gelirlerinden indirilir.)”* Bu kanun hükmü, çocukların okul ve sağlık giderlerinin bir kısmının vergi matrahından düşülebilmesine olanak tanımaktadır. Kanun hükmüyle Ebeveynlerin çocuklarına yönelik yapacakları eğitim ve sağlık harcamalarının vergisel açıdan desteklenmesi, çocuk sahibi olma kararını olumlu yönde etkileyebileceği ifade edilebilir.

2.1.6. Hayat ve Şahıs Sigorta Primlerinin İndirimi (Doğum ve Analık Riskleri Dahil)

GVK madde 63/3 ve ilgili alt bentler uyarınca (Değişik: 13/6/2012-6327/5 md.)” *Sigortanın Türkiye’de kâin ve merkezi Türkiye’de bulunan bir emeklilik veya sigorta şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat sigortası poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primlerin %50’si ile ölüm, kaza, sağlık, hastalık, engellilik, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler (İndirim konusu yapılacak primler toplamı, ödendiği ayda elde edilen ücretin %15’ini ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz. Cumhurbaşkanı bu bentte yer alan oranları yarısına kadar indirmeye, iki katına kadar artırmaya ve belirtilen haddi, asgari ücretin*

yıllık tutarının iki katını geçmemek üzere yeniden belirlemeye yetkilidir.)” Bu kanun hükmü doğum ve sonrası dönemde ortaya çıkabilecek riskleri ortadan kaldırmak için yapılacak harcamaları vergiden istisna tutarak dolaylı olarak olsa da doğum kararını teşvik edici nitelikte bir düzenleme olarak değerlendirilebilir.

3. KURUMLAR VERGİSİ KANUNU KAPSAMINDA ÇOCUK BAKIM VE EĞİTİM ALTYAPISINI DESTEKLEYEN DÜZENLEMELER

Özel Kreş ve Gündüz Bakımevleri ile Eğitim Kurumlarında Kurumlar Vergisi Kazanç İstisnası

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu (KVK)⁵ madde 5/1-1 ve ilgili tebliğler. “Okul öncesi eğitim, ilköğretim, özel eğitim ve orta öğretim özel okulları, özel kreş ve gündüz bakımevleri ile Cumhurbaşkanınca vergi muafiyeti tanınan vakıflara veya kamu yararına çalışan derneklere bağlı rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden, ilgili Bakanlığın görüşü alınmak suretiyle Maliye Bakanlığının belirleyeceği usuller çerçevesinde beş hesap dönemi itibarıyla elde edilen kazançlar (İstisna, belirtilen okulların, kreş ve gündüz bakımevlerinin ve rehabilitasyon merkezlerinin faaliyete geçtiği hesap döneminden itibaren başlar.)” Bu kanun hükmü, çocuklara yönelik eğitim ve bakım hizmeti veren özel kurumlara vergisel avantajlar sağlayarak bu alana yapılacak yatırımları teşvik etmektedir. Bu alanda yapılacak yatırımlar ise söz konusu alanda alt yapıyı güçlendirerek doğum kararlarını dolaylı olarak olumlu bir şekilde etkileme potansiyeline sahiptir.

4. YILLAR İÇİNDE YAPILAN ÇALIŞMALARIN DOĞURGANLIK ORANLARINA YANSIMASI

Türkiye’de 1927’den 2025’e kadar çıkarılan kanunlar nüfus artış hızını doğrudan veya dolaylı olarak etkilemiştir. Bu kanunların ortaya çıkışı ilgili dönemin sosyo-ekonomik koşullarına göre değişiklik göstermiştir. Bu dönemler genel olarak üç ana başlıkta ele alınabilir:

⁵ Kurumlar Vergisi Kanunu, Kanun No 5520, Kabul Tarihi 13.06.2006, RG 21.06.2006/26205

4.1. Nüfusu Artırmaya dönük politikalar (Pro-Natalist Dönem) 1927-1965

Cumhuriyet döneminin başlarından itibaren ülke nüfusunun hızla artması için politikalar geliştirilmiştir. Nüfusun ciddi şekilde azaldığı bu dönem ekonomik kalkınma ve askeri gücün artırılması için nüfusu artıran tedbirler alınmış, doğum bir şekilde teşvik edilirken kürtaj ve doğum kontrol yöntemleri de yasaklanmıştır. İlgili dönemde çıkarılan kanunlara bakıldığında:

4.1.1.1926 Türk Medeni Kanunu (Kanun No: 743, 17 Şubat 1926)⁶

1929 tarihli kanunun evlenme yaşını düzenleyen 88. Maddede geçen ifade şu şekildedir

“Madde 88 – Evlenme akdinin sıhhati için gerek erkeğin ve gerek kadının on yedi yaşını ikmal etmiş olmaları lazımdır. Erkek veya kadın on yedi yaşını ikmal etmeden evlenemez. Şu kadar ki hakim, fevkalade hallerde ve pek mühim bir sebebe mebni on beş yaşını ikmal etmiş olan erkek veya kadının evlenmesine müsaade edebilir. Ana ve baba veya vasi de dinlenir.”

Osmanlı Hukuk-ı Aile Kararnamesi'nde evlilik onayı kızlar için 9-17 yaş, erkekler için 12-18 yaş olarak belirlenmişti ancak 1926 kanunu ile cinsiyetler arası eşitlik getirilmiştir. (Olağanüstü hallerde 15'e indirilebilen yaş sınırı 1938 yılında yapılan değişiklik ile 16'ya çıkarılmış, 2001 yılındaki yeni medeni Kanun ile evlenme yaşı 18 yaşından gün almak olarak düzeltilmiştir).

Diğer yandan madde 110'da “karı koca birlikte oturmaya mecburdurlar” ifadesi ile eşlerin ayrı yaşama hakkı ortadan kaldırılmıştır. Kanunun ilk halinde kadın evde kocasının isteklerini yerine getiren, evin işlerini yapan ve çocuklarına bakan bir aile ferdi olarak tanımlanmıştır (madde 112,124,129). Boşanma davası açmak çok sınırlı ve ispatı zor bir hale getirilirken kadının boşanma davası açması ise neredeyse imkânsız olmuştur (Madde 134-413).

Erken evliliği kolaylaştıran, evliliği ve aile kurmayı teşvik eden bu kanun boşanmayı da zorlaştırmıştır. 1926 yılında çıkarılan bu kanun düşük tutulan evlenme yaşı ile ilgili yapılan düzenleme sonrası nüfus artış

⁶ Türk Medeni Kanunu, Kanun No 743, Kabul Tarihi 17.02.1926, RG 04.04.1926/339

oranını etkilemiştir. 1934 tarih 2525 sayılı Soyadı Kanunu⁷'nin yürürlüğe girmesine kadar geçen sürede resmi nikah oranları düşük kalmış sonrasında yapılan düzenlemeler ve kentlere yapılan göçlerle birlikte resmi nikah oranları da artış göstermiştir.

Kadının görece daha güçsüz bir durumda olduğu bu kanun ile erken evliliklerin önü açılmış, boşanma çok zor bir hale getirilmiş, kadının ekonomik bağımsızlığı olmadığı için kadın ev işi yapan evde çocuklarına bakan erkek ise aile reisi olarak evin geçimini üstlenen bir fert olarak tanımlanmıştır.

4.1.2.1926 Türk Ceza Kanunu (Kanun No: 765 1 Mart 1926)⁸

Kanunun 468. Maddesi ile çocuk düşürme ve düşürtülmesine yardım etme (kürtaj) bir suç olarak tanımlanmış ve bu suçun cezası 3-10 yıl arası ağır hapis cezası olarak belirlenmiştir. Burada hem kadına hem işlemi yapan doktora ayrı ayrı ceza verilebiliyordu. TCK'ya 1936'da eklenen 469 maddede "Gebeliği önleyici vasıtaları satan, dağıtan, reklamını yapan veya bu maksatla ilan veren kimse hakkında altı aydan iki seneye kadar hapis ve para cezası verilir" hükmü eklenmiştir. Yapılan bu düzenleme ile kondom, diyafram, spermisit gibi araçların satışı ve reklamı tümüyle yasaklanmıştır. Bu ürünlerin hiçbir eczaneler dahil hiçbir yerde satılamıyordu. 470. maddede kürtaj yapılmasını sağlayan ve gebeliği önleyen araçların-ilaçların satışı ve reklamı yasaklanmış bunu yapanların 1-3 yıl süre ile cezalandırılması öngörülmüştür. Yine 471. Madde ile kürtaj yapan doktorlara meslekten ömür boyu men cezası getirilmiştir.

Buna göre Türkiye'de 57 yıl boyunca fiilen doğum kontrol uygulamalarının ve kürtajın resmi olarak yasaklandığı görülmektedir. Tabi tüm bu yasaklar günümüz insan haklarına aykırı olsa da dönemin politikaları gereği nüfusun artmasına katkı sağlamıştır.

4.1.3.1930 Umumi Hıfzıssıhha Kanunu (Kanun No: 1593 6 Mayıs 1930)⁹

Umumi Hıfzıssıhha Kanununun 152. Maddesinde "İlkaha mani veya çocuk düşürmeye vasıta olup Sıhhat ve İhtimai Muavenet Vekale-

⁷ Soyadı Kanunu, Kanun No 2525, Kabul Tarihi 21.06.1934, RG 02.07.1934/2741

⁸ Türk Ceza Kanunu, Kanun No 765, Kabul Tarihi 01.03.1926, RG 13.07.1926/407

⁹ Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Kanun No 1593, Kabul Tarihi 24.04.1930, RG 06.05.1930/1489

tince tayin olunacak alet ve levazımın ithal ve satışı yasaktır.” İfadesi ile gebeliği önleyen ilaç ve araçlar ile kürtaj için kullanılabilecek ilaç ve aletlerin ithali, satışı ve dağıtımı yasaklanmıştır.

Kanunun 156. Maddesinde “Bu kanunun neşrinden sonra berhayat çocuğu altı veya altıdan fazlaya baliğ olan kadınlara Devletçe mükâfatı nakdiye verilmesi için her sene Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâleti bütçesinde bir faslı mahsus açılır. Arzu edenlere nakdî mükâfat yerine ihdas edilecek bir madalya verilir.” ifadesi yer almış 6 veya daha fazla çocuk sahibi olan annelere para ödülü veya şükran madalyası verilmesi öngörülmüştür. Bu uygulama 1965 yılında çıkarılan Nüfus Planlaması Kanuna kadar yürürlükte kalmıştır.

4.1.4. 1934 İskân Kanunu (Kanun No: 2510 14 Haziran 1934)¹⁰

İskân kanununun 10 ve 11. Maddeleri uyarınca Balkanlar'dan Türk kökenli göçleri teşvik etmek amacıyla Türkiye'ye yerleşen göçmenlere verilen toprak miktarı ailedeki fert sayısına göre artırılmıştır. Çok çocuklu ailelere öncelik tanıyan bu kanun sonrasında 1923-1940 yılları arasında Türkiye'ye çoğu kalabalık olan 1 milyona yakın göçmen aile yerleşmiştir. Bu aileler ağırlıklı olarak Yunanistan, Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve diğer balkan ülkelerinden gelmiştir¹¹.

Bu kanun da nüfusu hızla artırma, boş toprakları değerlendirme ve etnik homojenleşme hedeflerini gerçekleştirme gibi amaçlar taşıyordu. Göçmen tanımına bağlı olarak sadece Türk soyundan gelen ve Türk kültürüne bağlı göçmenler kabul edilmiştir. Göçmenlerin kalabalık olmaları daha fazla toprak almalarını sağladığı için göçmenlerin da nüfus artışları teşvik edilmiştir.

4.1.5. 1949 Gelir Vergisi Kanunu (Kanun No: 5421)¹²

Bu kanun ile aile reisi indirimi getirilmiştir. Evli ve çocuklu bireyler için matrah indirimi öngörülmüştür. Çocuk sayısı arttıkça indirim oranı da artmaktadır. Kanuna 1961 yılında getirilen ek maddelerle 6 ve üzerinde çocuğu olanlara önemli bir vergi avantajı sağlanmıştır. Kanun

¹⁰ İskân Kanunu, Kanun No 2510, Kabul Tarihi 14.06.1934, RG 21.06.1934/2733

¹¹ Göç İdaresi Başkanlığı, 'Kitleli Akınlar' (2025) <https://www.goc.gov.tr/kitleli-akinlar#_ftn8> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025.

¹² Gelir Vergisi Kanunu, Kanun No 5421, Kabul Tarihi 03.06.1949, RG 09.06.1949/7228

kapsamında bekar mükelleflerin gelir vergilerine %5 zam yapılmıştır. Bu yapılan zam dolaylı bir bekarlık vergisi olarak uygulanmıştır.

Yapılan bu düzenlemeler ile ülke nüfusu 1927 yılında 13,6 milyon iken 1965'te yaklaşık 31 milyona, yıllık artış hızı da %3'e yaklaşmıştır¹³.

4.2. Nüfus Artışını Kısıtlamaya Dönük Politikalar (Anti-Natalist Dönemi) 1965-2010

1926-1965 yılları arasında sürdürülen politikalar etkisini göstermiş ve ülke nüfusu 2 kattan fazla artmıştır. Ancak sonrasında yaşanan bu hızlı nüfus artışı ekonomik kalkınmayı zorlaştırmaya başlayınca nüfusu artırmaya dönük politikalar yerini nüfusu sabit tutmaya odaklanan aile planlaması odaklı politikalara bırakmıştır. Bu politikalara kısaca bakmak gerekirse;

4.2.1.1965 Nüfus Planlaması Hakkında Kanun (Kanun No: 557, 10 Nisan 1965)¹⁴

Nüfus planlaması kanunu ile devlet ilk kez ailelere istediği sayıda çocuk yapma hakkı tanımış oldu. Ülkede ilk defa 1967'den itibaren devlet eliyle ücretsiz doğum kontrol aracı dağıtımını başlamıştır. Doğum kontrol hapları ve rahim içi araçların dağıtımını ücretsiz bir şekilde tüm ülkeyi kapsayacak biçimde yapılmıştır. Aile planlaması yasallaşmış ve çekirdek aile yapısının yaygınlaşmasının önü açılmıştır.

4.2.2.1983 Nüfus Planlaması Hakkında Kanun (Kanun No: 2827, 27 Mayıs 1983)¹⁵

1983 tarihli kanun ile 1965 yılında çıkarılan kanunun kapsamı genişletilmiştir. Bu kanun ile 10 haftaya kadar isteğe bağlı kürtaj ilk kez yasalaşmıştır. Vazektomi ve tüp alınması ameliyatları serbest kılınmış, ebe ve hemşirelere rahim içi araç takma yetkisi verilmiştir.

¹³ TÜİK, Yıllara ve cinsiyete göre ortalama yaş

¹⁴ Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 557, Kabul Tarihi 10.04.1965, RG 14.04.1965/11944

¹⁵ Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 2827, Kabul Tarihi 27.05.1983, RG 27.05.1983/18059

4.2.3.1990-2000’li yılları kapsayan Sağlık Bakanlığı Aile Planlaması Programları

2827 sayılı kanun kapsamında köylerde gezici ekipler kurularak ücretsiz kondom ve doğum kontrol ilaçlarının ücretsiz şekilde dağıtımına devam edilmiştir.

Yapılan bu çalışmalar ile 1980 yılında doğurganlık oranı 4,3 iken 2000 yılında 2,1’e inmiştir. Doğurganlık hızına bakıldığında 1960’ta kadın başına 6 olan çocuk ortalaması, 2000’lerde 2,1’e kadar gerilemiştir. Diğer yandan 1993 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması¹⁶ sonuçlarına göre modern doğum kontrol yöntemlerinin kullanımı %35’ten %64’e çıkmıştır.

4.3. Nüfusu Yeniden Artırmaya Dönük Politikalar (Pro-Natalist) 2010-2025

4.3.1.2011-2014 Dönemi: Çocuk Sayısının Artırılmasına Dönük Söylemler ve Zemin Hazırlığı

Bu dönemde 2010’ların başından itibaren en az 3 çocuk söylemi siyasette kullanılmaya başlanmış ve dinamik nüfus yapısına sürekli vurgu yapılmıştır. Bu dönem yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak söylemlerle sınırlı olmuştur. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı 2013 yılı faaliyet raporunda¹⁷ aileyi güçlendirme, dinamik nüfusun korunmasına yönelik vurgular vardır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu¹⁸’nda 13.02.2011 tarihinde Mazeret izinleri başlığında yapılan değişiklik ile eşi doğum yapan babalara istekleri halinde 10 gün babalık izni verilmesi sağlanmıştır.

Bu süreçte 657 sayılı kanunda yapılan ekleme dışında yapılan çalışmalarla daha çok sonraki yıllarda çıkarılacak olan kanunlar için ideolojik ve politik zeminin temellerinin atıldığı söylenebilir. Çocuk sayısını artırmaya dönük somut bir adımın bulunmadığı bu dönemde doğurganlık oranlarındaki düşüş de devam etmiştir.

¹⁶ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü and Türkiye Sağlık Bakanlığı, '1993 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA-1993)' (1993) <https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/1993_turkiye_nufus_ve_saglik_arastirmasi-83> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

¹⁷ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, '2013 Yılı Faaliyet Raporu' (2013) <<https://www.aile.gov.tr/Uploads/sgb/uploads/pages/arge-raporlar/2013-yili-faaliyet-raporu.pdf>> Erişim Tarihi 5 Eylül 2025

¹⁸ Devlet Memurları Kanunu, Kanun No 657, Kabul Tarihi 14.07.1965, RG 23.07.1965/12133

4.3.2.2014-2018 Dönemi: 10. Kalkınma Planı ile Pronatalist Politikanın Resmîyet Kazanması

TBMM'de 01.07.2013 tarihinde onaylanarak yürürlüğe giren 10. Kalkınma Planının¹⁹ 347. Maddesinde "...nüfus politikalarıyla doğurganlık hızının artırılması ve yaşlanan nüfusa yönelik etkin ve uygun zamanlı politikaların geliştirilmesi ihtiyacı bulunmaktadır", 350. Maddesinde "Nüfus alanında uygulanacak politikalarla toplam doğurganlık hızının tedricen yükseltilmesi hedeflenmektedir"; 351. Maddesinde "Genç ve dinamik nüfus yapısının korunması ve doğurganlıktaki hızlı düşüşün önüne geçilebilmesi için kadınlara yönelik iş ve aile yaşamını uyumlaştırıcı nitelikte uygulamalar ile çalışanlar için doğuma bağlı izini ve haklar geliştirilecek, kreşler teşvik edilecek, esnek çalışma imkânları sağlanacaktır" ifadeleri geçmektedir.

Doğumu teşvik eden politikalar seneler sonra ilk defa bu kadar açık maddelerle bir strateji belgesine girmiştir. Yapılan bu çalışmalar maddi bir destek öngörmemekle birlikte sonraki kanunlar için meşru bir dayanak oluşturmuştur. Bu politika ile genç ve dinamik nüfus yapısının korunması, doğurganlığı artıracak teşviklerin geliştirilmesi, ailenin güçlendirilmesi, özellikle kadına yönelik iş aile uyumunun desteklenmesi için çalışmalar yapılması ön görülmüştür.

4.3.3.2015 Yılı: Doğrudan Doğum ve Evlilik Teşviklerinin Politika Haline Gelmesi

2015 yılında doğurganlığı artırmak için doğrudan maddi destek sunan çalışmalar başlatılmıştır. Bu süreçte hem evliliği hem çocuk sahibi olmayı özendirilen bir dizi çalışma yapılmıştır.

- Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı Eylem Planı²⁰

Doğurganlık oranlarının düşmesinin politik yansımaları bir ulusal güvenlik ve ekonomik sürdürülebilirlik sorunu olarak ele alınmaya başlanmıştır. Kalkınma planlarında da net bir şekilde doğum oranlarının artırılmasının net bir hedef olarak yazılmaya başlanması, siyasi açıdan en

¹⁹ Kalkınma Bakanlığı, 'Onuncu Kalkınma Planı (2014–2018)' (2013) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

²⁰ T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 'Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı' (2015) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/22AileninveDinamik_Nufus_Yapisinin_Korunmasi_ProgramiBASKI.pdf> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

az 3 çocuk söyleminin vurgusunun artması bu konuda çeşitli eylem planlarının oluşturulmasını zorunlu kılmıştır.

2015'te yürürlüğe giren bu program ile 2008-2015 yılları arasında daha çok söylem düzeyinde kalan doğurganlığı teşvik yaklaşımları uygulamaya konulmaya başlanmıştır. Bu eylem planının 3 temel hedefi vardır; aile kurumunu güçlendirmek, dinamik nüfus yapısını korumak, ailenin iş hayatı ile uyumunu artırmak.

Genel olarak bakıldığında eylem planı anlık bir durum müdahalesi değil uzun vadeli demografik sürdürülebilirliğin güvence altına alınması amacıyla hizmet etmektedir.

Eylem planı ile doğum ve çocuk sayısının artırılması teşvik edilmiş, evlilik ve aile kurma teşvik edilmiş, aile ve iş yaşamı arasındaki uyumun artırılmasına dönük öneriler sunulmuş, çocuk bakımında kamu desteğinin önemi vurgulanmış, aile ve toplumsal değerlerin güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bu genel başlıklar eylem planından sonra çıkarılan kanunlara da yol göstermiştir.

Örneğin esnek çalışma modelleri kadınların hem çalışıp hem çocuk sahibi olmalarını kolaylaştırma amacıyla hizmet etmektedir. Ailenin varlığının devamı devletin ve ülkenin de varlığının devamı anlamına geldiği için bu durum net bir şekilde ulusal güvenlik konusu halinde ele alınmıştır. Sonrasında çıkan kanunlar bu eylem planı ile doğrudan bağlantılıdır.

Eylem planı önemli bir belge olmasına karşın ekonomik krizin de etkileri ile doğurganlık hızını artırmada etkin bir rol üstlenememiştir. 2015 yılında 2,14 olan doğurganlık hızı 2018 yılında 1,99'a 2024'te se 1,48'e gerilemiştir. Ülkenin nüfusunun hızla yaşlanmasının önüne geçilememiştir.

- 6637 Sayılı Torba Kanun²¹

Bu kanun ile 633 sayılı KHY'ye ek maddeler getirilerek evlenme aşamasında olan ve evlenmiş çiftlere bazı destekler sunulmuştur. Bu desteklerden ilki çeyiz hesabıdır. Bu hesabı açarak birikim yapan bireylere belirli bir süre ve tutarda birikim yapmaları halinde devlet katkısı verilmesi kararlaştırılmıştır.

²¹ Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası 6637, Kabul Tarihi: 27 Mart 2015, RG 07.04.2015/29319

Diğer bir destek de konut hesabıdır. İlk konutunu alacak olan evli çiftlere süreci destekleme adına devlet katkısı sunmayı hedefleyen bu politika da doğrudan evliliği ve çocuk sahibi olmayı desteklemiştir.

- Doğum Yardımı – 633 Sayılı KHK²²

633 sayılı KKH'ya eklenen ek madde ile 15.05.2025 tarihinden itibaren doğan tüm çocuklar için doğum yardımı getirilmiştir. Bu oranlar 2015 yılında 1. Çocuk için 300 TL, 2 çocuk için 400 TL, 3 ve üzeri sayıda çocuk için tek sefere mahsus 600 TL olarak belirlenmiştir.

Bu süreçte yapılan çalışmalar doğurganlığı artırmaya dönük bir nakit transferi olarak adlandırılabilir. Çocuk sayısının artmasına paralel şekilde artan doğum yardımları da açık bir nüfus artırma hedefinin olduğunu göstermektedir. Ancak yapılan bu çalışmaların tümü sembolik birer çalışma olarak kalmıştır. Yüksek enflasyon oranları karşısında hızla değer kaybeden TL sürece maddi olarak katkı sunulmasının önündeki en büyük sorun olmuş bu çalışmalar da doğurganlık oranlarının artışına bir katkı sunamamıştır.

- Doğum Sonrası Çalışma Haklarının Düzenlenmesi: 6645²³/6663²⁴ Sayılı Kanunlar

23 Nisan 2015 tarihinde 6645 sayılı Kanun ile işçiler için babalık izni ilk kez yasalaşmış ve eşi doğum yapan işçilere 5 gün ücretli izin verilmesi sağlanmıştır. Yine annelik izni sonrası çocuk mecburi ilköğretim okul yaşına gelene kadar işçi olarak çalışan anne ve babadan birinin kısmi süreli çalışma hakkını kullanması olanaklı hale getirilmiştir.

10 Şubat 2016 tarihinde 6663 sayılı kanun ile 657 sayılı kanunun 104. Maddesine ekleme yapılmıştır. Bu doğrultuda doğum sonrası annelik izni bitiminden itibaren kadın memurların yarım gün çalışma hakkını kullanmalarının önü açılmıştır. Kademeli yarı gün çalışma süreleri 1. çocuk için 2 ay, 2. çocuk için 4 ay, 3. ve sonraki çocuklar için 6 ay, çoğul doğumlarda 12 ay olarak belirlenmiştir. Ayrıca kadının doğum sırasında hayatını kaybetmesi halinde kullanılmayan annelik izinlerinin babaya devredilebilmesi sağlanmıştır.

²² Kanun Hükmünde Kararname 633 (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Teşkilatı), Kanun No 633, Kabul Tarihi 03.06.2011, RG 08.06.2011/27958 (Mükerrer)

²³ İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No 6645, Kabul Tarihi 23.04.2015, RG 23.04.2015/29335

²⁴ Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No 6663, Kabul Tarihi 29.01.2016, RG 10.02.2016/29620

Burada kadının yarı zamanlı çalışması sürecinde kalan sigorta primleri devlet tarafından tamamlanmış ancak verilen esas ücretin %50 oranında azalması bu düzenlemeye olan talebi istenilen ölçüde artırmamıştır. İşçilerin haklarını kullanmaları için çıkarılan bu kanun işlevsel görünse de işveren direncinin oluşması ile hak kullanım oranı istenilen seviyeye çıkamamıştır. Yapılan bu çalışmalarla annelerin işten tümüyle kopmadan çocuklarına zaman ayırabilmelerinin önü açılarak ebeveynlerin iş-aile yaşam uyumunun artırılarak özellikle ikinci ve üçüncü çocuk kararının alınması kolaylaştırılmaya çalışılsa da tüm bu yapılan çalışmalar doğurganlık oranında ciddi bir artış yaratmamış aksine doğurganlık oranları aynı şekilde düşmeye devam etmiştir.

4.3.4.11. Kalkınma Planı 2019-2023²⁵

2019 yılında TBMM’de kabul edilen 11. Kalkınma Planında 2018 yılının kadın başına düşen çocuk sayısı olan 1,99’un 2019 yılı için 2,15’e yükselmesi hedeflenmiştir. Bu planda genç ve dinamik bir nüfusun oluşması ve devamının sağlanması adına özellikle kreş ve bakım hizmetleri yanında vergi ve sosyal yardım düzenlemeleri ile çocuk sahibi olma teşvik edilmiştir.

Plan kapsamında yürürlüğe giren aile destek programları ile çocuk sayısına göre artan oranda yardımlar verilmeye başlanmıştır. Bu programla daha çok yoksul ve çocuk çocuklu ailelerin yükü hafifletilmeye çalışılmıştır.

4.3.5.12. Kalkınma Planı 2024-2028²⁶

12. kalkınma planında güçlü aile, nitelikli insan ve sağlıklı toplum konu başlıkları öne çıkarılmış aile, nüfus ve demografik dönüşüm konularına yer verilmiştir. Türkiye’nin toplam doğurganlık hızının nüfus yenilenme düzeyinin altında kalması konusu gündem edilmiştir. Bu planda doğrudan politika yapıcı ifadeler yerine daha çok yönlendirici çerçeve oluşturma amaçlı önerilerin yer aldığı söylenebilir.

Doğurganlık hızında gelinen noktayı tersine çevirmek için aileyi güçlendirme, yeni çocuk sahibi olmayı teşvik etme, nüfusun genç oranı-

---

²⁵ Kalkınma Bakanlığı, 'On Birinci Kalkınma Planı (2019–2023)' (2023) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

²⁶ Kalkınma Bakanlığı, 'On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028)' (2023) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/08/Aile-Nufus-ve-Demografik-Donusum-OIK-Raporu_01082025.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

nı koruma stratejileri benimsenmiştir. Süreci destekleme adına bazı teşvikler de önermiş ancak teşviklerin içeriğine dair bir bütçe önerisi sunulmamıştır.

Ekonomik olarak bir kriz döneminde çıkan planın daha çok var olan durumu tersine çevirmek için radikal hamleler yerine var olan çalışmaların devamının sağlanması amacı taşıdığı ifade edilebilir.

4.3.6. Aile Yılı Teşvik Paketi

2025 yılı bilindiği üzere aile yılı ilan edilmiştir. Bu doğrultuda bazı çalışmalar yapılmıştır²⁷. Bunları özetlemek gerekirse:

- 1 Ocak 2025 tarihi itibarıyla doğan çocuklara yönelik olarak tek seferlik 5.000 TL ödeme yapılması,

- İhtiyaç sahibi ailelerin 2. Çocukları 5 yaşını tamamlayana kadar aylık 1.500 TL ödeme yapılması, 3 ve üzeri çocuklar için 5 yaşını tamamlayana kadar 5.000 TL aylık ödeme yapılması kararlaştırılmıştır

- Yeni evlenen genç çiftlere yönelik aile gençlik fonu programı kapsamında 2 yıl geri ödemesiz, 48 ay vadeli, faizsiz 150.000 TL tutarında kredi verilmesi karara bağlanmıştır.

- Evlenme hazırlığı yapan gençler için birikim fonları oluşturulmuş, evlenen çiftlere yönelik özel konut kredi desteği çalışmaları başlatılmıştır.

Bu çalışmalar doğurganlığın artırılması için doğrudan devlet eliyle yapılan çalışmalar olması bakımından önemlidir. Artık doğurganlığın artırılması net bir devlet politikası haline gelmiştir.

Ülkenin genç nüfus yapısını koruma amacı taşıyan tüm bu çalışmalara bakıldığında doğurganlığın artırılması için devletin doğrudan rol aldığı görülmektedir. Ancak yıllar içinde yapılan tüm bu çalışmalar doğurganlık oranları üzerinde net bir etkiye sahip olmamıştır. Oranlar hızla düşmekte ülke hızla yaşlanmaktadır.

Bu durumun oluşmasında ve alınan tedbirlerin tam fonksiyon göstermemesindeki en büyük sebepler arasında aile ve iş hayatı arasındaki dengeye dair alınan kararların işverenin insafına bırakılmış olması, ülkede yaşanan ekonomik kriz ve yüksek enflasyon oranları, çocukların kurumsal bakımı noktasındaki eksiklikler, verilen yardımların yıllar içinde enflasyon karşısında eriyerek sembolik desteklere dönüşmesi, konuya bağlı mevzuat çalışmalarının beklenenden uzun süre meclisten çıkma-

²⁷ Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 'Sosyal Yardım Programlarımız' (2025) <<https://www.aile.gov.tr/sygm/programlarimiz/sosyal-yardim-programlarimiz/>> Erişim Tarihi 5 Eylül 2025

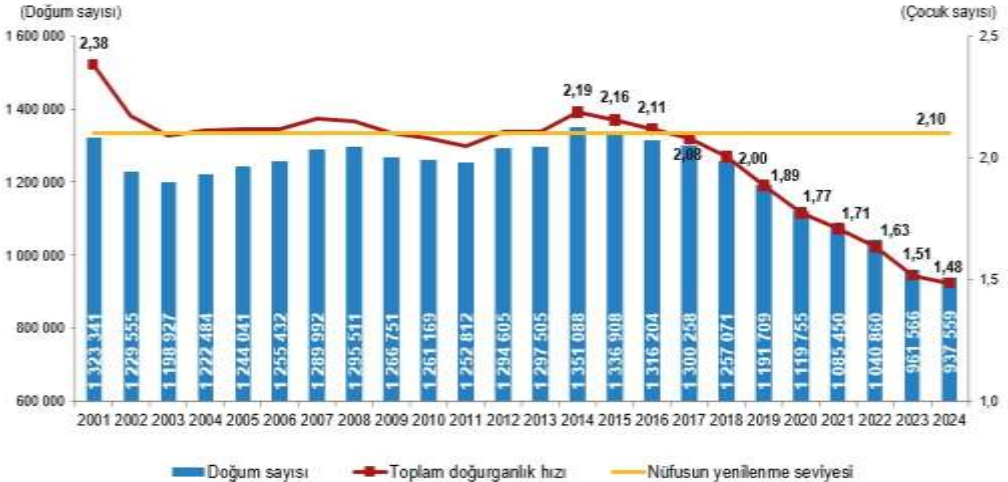
ması, ailelere dönük bazı yardımlar ve kredilerin verilmesi süreçlerinin detayları hala net olmaması sayılabilir.

2025 yılından alınan kararların etkilerinin görmek için 2026 oranlarına bakılması gerekiyor ancak yıllar içinde görülen doğurganlık oranları ve eğrileri ülke açısından durumun çok iç açısı olduğunu göstermektedir. Çok daha kapsayıcı, hızlı ve güçlü politikalara ihtiyaç olduğu açıktır. Ülkenin hızla girdiği yaşlanma trendi Türkiye'nin geleceğini de tehdit eder hale gelmiştir.

5. SON GÜNCEL VERİLER IŞIĞINDA DOĞURGANLIK ORANLARI VE EĞİLİMLER

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine²⁸ göre 2024 yılında canlı doğan bebek sayısı 937.599 olmuştur. Bu bebeklerin %51,4'ü erkek, %48,6'sı kız olmuştur. Bir kadının doğurduğu dönem olan 15-49 yaş arasında doğurabileceği ortalama çocuk sayısını ifade eden doğurganlık hızındaki ciddi düşme eğrisi 2024 yılında da devam etmiştir. 2001 yılında 2,38 olan doğurganlık hızı 2014 yılından itibaren ciddi bir düşüş eğilimine girmiş ve 2024 yılında 1,48 çocuğa gerilemiştir. Bu oran nüfus yenilenme oranı olan 2,10'nun altındadır.

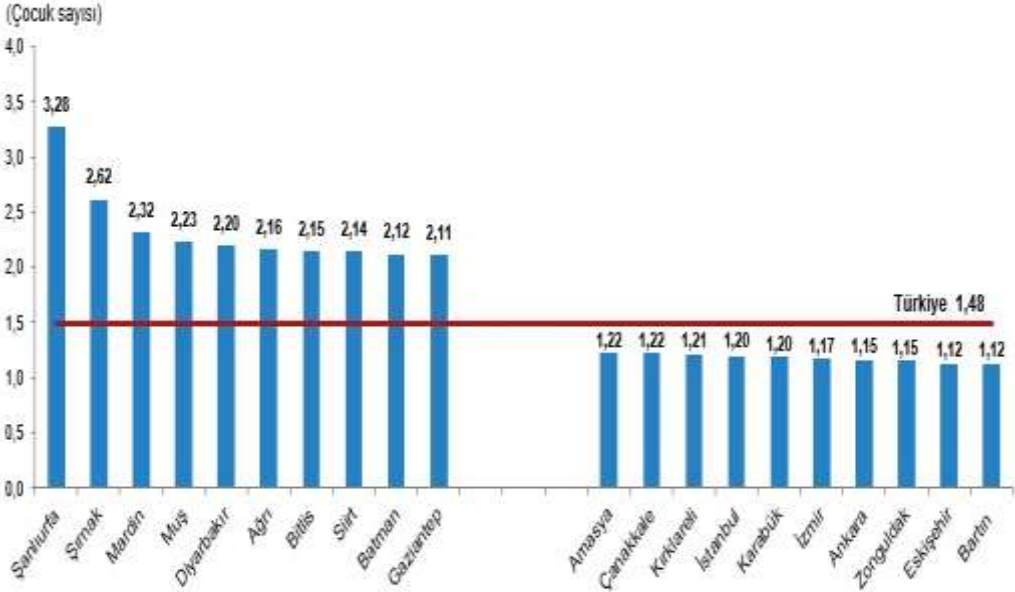
Tablo 2: 2001-2024 yılları arasında doğum sayısı ve toplam doğurganlık hızı

²⁸ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 'Doğum İstatistikleri 2024' (2025) <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2024-54196>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

2024 yılında toplam doğurganlık hızının en yüksek olduğu il 3,28 ile Şanlıurfa olmuş, Şanlıurfa'yı 2,62 çocuk ile Şırnak, ardından 2,32 çocuk ile Mardin izlemiştir. Bu oranın en düşük olduğu Eskişehir ve Bartın illerinde ise oran 1,12 çocuk olarak hesaplanmıştır.²⁹

Tablo 3: 2024 yılı toplam doğurganlık hızının en yüksek ve en düşük olduğu 10 il

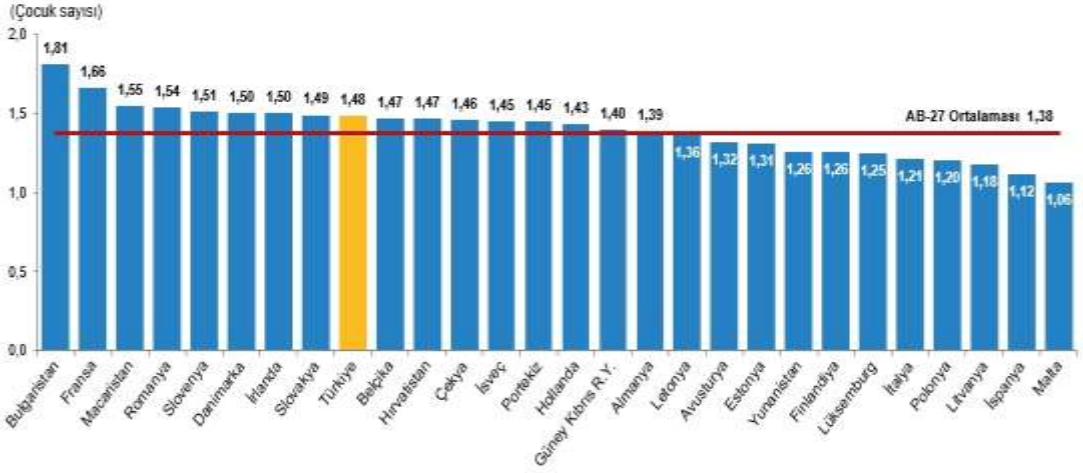
2017 yılında toplam doğurganlık oranı yenilenme seviyesi olan 2,10'un altında kalan 57 il varken bu oran 2024 yılında 71 ile çıkmıştır. Toplam doğurganlık oranlarına bakıldığında 3 çocuk ve üzeri orana sahip tek şehir Şanlıurfa'dır²⁹. Tablo 5'e bakıldığında ülkenin çoğunluğunun 1,49 ve alt sayıda çocuk sahibi olduğu görülmektedir. 3 ve üzeri çocuğa sahip il sayısı 2017 yılında 10 iken 2024 yılında bu sayı 1'e inmiştir.

²⁹ ibid 2

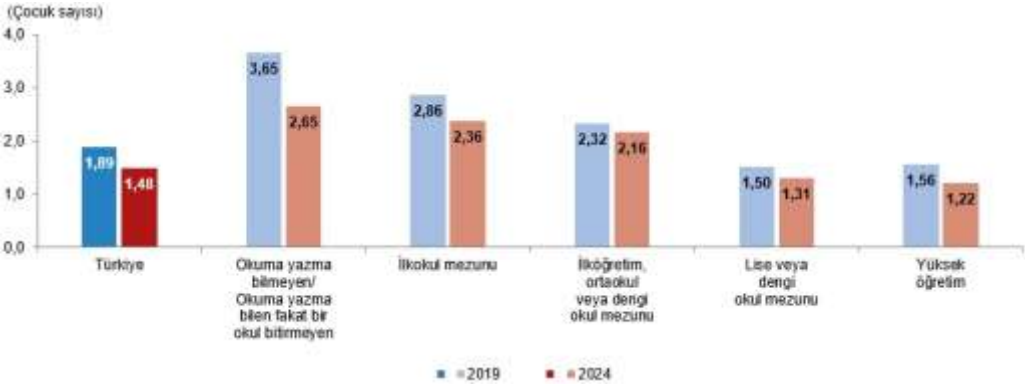
Tablo 4: İllere göre toplam doğurganlık hızı, 2017**Tablo 5: İllere göre toplam doğurganlık hızı, 2024**

Avrupa Birliği ülkelerinde 2023 yılı toplam doğurganlık hızı ortalaması 1,38 çocuk olarak hesaplanmıştır. Avrupa Birliğine üye olan 27 ülke arasında en yüksek doğurganlık hızına sahip ülke 1,81 çocuk ile Bulgaristan olurken, en düşük doğurganlık hızına sahip ülke 1,06 çocuk ile Malta olmuştur. 2024 yılında toplam doğurganlık hızı 1,48 olan Türkiye ise, AB üyesi ülkelerle karşılaştırıldığında 9. sırada yer almıştır³⁰.

³⁰ ibid 3

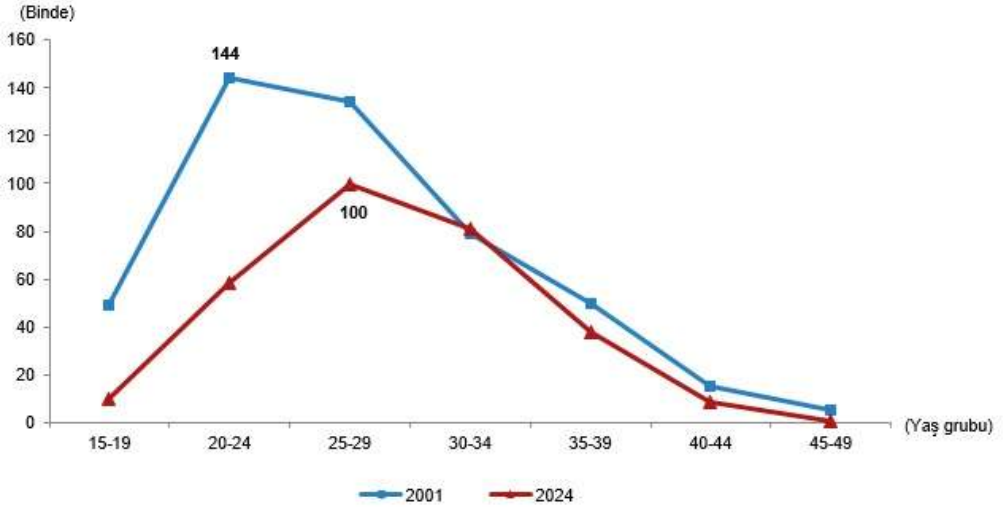
Tablo 6: Toplam doğurganlık hızının Avrupa Birliği üye ülkeleri ile karşılaştırması, 2023

Annelerin eğitim düzeyine göre toplam doğurganlık hızına bakıldığında, 2024 yılında en yüksek doğurganlık hızının okuma yazma bilmeyen veya okuma yazma bilip bir okul bitirmeyen anneler arasında olduğu ve bu grubun toplam doğurganlık hızınının 2,65 çocuk olduğu belirlenmiştir. En düşük doğurganlık hızı ise 1,22 çocuk ile yükseköğretim mezunu annelerde gerçekleşmiştir. Buna göre eğitim düzeyinin artması ile çocuk doğurma oranı arasında negatif yönde bir korelasyon olduğu söylenebilir³¹.

Tablo 7: Annenin eğitim durumuna göre toplam doğurganlık hızı, 2019, 2024

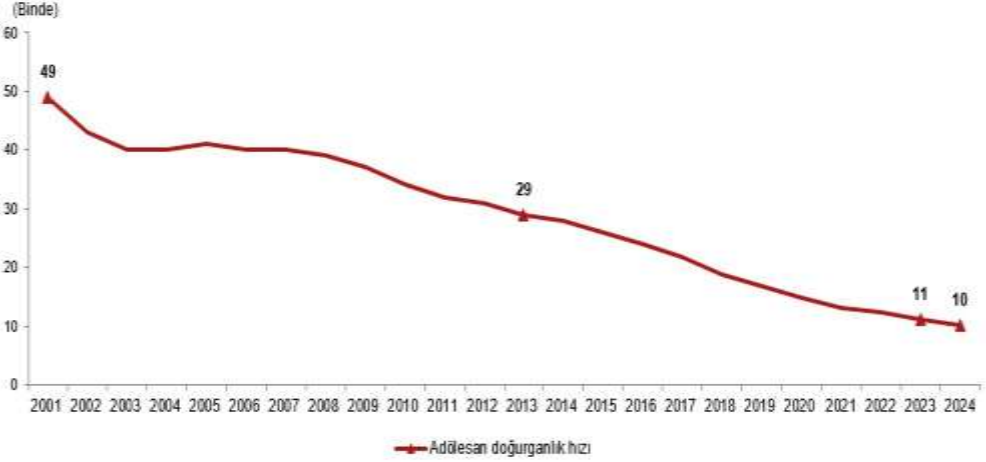
Yaş grubuna göre doğurganlık hızları incelendiğinde, 2001 yılında en yüksek yaşa özel doğurganlık hızının binde 144 ile 20-24 yaş grubunda olduğu görülürken, 2024 yılında en yüksek değer binde 100 ile 25-29 yaş grubunda kaydedilmiştir. Bu değişim, doğurganlığın giderek daha ileri yaşlara kaydığını göstermektedir.³¹

Tablo 8: Yaşa özel doğurganlık hızı: 2001-2024

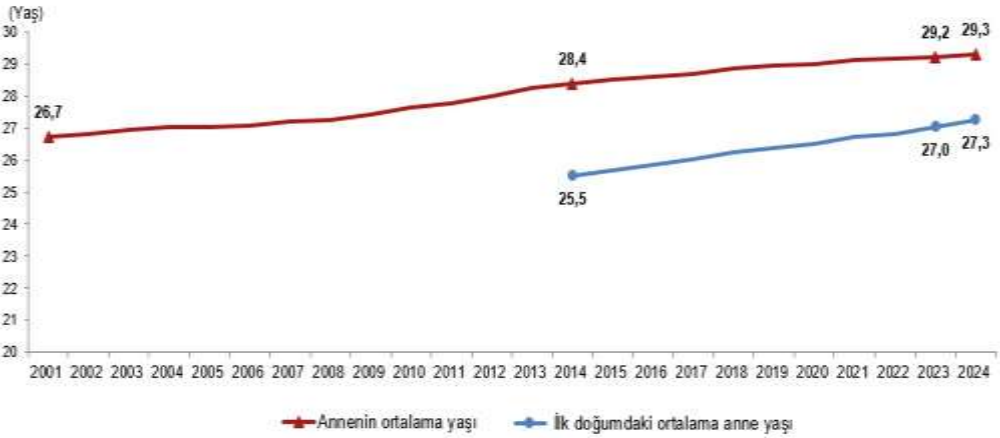

Bu verilerin yanında 15-19 yaş arası bin kadın başına düşen canlı doğan çocuk sayısını ifade eden adolesan doğurganlık hızı 2001 yılında binde 49 olarak hesaplanırken bu oran 2024 yılında binde 10'a gerilemiştir. Bu orandaki düşüş diğer değerlerin yanında olumlu bir veri olarak karşımızda durmaktadır.³²

³¹ ibid 4

Tablo 9: 2001-2024 yılları arasında adolesan doğurganlık hızı

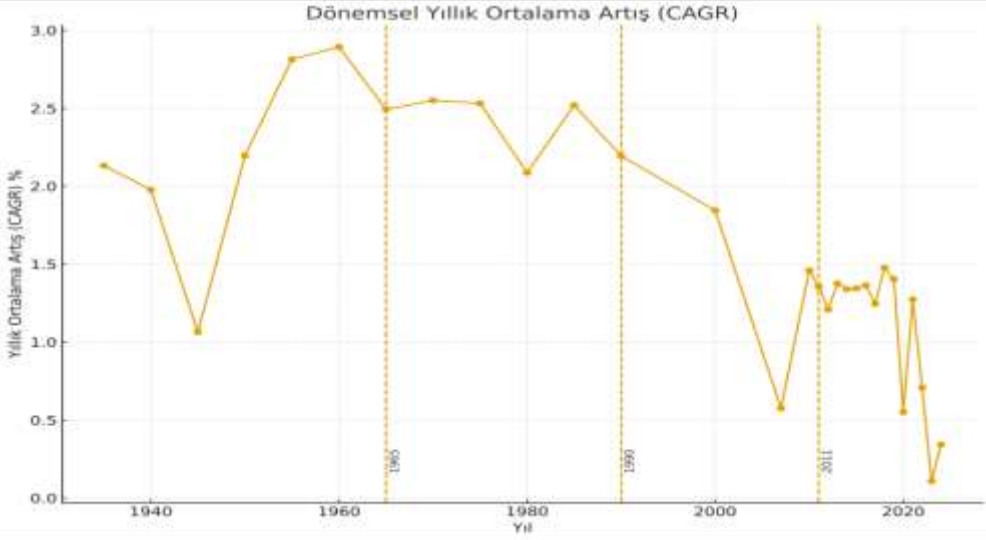
Doğum yapan annelerin yaş ortalamasına bakıldığında 2001 yılında 26,7 olan yaş ortalamasının 2024 yılında 29,3 olduğu görülmüştür. İlk doğumunu 2024 yılında yapan annelerin yaş ortalaması ise 27,3 olarak hesaplanmıştır. Bu göre anne olma yaşının da giderek büyüdüğü ifade edilebilir³².

Tablo 10: Annenin ortalama yaşı ve ilk doğumdaki ortalama anne yaşı, 2001-2024³² ibid 5

1927-2024 yılları arasındaki nüfus artış oranlarına “Lineer spline kırılma analizi” ile bakılmış ve 1965, 1990 ve 2011 yılları kırılma noktası olarak alınmıştır. 1927–1965 dönemine bakıldığında yıllık nüfus artış hızı yıllık yaklaşık 457.000 kişi olarak görülmektedir, 1965 sonrasında ise bu artış hızı 1.080.000 kişiye yükselmiş, 1990 sonrasında ise yıllık nüfus artış hızı 879.000 kişiye gerilemiştir. 1990 sonrası görece bir yavaşlamanın ortaya çıktığı söylenebilir. 2011 sonrası döneme bakıldığında ise mutlak nüfus artışı devam etmiş ancak nüfusun büyüklüğü dikkate alındığında nüfus artış oranları ciddi şekilde düşmeye başlamıştır. Bu bulgulara bakılarak 1965 tarihli Nüfus Planlaması Kanunu ile başlayan planlı nüfus artışı politikasının etkilerini gecikmeli de olsa ortaya çıkardığı bir süre sabit hızda arttan nüfusun 1990 sonrasında kademeli olarak azaldığı, 2010 sonrası dönemde demografik açıdan yaşlanma sürecine girildiği söylenebilir.

Tablo 13: Yıllık bileşik büyüme (CAGR³⁴) grafiği 1927-2024

Bu grafik Türkiye'nin 1927–2024 yılları arasında dönemsel yıllık nüfus artış hızının nasıl değiştiğini göstermektedir. Bu grafik dönem odaklı düşünüldüğünde kırılmaların yaşandığı süreç 4 başlıkta ele alınabilir:

³⁴ CAGR “Compound Annual Growth Rate”in kısaltmasıdır. Bileşik yıllık ortalama büyüme hızı demektir.

- 1927-1950 Arası nüfusun yüksek ve dalgalı artışı
- 1965 – Nüfus Planlaması Kanunu ile nüfusun kontrol alınmaya çalışılması
- 1990 – Doğurganlıkta istikrarlı düşüşün belirginleşmesi
- 2011 – Doğurganlığın yenilenme hızının altına düşmesi

1927–1950 arası erken cumhuriyet döneminde nüfusta çok ciddi bir artış görülmektedir. Yüksek ve dalgalı şekilde artan nüfus oranlarına bakıldığında CAGR göstergelerinin yaklaşık %2,0–2,2 bandında olduğu görülmektedir.

1940–1945 arası dönemde nüfus artış hızında düşüş görülmektedir. Bu durum II. Dünya Savaşı'nın ülke içinde yarattığı etkilerle açıklanabilir. Dönem itibariyle savaş sürecinin etkisi ile yaşanan ekonomik kriz ve temel yaşam maddelerine erişimin zorlaşması, artan askerlik süreleri nüfus artış hızını düşürmüştür.

1945 sonrasında nüfus artış hızında bir toparlanma görülmektedir. Dönem itibariyle hem yaşam standartlarında yaşanan artış hem sağlık hizmetlerindeki iyileşmeler nüfus artış hızını artırmıştır.

1950–1965 arası dönem doğurganlığın zirvesi olarak ifade edilebilecek bir döneme işaret etmektedir. 1950'lerde CAGR göstergeleri yaklaşık %2,7–%2,9 seviyesine çıkmıştır. Sağlık hizmetlerinde yaşanan iyileşme, halk sağlığı hizmetlerinin kırsal yerleşim birimlerine kadar gitmiş olması hem anne hem bebek ölüm oranlarını düşürmüştür. Ayrıca dönemin politikaları da nüfus artış hızını desteklediğinden ülke nüfusunun katlandığı bir dönemdir.

1965 sonrası artması yönünde çaba gösterilen nüfusun kontrol dışına çıkmaya başlaması üzerine planlı doğum politikaları uygulanmaya başlamıştır. Bu süreçte ülkenin ekonomik gücü nüfus politikalarında da belirleyici olmuştur. 1965 yılında yürürlüğe giren Nüfus Planlaması Kanunu ile 1965 sonrasında CAGR oranları %2,9'dan %2,5'e, ardından %2,1'e gerilemiştir.

Bu sürecin yaşanmasında doğum kontrol yöntemlerinin yasallaşması, kırsal yerleşim alanlarından kentsel alanlara yaşanan göç, genel eğitim düzeyinin artması etkili olmuştur. 1990 sonrası süreçte nüfus artış hızı izlenen politikalarla hızlı bir düşüş periyoduna girmiştir. Bu dönemde CAGR oranları %1,8 → %1,4 → %0,6 seviyelerine kadar düşmüştür. 1990 sonrası dönem nüfus artış hızının; nüfus yenilenme oranı olan 2,10'e yaklaşmaya başladığı kritik bir dönem olmuştur.

1990 sonrası süreçte nüfus artış hızını kontrol altına almaya çalışan politikalar etkisini net bir biçimde göstermiştir. Diğer yandan kentleşmenin hızlanması, kadınların iş gücüne katılım oranlarının artması, kadınların eğitim düzeylerinin yükselmesi, ülkedeki ekonomik değişim ve yaşam maliyetlerinin artması, hane halklarının yaşamlarını sürdürecekleri konut arzında yaşanan sorunlar, bağımlı nüfus oranının artmasına bağlı olarak bakım yükünün maliyet artışı, eğitim düzeyinin genel olarak artması ve kültürel değerlerde yaşanan değişim ile evlenme yaşının yükselmesi doğurganlık oranları üzerinde etkili olmuş ve ülkenin nüfus artış oranlarını kademeleri olarak azaltmıştır.

2011 sonrası süreç ülke adına nüfusta en ciddi düşüşün yaşandığı dönemdir. CAGR hızı bazı yıllarda %0,5 ila 0,8 arası seviyelere inmiştir. Bu dönemde artık ülkedeki nüfusun artış hızı nüfus yenilenme düzeyinin de altına inmeye yaklaşmış sonrasında nüfus artış hızı giderek azalarak 2024 yılında 1,48'e kadar inmiştir. Bu durumun yaşanmasında uzun zamandır devam eden ekonomik kriz, barınma maliyetlerinde yaşanan artış, temel ihtiyaçların karşılanmasında yaşanan maddi zorluklar etkili olmuş. Artan eğitim oranları ve bireyselleşme ile evlilik yaşı 30+ olmuş, çocuk sayısı da yaşanan sosyo-ekonomik ve kişisel nedenlerle bilinçli olarak azaltılmıştır.

Gelinen noktada 1965 yılında nüfusun kontrol altına alınması için yapılan çalışmaların tam tersi politikalar uygulanmaya başlanmış 2025 yılı yaşanan bu dramatik düşüşün de etkisi ile "Aile Yılı" ilan edilmiştir.

6. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'de doğumu teşvik etmek için doğrudan açık ve yoğun bir vergi politikası mevcut değildir. Gelir Vergisi Kanunu ve Kurumlar Vergisi Kanunu başta olmak üzere vergi kanunlarında yapılan düzenlemelerle vergi mevzuatı, çocuk yardımı, doğum yardımı, kreş desteği, eğitim ve sağlık harcamaları indirimi ve özel kreş ve eğitim kurumları için kazanç istisnaları gibi düzenlemeler yoluyla doğum ve çocuk bakımının ekonomik yükünü kısmen hafifletici düzenlemeler yapılmaktadır. Bu kapsamda, doğumu teşvik etmeye yönelik vergisel mekanizmalar daha çok dolaylı nitelikte olup, çocukların bakım, eğitim ve sağlık giderlerinin vergiden müstesna tutulması veya bu alanlarda faaliyet gösteren kurumlara vergisel avantajların sağlanması yoluyla doğum ve sonrası süreçler pozitif yönde desteklenmekte ve teşvik edilmektedir.

Türkiye özelinde demografik eğilimler ve kamu maliyesi olanakları dikkate alınarak çocuk sayısına doğrudan bağlı vergisel destekler ya da doğum kredileri gibi uygulamaların hayata geçirilmesi bu konuda daha efektif sonuçların elde edilmesine olanak sağlayacaktır. Vergisel düzenlemelerin yanında ailelere ikinci ve üçüncü çocuk sahibi olmaları durumunda düzenli olarak sağlanacak nakdi destekler uzun vadede doğum oranlarındaki düşüşle mücadelede kullanılması gereken araçlar olarak karşımıza çıkacağı ifade edilebilir. Bunun vergi teşviklerinden ziyade bütçe harcaması olarak hayata geçirilmesi gerekli görülebilir. Vergi kanunlarıyla, çocuk ve doğuma ilişkin harcama ve kazançları kısmen vergi dışına çıkararak; sosyal yardım programları yardımıyla ise ailelere doğrudan gelir transferi sağlayarak doğumun ve aile kurmanın teşvik edilmesi sağlanabilir.

Hem kadın hem erkeklerin iş ve aile yaşamlarını dengeleyebilecekleri, esnek çalışma saatleri, çocuk bakım desteği ve ebeveyn izinlerinin artırılması gerekmektedir. İş gücü piyasasında karşılaşılan daralma ve yaşlanan nüfusun yarattığı sorunlar için sosyal güvenlik sistemlerinin yeniden yapılandırılması ve sistemlerin devamlılığının etkin şekilde sağlanması için sürdürülebilir finansman kaynaklarının oluşturulması önem taşımaktadır. Nüfusun kendini yenileme kapasitesinin artırılması amacıyla stratejik planlar hazırlanmalı, kısa vadeli maddi teşviklerin ötesinde tüm çalışmalar kültürel ve yapısal reformlarla desteklenmelidir. Bir ulusal güvenlik sorunu haline gelen doğurganlık hızındaki azalma ile ilgili acilen gerekli önlemlerin alınması gereklidir.

KAYNAKÇA

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 'Sosyal Yardım Programlarımız' (2025) <<https://www.aile.gov.tr/sygm/programlarimiz/sosyal-yardim-programlarimiz/>> Erişim Tarihi 5 Eylül 2025

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, '2013 Yılı Faaliyet Raporu' (2013) <<https://www.aile.gov.tr/Uploads/sgb/uploads/pages/arge-raporlar/2013-yili-faaliyet-raporu.pdf>> Erişim Tarihi 5 Eylül 2025

Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun Numarası 6637, Kabul Tarihi: 27 Mart 2015, RG 07.04.2015/29319

Devlet Memurları Kanunu, Kanun No 657, Kabul Tarihi 14.07.1965, RG 23.07.1965/12133

Gelir Vergisi Kanunu, Kanun No 193, Kabul Tarihi 06.01.1961, RG 10.01.1961/10700

Gelir Vergisi Kanunu, Kanun No 5421, Kabul Tarihi 03.06.1949, RG 09.06.1949/7228

Gelir Vergisi Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No 6663, Kabul Tarihi 29.01.2016, RG 10.02.2016/29620

Göç İdaresi Başkanlığı, 'Kitlesele Akınlar' (2025) <https://www.goc.gov.tr/kitlesele-akinlar#_ftn8> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025.

Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü and Türkiye Sağlık Bakanlığı, '1993 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması (TNSA-1993)' (1993) <https://hips.hacettepe.edu.tr/tr/1993_turkiye_nufus_ve_saglik_arastirmasi-83> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

İskân Kanunu, Kanun No 2510, Kabul Tarihi 14.06.1934, RG 21.06.1934/2733

İstatistik Umum Müdürlüğü, 'Fasikül I: Mufassal Neticeler İcmal Tabloları. 28 Teşrinevvel 1927 Umumî Nüfus Tahriri' (1927) <<https://kutuphane.tuik.gov.tr/pdf/0015452.pdf>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile Bazı Kanun ve KHK'lerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, Kanun No 6645, Kabul Tarihi 23.04.2015, RG 23.04.2015/29335

Kalkınma Bakanlığı, 'On Birinci Kalkınma Planı (2019–2023)' (2023) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/07/On_Birinci_Kalkinma_Plani-2019-2023.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

Kalkınma Bakanlığı, 'On İkinci Kalkınma Planı (2024–2028)' (2023) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/08/Aile-Nufus-ve-Demografik-Donusum-OIK-Raporu_01082025.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

Kalkınma Bakanlığı, 'Onuncu Kalkınma Planı (2014–2018)' (2013) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2022/08/Onuncu_Kalkinma_Plani-2014-2018.pdf> Erişim Tarihi 1 Eylül 2025

Kanun Hükmünde Kararname 633 (Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Teşkilatı), Kanun No 633, Kabul Tarihi 03.06.2011, RG 08.06.2011/27958 (Mükerrer)

Kurumlar Vergisi Kanunu, Kanun No 5520, Kabul Tarihi 13.06.2006, RG 21.06.2006/26205

Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 2827, Kabul Tarihi 27.05.1983, RG 27.05.1983/18059

Nüfus Planlaması Hakkında Kanun, Kanun No 557, Kabul Tarihi 10.04.1965, RG 14.04.1965/11944

Soyadı Kanunu, Kanun No 2525, Kabul Tarihi 21.06.1934, RG 02.07.1934/2741

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 'Ailenin ve Dinamik Nüfus Yapısının Korunması Programı' (2015) <https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2018/10/22AileninveDinamik_Nufus_Yapisinin_Korunmasi_ProgramiBASKI.pdf> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 'Demografik Göstergeler' (2025) <<https://sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2019/04/Demografik-G%C3%B6stergeler.xlsx>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

Türk Ceza Kanunu, Kanun No 765, Kabul Tarihi 01.03.1926, RG 13.07.1926/407

Türk Medeni Kanunu, Kanun No 743, Kabul Tarihi 17.02.1926, RG 04.04.1926/339

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 'Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları 2024' (Bülten No 53783, 2025) <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Adrese-Dayali-Nufus-Kayit-Sistemi-Sonuclari-2024-53783>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 'Doğum İstatistikleri 2024' (2025) <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Dogum-Istatistikleri-2024-54196>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), 'Yıllara ve Cinsiyete Göre Ortanca Yaş (2007–2024)' <<https://data.tuik.gov.tr/Bulten/DownloadIstatistikselTablo?p=d94N1/HtY1R2LeoOwSuh6BtX9ecBW2g12DWJp6XN5nfFWHxHeXu2ryO9PskytMcB>> Erişim Tarihi 6 Eylül 2025

Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, Kanun No 1593, Kabul Tarihi 24.04.1930, RG 06.05.1930/1489

- Araştırma Makalesi -

 # FRANSA ANAYASA MAHKEMESİNİN DİJİTAL HİZMET VERGİSİ ÜZERİNE VERDİĞİ KARARIN İNCELENMESİ*

(AN ASSESSMENT OF THE FRENCH CONSTITUTIONAL COURT'S DECISION ON THE DIGITAL SERVICES TAX)

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sevda KARTAL**

ÖZ

Dijital hizmet vergileri, dijital ekonominin vergilendirilmesine yönelik olarak OECD tarafından yürütülen küresel çözüm arayışları sonuçlanıncaya kadar geçici bir önlem olarak pek çok ülke tarafından uygulanmaya başlanmıştır. Dijital hizmet vergisi, belirli dijital hizmetlerden elde edilen hasılat üzerinden %2 ile %7,5 oranları arasında uygulanan ve yalnızca belirli gelir eşliğini aşan dijital hizmet sağlayıcılarını kapsayan bir vergi türü olarak tanımlanabilir. Bu vergi hem iç hukuk hem de uluslararası hukuk bakımından çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Fransa'da bir dijital hizmet vergisi mükellefi tarafından 2025 yılında açılan dava kapsamında dijital hizmet vergisinin Anayasa'ya aykırı olduğu iddia edilmiş ve konu Anayasa Mahkemesi'ne taşınmıştır. Ancak Mahkeme, davacının tüm iddialarını reddederek dijital hizmet vergisinin Anayasa'ya uygun olduğuna hükmetmiştir. Bu çalışma, dijital hizmet vergileri üzerine genel bir değerlendirme çerçevesinde inşa edilmiş olup, Fransa Anayasa Mahkemesi'nin dijital hizmet vergisi hakkında verdiği kararın

---

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 21.12.2025 tarihinde Yayınımıza ulaşmış olup, 01.03.2026 tarihinde birinci hakem; 27.01.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.89007>

** Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Doktor öğretim görevlisi, e-posta: sevda.kartal@asbu.edu.tr, ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5339-5080

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Bu makaleye atf için; KARTAL, Sevda, "Fransa Anayasa Mahkemesinin Dijital Hizmet Vergisi Üzerine Verdiği Kararın İncelenmesi", Mali Hukuk Dergisi, Sayı No.: 256, 2026, s. 35-60.

uluslararası vergi hukuku ve Türkiye'deki dijital hizmet vergisi üzerindeki olası etkileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Hizmet Vergisi, Uluslararası Vergilendirme, OECD, Fransa Anayasa Mahkemesi Kararı, Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Temsilciliği 301 İncelemesi

ABSTRACT

Digital services taxes have been introduced by many countries as a temporary measure until a global solution for the taxation of the digital economy is reached under the framework of the OECD. A digital services tax can be defined as a tax levied on revenues generated from certain digital services, applied at rates ranging from 2% to 7.5%, and imposed only on digital service providers that exceed specific revenue thresholds. Digital service taxes have been subject to various criticisms under both domestic and international law. In 2025, the DST payer brought a constitutional challenge to the French Constitutional Court, arguing that the tax was unconstitutional. However, the Court rejected all claims of the applicant and upheld that the digital services tax complies with the Constitution. In this article, digital services taxes will be examined in general, and the influence of the French Constitutional Court's decision on Türkiye and international taxation.

Keywords: *Digital Service Taxes, International Taxation, OECD, French Constitutional Court, United States Trade Representative 301 Investigations*

***

1. Giriş

Dijital ekonominin vergilendirilmesi, uzun süredir OECD ve G20 ülkelerinin gündeminde yer almakta olup, bu konuda yürütülen BEPS Eylem Planı (BEPS Action Plan) kapsamında kalıcı bir çözüme ulaşılamamıştır. 2015 yılında yayımlanan Eylem 1 (Action 1) raporunda dijital hizmetlerin vergilendirilmesine ilişkin bir çözüm önerisi getirilememesi, ülkelerin tek taraflı önlemler alma eğilimini artırmıştır.¹ 2018 yılında

---

¹ OECD, Addressing the Tax Challenges of The Digital Economy, Action 1-2015 Final Report (OECD Publishing 2015) <<https://doi.org/10.1787/9789264241046-en.>>

yayımlanan ara OECD raporunda ise geçici önlemlerden bahsedilmiş ve bu önlemler alınırken dikkat edilmesi gereken hususlar vurgulanmıştır.² Küresel düzeyde bu gelişmeler yaşanırken, birçok ülke kendi iç hukuklarında yeni vergi modelleri geliştirerek yüksek kârlılık gösteren dijital şirketleri kendi sınırları içerisinde vergilendirmenin yollarını aramaya başlamıştır. Dijital hizmet vergilerinin yasa teklifi olarak sunulması ve dijital hizmet vergisinin uygulanması da tam olarak bu döneme denk gelmiştir.³

Mevcut uluslararası vergi kuralları, çok uluslu şirketlerin kaynak ülkede vergilendirilebilmesini bu ülkede bir daimî işyeri bulunması şartına bağlamaktadır. Daimî işyeri kavramı, hem çok taraflı vergi anlaşması modellerinde hem de iki taraflı vergi anlaşmalarında yer alan ve iç hukuka entegre edilmiş temel bir kavramdır.⁴ Yabancı bir şirketin bir devletin sınırları içinde vergilendirilebilmesi için daimî işyeri eşiğinin aşılmış olması gerekmektedir. Bu kavram, yerleşik olmayan şirketlerin kaynak ülke ile fiziksel bir bağa sahip olmalarıyla yakından ilişkilidir. Söz konusu fiziksel varlık; bir ofisin bulunması, daimî bir temsilcinin varlığı veya bazı istisnai durumlarda yalnızca bir depo bulundurulması gibi unsurları içerebilir ve bu durumlar, vergilendirme açısından yeterli bir hukuki bağlantı noktası olarak kabul edilmektedir.⁵

Fakat dijital hizmet sağlayan pek çok şirket, kaynak ülkede fiziksel bir varlığa ihtiyaç duymadan hem dijital ürünlerini hem de hizmetlerini bu ülkede bulunan müşteri ve kullanıcılara sunabilmektedir. Mevcut uluslararası vergi kuralları çerçevesinde, bu şirketler söz konusu kullanıcıların buldukları ülkede sattıkları mal ve hizmetlerden önemli kâr

---

² OECD, Tax Challenges Arising from Digitalisation-Interim Report 2018 Inclusive Framework on BEPS (OECD Publishing 2018) <<http://dx.doi.org/10.1787/9789264293083-en>> 180-190

³ Balca Çelener, 'Dijital Ekonomiye Vergilendirme Yolunda Somut Bir Adım: Dijital Hizmet Vergisinde Fransa Örneği' (2019) 16 Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 31,41

⁴ Ertuğrul Akçaoğlu, Elektronik Ticaretin Vergilendirilmesi (1st edn, Mali Akademi Yayınları 2012) 88-100; OECD ve Birleşmiş Milletler vergi anlaşması modellerinin 5. ve 7. maddelerinde "daimî işyeri" kavramı düzenlenmiş olup, bu kavram Türkiye'de Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 3. maddesi kapsamında "dar mükellefiyet" olarak ele alınmaktadır.

⁵ Daniel W. Blum, 'Permanent Establishment and Action 1 on the digital Economy of The OECD Base erosion and Profit Shifting Initiative-The Nexus Criterion Redefined?' (2015) 69 Bulletin for International Taxation 314, 315

payları elde etseler dahi, mevcut düzenlemeler kapsamında vergilendirilememektedir.⁶ Dijital mal ve hizmet sunan şirketlerin dijital işlerinden kazandığı gelirlerinin kaynak ülkelerde vergilendirilmesi ve mevcut kuralların yeniden düzenlenmesi için OECD nezdinde uluslararası bir çaba gösterilmiş olsa da henüz bu konuda bir fikir birliğine varılmamıştır. Fakat, buna ilişkin OECD Sütun 1 “Pillar One” tasarısı üzerine tartışmalar devam etmektedir.⁷

OECD ve Birleşmiş Milletler (BM) tarafından dijital hizmetlerin vergilendirilmesine yönelik yürütülen çözüm arayışlarına paralel olarak, bazı ülkeler dijital hizmet vergisini yasalaştırmış, bazıları ise bu yönde yasal hazırlık süreçlerini sürdürmektedir.⁸ Dijital hizmet vergisi (DHV), ilk kez Avrupa Birliği Direktifi olarak⁹ gündeme geldiği günden bu yana hem ulusal hem de uluslararası düzeyde çeşitli eleştirilere maruz kalmıştır. Bazı ülkeler söz konusu vergiyi yasalaştırmış ancak uygulanmasını ertelemiş; bazıları ise bunun geriye dönük tahsil edilmesine karar vermiş, daha sonra ise yürürlükten kaldırmıştır. Bu duruma örnek olarak Kanada gösterilebilir.¹⁰ Öte yandan Fransa, dijital hizmet vergisini yasa-

---

⁶ Peter Hongler and Pasquale Pistone, ‘Blueprint for A New PE Nexus to Tax Business income in The Era of The Digital Economy’ (2015) IBFD <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2586196> erişim 12 Eylül 2025

⁷ Georg Kofler, Gunter Mayr and Christoph Schlager, ‘Taxation of the Digital Economy: “Quick Fixes” or Long-Term Solution?’ (2017) *European Taxation* 523, 524; Craig Elliffe, “Responding to the Challenges: Legal Constraints on Any Changes to the Current Framework” in *Taxing the Digital Economy: Theory, Policy and Practice* (Cambridge University Press 2021) 116

⁸ Fransa, İngiltere, İtalya, İspanya, Avusturya, Portekiz, Kırgızistan, Kenya ve Uganda dijital hizmet vergisini yasalaştırarak uygulamaya koyan ülkeler arasında yer almaktadır. Kenya ve Uganda, dijital hizmet vergisini bir süre uyguladıktan sonra bu sistemi önemli dijital varlık (significant digital presence) konseptiyle değiştirmiştir. Brezilya, Belçika, Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti, Tunus, Kolombiya ve Zimbabve dijital hizmet vergisine ilişkin yasa tasarısını hazırlamış ancak yasalaştırmamıştır. Avustralya, Yeni Zelanda ve Norveç ise benzer şekilde yasa tekliflerini hazırlamış, ancak uygulamaya geçirmekten vazgeçmiştir. Kane Borders and others, ‘Digital Service Taxes’ (2023) *EU Tax Observatory* <https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2023/06/EUTO_Digital-Service-Taxes_June2023.pdf> erişim 11 Ekim 2025

⁹ Proposal for a Council Directive on The Common System of a Digital Services Tax on Revenues Resulting from The Provision of Certain Digital Services COM/2018/0148 final - 2018/073 (CNS)

¹⁰ ‘Canada Rescinds Digital Services Tax to Advance Broader Trade Negotiations with The United States’ (Government of Canada, 29 June 2025) <<https://www.canada.ca/en/government/department/2025/06/canada-rescinds-digital-services-tax-to-advance-broader-trade-negotiations-with-the-united-states.html>>

laştıran ilk Avrupa Birliği (AB) üyesi devlet olmasına rağmen, verginin fiilen uygulanmasını ileri bir tarihe ertelemiş ve Amerika Birleşik Devletleri ile varılan mutabakatın ardından toplamaya başlamıştır. 2025 yılı içerisinde Fransız Dijital Hizmet Vergisi, Anayasa Mahkemesi'nin denetimine konu olmuştur. Fransız Anayasa Mahkemesi, davacının iddialarını reddederek Fransız Dijital Hizmet Vergisi'nin Anayasa'ya uygun olduğuna karar vermiştir. Fransız Anayasa Mahkemesi'nin bu kararı, dijital hizmet vergisini yasalılaştırmayı düşünen ya da hâlihazırda uygulamakta olan diğer devletler bakımından, özellikle reddedilen iddialar açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada karşılaştırmalı hukuk araştırma yöntemi kullanılmıştır. Dijital hizmet vergilerine ilişkin ulusal ve uluslararası mevzuat ve yargı kararları incelenmiş; Fransa Anayasa Mahkemesi'nin kararları ışığında Türkiye dijital hizmet vergisi değerlendirilmiştir.

2. Yeni Bir Vergi Olarak Dijital Hizmet Vergisi

Dijital Hizmet Vergisi uygulamasına ilişkin ilk örnek, yerleşik olmayanlar tarafından sunulan çevrim içi reklamcılık hizmetlerinden elde edilen gelirlerin vergilendirilebilmesini sağlamak amacıyla Hindistan tarafından yasallaştırılan, Denkleştirme Vergisi (Equalisation Levy) olmuştur.¹¹ Bu vergiye benzer şekilde, bazı dijital hizmet gelirlerinin vergilendirilmesini hedef alan ve geçici bir çözüm olarak adlandırılan dijital hizmet vergisi, 2018 yılında Avrupa Birliği Direktifleri'nde de yer almıştır.¹² Avrupa Birliği üye ülkeleri arasında dijital hizmet vergisi konusunda oybirliği sağlanamadığı için söz konusu vergi AB genelinde uygulanamamıştır.¹³ Ancak bazı üye ülkeler, dijital hizmet vergisini kendi iç

---

da.ca/en/department-finance/news/2025/06/canada-rescinds-digital-services-tax-to-advance-broader-trade-negotiations-with-the-united-states.html> erişim 12 Ekim 2025

¹¹ Hindistan, 2016 yılında denkleştirme vergisini yasalılaştırarak dijital reklam hizmetlerinden elde edilen gelirler üzerinden uygulanmak üzere %6 oranında yeni bir vergi getirmiştir. Sanjana Mehta, 'Equalisation Levy: An Analysis of Digital Taxation' (2022) 3 Indian Journal of Law and Legal Research 3; Revuen S. Avi-Yonah, 'Much Ado: Why the United States Should Calm Down About DSTs' (2023) 112 Tax Notes International 905

¹² Proposal for a Council Directive on The Common System of a Digital Services Tax on Revenues Resulting from The Provision of Certain Digital Services COM/2018/0148 final - 2018/073 (CNS)

¹³ 'Some(bad) news on the EU Digital Tax' (Tax Law Men, 8 June 2018) <<https://taxmen.eu/2018/06/08/some-bad-news-on-the-eu-digital-tax/>> erişim 12 Ekim 2025

hukuklarında yasalaştırmıştır. Bu vergiyi AB üye ülkeleri arasında yasalaştıran ilk ülke ise Fransa olmuştur.¹⁴ Dijital hizmet vergisi Avrupa Birliği üye ülkeleri tarafından tartışılırken, o dönemde Avrupa Birliği'nden ayrılmış olan Birleşik Krallık tarafından 2017 yılında ülke gündemine alınmış, 2020 yılında yasalaştırılarak yürürlüğe konmuştur.¹⁵ Benzer şekilde, ülkemizde de dijital hizmet vergisi 2019 yılında yasalaştırılmış ve aynı yıl ilk dijital hizmet vergisi toplanmaya başlanmıştır.¹⁶

Dijital Hizmet Vergisi fikir olarak ilk defa ortaya çıkışından yasalaşma sürecine ve sonrasında uygulama aşamasında hem iç hukuk hem de uluslararası hukuk ilkeleriyle uyumlu olmadığı yönünde çeşitli eleştirilere konu olmuştur. Özellikle DHV'yi yasalaştıran Avrupa Birliği ülkeleri; bu düzenlemenin AB hukukuyla uyumsuzluğu, ikili vergi anlaşmalarının hükümleriyle bağdaşmaması, Dünya Ticaret Örgütü (WTO) hukukuyla çelişmesi ve ulusal hukuklarda güvence altına alınan temel hak ve özgürlükleri ihlal etmesi yönünde eleştirilere maruz kalmıştır. Bununla birlikte, DHV'nin idari ve uyum maliyetlerini artırmasının yanı sıra, uzun vadede faydadan ziyade zarara yol açabileceği hususu da dile getirilen başlıca eleştiriler arasında yer almıştır.¹⁷ DHV, özellikle ikili vergi anlaşmaları hükümleriyle çelişmemesi ve kurumlar vergisi kapsamı dışında kalması amacıyla tasarlanmış olsa da, mevcut vergi sınıflandırmasında yer bulamamış; nihayetinde kendine özgü ve münhasır nitelikte bir vergi türü olarak ortaya çıkmıştır.

Dijital hizmet vergileri, belirli dijital hizmetler üzerinden elde edilen gelirlere uygulanan bir tür hasılat (revenue) vergisidir. Dijital hizmet vergisi matrahı hesaplanırken gider indirimi yapılmaz; dolayısıyla verginin matrahını gayrisafı hasılat oluşturur. Dijital hizmet vergilerinin oranı, DHV'yi yasalaştıran ülkeler arasında %2 ile %7,5 arasında değiş-

---

¹⁴ Articles 299 and 300 of the French General Tax Code (2019); 'France Digital Services Tax Introduced' (BDO Global, September 2019) <<https://www.bdo.global/en-gb/microsites/tax-newsletters/corporate-tax-news/issue-52-september-2019/france-digital-services-tax-introduced>> erişim 12 Ekim 2025

¹⁵ The United Kingdom Finance Act 2020 <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/14/part/2>> erişim 20 Ekim 2025 Bölüm 39

¹⁶ 7194 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

¹⁷ Mateusz Kazmierczak, 'Five Years of Digital Services Taxes in Europe: What Have We Learned?' (2024) 52 Intertax 635, 636

metedir.¹⁸ Bu vergilerin bir diğer karakteristik özelliği, belirli bir vergi eşliğine tabi olmasıdır. Buna göre, yalnızca yurt içi ve uluslararası dijital hizmet gelirleri bu eşik aşan şirketler dijital hizmet vergisi mükellefi haline gelmektedir. Örneğin Fransa’da bu eşik, yurt içi dijital hizmetlerden elde edilen hasılat için 25 milyon avro, küresel dijital hizmet gelirleri için ise 750 milyon avro olarak belirlenmiştir.¹⁹ Türkiye’de ise bu tutarlar sırasıyla 20 milyon TL ve 750 milyon avrodur. İtalya, 1 Ocak 2025’e kadar 5,5 milyon avro tutarında yurt içi ve 750 milyon avro tutarında küresel ciro eşliğine dayalı bir Dijital Hizmet Vergisi uygulamaktaydı. Ancak bu tarihten itibaren, İtalyan Dijital Hizmet Vergisi Kanunu’nun 1. maddesinde yapılan değişiklikle yurt içi eşik kaldırılmış ve yalnızca 750 milyon avroluk küresel eşik yürürlükte kalmıştır.²⁰ 2025’in son çeyreğinde Fransa 2026 bütçe görüşmeleri sırasında, DHV’nin küresel vergi eşiklerinin 750 milyon avrodan 2 milyar avroya yükseltilmesi teklif edilmiştir.²¹

Dijital hizmet vergisinin konusuna giren dijital hizmetler ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte genel olarak dijital reklamcılık faaliyetlerinden elde edilen gelirler, dijital aracılık hizmetlerinden sağlanan kazançlar, dijital pazar yerlerinden ve dijital sosyal medya platformlarından elde edilen gelirler ile arama motoru hizmetlerinden elde edilen gelirler dijital hizmet vergisinin konusuna girmektedir.²² Benzer şekilde,

¹⁸ Cristina Enache, ‘Digital Services Taxes in Europe, 2024’ (Tax Foundation Europe, 7 May 2024) <<https://taxfoundation.org/data/all/eu/digital-tax-europe-2024/>> erişim 27 Ocak 2026. Türkiye %7,5’lik dijital hizmet vergisi oranı ile dijital hizmet vergisi uygulayan ülkeler arasında en yüksek vergi oranına sahip ülke olma özelliğini devam ettirmektedir.

¹⁹ LOI n° 2019-759 du 24 juillet 2019 portant création d'une taxe sur les services numériques et modification de la trajectoire de baisse de l'impôt sur les sociétés (1) <<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038811588/#JORFARTI000038811589>> erişim 1 Aralık 2025

²⁰ 2025 Italian Budget Law and Article 64 of Legislative Decree No. 174/2024 <<https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2024-12-31&atto.codiceRedazionale=24G00229&atto.articolo.numero=1&atto.articolo.sottoArticolo=1&atto.articolo.tipoArticolo=0>> erişim 10 Ekim 2025

²¹ Cristina Enache, ‘New Proposal Would Double France’s Harmful Digital Services Tax’ (Tax Foundation Europe, 31 October 2025) <<https://taxfoundation.org/blog/france-digital-services-tax-dst/>> erişim 1 Aralık 2025

²² İngiltere DHV kanunu -the United Kingdom Finance Act 2020 <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/14/part/2>>; Fransa DHV kanunu-LOI n° 2019-759 du 24 juillet 2019 portant création d'une taxe sur les services numériques et modification de la trajectoire de baisse de l'impôt sur les sociétés <<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038811588/#JORFARTI000038811589>>

dijital hizmet vergisinin kapsamına giren faaliyetler, ülkeden ülkeye farklılık göstermekle birlikte, genel olarak dijital reklamcılık, dijital aracılık hizmetleri, çevrim içi pazar yerleri ve sosyal medya platformları ile arama motoru hizmetlerinden elde edilen gelirleri kapsamaktadır.

Dijital reklamcılık hizmeti genellikle “hedefe yönelik dijital reklam hizmetleri” (targeted advertisement) alt başlığında dijital hizmet vergisi kanunlarında yer almaktadır. Fransa dijital aracılık hizmetleri üzerinden sağlanan hedefli dijital reklamcılık hizmetlerinden elde edilen gelirlerini de DHV’nin kapsamına almıştır.²³ Benzer şekilde İtalya’da da dijital aracılık hizmet platformları üzerinden elde edilen hedefli dijital reklamcılık hizmet gelirleri DHV’nin kapsamındadır.²⁴ Birleşik Krallık, dijital reklamcılık hizmetlerini “bağlantılı dijital reklam hizmetleri” (associated online advertising) alt başlığında düzenlemiş ve DHV'nin kapsamına giren dijital reklamcılık faaliyetlerini sınırlamıştır.²⁵ Bu kapsama giren dijital reklam gelirleri, DHV kapsamındaki diğer dijital hizmetlerle bağlantılı olarak veya bu hizmetlerin kullanıcı verilerine dayalı sunulan dijital reklamcılık faaliyetlerinden elde edilen gelirler olarak tanımlanmıştır. Türkiye DHV’inde dijital reklamcılık faaliyeti daha geniş tanımlanmış ve dijital ortamda sunulan her türlü reklamcılık hizmetlerinden elde edilen gelir DHV kapsamında kabul edilmiştir.

Dijital pazaryerleri ve sosyal medya platformları, farklı ülkelerin DHV kanunlarının kapsamına giren ortak dijital hizmet türleri arasında yer almaktadır. Birleşik Krallık DHV’si, bunlara ek olarak çevrim içi arama motorlarını da DHV kapsamında ayrıca düzenlemiştir.²⁶ Türkiye DHV’si diğer ülke dijital hizmet vergi yasalarına göre verginin konusuna giren hizmetler bakımından daha geniş bir kapsama sahip olup, dijital ortamlarda sesli veya görsel içeriklerin satışından elde edilen hasılatı da DHV’nin kapsamına dahil etmiştir.²⁷

---

uv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038811588; İspanya DHV kanunu- Law 4/2020, of 15 October on the Tax on Certain Digital Services https://sede.agenciatributaria.gob.es/static_files/Sede/Tema/Normativa/Otros_impuestos/LAW_4_2020-TAX_ON_CERTAIN_DIGITAL_SERVICES.pdf

²³ Fransa DHV Kanunu Madde 299

²⁴ İtalya DHV Kanununun- Law No. 207 of 30 December 2024 (Italian 2025 Budget law)

²⁵ The United Kingdom Finance Act 2020 Bölüm 43

²⁶ The United Kingdom 2020 Finance Act bölüm 43

²⁷ 7194 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hukmunda Karanamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun 1. madde

Dijital hizmet vergileri, hem belirli bir gelir eşliğine sahip olmaları hem de belirli dijital hizmetlerden elde edilen hasılat üzerinden uygulanmaları nedeniyle, belirli dijital hizmet sunucularını hedef aldıkları iddiasıyla eleştirilmiştir. Bu eleştiriler özellikle Amerika Birleşik Devletleri tarafından dile getirilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Temsilciliği (Office of the United States Trade Representative), Amerikan Ticaret Kanunu'nun 301. Bölümü'ne (Section 301 Investigations) dayanarak hazırladığı inceleme raporunda, DHV'yi yasalaştıran ülkelerin DHV kanunlarını eleştirmiştir. DHV'yi yasalaştıran Fransa, İngiltere, Hindistan, İtalya, Türkiye, Avusturya ve İspanya hakkında yayınlanan raporlar, bu ülkelerin DHV'sinin yalnızca Amerikan şirketlerini hedef alan 'ayrımcı', 'mülk ilkesine aykırı' ve Amerikan ticaretine aşırı yük getiren bir vergi olmakla itham edilmiştir.²⁸

Vergi mükellefi mahremiyeti nedeniyle birçok ülkede dijital hizmet vergisi mükelleflerine ilişkin ayrıntılı veri paylaşılmamakla birlikte, bu vergilerin büyük ölçüde Amerika merkezli grup şirketleri ve onların yan kuruluşları tarafından ödendiği düşünülmektedir. İngiltere Gelir Dairesi'nden (HMRC) alınan verilere dayanarak hazırlanan en son TaxWatch raporu, DHV'sinin kapsamına giren şirketlerin %37'sinin kanuni merkezi Amerika'da bulunan şirket gruplarından olmadığını göstermektedir. 2023/2024 dönemi için DHV ödeyen şirketlerden 28%'si Amerika'da kanuni merkezi bulunmayan şirketlerdir.²⁹ Bu veriler DHV'nin sadece Amerika merkezli şirketleri hedef almadığını, hem yerli hem de Amerika dışında diğer ülke merkezli şirketleri de kapsadığını kanıtlar niteliktedir.

Her ne kadar bu oranlar, Amerika Birleşik Devletleri'nin dijital hizmet vergilerinin "ayrımcılık" unsurları taşıdığı yönündeki iddialarını güçlendirse de hiçbir ülkenin dijital hizmet vergisi mevzuatında Amerikan şirketleri doğrudan hedef olarak gösterilmemiştir. İlgili düzenlemelerde, eşik değeri aşan tüm şirketlerin dijital hizmet vergisi mükellefi olacağı açıkça belirtilmiştir. Buna en somut örnek, İngiltere ve İtalya'da dijital hizmet vergisi mükellefi konumunda olan, bu ülkelerin kendi hu-

---

²⁸'Section 301-Digital Services Taxes' (Office of the United States Trade Representative Executive Office of the President) <<https://ustr.gov/issue-areas/enforcement/section-301-investigations/section-301-digital-services-taxes>> erişim 17 Ekim 2025

²⁹'Under Threat The Current Reality and Future of the UK's Digital Services Tax' (Taxwatch, September 2025) <<https://www.taxwatchuk.org/dst-under-threat/>> erişim 18 Ekim 2025

kuk düzenleri uyarınca kurulmuş yerli şirketlerin varlığıdır.³⁰ Ayrıca, Çin menşeli sosyal medya platformları son birkaç senedir Amerikan sosyal medya platformlarının küresel rakipleri konumuna gelmiş olup, bu şirketlerin vergi eşiklerini aşmaları durumunda dijital hizmet vergisi kapsamına girmesi beklenmektedir. Bu da yalnızca Amerikan şirketleri değil farklı ülke şirketlerinin dijital hizmet vergisi mükellefi olduğunu ve olacağını göstermektedir.

3. Fransız Anayasa Mahkemesi Kararı

Fransa'da Dijital Hizmet Vergisi, 2019 yılında kabul edilen 2019-759 sayılı Kanun ile yürürlüğe girmiştir. Bu kanuna göre, dijital hizmet vergisi; dijital reklamcılık faaliyetleri ve dijital pazar aracılık hizmetlerinden elde edilen hasılat üzerinden %3 oranında uygulanmaktadır. Ancak aynı yıl, Fransız Dijital Hizmet Vergisi, Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Temsilciliği tarafından yürütülen 301 No'lu Soruşturma kapsamında incelemeye alınmış; soruşturma sonucunda yayımlanan raporda bu verginin, Amazon, Apple, Google ve Meta gibi ABD menşeli dijital teknoloji şirketlerini adaletsiz bir şekilde hedef aldığı iddia edilmiştir.³¹ Bu rapora dayanarak Amerika Birleşik Devletleri eğer Fransa dijital hizmet vergisini kaldırmaz veya yeniden düzenlemez ise belirli Fransız ürünlerine ek gümrük vergileri getireceğini duyurmuştur. Taraflar, iki ülke arasındaki gerilimi azaltmak amacıyla bir anlaşmaya varmış ve dijital hizmet vergisinin, OECD tarafından dijital ekonominin vergilendirilmesine ilişkin küresel bir çözüm bulunana kadar Fransa'da geçici olarak askıya alınmasına karar vermiştir. Bunun karşılığında Amerika Birleşik Devletleri, ek gümrük vergilerini uygulamayı askıya almıştır.³² 2021 yılında Amerika Birleşik Devletleri ve Avusturya, Fransa, İtalya, İspanya ve Birleşik Krallık bir anlaşmaya varmış ve OECD Sütun 1 Planı'nın yakından takip edileceği ve bu plan üzerinde uzlaşmaya varılması halinde söz konusu ülkelerin dijital hizmet vergileri ve benzeri tek taraflı önlemleri yürürlükten kaldıracakları hususunda anlaşmışlardır. Ayrıca,

---

³⁰ Ibid

³¹ United States Trade Representative, 'Section 301 Investigation Report on France's Digital Services Tax' <https://ustr.gov/sites/default/files/Report_On_France%27s_Digital_Services_Tax.pdf> erişim 11 Eylül 2025

³² Federal Register /Vol 85, No.137' (United States Government Information, 16 July 2020) <https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/France_Digital_Services_Tax_Notice_July_2020.pdf> erişim 10 Ekim 2025

bu anlaşmaya göre, 8 Ekim 2021 tarihinden önce yürürlüğe giren dijital hizmet vergileri, OECD Sütun 1 üzerinde uzlaşmaya varılıp uygulamaya konulana kadar yürürlükte kalabilecektir.³³

Yukarıda bahsedilen gelişmelere paralel olarak, Fransa Gelir İdaresi Şubat 2020’de dijital hizmet vergisine tabi şirketlerin ödemesi gereken taksitleri Aralık 2020’ye ertelemiştir. Bu kapsamda, 2019 yılına ilişkin dijital hizmet vergi yükümlülükleri 2020 yılının sonunda; 2020 yılına ilişkin vergisel yükümlülükler ise 2021 yılında ödenmiştir.³⁴ Sonuç olarak Fransa dijital hizmet vergisinden 2019 yılında 280 milyon avro, 2020 yılında 375 milyon avro, 2021 yılında 475 milyon avro, 2022 yılında 600 milyon avro ve 2023 yılında 700 milyon avro gelir elde etmiştir.³⁵

2025 yılında, Digital Classifieds France adlı dijital hizmet vergisi mükellefi bir şirket tarafından, ödenen dijital hizmet vergilerinin iadesi talebiyle Fransız Yüksek İdare Mahkemesi’nde (Conseil d’État) dava açılmıştır. Davacı, Dijital Hizmet Vergisi’ne yönelik itirazını vergide adalet ilkesine dayandırmış ve söz konusu verginin; mükelleflerin vergilendirilebilir olup olmamalarına (kârlılık oranlarına sahip olup olmadıklarına), sundukları hizmetleri dijital ortamda sunup sunmadıklarına ve bir grup şirketin üyesi olup olmamalarına göre ayrımcı bir uygulama içerdiğini ileri sürmüştür. Ayrıca davacı şirket, dijital hizmet vergisinin uygulanmasının, şirketin elde ettiği kârlar üzerinde çifte vergilendirme etkisi yarattığını ileri sürmüştür.

Davacı şirket yukarıdaki iddialarına ek olarak, bir grubun dijital hizmetlerinin ne kadarının Fransa’daki kullanıcı ve müşterilere sunulduğunun belirlenmesine ilişkin kurallar da dâhil olmak üzere, verginin hesaplanma yöntemini eleştirmiştir. Yabancı hizmet sağlayıcılar üzerinde yeterli denetim mekanizmasının bulunmaması, söz konusu düzenleme-

---

³³ U.S. Department of The Treasury, ‘Joint Statement from the United States, Austria, France, Italy, Spain, and the United Kingdom, Regarding A Compromise on A Transitional Approach to Existing Unilateral Measures During the Interim Period Before Pillar 1 Is in Effect’ (U.S. Department of The Treasury, 21 October 2021) <<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0419>> erişim 11 Eylül 2025

³⁴ Penny Simmons, ‘France to Resume Collection of Digital Tax’ (Pinset Masons, 4 December 2020) <<https://www.pinsentmasons.com/out-law/news/france-to-resume-collection-of-digital-tax>> erişim 11 Ekim 2025

³⁵ Kane Borders and others (n 8)

nin Fransız operatörler açısından orantısız ve daha ağır sonuçlar doğurmasına neden olduğu gerekçesiyle eleştirilmiştir³⁶

Son olarak, DHV’de artan oranlı bir vergi tarifesinin bulunmamasının dijital hizmet vergisine tabi olan ve olmayan rakipler arasında dengesizlik yarattığı davacı tarafından ileri sürülmüştür. Bu kapsamda, ilgili eşiklerin aşılması hâlinde, verginin ilk avrodan itibaren yüzde üç oranında uygulanmasının rekabet açısından dezavantaj oluşturduğu iddia edilmiştir.³⁷

Davacının bu iddialarının üzerine 17 Haziran 2025 tarihinde Fransız Yüksek İdare Mahkemesi (Conseil d’État), Fransız Dijital Hizmet Vergisi’ne ilişkin verginin kapsamını, matrahını ve değerlendirme usullerini düzenleyen Fransız Vergi Kanunu’nun 299, 299(1) ve 299(4) maddelerinin anayasaya uygunluğu konusunda yapılan öncelikli anayasal denetim başvurusunu (Question Prioritaire de Constitutionnalité – QPC), söz konusu verginin Anayasa’ya uygun olup olmadığı değerlendirilmesi için dosyayı Fransız Anayasa Mahkemesi’ne (Conseil Constitutionnel) havale etmiştir.³⁸

12 Eylül 2025 tarihinde, 2025-1157 sayılı kararıyla Fransa Anayasa Mahkemesi, 2019 yılından beri yürürlükte olan dijital hizmet vergisi-

---

³⁶ ‘French Digital Services Tax Constitutional, Court Rules (Sep 16, 2025)’ (Wolters Kluwer/VitalLaw, 16 September 2025) <<https://www.vitalaw.com/news/french-digital-services-tax-constitutional-court-rules/gdn01171333?refURL=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F#>> erişim 11 Ekim 2025

³⁷ Romain Desmots, ‘France’s Digital Services tax Faces constitutional Crossroads’ (McDermott Will& Schulte, 13 August 2025) <<https://www.mwe.com/insights/frances-digital-services-tax-faces-constitutional-crossroads/>> erişim 11 Ekim 2025

³⁸ ‘Constitutional Court Rules Digital Services Tax Is Constitutional’ (Deloitte, 17 September 2025) <<https://www.taxathand.com/article/40349/France/2025/Constitutional-Court-rules-digital-services-tax-is-constitutional>> erişim 10 Eylül 2025

Fransız hukukundaki “Question Prioritaire de Constitutionnalité (QPC)”, bir davada taraflar tarafından bir yasanın Anayasa tarafından korunan hak ve özgürlükleri ihlal edip etmediği konusunda Anayasa Mahkemesi’ne yöneltilen öncelikli denetim mekanizmasıdır. Conseil Constitutionnel, Selection of QPC Decisions <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/selection-of-qpc-decisions>> erişim 10 Eylül 2025. Türk hukukunda ise benzer işlev, Anayasa Mahkemesi’ne açılan iptal davaları veya bireysel başvurular yoluyla sağlanmaktadır. Ancak QPC’nin sağladığı öncelikli ve doğrudan denetim mekanizması, Türk sisteminde birebir karşılığı bulunmamakta, Fransız sistemine özgü bir usul olarak değerlendirilmektedir.

nin anayasal ilkelerle uyumlu olduğuna karar vermiştir.³⁹ Anayasa Mahkemesi, bu kararı verirken dijital hizmet vergisine yöneltilen tüm iddiaları reddetmiştir. Kararda, dijital hizmet vergisinin dijital ve dijital olmayan hizmetler arasında farklı bir rejim öngörmesinin, verginin koyuluş amacından kaynaklandığı ve bu nedenle meşru bir temele dayandığı ifade edilmiştir. Dijital hizmet vergisinin, esas itibarıyla değeri büyük ölçüde kullanıcı faaliyetlerinden kaynaklanan (value created by users) ve kullanıcı katkısının yoğun ve belirleyici olduğu dijital hizmetleri vergilendirmek amacıyla ihdas edildiği vurgulanmıştır. Ayrıca, dijital hizmet vergisinin kapsamı dışında bırakılan hizmet gruplarına ilişkin düzenlemelerin de hukuka uygun olduğuna hükmedilmiştir.

Mahkeme, Dijital Hizmet Vergisi'nin uygulanması için kanunun öngördüğü kazanç eşiklerinin (thresholds) objektif ve rasyonel olduğunu ve söz konusu verginin, dünya genelinde ve Fransa'da yüksek dijital varlığa sahip dijital hizmet işletmelerine uygulanmasının verginin amacı ile uyumlu olduğunu belirtmiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında vurgulanan bir diğer husus, mülkiyet ilkesi (territoriality) olmuştur. Karara göre, dijital hizmet vergisi Fransa'da bulunan dijital hizmet kullanıcılarının oranına bağlıdır ve bu durum verginin amacına uygundur. Sunulan hizmetin değerinin bir kısmı Fransa dışında yaratılmış olsa bile, Fransa'daki kullanıcılar tarafından yaratılan değer, vergilendirme için yeterli kabul edilmiştir. Kullanıcı konumunun, IP adresi veya hesap açma yeri üzerinden belirlenmesi ve bu ölçütlere dayanarak kullanıcıların Fransa'da bulunduğu kabul edilmesi de hukuka ve anayasaya uygun bulunmuştur.

Dijital hizmet vergisinin %3'lük vergi oranı Fransız Anayasa Mahkemesi tarafından aşırı bulunmamış, ilgili kararda verginin kademeli olmaması anayasal ilkelere aykırı olmadığı ifade edilmiştir. Son olarak DHV'nin kapsamındaki dijital hizmetlerden elde edilen karın kurumlar vergisine tabi olması iki taraflı vergi anlaşmaları kapsamında çifte vergilendirme için belirleyici değildir, zira dijital hizmet vergisi matrahı kâr üzerinden değil, hasılat üzerinden hesaplanmaktadır.⁴⁰

---

³⁹ Constitutional Council, 'Decision No. 2025-1157 QPC of September 12, 2025 Société Digital Classifieds France [Tax on certain services provided by large companies in the digital sector]' <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/les-decisions/decision-n-2025-1157-qpc-du-12-septembre-2025-decision-de-renvoi-ce>> erişim 1 Ekim 2025

⁴⁰ Ibid

Bu karar hem Fransa hem de dijital hizmet vergisini yasalaştırmayı düşünen diğer Avrupa Birliği üye devletleri açısından büyük önem taşımaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nin 2025 yazında, OECD tarafından yürütülen dijital hizmetlerin vergilendirilmesine ilişkin küresel çözüm arayışı müzakerelerinden çekilmesi, Sütun 1 üzerinde yakın zamanda bir uzlaşmaya varılmasının pek olası olmadığına dair açık bir işaret olarak değerlendirilebilir.⁴¹ Özellikle OECD tarafından yürütülen yeni kâr dağıtım kuralları üzerinde öngörülen zaman dilimi içerisinde bir uzlaşmaya varılamayacağı ve fikir birliğinin sağlanamayacağı ihtimali, devletlerin dijital hizmetlerin vergilendirilmesi konusunda tek taraflı önlemler alma eğilimini güçlendirmiştir. Bu süreçte dijital hizmet vergisi uygulayan ülkelerin dijital dev şirketlerden vergi toplamadaki görece başarısı, diğer Avrupa Birliği üye devletleri de geçici bir DHV'yi yasalaştırmaya özendirdiği iddia edilebilir. Sonuç olarak, önümüzdeki yıllarda OECD'nin Sütun 1 kapsamında kaydedeceği ilerleme ve Amerika Birleşik Devletleri'nin DHV'ye yönelik tutumu, DHV'yi yasalaştırıp uygulamaya koyan ülke sayısını doğrudan etkileyecektir.

4. Fransız Anayasa Mahkemesinin Kararının Uluslararası Vergi Hukukuna Etkisi

Dijital hizmet vergileri, yalnızca hukuki açıdan değil, aynı zamanda uluslararası vergilendirme politikaları açısından da önemli bir tartışma konusu olmuştur. Dijital hizmet vergilerine ilişkin yasal düzenleme tasarımları incelendiğinde, mevcut uluslararası vergilendirme kuralları uyarınca kaynak ülkede vergilendirilemeyen dijital hizmet gelirlerinin, bu ülkelerin yargı yetkisi dâhilinde adil bir biçimde vergilendirilmesini amaçlayan işlevsel ve tamamlayıcı bir mali araç olarak tasarlandığı görülmektedir.⁴² Mevcut kurumlar vergisi ile karıştırılmaması, ayrıca iki taraflı vergi anlaşmalarının kapsamına girmemesi ve çifte vergilendirmeye neden olmaması amacıyla hasılat vergisi temeli üzerine inşa edilmiştir. Bunun yanı sıra, kaynak ülkelerde vergilendirilemeyen yüksek kar marjlı dijital hizmet sağlayıcılarını kapsamak için verginin konusu

---

⁴¹ Adam Michel, 'What is Next After Washington Exits the OECD Global Tax Plan?' (GIS, 5 Haziran 2025) <<https://www.gisreportsonline.com/tr/trump-oecd-global-tax/>> erişim 1 Kasım 2025

⁴² Wei Cui, 'The Digital Services Tax: A Conceptual Defence' (2019) 73 Tax Law Review 69, 69-71; Wei Cui, 'The Digital Services Tax on the Verge of Implementation' (2019) 67 Canadian Tax Journal 1135, 1137

belirli dijital hizmet grupları ve gelir eşiği ile sınırlandırılmıştır.⁴³ Gelirleri belirli bir eşiğin üzerindeki dijital hizmet sağlayıcıları dijital hizmet vergisinin mükellefi olacaklardır. Böylece küçük ölçekli ve dijital girişim şirketleri ağır vergi yüklerinden korunmuştur.

Dijital hizmet vergisini yasalaştıran ülkeler açısından DHV, tutarlı bir politik gerekçeye dayanan bir düzenleme olarak görülse de bazı ülkeler tarafından desteklenmemiş; hatta Amerika Birleşik Devletleri'nin tutumunda da görüldüğü üzere, DHV'nin uygulanmasına karşı çıkmıştır. Fransa Anayasa Mahkemesinin DHV hakkında verdiği karar dijital ekonominin vergilendirilmesinde farklı görüşlerin varlığını bir defa daha ortaya koymuş ve Fransa'nın uluslararası müzakereler için elini güçlendirmiştir. Nitekim güçler ayrılığı ve hukukun üstünlüğü ilkelerinin olduğu ülkelerde hükümet yargı kararlarına müdahale edemez. Her ne kadar DHV yürütme organları tarafından tasarlanmış olsa da parlamento tarafından yasalaştırılmış ve Anayasa Mahkemesi'ne taşınan davada anayasa maddelerine uygun bulunmuştur.

Bir diğer önemli husus, vergilendirme yetkisinin bir devletin egemenlik haklarıyla doğrudan bağlantılı olmasıdır. Özellikle parlamenter sistemle yönetilen devletlerde, vergi koyma yetkisi yasama organına aittir ve Anayasa'nın verginin kanuniliği ilkesine uygun olarak, yeni bir vergi ancak parlamento tarafından kanun çıkarılması suretiyle ihdas edilebilir.⁴⁴ Nitekim dijital hizmet vergisini yasalaştıran Avrupa Birliği üyesi ülkelerde ve Türkiye'de, hükümet tarafından hazırlanan dijital hizmet vergisi tasarısı bu ülkelerin meclisleri tarafından yasalaştırılarak yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda, bir ülkenin egemenlik haklarıyla yakından ilişkili olan vergilendirme yetkisinin başka bir devletin idari bir kararıyla incelenmesi, "aşırı" bulunması ve karşılığında misilleme gümrük vergileriyle tehdit edilmesi uluslararası vergi sorunları için çözüm odaklı yaklaşımlar değildir.

Yukarıda belirtildiği üzere, DHV'yi yasalaştıran ülkeler ile Amerika Birleşik Devletleri arasında varılan anlaşmaya göre, DHV, OECD'nin Sütun 1 üzerindeki fikir birliği sağlanıncaya kadar yürürlükte kalacak; bu süreçte Amerika Birleşik Devletleri tarafından ek gümrük vergisi tarifesi uygulanmayacaktır. Fakat OECD'nin Sütun 1 ve Sütun 2 kapsamında fikir birliğine vararak bu düzenlemeleri uygulamaya koyma-

⁴³ Florentino Carreño and Jaume Perelló, 'Plans Regarding Digital Taxes' (2019) 26 International Transfer Pricing Journal 151, 151

⁴⁴ Nihal Saban, Vergi Hukuku (12th edn, Beta 2022) 55

sı zaman alacak gibi görünmektedir.⁴⁵ Trump yönetiminin, OECD çalışmalarının ürünü olan Küresel Vergi Anlaşmalarının Amerika Birleşik Devletleri tarafından uygulanmayacağını Ocak 2025'te duyurması, yakın zamanda OECD'nin Sütun 1 taslağı üzerinde bir anlaşmaya varılamayacağını kanıtlar niteliktedir.⁴⁶ Her ne kadar Sütun 2 kapsamında uluslararası asgari kurumlar vergisine ilişkin olarak 140'tan fazla ülke OECD Küresel Asgari Vergi Kurallarını (GloBE) imzalamış olsa da, Sütun 1'in hedeflediği sınırlar arası işlemleri vergilendirme yetkisi paylaşımına ilişkin yeni kurallar üzerinde henüz bir anlaşma sağlanamamıştır. OECD'nin Sütun 2 düzenlemesi esasen vergiden kaçınmanın önlenmesine yönelik olup, yeni bir kâr paylaşım mekanizması içermemektedir. Bu nedenle, asgari kurumlar vergisinin yürürlüğe konulması, DHV'nin uygulamadan kaldırılacağı anlamına gelmemektedir. Aksine, DHV, uluslararası vergi rejiminin 21. yüzyılın ekonomik gerçeklerine uyum sağlayamamasına bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.⁴⁷

DHV'nin fiilen uygulanması ve ilerleyen dönemde yürürlükten kaldırılması, büyük ölçüde Sütun 1 kapsamındaki müzakerelerin sonucuna bağlıdır. Her ne kadar Trump yönetimi, DHV'nin yayılmasını ve yeni ülkeler tarafından uygulanmasını engellemek amacıyla 301 numara-

---

⁴⁵ OECD'nin Sütun 1 planı kapsamında, 2025 yılına kadar bir anlaşmaya varılması ve Sütun 1'in uygulamaya geçmesiyle birlikte DHV'nin yürürlükten kaldırılması öngörülmekteydi. Ancak Sütun 1 üzerinde anlaşmaya varılamamıştır. Öte yandan OECD Sütun 1 planı üzerinde uluslararası anlaşmaya varılsa bile planın fiilen uygulanabilmesi, Amerika Birleşik Devletleri'nin çok taraflı vergi anlaşmalarında yapılması gereken değişiklikleri onaylaması ile mümkün olacaktır. Fakat Senato'nun mevcut yapısı, özellikle Cumhuriyetçi üyelerin çoğunlukta olması dikkate alındığında, Sütun Bir'in Senato'da gerekli üçte iki çoğunluğu sağlayarak onaylanması için Cumhuriyetçiler tarafından desteklenip desteklenmeyeceği hâlen belirsizliğini korumaktadır. Robert Goulder, 'Pillar 1, Tax Treaties, And Congressional Approval' (Forbes, 11 August 2021) <<https://www.forbes.com/sites/taxnotes/2021/08/11/pillar-1-tax-treaties-and-congressional-approval/>> erişim 1 Kasım 2025

⁴⁶ The White House, 'The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) Global Tax Deal (Global Tax Deal)' (The White House, 20 January 2025) <<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/the-organization-for-economic-co-operation-and-development-oecd-global-tax-deal-global-tax-deal/>> erişim 31 Ekim 2025; Florian Dierich, 'The Collapse of International Tax Truce: Trump's Impact on Digital Taxation' (International Centre for Tax and Development, 11 April 2025) <<https://www.ictd.ac/blog/collapse-international-digital-taxation-u-s-election/>> erişim 31 Ekim 2025

⁴⁷ Avi-Yonah, 'Much Ado: Why the United States Should Calm Down About DSTs' (2023) 112 Tax Notes International 903, 903

lı incelemeyi başlatmış ve DHV ve benzeri tek taraflı vergi önlemlerinin kaldırılmasını hem ticari anlaşmalarda hem de Sütun Bir üzerindeki olası mutabakatlarda bir ön koşul olarak ileri sürmüş olsa da mevcut durum DHV'nin bir süre daha yürürlükte kalacağı yönündedir.

DHV'yi yasalaştıran ülkeler ile Amerika Birleşik Devletleri arasındaki ticari yaptırım gerilimi ve DHV üzerinden doğabilecek olası bir ticaret savaşı riski, birçok ülkenin bu vergiyi yürürlüğe koymaktan kaçınmasına neden olmuştur.⁴⁸ Ancak, Fransa Anayasa Mahkemesi'nin kararı, yeni mali kaynak arayışında olan ülkeler açısından teşvik edici bir gelişme olarak değerlendirilebilir. İstatistikler, DHV'nin ülkeler için önemli bir gelir kaynağı sağladığını ve vergi mükellefi konumundaki yabancı şirketlerin davranışlarını anlamlı ölçüde etkilemediğini göstermektedir. DHV mükellefi olan şirketler, bu vergiden dolayı DHV uygulayan ülkelere çekilmemiş; ayrıca bu şirketlerin kullanıcıları da kendilerine DHV yansıtılmış olsa bile davranışlarını değiştirmemiştir.⁴⁹ Tüm bu faktörler göz önünde bulundurulduğunda, DHV'nin hem hâlihazırda yürürlükte olduğu ülkelere hem de ilk kez yasalaştıracak ülkelere bir süre daha uygulanmaya devam edeceği söylenebilir.

5. Türkiye Açısından Fransa Anayasa Mahkemesi Kararının Önemi

Türkiye, DHV'yi yasalaştıran ülkelere biri olarak, Amerika Birleşik Devletleri Ticaret Temsilciliği'nin 301 incelemesine konu olmuştur ve ek gümrük vergisi kararı, OECD'nin değerlendirmesi sonuçlanıncaya kadar askıya alınmıştır. Fakat Trump yönetimi, 20 Ocak 2025 tarihinde, yabancı ülkelere tarafından Amerikan vatandaşlarına ve şirketlerine ayrımcı nitelikte veya mülklik ilkesini aşan vergilerin uygulanıp uygulanmadığının araştırılması amacıyla Amerika Birleşik Devletleri Hazine Bakanlığına, Ticaret Bakanlığına ve Ticaret Temsilciliğine talimat vermiştir.⁵⁰ Bu talimatın amacı, OECD'nin Sütun İki kapsamında düzenlediği Eksik Vergilendirilmiş Ödemeler Kuralı (Untaxed Profit Rule –

⁴⁸ Kane Borders and others (n 8)

⁴⁹ Reuven S. Avi-Yonah, 'Does Retaliatory Taxation Have A Future?' (2025) SSRN <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5335635> erişim 10 Ekim 2025

⁵⁰ Reuven S. Avi-Yonah, 'The Other Retaliatory Tax' (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper Forthcoming <<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5233133>> erişim 10 Ekim 2025

UTPR) ile DHV'yi incelenmesidir.⁵¹ Trump Hükümeti ayrıca, Kongre'ye yasa tasarısı olarak Defending American Jobs and Investment Act'ı (DAJI) sunmuştur. Tasarı yabancı bir devletin vergi uygulamasının ayrımcı olup olmadığını belirli kriterlerin bulunup bulunmadığına göre belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu kriterler verginin, Amerika Birleşik Devletleri açısından yurt dışı kaynaklı gelir olarak kabul edilen kazançlara uygulanıp uygulanmadığı; verginin hasılat üzerinden uygulanıp uygulanmadığı, verginin, yerli kurumları belirli gelir eşiği şartıyla kapsam dışı bırakıp bırakmadığı veya verginin, mevcut çifte vergilendirmeyi anlaşmaları kapsamında olup olmadığını.⁵²

Öte yandan, Amerika Birleşik Devletleri'nin iç politikasında, Trump yönetiminin DHV'ye karşı ek gümrük vergisi getirme tehdidi; ekonomik ve siyasi yönden yeterli değerlendirmelerin yapılmadığı, orantılılık ilkesine aykırılık teşkil edeceği ve daha çok Amerika merkezli şirketleri etkileyeceği iddiasıyla eleştirilmiştir.⁵³ Amerika Birleşik Devletleri'nin DHV'ye ek gümrük vergisi getirme yönündeki tutumu, Finley tarafından eleştirilmiş ve Türkiye'nin DHV'si bu duruma örnek olarak gösterilmiştir. Finley'e göre Türkiye'nin DHV'si, %7,5 vergi oranı ile dijital reklamcılık hizmetleri, yayıncılık faaliyetleri, yazılım uygulamala-

---

⁵¹ Avi-Yonah, Eksik Vergilendirilmiş Ödemeler Kuralı'nın (UTPR) yerellik ilkesine uygun olduğunu ve ayrımcılık içermediğini belirtmektedir. Bununla birlikte, Amerika Birleşik Devletleri'nin Defending American Jobs and Investment Act (DAJ) yasa tasarısını, diğer bağımsız devletlerin UTPR'den vazgeçmelerini sağlamak amacıyla tasarladığını ileri sürmektedir. Reuven S. Avi-Yonah, 'Is the UTPR Extraterritorial or Discriminatory?' (2025) 117 Tax Notes International 1784

⁵² House of Representatives, H.R.591-Defending American Jobs and Investment Act, 119th Congress <<https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/591/text#H16EF4438A6A432FAA5B6F38D84FCC33>> erişim 20 Ekim 2025

⁵³ Błażej Kuźniacki, 'Potential U.S. Defense Measures Against the UTPR and DSTs in the Light of International Law' (Tax Notes, 2025) <<https://www.taxnotes.com/special-reports/oecd-pillar-1-profit-reallocation-digital-tax-repeal/potential-u.s-defense-measures-against-utpr-and-dsts-light-international-law/2025/04/25/7s133>> erişim 1 Mart 2026. Orantılılık ilkesi, Uluslararası Adalet Divanı tarafından tanınmış olup hem uluslararası hukukta hem de hukuk literatüründe yer alan önemli bir prensiptir. Orantılılık ilkesi, kamu hukuku alanında Alman hukuk geleneğinden ortaya çıkmış ve zamanla farklı hukuk sistemlerine yayılmıştır. Daha gelişmiş biçimiyle bu ilke üç temel unsurdan oluşur. Birincisi, alınan önlemin ulaşılmak istenen amaca uygun olmasıdır. İkincisi, söz konusu amaca ulaşmak için bu önlemin gerekli olmasıdır. Üçüncüsü ise, amaca ulaşmak için aşırı bir yük getirilmemesidir. Bu son unsur, söz konusu farklı menfaatlerin tartılmasını ve dengelenmesini ifade eder ve dar anlamda orantılılık (sensu stricto) olarak adlandırılır. Ibid.

rı, dijital pazar yerleri ve kullanıcı verilerinin aktarımından elde edilen hasılat üzerinden uygulanan, oldukça geniş kapsamlı ve külfetli bir vergidir. Fakat, Amerika Birleşik Devletleri'nin 2024 yılında Türkiye ile görece düşük bir ikili ticaret açığına sahip olması nedeniyle Türkiye'den yapılan ithalatları yalnızca yüzde 10'luk temel gümrük tarifesine tabi tutmuştur.⁵⁴

Her ne kadar Türkiye, Amerika Birleşik Devletleri tarafından hâlihazırda doğrudan hedef alınmamış olsa da Defending American Jobs and Investment Act yasa tasarısının yasalaşması veya 301. incelemenin (Section 301 Investigation) uygulanması durumunda, Türkiye'nin DHV'sinin de ABD'nin hedefleri arasında yer alacağı öngörülebilir. Bu nedenle, Fransız Anayasa Mahkemesi kararında vurgulanan hususların Türkiye'nin DHV'sinin uygulanmasındaki hukuki gerekçeleri desteklemektedir. Olası bir uluslararası uyuşmazlık durumunda Türkiye, DHV'nin Fransız Anayasa Mahkemesi kararı gerekçelerine paralel olarak hem yerellik ilkesine uygun hem de DHV yasalaştırma gerekçelerine uygun bir vergi olduğunu ortaya koyabilecektir. Avi-Yonah'ın da belirttiği üzere, DHV'yi yasalaştıran ülkeler açık bir hukuki gerekçeye sahiptir. Bu ülkeler, dijital pazarın var olabilmesi için gerekli altyapı, eğitim ve hukuk düzeni gibi önkoşulları sağlamak amacıyla belirli maliyetlere katlanmakta olup, bu piyasadan gelir elde eden çok uluslu şirketleri vergilendirme konusunda her türlü hakka sahiptir.⁵⁵ Ayrıca aynı yazar, DHV'nin yerellik ilkesine aykırı olmayan, ayrımcılık içermeyen ve uluslararası teamül hukukuna uygun bir vergi olduğunu yönündeki görüşleri

⁵⁴ Ryan Finley, 'U.S. Multilateral Tax Goals Will Be Victims in Global Trade War' (Tax Notes, 2025) <https://www.taxnotes.com/content-viewer?rid=7s0f6&type=saa&str=c2V2ZGEua2FydGFsQGfzYnUuZWR1LnRy&token=b2b3252c-2467-49cc-bb4e-9169c9cec2c7&utm_campaign=SAA%20Link&utm_medium=email&_hsenc=p2ANqtz-_DinigkuzPSy3LLQ6Gf25IpcDjnXe8IqUcBTY3kGcFQLmBD3m12kzTekKXAGNfRV3jNWAfTW9Q7aIr3_KDZ7uen0ctWg&_hsmi=258093040&utm_content=258093040&utm_source=hs_automation> erişim 30 Ekim 2025. Bu makalede ayrıca, Türkiye'nin Apple ürünlerinin ithalatı üzerine %60,3 oranında bir gümrük vergisi uygulandığı iddia edilmiştir. Ancak Apple markasının Türkiye'de sattığı ürünler üzerinden alınan %50 oranındaki Özel Tüketim Vergisi (ÖTV), harcamaya dayalı bir vergi niteliğinde olup gümrük vergisi kapsamında değerlendirilmemektedir. Ayrıca, benzer şekilde, Amerika dışından ithal edilen benzer ürünlere de bu vergi uygulanmaktadır.

⁵⁵ Reuven S. Avi-Yonah, 'Are Digital Services Taxes Tariffs?' (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper Forthcoming <<https://ssrn.com/abstract=5229244>> erişim 20 Ekim 2025

DHV'yi yasalaştıran ülkelerin uygulamasını desteklemektedir. Bu nedenle, söz konusu iddialara dayanarak Amerika Birleşik Devletleri'nin misilleme niteliğinde ek gümrük vergisi uygulaması, hukuken haksız bir eylem teşkil edecektir.⁵⁶

DHV'nin çifte vergilendirmeye neden olduğu iddiasına karşı Avi-Yonah, Amerika Birleşik Devletleri'nin yurt dışı vergilerin mahsubu (foreign tax credit) yoluyla bu sorunun kolaylıkla çözülebileceğini ifade etmiştir.⁵⁷ Amerika Birleşik Devletleri Internal Revenue Code 901. maddesine göre, hizmete uygulanan vergiler, hizmetin sunulduğu yerin makul ilkelere göre belirlenmemesi hâlinde yabancı vergi mahsubuna konu edilemez. Buna ek olarak DHV, kâr yerine hasılat üzerinden alınan bir vergi olması ve vergilendirmede hizmeti alan kişinin bulunduğu yerin (user location) esas alınması nedeniyle, Amerika Birleşik Devletleri'nde yabancı vergi mahsubuna konu olabilecek vergiler arasında değerlendirilmemektedir. Fakat Avi-Yonah, Internal Revenue Code'un 903. maddesi kapsamında DHV'nin Amerika'da kurumlar vergisinden mahsup edilebileceğini ileri sürmüştür. Yazar, bu görüşünü DHV'nin vergi yükünün dijital şirketlerin ortakları tarafından taşındığına ve uluslararası kar paylaşım kurallarının işyeri (PE) esiği kısıtlaması bulunmasaydı söz konusu verginin net gelir vergisi olarak tasarlanıp geçerli bir vergi olacağına dayandırmaktadır.⁵⁸ Son olarak Avi-Yonah, Amerika Birleşik Devletleri'nin misilleme vergileri uygulayarak dünya çapında bir ticaret savaşı başlatmasının, karşı misilleme önlemleri yoluyla Amerika'daki tüketicileri önemli ölçüde olumsuz etkileyeceğini belirtmiştir. Bu nedenle Amerika'nın, DHV'nin varlığını fiilen kabul ederek çifte vergilendirmenin önlenmesi amacıyla DHV'nin mahsup edilmesine izin vermesi gerektiğini eklemiştir.⁵⁹

Sonuç olarak, Türkiye'nin DHV'yi ilk uygulayan ülkeler arasında yer alması, ülkeyi Amerika Birleşik Devletleri'nin 301 incelemesine konu hâline getirmiştir. OECD çatısı altında dijital ekonominin adil bir şe-

---

⁵⁶ Reuven S. Avi-Yonah, 'Retaliatory Taxation' (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper No. 24-051 <<https://ssrn.com/abstract=5164343> > erişim 20 Ekim 2025

⁵⁷ Reuven S. Avi-Yonah, 'Should Digital Services Taxes Be Creditable?' (2024) 113 Tax Notes International 1469, 1472

⁵⁸ Ibid

⁵⁹ Reuven S. Avi-Yonah, 'Once More: Digital Services Taxes Should Be Creditable' (2024) 115 Tax Notes International 1315, 1361

kilde vergilendirilmesine yönelik yürütülen çalışmaların başarıya ulaşması durumunda DHV'nin uygulamadan kaldırılması beklenmektedir. Ancak küresel bir iş birliğine ulaşılamaması hâlinde, DHV'nin iddia edildiği gibi yalnızca belirli ülkelere ait hizmet sağlayıcılarını hedefleyen ayrımcı bir vergi niteliği taşımadığı; ayrıca çifte vergilendirme kaygılarının, DHV mükellefi şirketlerin yerleşik olduğu ülkelerde sağlanacak vergi indirim yoluyla giderilebileceği göz önünde bulundurulduğunda, dijital hizmetlerin pazar ülkelerinde vergilendirilmesi açısından DHV'nin uygulanmaya devam edilmesinin en uygun çözüm olarak ortaya çıktığı söylenebilir.

6. Sonuç

Uluslararası vergi politikasının son derece karmaşık bir yapıya sahip olması ve ülkelerin menfaatleri arasında ciddi çıkar çatışmalarının bulunması, yeni kâr paylaşımı ve vergilendirme kuralları üzerinde fikir birliğine varılmasını güçleştirmektedir. Bu durum, DHV'nin bir süre daha yürürlükte kalacağını ve hatta bazı ülkelerde yeni DHV'lerin yasalaştırılabileceğini göstermektedir. Diğer taraftan Amerika Birleşik Devletleri'nin DHV karşıtı baskın tutumuna karşın, Fransız Anayasa Mahkemesi'nin kararı DHV'ye 301. madde incelemesi kapsamındaki iddialara ve uygulanabilecek gümrük vergilerine yönelik önemli bir hukuki yanıt niteliği taşımaktadır.

Fransa Anayasa Mahkemesi'nin DHV hakkında vermiş olduğu karar, dijital ekonominin vergilendirilmesine ilişkin farklı görüşlerin varlığını bir kez daha hatırlatmış ve Fransa'nın uluslararası müzakerelerdeki konumunu güçlendirmiştir. Benzer şekilde, Türkiye DHV'sinin de yargıya taşınması ya da Trump yönetiminin DHV'ye karşı tutumu doğrultusunda DHV'nin uluslararası ticaret anlaşmalarında bir pazarlık aracı olarak kullanılması hâlinde, verginin hem hukuki hem de vergisel gerekçeleri Fransız Anayasa mahkemesi kararlarına paralel olarak açık ve net bir biçimde ortaya konulması gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Akçaoğlu E, Elektronik Ticaretin Vergilendirilmesi (1st edn, Mali Akademi Yayınları 2012) 88-100

Avi-Yonah RS, 'Are Digital Services Taxes Tariffs?' (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper Forthcoming <<https://ssrn.com/abstract=5229244>> erişim 20 Ekim 2025

Avi-Yonah RS, ‘Does Retaliatory Taxation Have A Future?’ (2025) SSRN <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=5335635> erişim 10 Ekim 2025

Avi-Yonah RS, ‘The Other Retaliatory Tax’ (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper Forthcoming <<http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5233133>> erişim 10 Ekim 2025

Avi-Yonah RS, ‘Is the UTPR Extraterritorial or Discriminatory?’ (2025) 117 Tax Notes International 1784

Avi-Yonah RS, ‘Retaliatory Taxation’ (2025) University of Michigan Law and Econ Research Paper No. 24-051 <<https://ssrn.com/abstract=5164343>> erişim 20 Ekim 2025

Avi-Yonah RS, ‘Once More: Digital Services Taxes Should Be Creditable’ (2024) 115 Tax Notes International 1315, 1361

Avi-Yonah RS, ‘Should Digital Services Taxes Be Creditable?’ (2024) 113 Tax Notes International 1469, 1472

Avi-Yonah RS, ‘Much Ado: Why the United States Should Calm Down About DSTs’ (2023) 112 Tax Notes International 903

Blum DW, ‘Permanent Establishment and Action 1 on the digital Economy of The OECD Base erosion and Profit Shifting Initiative-The Nexus Criterion Redefined?’ (2015) 69 Bulletin for International Taxation 314, 315

Borders K and others, ‘Digital Service Taxes’ (2023) EU Tax Observatory <https://www.taxobservatory.eu/www-site/uploads/2023/06/EUTO_Digital-Service-Taxes_June2023.pdf> erişim 11 Ekim 2025

Carreño F and Perelló J, ‘Plans Regarding Digital Taxes’ (2019) 26 International Transfer Pricing Journal 151, 151

Constitutional Council, ‘Decision No. 2025-1157 QPC of September 12, 2025 Société Digital Classifieds France [Tax on certain services provided by large companies in the digital sector]’ <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/les-decisions/decision-n-2025-1157-qpc-du-12-septembre-2025-decision-de-renvoi-ce>> erişim 1 Ekim 2025

Conseil Constitutionnel, Selection of QPC Decisions <<https://www.conseil-constitutionnel.fr/en/selection-of-qpc-decisions> > erişim 10 Eylül 2025

Cui W, ‘The Digital Services Tax: A Conceptual Defence’ (2019) 73 Tax Law Review 69, 69-71

Cui W, ‘The Digital Services Tax on the Verge of Implementation’ (2019) 67 Canadian Tax Journal, 1135, 1137

Çelener B, ‘Dijital Ekonomiye Vergilendirme Yolunda Somut Bir Adım: Dijital Hizmet Vergisinde Fransa Örneği’ (2019) 16 Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 31

Desmonts R, ‘France’s Digital Services tax Faces constitutional Crossroads’ (McDermott Will& Schulte, 13 August 2025) <<https://www.mwe.com/insights/frances-digital-services-tax-faces-constitutional-crossroads/>> erişim 11 Ekim 2025

Dierich F, ‘The Collapse of International Tax Truce: Trump’s Impact on Digital Taxation’ (International Centre for Tax and Development, 11 April 2025) <<https://www.ictd.ac/blog/collapse-international-digital-taxation-u-s-election/>> erişim 31 Ekim 2025

Elliffe C, “Responding to the Challenges: Legal Constraints on Any Changes to the Current Framework” in Taxing the Digital Economy: Theory, Policy and Practice (Cambridge University Press 2021) 116

Enache C, ‘Digital Services Taxes in Europe, 2024’ (Tax Foundation Europe, 7 May 2024) <<https://taxfoundation.org/data/all/eu/digital-tax-europe-2024/>> erişim 27 Ocak 2026

Enache C, ‘New Proposal Would Double France’s Harmful Digital Services Tax’ (Tax Foundation Europe, 31 October 2025) <<https://taxfoundation.org/blog/france-digital-services-tax-dst/>> erişim 1 Aralık 2025

Finley R, ‘U.S. Multilateral Tax Goals Will Be Victims in Global Trade War’ (Tax Notes, 2025) <https://www.taxnotes.com/content-viewer?rid=7s0f6&type=saa&str=c2V2ZGEua2FydGFsQGZyYnUuZWR1LnRy&token=b2b3252c-2467-49cc-bb4e-9169c9cec2c7&utm_campaign=SAA%20Link&utm_medium=email&_hsenc=p2ANqtz-_DinigkuzPSy3LLQ6Gf25IpcDjnXe8IqUcBTY3kGcFQLmBD3m12kzTekKXAGNfRV3jNWAfW9Q7aIr3_KDZ7uen0ctWg&_hsmi=258093040&utm_content=258093040&utm_source=hs_automation> erişim 30 Ekim 2025

Goulder R, ‘Pillar 1, Tax Treaties, And Congressional Approval’ (Forbes, 11 August 2021) <<https://www.forbes.com/sites/taxnotes/2021/08/11/pillar-1-tax-treaties-and-congressional-approval/>> erişim 1 Kasım 2025

Hongler P and Pistone P, 'Blueprint for A New PE Nexus to Tax Business income in The Era of The Digital Economy' (2015) IBFD <https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2586196> erişim 12 Eylül 2025

Kaźmierczak M, 'Five Years of Digital Services Taxes in Europe: What Have We Learned?' (2024) 52 Intertax 635, 636

Kuźniacki B, 'Potential U.S. Defense Measures Against the UTPR and DSTs in the Light of International Law' (Tax Notes, 2025) <<https://www.taxnotes.com/special-reports/oecd-pillar-1-profit-reallocation-digital-tax-repeal/potential-u.s-defense-measures-against-utpr-and-dsts-light-international-law/2025/04/25/7s133>> erişim 1 Mart 2026.

Kofler G, Mayr G and Schlager C, 'Taxation of the Digital Economy: "Quick Fixes" or Long-Term Solution?' (2017) European Taxation 523,524

House of Representatives, H.R.591-Defending American Jobs and Investment Act, 119th Congress<<https://www.congress.gov/bill/119th-congress/house-bill/591/text#HB16EFF438A6A432FAA5B6F38D84FCC33>> erişim 20 Ekim 2025

Mehta S, 'Equalisation Levy: An Analysis of Digital Taxation' (2022) 3 Indian Journal of Law and Legal Research 3

Michel A, 'What is Next After Washington Exits the OECD Global Tax Plan?' (GIS, 5 Haziran 2025) <<https://www.gisreportsonline.com/r/trump-oecd-global-tax/>> erişim 1 Kasım 2025

OECD, Addressing the Tax Challenges of The Digital Economy, Action 1-2015 Final Report (OECD Publishing 2015) <<https://doi.org/10.1787/9789264241046-en.>>

OECD, Tax Challenges Arising from Digitalisation-Interim Report 2018 Inclusive Framework on BEPS (OECD Publishing 2018) <<http://dx.doi.org/10.1787/9789264293083-en>>

Proposal for a Council Directive on The Common System of a Digital Services Tax on Revenues Resulting from The Provision of Certain Digital Services COM/2018/0148 final - 2018/073 (CNS)

Saban N, Vergi Hukuku (12th edn, Beta 2022) 55

Simmons P, 'France to Resume Collection of Digital Tax' (Pinset Masons, 4 December 2020) <<https://www.pinsetmasons.com/out->

law/news/france-to-resume-collection-of-digital-tax> erişim 11 Ekim 2025

The White House, ‘The Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) Global Tax Deal (Global Tax Deal)’ (The White House, 20 January 2025) <<https://www.whitehouse.gov/presidential-actions/2025/01/the-organization-for-economic-co-operation-and-development-oecd-global-tax-deal-global-tax-deal/>> erişim 31 Ekim 2025

U.S. Department of the Treasury, ‘Joint Statement from the United States, Austria, France, Italy, Spain, and the United Kingdom, Regarding A Compromise on A Transitional Approach to Existing Unilateral Measures During the Interim Period Before Pillar 1 Is in Effect’ (U.S. Department of The Treasury, 21 October 2021) <<https://home.treasury.gov/news/press-releases/jy0419>> erişim 11 Eylül 2025

United States Trade Representative, ‘Section 301 Investigation Report on France’s Digital Services Tax’ <https://ustr.gov/sites/default/files/Report_On_France%27s_Digital_Services_Tax.pdf> erişim 11 Eylül 2025

--‘Canada Rescinds Digital Services Tax to Advance Broader Trade Negotiations with The United States’ (Government of Canada, 29 June 2025) <<https://www.canada.ca/en/departement-finance/news/2025/06/canada-rescinds-digital-services-tax-to-advance-broader-trade-negotiations-with-the-united-states.html>> erişim 12 Ekim 2025

--‘Constitutional Court Rules Digital Services Tax Is Constitutional’ (Deloitte, 17 September 2025) <<https://www.taxathand.com/article/40349/France/2025/Constitutional-Court-rules-digital-services-tax-is-constitutional>> erişim 10 Eylül 2025

--‘Federal Register /Vol 85, No.137’ (United States Government Information, 16 July 2020)<https://ustr.gov/sites/default/files/enforcement/301Investigations/France_Digital_Services_Tax_Notice_July_2020.pdf> erişim 10 Ekim 2025

--‘France Digital Services Tax Introduced’ (BDO Global, September 2019) <<https://www.bdo.global/en-gb/microsites/tax-newsletters/corporate-tax-news/issue-52-september-2019/france-digital-services-tax-introduced>> erişim 12 Ekim 2025

--‘French Digital Services Tax Constitutional, Court Rules (Sep 16, 2025)’ (Wolters Kluwer/VitalLaw, 16 September 2025) <<https://www.vitalaw.com/news/french-digital-services-tax-constitutional-court-ru>

les/gdn01171333?refURL=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F#.> erişim 11 Ekim 2025

--Law 4/2020, of 15 October on the Tax on Certain Digital Services https://sede.agenciatributaria.gob.es/static_files/Sede/Tema/Normativa/Otros_impuestos/LAW_4_2020-TAX_ON_CERTAIN_DIGITAL_SERVICES.pdf.

--Law No. 207 of 30 December 2024 (Italian 2025 Budget law)

--LOI n° 2019-759 du 24 juillet 2019 portant création d'une taxe sur les services numériques et modification de la trajectoire de baisse de l'impôt sur les sociétés (1) <<https://www.legifrance.gouv.fr/jorf/id/JORFTEXT000038811588/#JORFARTI000038811589> > erişim 1 Aralık 2025

--‘Section 301-Digital Services Taxes’ (Office of the United States Trade Representative Executive Office of the President) <<https://ustr.gov/issue-areas/enforcement/section-301-investigations/section-301-digital-services-taxes>> erişim 17 Ekim 2025

--‘Some(bad) news on the EU Digital Tax’ (Tax Law Men, 8 June 2018) <<https://taxmen.eu/2018/06/08/some-bad-news-on-the-eu-digital-tax/>> erişim 12 Ekim 2025

--‘Under Threat The Current Reality and Future of the UK’s Digital Services Tax’ (Taxwatch, September 2025) <<https://www.taxwatch.org/dst-under-threat/> > erişim 18 Ekim 2025

--The United Kingdom Finance Act 2020 <<https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2020/14/part/2>> erişim 20 Ekim 2025

--7194 Sayılı Dijital Hizmet Vergisi ile Bazı Kanunlarda ve 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

--2025 Italian Budget Law and Article 64 of Legislative Decree No. 174/2024 <<https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2024-12-31&atto.codiceRedazionale=24G00229&atto.articolo.numero=1&atto.articolo.sottoArticolo=1&atto.articolo.tipoArticolo=0>> erişim 10 Ekim 2025

- Araştırma Makalesi -

**ENGELLİLERİN ARAÇ ALIMINA YÖNELİK
ÖTV İSTİSNASI DÜZENLEMESİNİN ANAYASA
MAHKEMESİ'NİN 2024/240 E., 2025/100 K. SAYILI KARARI
DOĞRULTUSUNDA DEĞERLENDİRİLMESİ***

(ASSESSMENT OF THE SPECIAL CONSUMPTION TAX EXEMPTION FOR
VEHICLE PURCHASES BY THE DISABLED IN ACCORDANCE WITH THE
CONSTITUTIONAL COURT'S DECISION NO. 2024/240 E., 2025/100 K.)

Dr. Öğr. Üyesi/Dr. Lecturer Sedat POLAT
Av./Atty. Muzaffer ÖNDER*****

ÖZ

Engelli bireyler, sosyal devletin koruma altına almış olduğu dezavantajlı gruplar arasında yer almakta ve çeşitli kamu politikası araçlarıyla desteklenmektedir. Özel Tüketim Vergisi Kanunu içerisinde yer alan engelli bireylerin araç alımlarına yönelik istisna, sosyal devletin vergileme alanına olan yansımalarından birisidir. Ancak Anayasa Mahkemesi, 2024/240 E., 2025/100 K. sayılı kararıyla söz konusu istisnanın %90'ın altında engel derecesine sahip engelli bireyler arasında ayrımcı-

^H Hakem denetiminden geçmiştir.

* Bu makale 18.01.2026 tarihinde Yayınımıza ulaşmış olup, 30.01.2026 tarihinde birinci hakem; 07.03.2026 tarihinde ikinci hakem onayından geçmiştir.

DOI: <http://dx.doi.org/10.69838/MHD.89414>

** Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Maliye Bölümü, sedat.polat@beun.edu.tr. ORCID ID: orcid.org/0000-0003-2288-9448

*** Bağımsız Araştırmacı, mzf.onder24@gmail.com. ORCID ID: orcid.org/0000-0003-1084-6192

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar tarafından çıkar çatışması bildirilmemiştir.

Finansal Destek: Yazarlar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmişlerdir.

Katkı Payı Oranı: Yarı yarıya (%50/%50)'dir.

Bu makaleye atıf için; POLAT, Sedat, ÖNDER, Muzaffer, "Engellilerin Araç Alımına Yönelik ÖTV İstisnası Düzenlemesinin Anayasa Mahkemesi'nin 2024/240 E., 2025/100 K. Sayılı Kararı Doğrultusunda Değerlendirilmesi", Malî Hukuk Dergisi, Sayı No.: 256, 2026, s. 61-86.

lığa neden olduğuna vurgu yaparak ilgili düzenlemenin bu kısmının iptaline karar vermiştir. Bu çalışmanın amacı ilgili iptal kararı ve anayasal vergileme ilkeleri doğrultusunda engelli bireylere tanınan Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) istisnasının değerlendirilmesidir. Çalışma sonucunda engellilere yönelik ÖTV istisnasının gerekliliğinden hareketle kanun koyucunun konuya yönelik yeni norm düzenlemesi yapması gerekliliği üzerinde durularak muhtemel düzenlemeye yönelik politika önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Özel Tüketim Vergisi, Engelli Hakları, Sosyal Devlet, Vergilemede Eşitlik, Anayasal Vergileme İlkeleri, Türk Vergi Sistemi

ABSTRACT

The disabled individuals are among the disadvantaged groups protected by the social state and are supported through various public policy tools. The exemption for vehicle purchases by disabled individuals included in the Special Consumption Tax Law is one of the reflections of the social state in the area of taxation. However, the Constitutional Court in its decision numbered 2024/240 E., 2025/100 K., emphasized that the regulation of the exception in question resulted in discrimination among persons with disabilities with a disability level below 90% and decided to annul this part of the relevant regulation. The purpose of this study is to evaluate the Special Consumption Tax (SCT) exemption granted to disabled individuals in accordance with the relevant cancellation decision and constitutional taxation principles. The study concluded that, based on the necessity of the SCT exemption for disabled persons, the legislature should enact new regulations on the matter and made policy recommendations for the possible regulations.

Keywords: Special Consumption Tax, Disability Rights, Social State, Equality in Taxation, Principles of Constitutional Taxation, Turkish Tax System

***

GİRİŞ

Engelli bireyler, hak ve hizmetlere erişebilirlikleri kısıtlı olan dezavantajlı gruplar arasında kabul edilmektedir. Söz konusu bireylerin toplumsal hayata katılımlarının artırılması, sosyal ve ekonomik haklara erişiminin kolaylaştırılması, sosyal devlet anlayışının devlete yüklemiş olduğu pozitif yükümlülükler arasında yer almaktadır. Bu doğrultuda Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın çeşitli maddelerinde engelli haklarının korunmasına yönelik hükümler yer almakta, bu korumanın aynı zamanda eşitlik ilkesinin bir gereği olduğu vurgulanmaktadır. Kanuni düzeyde ise 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun başta olmak üzere engelli haklarının korunmasına yönelik düzenlemeler bulunmaktadır. Vergi kanunları, engelli haklarının gözetildiği kanuni düzenlemeler arasında yer almaktadır.

Türk vergi mevzuatı içerisindeki çeşitli vergi kanunlarında yer alan vergi istisnaları ve muafiyetleri ile engellilerin vergi yükünün azaltılması amaçlanmaktadır. Söz konusu istisnalardan biri de engellilerin motorlu taşıt alımlarında tanınan ÖTV istisnasıdır. Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7. maddesi, binek araçlar başta olmak üzere kanuna ekli listede yer alan bazı araçların alımında engellilere tanınan istisna hükümlerini içermektedir. İlgili maddeye bakıldığında istisnadan yararlanılma şekli açısından engel derecesine göre iki farklı durumun söz konusu olduğu görülmektedir. Birinci grupta yer alan %90'nın üzerinde engel derecesine sahip bireyler, herhangi bir özel tertibat ve bizzat kullanma şartı aranmaksızın istisnadan faydalanma hakkına sahip iken; %90'nın altında engel derecesine sahip olup ikinci grupta yer alan engelli bireyler ise engellik durumuna bağlı özel tertibat ve bizzat kullanım şartıyla istisnadan faydalanabilmektedir.

Anayasa Mahkemesi, 2024/240 E., 2025/100 K. ve 22.4.2025 tarihli kararıyla %90'ın altında engel derecesine sahip engelli bireylerin taşıt alımlarına ilişkin ÖTV istisnasının düzenlendiği Özel Tüketim Vergisi Kanununun 7. maddesinin 2/c bendindeki düzenlemeyi sosyal devlet ve eşitlik ilkeleri kapsamında Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir. Bu çalışmanın amacı Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptali doğrultusunda %90'ın altında engel derecesine sahip engelli bireylerin taşıt alımlarına ilişkin ÖTV istisnası uygulamasının anayasal vergileme ilkeleri bağlamında değerlendirilmesi ve istisnanın uygulanma biçimine yönelik önerilerde bulunulmasıdır. Bu kapsamda öncelikli olarak ÖTVK kapsamında engellilere yönelik vergi istisnasının genel esaslarına yer verilmiş, akabinde söz konusu istisna ile anayasal vergileme ilkeleri arasındaki bağlantı ele alınmıştır. Daha sonra Anayasa Mahkemesinin konuya yönelik iptal kararı incelenmiş, kararın hukuk düzenine olan et-

kisi tartışılmıştır. Sonuç kısmında ise istisna uygulamasının yasama organı tarafından yeniden düzenlenmesine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuştur.

1. Engelli Bireylerin Binek Araç Alımlarına İlişkin ÖTV İstisnası: Hukuki Çerçeve

Engelli bireyler; uzun süreli olan fiziksel, zihinsel duyuşal veya duyuşal bozukluklara sahip olan ve söz konusu bozuklukların çeşitli engellerle etkileşimi sonucunda toplumdaki diğer bireylere nazaran eşit koşullara katılımları kısıtlı olan kişilerdir¹. Engellilik durumu fiziksel ve psikolojik dezavantajların yanı sıra iktisadi, sosyal ve mali boyutları da olan çok yönlü bir olgudur². Zira söz konusu bireylerin sosyal ve ekonomik hayatta karşılaşmış oldukları sorunlar göz önüne alındığında konunun bu boyutunun önemi ortaya çıkmaktadır. Dünya nüfusunun yaklaşık olarak %16'sını³, Türkiye nüfusunun ise yaklaşık %13'ünü⁴ oluşturan bu grubun, ekonomik ve sosyal hayata katılımı noktasında pozitif ayrıcalıklar tanınması suretiyle korunması gerekmektedir. Engellilerin haklarını korumaya yönelik en etkili yöntemlerinden biri konuya yönelik mevzuat düzenlemelerinin yapılmasıdır⁵.

Uluslararası alanda Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Birliği (AB) öncülüğünde engellilerin sosyal ve ekonomik yaşama katılımlarını artırmaya yönelik önemli adımların atıldığı bilinmektedir. Avrupa Birliği Antlaşması ve Avrupa Birliği'nin İşleyişine İlişkin Antlaşma'nın 10. ve 19. maddelerinde birlik politikalarının belirlenmesinde engelliliğe yöne-

¹ UN, Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol (2006), <<https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf> > Erişim Tarihi 11 Ağustos 2025

² Gazi Sonkur ' Türk Vergi Sisteminde Engelli Bireylere Sağlanan Vergisel Ayrıcalıklar ve Değerlendirilmesi' (2025) 20(1) Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi 311, 313

³ UNDRR, 2023 Global Survey Report on Persons with Disabilities and Disasters (2023), <<https://www.undrr.org/media/90432/download?startDownload=20260107> > Erişim Tarihi 11 Ağustos 2025

⁴ TÜİK, Engelli İstatistikleri (2018), <<https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli>> Erişim Tarihi 11 Ağustos 2025

⁵ Mehmet Emrah Binici ve İdris Varıcı 'Engellilik Oranı Yüzde Doksanın Altında Bulunan Özur Durumlarında Taşıtl Alımlarının Vergisel Analizi' (2018) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 67, 68

lik ayrımcılıkla mücadele edileceği vurgulanmaktadır⁶. AB Temel Haklar Bildirgesi'nin 21. ve 26. maddelerinde engelli bireylerin korunması, sosyal ve mesleki entegrasyonlarının sağlanması ve toplumsal yaşama katılımlarının artırılmasına yönelik politika tedbirlerine yer verilmektedir⁷. Türkiye'nin de taraf olduğu BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmesinin genel içeriğinde de engellilerin korunmasına yönelik düzenlemeler yer almaktadır.

Türkiye'de engelli haklarının gözetilmesinin temel dayanağı Anayasa'nın 61. maddesidir⁸. *Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler* bölümü altında yer alan *Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler* başlıklı maddede; Devlet, engellilerin korunması ve toplum hayatına uyumlarının sağlanmasına yönelik tedbirleri almakla yükümlü kılınmıştır. Ayrıca Anayasanın *Kanun Önünde Eşitlik* başlıklı 10. maddesinde ise engellilerin de içerisinde sayıldığı bazı gruplara yönelik tedbirlerin eşitlik ilkesine aykırı olmayacağı hüküm altına alınmaktadır. Dolayısıyla sosyal hukuk devletinin bir gereği olarak engelli bireylerin desteklenmesinin anayasal güvence altına alındığı görülmekte ve devlete bu noktada görevler yüklenmektedir⁹. Devlet kendisine yüklenen bu görevi, sosyal desteklerin yanı sıra mali destek mekanizmaları aracılığıyla da yerine getirmektedir. Bu kapsamda kullanılan temel mekanizmalardan biri vergilerdir. Türk vergi sistemine bakıldığında engelli bireylerin vergisel yükümlülüklerinin azaltılmasına yönelik çeşitli düzenlemelerin yer aldığı görülmektedir. İndirim ve muafiyet mekanizmaları ile sağlanan bu desteklerin temel amacı, engelli bireylerin fiziksel farklılıklarına dayalı olarak ekonomik açıdan karşılaşılabilecek dezavantajlı durumların asgari düzeye indirilmesidir¹⁰. Bu kapsamda; Gelir Vergisi Kanunu, Em-

⁶ EU, Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (2012), <https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj/eng> Erişim Tarihi 11 Ağustos 2025

⁷ EU, Charter of Fundamental Rights of the European Union (2012) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT>> Erişim Tarihi 11 Ağustos 2025

⁸ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası: 2709, Kabul Tarihi: 18.10.1982, RG 09.11.1982/17863 (Mükerrer)

⁹ Enes Kara 'Vesayet Makamı Motorlu Araç Alımında Engellinin Vergi İstisnasından Yararlanma Hakkını Engellileyebilir Mi?' (2023) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 627, 632

¹⁰ Zeynep Arıkan, Ahmet İnneci and Salih Gürbüz 'Engellilere Yönelik Vergisel Düzenlemelerin Sosyal Devlet Olma Anlayışı Bakımından Değerlendirilmesi' (2018) 4(3), Maliye Araştırmaları Dergisi 131, 132

lak Vergisi Kanunu, Gümrük Vergisi Kanunu, Katma Değer Vergisi Kanunu, Motorlu Taşıtlar Vergisi Kanunu ve bu çalışmanın da kapsamını oluşturan Özel Tüketim Vergisi Kanunu, engellilere yönelik vergisel avantajların sunulduğu temel vergisel düzenlemeleri barındırmaktadır¹¹.

4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanunu'nun (ÖTVK)¹² verginin konusu başlıklı birinci maddesi ve kanuna ekli listelere bakıldığında ÖTV'nin konusunun ilgili listelerdeki; petrol ve ürünlerinin teslimi, kayıt ve tescile tabi motorlu taşıtların ilk iktisabı, kayıt ve tescile tabi olmayan motorlu taşıtlar ile tütün mamülleri, alkollü içkiler, kolalı gazozlar, lüks mallar, beyaz eşya ve elektronik ürünlerin teslimi ile ilgili listelerdeki malların müzayedeli satışı olduğu görülmektedir. İlgili kanunun 5. ve 7. maddeleri arasında; ihracat istisnası, diplomatik istisna ve diğer istisna hükümlerine yer verilmektedir. Bu çalışmanın konusunu oluşturan engelli bireylerin binek araç alımlarına ilişkin ÖTV istisnası¹³, Kanunu'nun 7/2. maddesindeki diğer istisnalar altında düzenlenmektedir. Konuya ilişkin ikincil mevzuat kaynağı ise Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği¹⁴'dir. İlgili kanunun "a" ve "b" bendine göre motor silindir hacmi 2.800 cm³'ü, vergiler dahil araç bedeli 2.873.900 TL'yi¹⁵ geçmeyen ve yerlilik katkı oranı %40'ın altında¹⁶ olmayan binek araçların, engellilik oranı % 90 veya daha fazla olan malûl ve engelliler tarafından on yılda bir defaya mahsus olmak üzere ilk iktisabı vergiden istisnadır. Her iki bent kapsamında %90 ve üzeri engelli vatandaşların söz konusu istisnadan yararlanabilmeleri için aracı bizzat

¹¹ Derya Yaman and Ali Çımat 'Türk Vergi Hukukunda Yer Alan Sakat Ve Özürlülere Yönelik Vergisel Ayrıcalıklar' (2012) 3(16), Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 299,300; Arıkan, İnneci and Gürbüz (n 10) 133; Sonkur (n 2) 319

¹² Özel Tüketim Vergisi Kanunu, Kanun Numarası: 4760, Kabul Tarihi: 06.06.2002, RG 12.06.2002/24783

¹³ Söz konusu istisna, belirli şartlar ve kısıtlar dahilinde binek araçların dışındaki diğer bazı taşıtlar içinde geçerlidir. Ancak ilgili kısımlar çalışma kapsamında olmadığı için dahil edilmemiştir.

¹⁴ Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği, RG 18.04.2015/29330

¹⁵ Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 16), RG 31.12.2025/ 33124 (5. Mükerrer)

¹⁶ Kanunda yerlilik oranı %20 olarak geçmekle birlikte Cumhurbaşkanına bu oranı yarıya kadar indirme ve iki katına kadar artırma yetkisi tanınmaktadır. Cumhurbaşkanının söz konusu yetkisini kararname ile kullanması sonucunda ilgili oranı %40 olarak belirlemiştir.

kullanma şartı aranmamaktadır. Genel tebliğde ilgili araçların engelli kişinin sürekli istifadesine sunulması şartıyla; engelli bireyin eşi, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımları ile hizmet sözleşmesine tabi sürücü çalışanlar tarafından kullanılabilceği hükmü yer almaktadır¹⁷.

Kanununun 7/2-c hükmüne göre ise yukarıda ifade edilen genel şartları taşımak suretiyle engellilik oranı %90'nın altında olan ve bizzat kullanma amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran¹⁸ malul ve engelliler tarafından on yılda bir defaya mahsus olmak üzere araçların ilk iktisabı vergiden istisnadır. Dolayısıyla %90 ve üzeri engelli vatandaşların söz konusu istisnadan yararlanabilmeleri için bizzat kullanma şartı aranmamakta iken %90'nın altında engelli vatandaşların yararlanma durumu ise engel durumuna yönelik özel donanımlı aracın engelli tarafından kullanılabilmesi şartına bağlanmaktadır¹⁹. Bu durum, engelli bireyin sürücü olabilme kabiliyetine (sürücü belgesi alabilme) sahip olmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda zihinsel engelli kişiler ve küçük yaşa sahip engelliler sürücü belgesine sahip olamama kısıtından dolayı istisnadan yararlanamazken; işitme²⁰ veya görme engelli kişiler, böbrek veya kalp rahatsızlığı gibi fiziksel engelin dışındaki durumlarda olan engelliler ise özel tertibat kullanımı olmadığı için istisnadan yararlanma hakkına sahip değildir²¹.

Sonuç olarak engelli bireylerin taşıt alımlarında ÖTV istisnanın uygulanmasında; ÖTV ekli listeye uygunluk, engel derecesi, motor silindir hacmi, araç bedeli, yerli katkı oranı, tertibat kullanımı, tertibat kul-

¹⁷ 72/b hükmü gereğince engelli bireylerin sürekli bir şekilde tekerlekli sandalye veya sedye kullanması durumunda araca ilk iktisaptan önce engel durumuna uygun tertibatın kurulması şartı aranmaktadır. İlgili maddenin a ve b bendinde ifade edilen tüm şartları taşıyan ve engellik durumunu sağlık raporu ile belgeleyen engelli bireylerin binek araç alımlarında (2A) numaralı ÖTV beyannamesi verilmekte ancak ilgili beyannamede ÖTV hesaplanmak suretiyle istisna uygulanmaktadır.

¹⁸ Debriyaj, fren, gaz pedalları, vites kolu vb. tertibatlar

¹⁹ Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), Engelliler İçin Vergi Rehberi (2018), <<https://cdn.gib.gov.tr/api/gibportal-file/file/getFileResources?objectKey=arsiv/fileadmin/yayinlar/2025engellilervergirehberi.pdf>>, 28 (Erişim Tarihi: 06.11.2025)

²⁰ Ancak son dönemlerde vergi yargısı, işitme engeli olan vatandaşların kullanmış olduğu özel tertibatları istisna için yeterli görmekte ve bu kapsamda söz konusu kişilerde dava açmak suretiyle istisnadan yararlanabilmektedir; Murat Batı 'Engellilere vergi engeli' (T24, 12.05.2025) <<https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/engellilere-vergi-engeli,49867>> 09.11.2025

²¹ Kara (n 9) 640

lanımının uygunluğu, aracı kullanan kişi ve süre unsurunun etkili olduğu anlaşılmaktadır²².

ÖTV kanununda yer alan bu istisna ile engelli bireylerin yaşam kalite ve standartlarının iyileştirilmesi, toplumsal yaşama daha kolay entegre olabilmeleri, temel ihtiyaç ve gereksinimlerini daha kolay karşılayabilmeleri için araç sahibi olmalarının kolaylaştırılması amaçlanmaktadır²³. Ancak ÖTVK'nın 7/2-c maddesinde yer alan düzenlemenin söz konusu amaca uygun olmadığı gerekçesiyle vergi mahkemesi tarafından somut norm denetimine tabi tutulmak üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur.

2. Vergi Hukukuna Egemen Olan Anayasal İlkeler Açısından Engelli Bireylerin Binek Araç Alımlarına İlişkin ÖTV İstisnasının Değerlendirilmesi

Vergi kanunlarının tabi olduğu anayasal ilkeler; anayasal genel ilkeler ve anayasal vergileme ilkeleri olmak üzere iki kategori altında incelenmektedir. Anayasal genel ilkeler, hukukun bütün alanları için geçerli olan ilkelerdir. Hukuk devleti ilkesi, sosyal devlet ilkesi, eşitlik ilkesi, ölçülülük ilkesi ve hukuki güvenlik ilkesi söz konusu ilkeler arasında yer almaktadır. Bu ilkeler aynı zamanda vergi hukuku açısından da geçerlidir. Buna karşılık vergi hukukuna egemen olan ilkelerin kaynağı, Anayasa'nın 73. maddesidir. Vergi ödevi başlıklı madde içerisindeki doğrudan vergilemeye ilişkin hükümlerden hareketle ortaya konulan; genellik, genel karşılık, adalet, eşitlik, mali güce dayanma, vergi yükünün adil ve dengeli dağılımı ve kanunilik ilkeleri anayasal vergileme ilkeleri olarak adlandırılmaktadır²⁴.

²² Binici and Varıcı (n 5) 69; GİB (n 19) 26; Kara (n 9) 634; Murat Batı 'Anayasa Mahkemesi'nin Engellilere Yönelik ÖTV İptal Kararının Doğru Anlaşılması' (T24, 27.06.2025) <<https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/anayasa-mahkemesi-nin-engellilere-yonelik-otv-iptal-kararinin-dogru-anlasilmasi,50484>> 09.11.2025

²³ Hülya Kabakçı Karadeniz 'Bir Vergi Harcaması Olarak Araç Alımında Engellilere Tanınan Özel Tüketim Vergisi İstisnasının Değerlendirilmesi' içinde Adnan Gerçek and Özhan Çetinkaya (eds) Maliye Araştırmaları I (Ekin Yayınevi, 2017) 137, 138; Ertan Aydoğan 'Engelli Bireylerin Araç Alımı ve Bina Vergisi Ödemelerinde Özellik Arz Eden Durumlar' (2023) 33(175), Mali Çözüm Dergisi 209, 213

²⁴ Abdullah Tekbaş, 'Vergi Kanunlarının Tabi Olduğu Anayasal İlkeler' (2010) 12(2010) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 123, 124-179

Anayasal genel ilkeler ile istisna hükümleri arasında doğrudan bir bağ bulunmakla birlikte ilgili ilkelere yönelik değerlendirmeler, Anayasa Mahkemesi kararı doğrultusunda incelenecektir. Ancak mahkeme kararında ölçülülük ilkesine yönelik değerlendirmelerde bulunulmadığı için söz konusu ilkeye yönelik değerlendirmelere de bu başlık altında yer verilecektir. 73. madde kapsamındaki inceleme ise konuyla doğrudan bağlantılı olan; genellik, adalet ve mali güce dayanma ilkeleri çerçevesinde ele alınacaktır.

Vergilemede genellik ilkesi, ayırım gözetmeksizin vergiyi doğuran olayla ilişkili olan herkesin vergi ödemesi gerekliliğini ifade eden anayasal vergileme ilkelerinden birisidir. Genellik ilkesi ile vergi yükünün toplum bireyleri arasında adaletli dağılımı amaçlanmaktadır. Ancak bu ilke, çeşitli sosyal, iktisadi ve teknik gerekçeler doğrultusunda katı bir şekilde uygulanmamaktadır. Bu doğrultuda vergi kanunları içerisinde genellik ilkesinin kapsamını daraltan istisna ve muafiyetlere yer verilebilmektedir²⁵. Engelli bireylerin araç alımlarına yönelik ÖTV istisnası bu kapsamda yer alan uygulamalardan birisidir. Sosyal amaçlı bu istisna, yukarıda ele alınan sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak dezavantajlı statüde olan bir grubun desteklenmesini içermektedir. Dolayısıyla verginin genelliği ilkesinden ayrılmanın, anayasal ve haklı bir nedene dayandığı ve yasa koyucunun bu takdir yetkisini keyfi olarak kullanmadığı açıktır²⁶. Sonuç olarak anayasal ilkelere uygun ve nesnel bir gerekçeye dayanan söz konusu istisnanın, engellilerin toplum yaşamına entegre olabilmeleri noktasında önemli ve gerekli olduğu düşünülmektedir. Ancak istisnanın uygulanması noktasında benzer engel derecesine sahip bireyler arasında sürücü olamama kısıtına bağlı bir ayırımın istisnanın amacına aykırı sonuçlar doğurduğu düşünülmektedir. Zira Anayasa Mahkemesinin de söz konusu durumu eşitlik ilkesi çerçevesinde açık bir şekilde dile getirdiği görülmektedir.

Mali güce dayanma ilkesi, kişilerin ekonomik durumunun yanı sıra kişisel durumlarının da göz önüne alınması suretiyle verginin ödeme gücüne göre alınmasına yönelik anayasal ilkedir. Gerek Anayasanın 73. maddesinin birinci ve ikinci fıkralarındaki düzenlemeler gerekse Anayasa Mahkemesinin mali güce göre vergilendirme anlayışına bakıldığında

---

²⁵ Doğan Şenyüz, Mehmet Yüce and Adnan Gerçek Vergi Hukuku (Genel Hükümler) (11th edn, Ekin Yayınevi) 27

²⁶ Ömer Faruk Bayrakçı 'Anayasal Açıdan Vergi Teşvikleri' (2022) Ankara Barosu Dergisi 80(1), 213, 228

söz konusu ilkenin vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ile birlikte değerlendirildiği anlaşılmaktadır²⁷. Zira artan oranlı tarife uygulamaları, emek gelirlerinin korunması, çeşitli muafiyet ve istisna uygulamaları (incelenen karar özelinde ÖTV istisnası), mali güce göre vergilendirmenin araçları olarak kabul edilmektedir²⁸. Bu kapsamda ekonomik durumları aynı olsa dahi engelli bir bireyin diğer bireye nazaran daha fazla ek harcamaya katlanmak zorunda olduğu (sağlık, ulaşım vb.) düşünüldüğünde söz konusu istisnanın gerekliliği ön plana çıkmaktadır. ÖTVK'da yer alan engelli bireylere yönelik taşıt alımı istisnası her ne kadar bu gerekçeye dayansa da bu hakkın belirli kişilerle (%90'nın altında engelli olup ehliyet alabilecekler) sınırlandırılmasının mali gücü aynı olmasına rağmen farklı muameleye tabi tutulma riskini beraberinde getireceği düşünülmektedir.

Vergilemede adalet ilkesi; genellik, eşitlik, mali güce göre vergilendirme ve vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı ilkelerini bütüncül bir şekilde kapsayan temel vergileme ilkesidir²⁹. Vergi hukukundaki adalet anlayışı, salt eşitlik düşüncesini ifade eden denkleştirici adalet yerine ayırıcı birtakım özelliklere göre orantılı eşitlik düşüncesini ifade eden dağıtıcı adalete dayanmaktadır. Dolayısıyla bireylere olanakları ölçüsünde eşit davranılması anlayışı benimsenmektedir³⁰. ÖTVK'da yer alan engelli bireylere yönelik taşıt alımı istisnası, dağıtıcı adaleti sağlamaya yönelik uygulamalardan biri olup şekli açıdan eşitlikten ziyade maddi eşitliğe odaklanıldığı bir göstergesidir. Bu kapsamda sürücü belgesine dayalı bir ayırımın orantılı eşitlik ilkesine de aykırı olduğu açıktır.

Ölçülülük ilkesi; sınırlamanın amaca ulaşma noktasındaki uygunluğunu ifade eden elverişlilik ilkesi, sınırlamanın zorunlu bir amaca dayanmasını ve bu amacın daha hafif bir sınırlamayla mümkün olmamasını ifade eden gereklilik ilkesi ve sınırlama ile amaç arasında makul bir denge varlığını gözeten orantılılık ilkelerinin birleşiminden oluşmaktadır³¹. ÖTVK 7/2-c'deki düzenleme kapsamında engellilere yönelik pozitif bir ayrıcalık tanınmak istenmekle birlikte bu hakkın kötüye kullanıl-

---

²⁷ Tekbaş (n 24) 163

²⁸ Anayasa Mahkemesi, E. 2017/117, K. 2018/28, 28.2.2018, § 22

²⁹ Tekbaş (n 24) 147

³⁰ ibid 148

³¹ Anayasa Mahkemesi, E. 2024/192, K. 2025/126, 3.6.2025, § 26

masının³² da önüne geçilmesine yönelik önlemler alındığı düşünülmektedir. Daha açık bir ifadeyle kanun koyucunun %90 altında engel derecesine sahip olmakla birlikte ehliyet alamaması nedeniyle araç kullanamayan engellilerin defakto bu ayrıcalığı kötüye kullanacağını varsaydığından hareketle söz konusu kısıtlamaya başvurduğu değerlendirilmektedir. Bu durumda salt ehliyet sahibi olabilmeyi, ayrıcalığın kötüye kullanılmaması noktasında yeterli kabul ettiği anlaşılmaktadır. Ehliyet şartına bağlı karineye dayalı bir sınırlamanın, amaca ulaşma noktasında elverişlilik teşkil etmediği düşünülmektedir. Kaldı ki söz konusu amaç, etkin denetim mekanizmasıyla da sağlanabileceği halde doğrudan hakkı ortadan kaldırmaya yönelik bir sınırlama ile orantılılık ilkesinin de zedelediği düşünülmektedir.

3. ÖTVK'nın 7/2-c Bendinin İptali Talebiyle Açılan Davaya Yönelik Vergi Mahkemesinin Kararı

Çalışmanın temelini oluşturan uyuşmazlık konusuna yönelik somut olayın geçmişine bakıldığında; % 64 oranında engelli raporuna sahip olan davacının ilk iktisapta ÖTV istisnasından yararlanmasına ilişkin başvuruda bulunduğu ancak il sağlık müdürlüğü tarafından sürücü olmaz kararı verildiği; buna karşılık vergi dairesine istisna talebinde bulunduğu, ilgili dairenin ise ehliyet alamama kısıtına bağlı olarak bizzat kullanım şartının taşınmadığı gerekçesiyle talebi reddettiği görülmektedir. Akabinde reddedilen bahse konu işlemin iptali istemiyle Antalya 2. Vergi Mahkemesine dava açılmıştır.

Antalya 2. Vergi Mahkemesince görülen yargılamada; % 90'nın altında engel derecesine sahip bireylerin araç alımlarında aracı kullanabilen kişilerin istisnadan faydalanıp, aynı durumda olmasına rağmen araç kullanamayacak olan engelli bireylerin ise istisna dışında tutulmasına yönelik kanuni düzenlemenin engelli bireyler arasında ayrımcılığa neden olduğu suretiyle yasa hükmünün Anayasa'nın 2., 5., 10., 50. ve 61. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebi

---

³² Enellilere yönelik ÖTV istisnasının kötü niyetli kullanımının önlenmesi gerekliliği normatif bir kabuldür. Kara (n 9) 640. Bununla birlikte çeşitli ampirik çalışmalarda kötü niyetli kullanımın varlığının kanıtlandığı görülmektedir. Örneğin Kabakçı Karadeniz tarafından araç satışı yapan otomobil firmalarının satış ofisi yetkilileri ile yapılan nitel görüşme bulguları sonucunda, bu istisnadan daha çok engelli bireylerinin yakınlarının faydalandığı, araçların daha çok genç aile bireyleri tarafından kullanılmak üzere alındığı sonucuna ulaşılmıştır. Karadeniz (n 23) 143

ile somut norm denetimine tabi tutulmak üzere Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmuştur. İlgili mahkemenin başvuru kararına bakıldığında; bizzat sürücü olma şartının sosyal devlet ve eşitlik ilkelerini ihlal ettiği, engelli haklarının korunmasına ilişkin milletlerarası antlaşmalarla bağdaşmadığı ifade edildiği görülmektedir. İtirazın gerekçesinde; engelli bireylerin yaşam koşullarının iyileştirilmesinin devletin görevinde olduğu ve engellilerin ekonomik açıdan desteklenmesi gerektiği belirtilerek ilgili madde kapsamındaki düzenlemenin devlete yüklenen engellileri korumaya yönelik pozitif yükümlülüklerle çeliştiği ve söz konusu durumun sosyal devlet ve eşitlik ilkelerini ihlal ettiği belirtilerek Anayasanın çeşitli maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmektedir.

Yerel mahkemenin sosyal devlet vurgusu kapsamında iptal gerekçesinde zikretmiş olduğu anayasa maddeleri; *Cumhuriyetin Nitelikleri* başlıklı 2. madde, *Devletin Temel Amaç ve Görevleri* başlıklı 5. madde, *Kanun Önünde Eşitlik* başlıklı 10. madde, *Çalışma Şartları ve Dinlenme Hakkı* başlıklı 50/2. madde ve *Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler* başlıklı 61/2. maddedir. Anayasal maddelerin yanı sıra dava dilekçesinde söz konusu düzenlemenin Türkiye Cumhuriyeti'nin de taraf olmuş olduğu *Engelli Kişilerin Haklarına Dair Sözleşme*'nin de bazı hükümlerine aykırılık teşkil ettiği iddia edilmektedir. Bu kapsamda yerel mahkeme tarafından 19/12/2024 tarihinde sunulan dilekçe ile re'sen Anayasa Mahkemesi'ne başvuruda bulunularak söz konusu hükmün iptali istenmektedir. Sonuç olarak yerel mahkeme tarafından, "Engellilik oranı %90'ın altında olan ancak aracı kullanma ehliyetine sahip olmayan kişilerin istisnadan dışlanması Anayasa'ya uygun mudur?" sorusu somut norm denetimine sunulmaktadır.

4. ÖTVK'nın 7/2-c Bendinin İptali Talebiyle Açılan Davaya Yönelik Anayasa Mahkemesinin Kararı

Antalya 2. Vergi Mahkemesinin başvurusu üzerine Anayasa Mahkemesi tarafından yapılan ilk incelemede uygulanacak kural sorunu görülmüş ve bu kapsamda dava konusunun engelli bireyin araç kullanabilme yeterliliği ve buna bağlı olarak ÖTV istisnasından yararlanma koşulları ile sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Bunun yanı sıra başvuruda yer alan özel tüketim vergisi istisnası kapsamına giren araç türlerine yönelik ifadelerin ise somut olayda uygulanma imkanının bulunmaması nedeniyle reddine karar verilmiştir. Dolayısıyla istisnadan yararlanma koşulları-

na ilişkin düzenlemeye yönelik esas incelemesine geçilmesine karar verilmiştir.

Esas incelemesi sonucunda; sosyal devlet ilkesine vurgu yapılarak engellilere ilişkin pozitif yükümlülüklerin devletin temel yükümlülüklerinden biri olduğu ve anayasal ilke ve hükümlere aykırı olmamak şartıyla engellilere yönelik mali desteklerin türü ve ölçüsünün kanun koyucunun takdirinde olduğu belirtilerek başlangıç noktasında kanun koyucunun takdir yetkisini tanıyan açıklamalarda bulunulmuştur. Daha sonra ise bu yetkinin engelliler arasında ayırma neden olup olmadığına yönelik çıkarımlarda bulunulmuştur. Bu kapsamda; “...engelliler için öngörülen vergisel avantaja ilişkin şartların belirlenmesinde kanun koyucunun takdir yetkisi bulunmakla birlikte engellilik oranı %90’ın altında olan malul ve engellilerden sadece satın alınan taşıta, bizzat kullanmak amacıyla engelliliğine uygun şekilde hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engellilerin özel tüketim vergisi istisnasından yararlanabileceğini öngörmek suretiyle engellilik oranı %90’ın altında olmakla birlikte taşıt kullanabilmeleri için gerekli fiziksel ve zihinsel yeterliliğe sahip olmayan ve bu nedenle sürücü belgesi alamayan malul ve engellilerin kişisel durumlarının gözetildiğini söylemek mümkün değildir... demek suretiyle söz konusu kişilerin istisna kapsamı dışında bırakılmasının nesnel ve makul gerekçelere dayandırılmadığı, ve bu durumun sosyal devlet ilkesinin yanı sıra eşitlik ilkesini de ihlal ettiği vurgulanmıştır.

Sonuç olarak Anayasa Mahkemesi, söz konusu düzenlemenin Anayasa’nın 2., 10. ve 61. maddelerine aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline hükmetmiştir. Başvuruda yer alan 5. ve 50. maddeye aykırılık sorununun ise diğer maddelerle birlikte değerlendirildiği ve bu kapsamda ayrıca bir inceleme yapılmasına gerek olmadığına karar verilmiştir³³. “...bizzat kullanma amacıyla engelliliğine uygun hareket ettirici özel tertibat yaptıran malul ve engelliler tarafından...” bölümünün Anayasa’ya aykırı olduğuna yönelik iptal kararı, 26 Haziran 2025 tarihli Resmi Gazete’de Esas No: 2024/240, Karar No: 2025/100 sayılı kararı ile 9 ay sonra yürürlüğe girmek üzere yayımlanmıştır. Söz konusu geçiş süreci ile yasa koyucuya Anayasaya aykırı söz konusu durumun giderilmesine yönelik yeni bir düzenleme yapması için belirli bir süre tanındığı anlaşılmaktadır.

³³ Anayasa Mahkemesi, E. 2024/240, K. 2025/100, 22.04/2025

5. Anayasal İlkelere Aykırılık Çerçevesinde AYM Kararının Değerlendirilmesi

Bu bölüm altında çalışmaya konu uyumsuzluğa yönelik olarak Anayasa Mahkemesinin anayasaya aykırılık kararını dayandırdığı sosyal devlet ve eşitlik ilkeleri açısından inceleme yapılacaktır.

5.1. Sosyal Devlet İlkesi Açısından

Kökleri modern devlete kadar uzanan, 19. yüzyılın ortaları ile birlikte kurumsallaşan, her ne kadar 20. yüzyılla birlikte gerilese de gelişimini sürdüren sosyal devlet anlayışı,³⁴ bireylerine asgari güvence veren, toplumsal risklere karşı koruyan, hak ve özgürlükleri gözetilen ve geliştiren, sosyal güvenlik başta olmak üzere eğitim sağlık barınma gibi hizmetler sunan yönetim anlayışını ifade etmektedir³⁵. Daha açık bir ifadeyle sosyal devlet; *insan hak ve özgürlüklerine dayanan, kişilerin huzur ve refahına odaklanan, kişi hakları ile kamu yararı arasında adil dengeyi sağlayan, çalışanları korumaya yönelik sosyal, iktisadi ve mali önlemler ile çalışma hayatının gelişimine katkı sunan, milli gelirin adil dağılımını gözetmeye yönelik önlemler alan, güçlüler karşısında güçsüzleri korumak suretiyle sosyal adaleti ve toplumsal dengeleri gözetilen devlettir*³⁶.

Anayasanın *Cumhuriyetin Nitelikleri* başlıklı 2. maddesinde Türkiye Cumhuriyeti'nin sosyal bir hukuk devleti olduğu belirtilmektedir. *Devletin Temel Amaç ve Görevleri* başlıklı 5. maddesinde ise kişilerin hak ve hürriyetlerini sınırlayan siyasal, ekonomik ve sosyal engellerin kaldırılmasının devletin temel görevleri arasında olduğu hüküm altına alınmaktadır. *Sosyal Güvenlik Bakımından Özel Olarak Korunması Gerekenler* başlıklı 61. maddede ise devlete, engellilerin korunması ve toplum hayatına intibaklarının sağlanması noktasında tedbir alma sorumluluğu yüklenmektedir. Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere Anayasa, kişilerin sosyal ve ekonomik koşullarının iyileştirilmesi noktasında devleti yükümlü kılmaktadır. Engelli bireyler, sosyal devletin pozitif yükümlü-

³⁴ Gül Kayalidere and Hande Şahin, 'Sosyal Devlet Anlayışı Çerçevesinde Türkiye'de Sosyal Koruma Harcamalarının Gelişimi ve Yoksulluk' (2014) 2(2) Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 57, 59

³⁵ Coşkun Karaca and Yeşim Çam, 'Türkiye'de Sosyal Devlet Anlayışının Değerlendirilmesi' (2019) 176 Maliye Dergisi 72, 72

³⁶ Anayasa Mahkemesi, E. 2006/111, K. 2006/112, 15.12.2006; Anayasa Mahkemesi, E. 2012/102, K. 2012/207, 27.12.2012

lükler kapsamında özel olarak koruduğu gruplar arasında yer almaktadır³⁷.

Engellileri korumaya yönelik kamu politikası araçlarından biri vergilerdir. Vergi politikaları, adil gelir dağılımına ulaşma ve insan onuruna yaraşır yaşam standartlarına kavuşma noktasında etkin bir araç konumundadır. Türk vergi sisteminde engellilerin daha az vergi ödemeleri suretiyle mali anlamda daha iyi yaşam standartlarına ulaşabilmeleri amacıyla çeşitli istisna, indirim ve muafiyet uygulamaları yer almaktadır. Engellilerin fiziksel anlamdaki dezavantajlı durumunun hissedilme derecesini azaltmayı ve onların toplum yaşamına katılımını amaçlayan bu avantajların³⁸ temel dayanağı, Anayasa'nın 73. maddesidir. Vergi Ödevi başlıklı söz konusu maddenin ikinci fıkrasında yer alan “*Vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı, maliye politikasının sosyal amacıdır*” düzenlemesi ile vergi yükünün maliye politikasının sosyal amaçları doğrultusunda dağıtılması amaçlanmaktadır. Bu kapsamda söz konusu fıkra, sosyal devlet ilkesini tamamlayıcı nitelik taşımaktadır³⁹.

Anayasa Mahkemesine başvuruda bulunulan ve bu çalışmanın konusunu oluşturan %90'nın altındaki engel derecesine sahip olup taşıtı bizzat kullanamayan bireylerin durumuna yönelik uyuşmazlığın temel odak noktalarından biri sosyal devlet ilkesine aykırılıktır. Anayasa Mahkemesinin kararlarına bakıldığında vergi ve sosyal devlet arasındaki bağı, 2. maddede yer alan sosyal hukuk devleti ile 73. maddede yer alan vergi yükünün adaletli ve dengeli dağılımı çerçevesinde ele aldığı anlaşılmaktadır. Sosyal devlet ilkesi, aynı zamanda vergi düzenlemelerinin anayasaya uygunluğu noktasında da doğrudan bir ölçüt olarak kullanılmaktadır⁴⁰.

Söz konusu uyuşmazlığın görüldüğü Antalya 2. Vergi Mahkemesi'nin başvuru dilekçesinde de bu ölçüte atıflar yapılmaktadır. İlgili dilekçede; engelli olmanın vergi mükellefi olma noktasında bir engel teşkil

³⁷ Anayasa Mahkemesi, E. 2022/51, K. 2022/94, 20.07.2022

³⁸ Arıkan, İnneci and Gürbüz (n 10) 132

³⁹ Onur Ciddi ‘Engellilere Yönelik Getirilen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) İstisnasına İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı Üzerine Değerlendirmeler’ (2025) 21(250), Legal Mali Hukuk Dergisi 1801, 1808

⁴⁰ Gülistan Altıok and Meltem İrteş Gülşen, ‘Anayasa Mahkemesi Kararlarında Sosyal Devlet İlkesi ve Vergilendirme’ içinde Serhat Gözen and Ersin Nail Sağdıç (eds) Günümüz Dünyasında Mali Gelişmeler: Teori ve Uygulama (Özgür Yayınları, 2025) 247,263

etmediği ancak söz konusu kişilerin içinde bulunmuş oldukları zor koşullar nedeniyle diğer bireylerle oluşan rekabet eşitsizliğini azaltmaya yönelik istisnanın sosyal devlet ilkesinin bir sonucu olduğu vurgulanmakta ve ardından istisnadan faydalanma açısından engelli bireyler arasında farklılaşmanın anayasaya aykırı olduğu iddia edilmektedir. Anayasa Mahkemesinin kararında; Anayasa'nın 61. Maddesine vurgu yapılarak söz konusu görevlerin Anayasa'nın 65. Maddesi kapsamında mali kaynakların yeterliliği ölçüsünde yerine getirileceği belirtilmektedir. Ardından %90'ın altında engel derecesine sahip olmakla birlikte fiziksel ve zihinsel yeterliliğe sahip olamadıkları için sürücü belgesi alamayan bireylerin istisnadan yararlanamaması durumunda söz konusu kişilerin kişisel durumlarının gözetilmediği vurgulanmaktadır. Bu kapsamda ilgili düzenlemenin sosyal devlet ilkesinin devlete yüklemiş olduğu engelli bireylerin korunmasına yönelik pozitif yükümlülüğe aykırı olduğu gerekçesiyle iptaline karar verildiği görülmektedir. Sonuç olarak yüksek mahkemenin kanaati, benzer durumda olan dezavantajlı gruplar arasındaki bu ayrımın eşitlik ilkesinin yanı sıra sosyal devlet anlayışı ile de bağdaşmadığı yönündedir.

5.2. Eşitlik İlkesi Açısından

Hukuk devletinin temel ilkelerinden olan eşitlik ilkesi, Anayasanın genel esasları arasında yer almaktadır. Bu ilke, başlı başına bir hak olmasının yanı sıra diğer insan hak ve özgürlüklerine imkan tanınması itibarı ile de büyük önem arz etmektedir⁴¹ Evrensel hukuk düzenine uygun biçimde ilk defa 1961 Anayasasında yer alan eşitlik ilkesi⁴² "*Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz*"⁴³ şeklinde düzenlenmiştir.

1982 Anayasasının *Kanun Önünde Eşitlik* başlıklı 10. maddesi ise eşitlik ilkesinin günümüzdeki anayasal dayanağını oluşturmaktadır. İlgili maddenin ilk fıkrasında; "*Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce,*

⁴¹ Anayasa Mahkemesi, E. 2015/68, K. 2017/166, 29/11/2017, § 46

⁴² Tekbaş (n 24) 155

⁴³ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası:334, Kabul Tarihi : 9.7.1961, RG 20.07.1961/10859

felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle⁴⁴ ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir” ve dördüncü fıkrada ise “*Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz*”⁴⁵ denilmek suretiyle mutlak eşitlik ilkesine vurgu yapıldığı anlaşılmaktadır. Şekli veya yatay eşitlik olarak da adlandırılan bu durum şahsi ve özel durumların göz önünde tutulmadan bütün insanlara aynı davranılması gerekliliğini ifade etmektedir⁴⁶. 7/5/2004 tarihinde Anayasanın ilgili maddesinin ikinci fıkrası olarak eklenen “*Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet, bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür*” ve aynı fıkraya 7/5/2010 tarihinde eklenen “*Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz*” hükmünün yanı sıra aynı tarihteki düzenleme kapsamında eklenen üçüncü fıkradaki “*Çocuklar, yaşlılar, özürlüler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleri ile malul ve gaziler için alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılmaz*” hükümleriyle pozitif ayrımcılık, Anayasaya dahil edilerek⁴⁷⁴⁸ nispi eşitlik anlayışına vurgu yapılmıştır. Dikey eşitlik olarak da bilinen bu yaklaşım, benzer hukuksal durumdaki kişilere benzer, farklı durumdaki kişilere ise farklı muamele yapılması ile dağıtıcı adaletin tesis edilmesine odaklanmaktadır⁴⁹⁵⁰. Anayasanın 10. maddesinde eşitlik ilkesine yönelik bir diğer düzenleme ise dördüncü fıkrada yer alan “*Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar*” hükmüdür.

Yukarıda yer verilen genel eşitlik ilkesi aynı zamanda vergi hukuku alanındaki eşitlik ilkesinin de özünü oluşturmaktadır⁵¹. Bu kapsamda

⁴⁴ Anayasa Mahkemesi, E.1986/11, K.1986/26, 4/11/1986: “... İlgili ifadeden anlaşılacağı üzere ayrımcılık yapılmayacak gruplar, maddede sayılanlarla sınırlı değildir...”.

⁴⁵ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası:2709, Kabul Tarihi 18.10.1982, RG 09/11/1982/ 17863 (Mükerrer)

⁴⁶ Zafer Gören, ‘Genel Eşitlik İlkesi’ (2012) İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi 3279, 3281

⁴⁷ Devrim Ulucan, ‘Eşitlik İlkesi ve Pozitif Ayrımcılık’ (2013) 15(2013) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 369, 372

⁴⁸ Hakan Kolçak, Anayasa Mahkemesi’nin Eşitlik İlkesi Yorumu Işığında Dilsel Çoğulculuk Taleplerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Analiz’ (2023)1 Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 80, 87

⁴⁹ Gören (n 46) 3281

⁵⁰ Kolçak (n 48) 87

⁵¹ Adnan Gerçek, Feride Bakar, Fulya Mercimek, Erdem Utku Çakır and Semih Asa, ‘Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması ve Türkiye İçin Çıkarımlar’ (2014) 63(1) AÜHFD 81, 93

vergi kanunları açısından eşitlik; kanunlar karşısında şeklen eşit olan bireylerin ekonomik ve kişisel durumlarının ölçüt olarak kullanılması kaydıyla adil bir vergilendirme anlayışını ifade etmektedir.⁵²⁵³ Bu yaklaşım kaynağını Anayasanın 73. maddesinden almaktadır⁵⁴. İlgili maddede doğrudan ifade edilen adalet ve mali güce göre vergileme ilkelerinin özünde vergisel eşitliğe ulaşma düşüncesi de yer almaktadır⁵⁵. Dolayısıyla gerek genel eşitlik ilkesi gerekse vergilemede eşitlik ilkesi⁵⁶, şekli eşitlikten ziyade nispi eşitlik anlayışına dayanmaktadır. Anayasa mahkemesinin eşitlik noktasındaki yerleşik içtihadı⁵⁷;

“...kanun önünde eşitlik ilkesinin amacı aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır... Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez” şeklindedir. Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı ilkesi arasında sıkı

⁵² Ahmet G. Kumrulu, ‘Vergi Hukukunun Bir kısım Anayasal Temelleri’ 1979 36(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 147,156

⁵³ Gerçek, Bakar, Mercimek, Çakır and Asa (n 51) 94

⁵⁴ ÖTVK 7/2-c bendi kapsamında yer alan istisnanın iptaline yönelik Anayasa Mahkemesine yapılan başvuruya bakıldığında, anayasal vergileme ilkelerinin yer aldığı 73. maddeye yönelik bir incelemenin talep edilmediği görülmektedir. Genel itibari ile eşitlik ve adalet özelinde 73. maddeye yönelik itirazlar, Anayasa'nın 10. maddesi ile birlikte dile getirilmekte ve yüksek mahkeme de 10. madde özelinde inceleme yapmakla yetinmektedir. Bu kapsamda vergi mahkemesinin itirazında 73. Maddeye yer verilememe gerekçesinin altında bu yaklaşımın yer aldığı düşünülmektedir.

⁵⁵ Şenyüz, Yüce and Gerçek (n 25) 29

⁵⁶ Anayasa mahkemesine vergilemede eşitlik ihlali noktasındaki başvurularda Anayasanın 73. Maddesine olan aykırılıkların da dile getirildiği görülmekle birlikte genel itibari ile mahkemenin eşitlik ihlalinin Anayasanın 10. Maddesi kapsamında değerlendirdiği ve Anayasa'nın 73. maddesi yönünden ayrıca bir inceleme yapmadığı görülmektedir. Anayasa Mahkemesi, E. 2024/136, K.2025/108, 7.5.2025, § 20

⁵⁷ Anayasa Mahkemesi, E. 2017/47, K. 2017/84, 29.3.2017, § 18; Anayasa Mahkemesi, E. 2020/47, K. 2023/36, 22.2.2023; Anayasa Mahkemesi, E. 2020/95, K. 2022/3, 26.1.2022, § 25; Anayasa Mahkemesi, E. 2021/129, K. 2022/33, 24.3.2022, § 23; Anayasa Mahkemesi, E. 2023/44, K. 2023/71, 5.4.2023, § 15

bir bağ bulunmaktadır. Esasında söz konusu ilkeler, aynı ilkenin negatif ve pozitif görünümüleri olarak birbirini tamamlayıcı niteliktedir.⁵⁸

Anayasa mahkemesinin eşitlik ihlaline yönelik denetimlerine bakıldığında öncelikli olarak aynı durumda olan kişiler arasında farklı bir muamelenin varlığına odaklandığı görülmektedir. Farklı muameleler, mutlak yasak olarak değerlendirilmediği gibi nesnel ve makul olması şartıyla adalet ve hakkaniyet açısından gerekli kabul edilmektedir.⁵⁹ Bu kapsamda farklı muamelelerin tespiti halinde söz konusu durumun meşruluğunun nesnel ve makul bir gerekçeyle olan bağı sorgulanmaktadır. Bağın mevcut olması halinde ise farklı muamelenin ölçülülük ilkesine uygunluğu denetlenmektedir. Bu aşamada, kullanılan araç ile ulaşılmak istenen amaç arasında bir denge mevcudiyeti sorgulanmaktadır⁶⁰. Dolayısıyla bu konudaki yerleşik içtihat, ağır ve ayrımcı bir sınırlama olmadığı müddetçe nesnel ve makul farklılıkların eşitlik ilkesine aykırı olmayaacağı yönündedir⁶¹.

ÖTVK'nın 7/2-c bendinin iptali talebiyle açılan davaya yönelik itirazın gerekçesine bakıldığında; %90'nın altında engel derecesine sahip olan bireylerin söz konusu istisnadan yararlanmasına ilişkin şartın Anayasa ile devlete yüklenen engellilerin korunmasına yönelik pozitif yükümlülükle çeliştiğinin iddia edildiği görülmektedir. Anayasa mahkemesinin aykırılığa yönelik incelemesinde öncelikli olarak, *"...engellilik oranı %90 altında olan malul ve engellilerin karşılaştırma yapılmaya müsait olacak şekilde benzer durumda oldukları açıktır..."* denilmek suretiyle aynı durumda olan kişiler arasındaki farklı muamelenin varlığının tespit edildiği görülmektedir. Ardından *"...herhangi bir taşıtı engelliliğine uygun şekilde hareket ettirici özel tertibat yardımıyla dahi kullanamayacağına yönelik kararın ... nesnel ve makul bir nedeni bulunmadığı..."* ifade edilerek eşitler arasındaki bu eşitsizliğin haklı bir gerekçeye dayandırılmadığı sonucundan hareketle söz konusu kuralın eşitlik ilkesine aykırı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Anayasa mahkemesinin engelli

⁵⁸ Ulaş Karan, 'Bireysel Başvuru Kararlarında Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik İlkesi' 2015 Anayasa Mahkemesi Yayınları: 66 235, 237

⁵⁹ Anayasa Mahkemesi, E. 2023/79, K. 2024/80, 14.3.2024, § 26

⁶⁰ Anayasa Mahkemesi, E. 2016/205, K. 2019/63, 24.7.2019, § 65; (n 54); Anayasa Mahkemesi, E. 2018/96, K. 2023/222, 27.12.2023 § 277; Anayasa Mahkemesi, E. 2020/95, K. 2022/3, 26.1.2022, § 25; Anayasa Mahkemesi, E. 2021/1, K. 2021/32, 29.4.2021, § 32; Anayasa Mahkemesi, E. 2024/51, K. 2025/138, 17.6.2025

⁶¹ Anayasa Mahkemesi, E. 2024/233, K. 2025/181, 10.9.2025, § 15

bireylere ilişkin bir başka kararındaki⁶² “... farklılıkların nesnel ve makul bir sebebe dayandığının söylenebilmesi için bu farklılığın toplumun en zayıf ve dezavantajlı kesiminin yararına olması gerekir...” hükmü de bu kapsamda değerlendirildiğinde sürücü belgesi alamayacak konumda olan bir engellinin şartın diğer hükmünü sağlayan engelli bireye göre daha dezavantajlı konumda olmasının da doğrudan eşitlik ilkesine aykırılığı söz konusudur⁶³.

6. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararının Hukuk Düzenine Etkileri Açısından Değerlendirilmesi

Anayasa Mahkemesi'nin inceleme konusu iptal kararının hukuk düzeni üzerindeki etkisi, yalnızca somut normun Anayasa'ya aykırılığına ilişkin bir tespitten ibaret değildir. Aynı zamanda iptal kararının yürürlüğe gireceği tarihe kadar olan hukuki durum ve söz konusu süre geçmesine rağmen yasama organının herhangi bir düzenleme yapmaması halindeki hukuki durumunda ele alınması gerekmektedir. Dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin kararı yalnızca yürütme ve yargı erkini değil aynı zamanda yasama erkini de bağlamaktadır. Zira iptal edilen hüküm sebebiyle meydana gelen yasa boşluğunun doldurulması gerekmektedir⁶⁴.

Çalışmaya esas Anayasa Mahkemesi kararında iptal tarihinin 9 ay sonra yürürlüğe gireceği belirtilmektedir. Anayasa Mahkemesi'nin bu şekilde yürürlük tarihini ileri bir döneme bırakmasının bir takım sonuçları olmaktadır. Bu süre ile yasama organına, iptal kararının gerekçelerini de göz önüne alarak konuya yönelik yeni bir düzenleme için olanak tanındığı açıktır⁶⁵. Ancak iptal kararının yürürlüğe girmesine kadar geçen sürede mevcut düzenlemenin uygulanmasının, hâlihazırda dezavantajlı konumda bulunan bireyler açısından eşitsizliklerin devam etmesi anlamına geleceği göz ardı edilmemelidir. Bu kapsamda yasama organının ivedilikle düzenleme yapmasının hukuk düzeni, hukuki güvenlik ve belirlilik ilkeleri açısından elzem olduğu düşünülmektedir.

Yasama organının söz konusu süre geçmesine rağmen herhangi bir düzenleme yapmaması halinde ise %90'nın altında engel derecesine sa-

⁶² (n 56)

⁶³ Batı (n 22)

⁶⁴ Erol Cansel ‘Anayasa Mahkemesinin Verdiği İptal Kararından Doğan Kimi Sorunlar’ (1992) 9 Anayasa Yargısı 87, 91

⁶⁵ ibid 92

hip olup engelliliğine uygun özel tertibat yaptıran ve aracı bizzat kullanacak olan engellilere yönelik vergisel ayrıcalığın fiilen ortadan kalkması sonucu doğacaktır⁶⁶. Bu durumda engellilere yönelik ÖTV istisnası uygulamasının yalnızca belirli gruplar bakımından uygulanması gibi Anayasa'ya aykırı yeni uyuşmazlık sonuçları ortaya çıkabilecektir⁶⁷. Dolayısıyla yasama organının belirtilen süre içerisinde iptal gerekçesi doğrultusunda belirlilik ve öngörülebilirlik ilkeleriyle uyumlu ve sosyal devlet ilkesini somutlaştıran bir düzenleme yapması anayasal bir yükümlülük olarak değerlendirilmektedir.

SONUÇ

Engelli bireylerin araç alımlarında ÖTV istisnası uygulaması, ilgili bireylerin toplum yaşamına katılımlarını teşvik etmeye yönelik sosyal amaçlı istisna örnekleri arasında yer almaktadır. ÖTVK'ya bakıldığında kanun koyucunun, istisnadan faydalanabilme noktasında engelli bireyleri engel derecesi özelinde iki farklı kategoriye ayırdığı görülmektedir. Kanun koyucunun söz konusu sınıflandırma yaklaşımı ile %90'nın üzerindeki engellilik halini bir başka kişiye tam bağımlı olma hali olarak kabul ettiği anlaşılmaktadır. Ancak bu durumda istisnanın kötü niyetli kullanımını engellemek amacıyla araç kullanma yetkisini ikincil mevzuat kapsamında birtakım kişilerle sınırlandırdığı görülmektedir. Buna karşılık %90'nın altındaki engellilik halinde ise engel durumunun araç kullanmaya olan etkisine odaklanıldığı anlaşılmaktadır. Daha açık bir ifadeyle %90'nın altındaki engellilik hali, başkasına bağımlı olmayacak düzeyde daha hafif engel olarak kabul edilmekte; buna karşılık engel durumunun aracı yalnızca yardımcı bir tertibatla kullanmaya neden olacak düzeyde olması beklenmektedir. Zira %90'nın altında engel derecesine sahip olmakla birlikte özel tertibata gerek duymaksızın araç kullanabilecek engellilerin istisna kapsamı dışında tutulması bu söylemi doğrular niteliktedir. Sonuç olarak kanun koyucu, sosyal devlet ilkesi gereği engellilerin araç alımlarına yönelik ÖTV istisnasını tanımakta ancak birtakım sınırlamalar ile gerek istisnanın kötü niyetli kullanımını engellemeyi gerekse de mali kaynaklarının etkin kullanımını sağlamayı amaçlamaktadır. Buradaki temel sorun sınırlamanın anayasal ilkelere ve istisnanın amaçlarına uygun önceliklere sahip olup olmamasıdır. Çalışmaya konu uyuşmazlıkta Anayasa Mahkemesinin E. 2024/240, K. 2025/100 sayılı kararı, sı-

⁶⁶ Batı (n 22)

⁶⁷ Ciddi (n 39) 1815

nırlamanın eşitlik ve sosyal devlet ilkelerine aykırı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anayasa mahkemesi, benzer durumda olan engelliler arasında sürücü belgesi alamadığı gerekçesiyle bizzat kullanma şartına haiz olmayan engellilerin kapsam dışında bırakılmasını, sosyal devlet ilkesi bağlamında devlete yüklenen pozitif yükümlülüğe aykırı bulmuştur. Ayrıca benzer durumdaki kişilere yönelik farklı muamelenin nesnel ve makul gerekçelere dayanmadığından hareketle eşitlik ilkesinin de zedelendiğine kanaat getirmiştir. Tarafımızca Anayasa Mahkemesinin ortaya koymuş olduğu iptal kararının yerinde bir değerlendirme içerdiği düşünülmektedir. Ayrıca iptal kararının yürürlük tarihinin ileri bir tarih olarak belirlenmesinin de hukuki güvenlik ve normun yeniden düzenlenebilmesi açısından önemli olduğu değerlendirilmektedir. Bu aşamada kanun koyucunun önünde teknik olarak iki farklı seçenek bulunmaktadır. Bunlardan ilki ilgili sürenin bitimine kadar yeni bir norm düzenlemesine gitmemesidir. Bu durumda %90'nın altındaki bütün engelliler için özel teribatla dahi bu istisnadan yararlanmanın önü kapanmış olacaktır. Kanun koyucunun bu şekilde zımmen istisnanın önünü kapatmış olmasının, Anayasa Mahkemesinin gerekçesinde belirtmiş olduğu ilkelere daha katı ve açık bir şekilde aykırılık teşkil edeceği düşünülmektedir. İkinci seçenek, yürürlük tarihi içerisinde Anayasa Mahkemesi kararının da gözetilmesi suretiyle konuya yönelik yeni norm düzenlemesine gidilmesidir. Böyle bir iradenin muhtemel olacağı varsayımı altında 26 Mart 2026 itibari ile yürürlüğe girecek iptal kararına karşılık henüz kanunlaştırma çalışmalarının başlamamasının, hukuk güvenliği ve belirlilik açısından yerinde olmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte kanun koyucunun ilgili süre içerisinde yeni bir karar alma iradesini ortaya koyması durumunda eşitlik ve sosyal devlet ilkelerinin yanı sıra ölçülülük ilkesine de riayet ederek istisnadan yararlanma kısıtlamalarının yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Muhtemel yeni norm düzenlemesinde istisnaya yönelik kısıtlar noktasında makul ve ölçülü kriterlerin planlanması gerekmektedir. İstisnanın fiili olarak kötü niyetli kullanılabilmesi bilinen bir gerçeklik olup kanun koyucunun da bu iradenin dışında hareket etmesini beklemek rasyonel değildir. Bununla birlikte hakkın tamamen ortadan kaldırılması yerine %90'nın üzerinde engelli statüsünde bulunan bireylere tanınmış olan aracın engelli bireyin eşi, üçüncü dereceye kadar kan veya kayın hısımları ile hizmet sözleşmesine tabi sürücü çalışanlar tarafından engel-

linin ulaşımının sağlanmasına yönelik olarak kullanılabilmesi şartının %40'ın üzerindeki diğer engellilere de tanınması gerektiği düşünülmektedir. Bu durumda tertibat ve sürücü belgesi gibi anayasal vergileme ilkelerine aykırılık teşkil eden ek kısıtlama kriterlerinin kaldırılması; kötüye kullanımının önlenmesi amacıyla kayıt silme, idari cezalar, istisnadan yararlanma hakkının elinden alınması, istisna tutarının geri ödenmesi gibi ek denetim önlemleri ile istisnanın kötüye kullanımının asgari düzeye indirilebileceği öngörülmektedir.

Ayrıca engel yüzdesinde ikili kademeli sınıflandırmanın genişletilmesi ve istisna hakkının bu ölçüde düzenlenmesi konuya yönelik muhtemel politika önerileri arasında düşünülmektedir. Zira %90'nın üstü ve altı şeklinde ikili bir sınıflandırmada hakkın kullanımının keskin bir şekilde ayrıştığı kanaatindeyiz. Örneğin %90 ile %89 engel dereesine sahip iki farklı engelli birey arasında önemli bir fark olmamakla birlikte bunların vergi istisnasından yararlanması noktasında keskin bir ayırım söz konusudur. Bu noktada kademeli bir düzenleme ve bu kademeye bağlı kısmi oransal istisnalar ile makul olmayan keskin farklılıkların giderilebileceği düşünülmektedir. Sınıflandırmadaki aralıkların belirlenmesi noktasında mutlak bir eşitlik sağlamak mümkün değildir. Burada kademeli sınırın ne olacağından ziyade belirlenen oranların eşitler arasında keskin ve farklı bir ayrımcılığa yol açmaması ve farklılıkların makul, ölçülebilir bir dayanağa bağlanması beklenmektedir.

KAYNAKÇA

Altıok G and Gülşen Mİ, 'Anayasa Mahkemesi Kararlarında Sosyal Devlet İlkesi ve Vergilendirme' in Gözen S and Sağdıç EN (eds) *Günümüz Dünyasında Mali Gelişmeler: Teori ve Uygulama* (1st edn, Özgür Yayınları 2025)

Arıkan Z, İnneci A and Gürbüz S, 'Engellilere Yönelik Vergisel Düzenlemelerin Sosyal Devlet Olma Anlayışı Bakımından Değerlendirilmesi' (2018) 4(3) *Maliye Araştırmaları Dergisi* 131-133

Aydoğan E, 'Engelli Bireylerin Araç Alımı ve Bina Vergisi Ödemelerinde Özellik Arz Eden Durumlar' (2023) 33(175) *Mali Çözüm Dergisi* 209-213

Batı M, 'Anayasa Mahkemesi'nin Engellilere Yönelik ÖTV İptal Kararının Doğru Anlaşılması' (T24, 27.06.2025) <<https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/anayasa-mahkemesi-nin-engellilere-yonelik-otv-iptal-kararinin-dogru-anlasilmasi,50484>> erişim tarihi 09 Kasım 2025

Batı M, 'Engellilere Vergi Engeli' (T24, 12.05.2025) <<https://t24.com.tr/yazarlar/murat-bati/engellilere-vergi-engeli,49867>> erişim tarihi 09 Kasım 2025

Bayrakçı ÖF, 'Anayasal Açından Vergi Teşvikleri' (2022) 80(1) Ankara Barosu Dergisi 213-228

Binici ME and Varıcı İ 'Engellilik Oranı Yüzde Doksanın Altında Bulunan Özur Durumlarında Taşıt Alımlarının Vergisel Analizi' (2018) Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi 67-69

Cansel E 'Anayasa Mahkemesinin Verdiği İptal Kararından Doğan Kimi Sorunlar' (1992) 9 Anayasa Yargısı 87-92

Ciddi O, 'Engellilere Yönelik Getirilen Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) İstisnasına İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararı Üzerine Değerlendirmeler' (2025) 21(250) Legal Mali Hukuk Dergisi 1801-1815

EU, Charter of Fundamental Rights of the European Union (2012) <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:12012P/TXT>> erişim tarihi 11 Ağustos 2025

EU, Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union (2012), <https://eur-lex.europa.eu/eli/treaty/tfeu_2012/oj/eng> erişim tarihi 11 Ağustos 2025

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB), Engelliler İçin Vergi Rehberi (2018), <<https://cdn.gib.gov.tr/api/gibportalfile/file/getFileResources?objectKey=arsiv/fileadmin/yayinlar/2025engellilervergirehberi.pdf>> erişim tarihi 06 Kasım 2025

Gerçek A, Bakar F, Mercimek F, Çakır EU and Asa S, 'Vergilemenin Anayasal Temellerinin Çeşitli Ülkeler Açısından Karşılaştırılması ve Türkiye İçin Çıkarımlar' (2014) 63(1) AÜHFD 81-93

Gören Z, 'Genel Eşitlik İlkesi' (2012) İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi 3279-3281

Kara E, 'Vesayet Makamı Motorlu Araç Alımında Engellinin Vergi İstisnasından Yararlanma Hakkını Engelleyebilir Mi?' (2023) Akdeniz Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 627-640

Karaca C and Çam Y, 'Türkiye'de Sosyal Devlet Anlayışının Değerlendirilmesi' (2019) 176 Maliye Dergisi 72-72

Karadeniz HK, 'Bir Vergi Harcaması Olarak Araç Alımında Engellilere Tanınan Özel Tüketim Vergisi İstisnasının Değerlendirilmesi' in Gerçek A and Çetinkaya Ö (eds) Maliye Araştırmaları I (1st edn, Ekin Yayınevi 2017)

Karan U, ‘Bireysel Başvuru Kararlarında Ayrımcılık Yasağı ve Eşitlik İlkesi’ 2015 Anayasa Mahkemesi Yayınları: 66

Kayalıdere G and Şahin H, ‘Sosyal Devlet Anlayışı Çerçevesinde Türkiye’de Sosyal Koruma Harcamalarının Gelişimi ve Yoksulluk’ (2014) 2(2) Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi 57-59

Kolçak H, ‘Anayasa Mahkemesi’nin Eşitlik İlkesi Yorumu Işığında Dilsel Çoğulculuk Taleplerinin Değerlendirilmesi Üzerine Bir Analiz’ (2023)1 Çukurova Üniversitesi Hukuk Araştırmaları Dergisi 80-87

Kumrulu AG, ‘Vergi Hukukunun Bir kısım Anayasal Temelleri’ 1979 36(1) Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 147-156

Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliği, RG 18.04.2015/29330.

Özel Tüketim Vergisi (II) Sayılı Liste Uygulama Genel Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Seri No: 16), RG 31.12.2025/33124 (5. Mükerrer)

Özel Tüketim Vergisi Kanunu, Kanun Numarası: 4760, Kabul Tarihi: 06.06.2002, RG 12.06.2002/24783

Sonkur G, ‘Türk Vergi Sisteminde Engelli Bireylere Sağlanan Vergisel Ayrıcalıklar ve Değerlendirilmesi’ (2025) 20(1) Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi 311-319

Şenyüz D, Yüce M and Gerçek A, Vergi Hukuku (Genel Hükümler) (11th edn, Ekin Yayınevi 2020)

Tekbaş A, ‘Vergi Kanunlarının Tabi Olduğu Anayasal İlkeler’ (2010) 12(2010) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 123-179

TÜİK, Engelli İstatistikleri (2018), <<https://data.tuik.gov.tr/Search/Search?text=engelli>> erişim tarihi 11 Ağustos 2025

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası:2709, Kabul Tarihi 18.10.1982, RG 09/11/1982/ 17863 (Mükerrer)

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Kanun Numarası:334, Kabul Tarihi: 9.7.1961, RG 20.07.1961/10859

Ulucan D, ‘Eşitlik İlkesi ve Pozitif Ayrımcılık’ (2013) 15(2013) Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 369-372

UN, Convention on the Rights of Persons with Disabilities and Optional Protocol (2006), <<https://www.un.org/disabilities/documents/convention/convoptprot-e.pdf>> erişim tarihi 11 Ağustos 2025

UNDRR, 2023 Global Survey Report on Persons with Disabilities and Disasters (2023), <<https://www.undrr.org/media/90432/download?startDownload=20260107>> erişim tarihi 11Ağustos 2025

Yaman D and Çımat A 'Türk Vergi Hukukunda Yer Alan Sakat ve Özürlülere Yönelik Vergisel Ayrıcalıklar' (2012) 3(16) Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 299-300

Anayasa Mahkemesi Kararları

- Anayasa Mahkemesi, E.1986/11, K.1986/26, 04.11.1986
- Anayasa Mahkemesi, E. 2006/111, K. 2006/112, 15.12.2006
- Anayasa Mahkemesi, E. 2012/102, K. 2012/207, 27.12.2012
- Anayasa Mahkemesi, E. 2017/47, K. 2017/84, 29.03.2017
- Anayasa Mahkemesi, E. 2015/68, K. 2017/166, 29.11.2017
- Anayasa Mahkemesi, E. 2017/117, K. 2018/28, 28.02.2018
- Anayasa Mahkemesi, E. 2016/205, K. 2019/63, 24.07.2019
- Anayasa Mahkemesi, E. 2021/1, K. 2021/32, 29.04.2021
- Anayasa Mahkemesi, E. 2020/95, K. 2022/3, 26.01.2022
- Anayasa Mahkemesi, E. 2021/129, K. 2022/33, 24.03.2022
- Anayasa Mahkemesi, E. 2022/51, K. 2022/94, 20.07.2022
- Anayasa Mahkemesi, E. 2020/47, K. 2023/36, 22.02.2023
- Anayasa Mahkemesi, E. 2023/44, K. 2023/71, 05.04.2023
- Anayasa Mahkemesi, E. 2018/96, K. 2023/222, 27.12.2023
- Anayasa Mahkemesi, E. 2023/79, K. 2024/80, 14.03.2024
- Anayasa Mahkemesi, E. 2024/240, K. 2025/100, 22.04.2025
- Anayasa Mahkemesi, E. 2024/136, K.2025/108, 07.05.2025
- Anayasa Mahkemesi, E. 2024/192, K. 2025/126, 03.06.2025
- Anayasa Mahkemesi, E. 2024/51, K. 2025/138, 17.06.2025
- Anayasa Mahkemesi, E. 2024/233, K. 2025/181, 10.09.2025

MALÎ GELİŞMELER

FISCAL DEVELOPMENTS

* Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 2026/1)

* 4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (I) Sayılı Listenin (A) Cetvelinde Yer Alan Bazı Malların Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar (Karar Sayısı: 10995)

* Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Tebliğ (Sıra No: 100)

* Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul Ve Esasları Hakkında Yönetmelik

* 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11107)

* Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife

* Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 592)

* Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

MALÎ GELİŞMELER
FISCAL DEVELOPMENTS

BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO: 2026/1)
YAYINLANDI

Resmi Gazete Tarihi: 04.03.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33186

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığından:

BELEDİYE GELİRLERİ KANUNU GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO: 2026/1)

MADDE 1- (1) 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 95 inci maddesi gereğince, nüfusları ile ekonomik ve sosyal gelişme durumlarına göre hazırlanan belediye grupları ekli listede gösterilmiştir.

MADDE 2- (1) Nüfuslarına göre belediyeler aşağıdaki gruplara ayrılmıştır:

- Nüfusu 250.000'den fazla olan belediyeler 1. grup.
- Nüfusu 100.001 - 250.000 arasında olan belediyeler 2. grup.
- Nüfusu 50.001 - 100.000 arasında olan belediyeler 3. grup.
- Nüfusu 10.001 - 50.000 arasında olan belediyeler 4. grup.
- Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyeler 5. grup.

MADDE 3- (1) Sanayi veya ticaret ya da turizm yönünden önem arz eden belediyeler ile ilçe merkezi olan belediyeler, mensup oldukları gruptan bir üst gruba yükseltilmiştir.

(2) Nüfusu 100.001'den az olan il merkezi belediyeleri 2. grup olarak belirlenmiştir.

MADDE 4- (1) Belediyelerin nüfuslarının tespitinde, Türkiye İstatistik Kurumunun 2025 yılına ait Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Sonuçları esas alınmıştır.

MADDE 5- (1) 3/8/2022 tarihli ve 31912 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 2022/1) yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı yürütür.

4760 SAYILI ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ KANUNUNA EKLI (I) SAYILI
LİSTENİN (A) CETVELİNDE YER ALAN BAZI MALLARIN ÖZEL TÜKETİM
VERGİSİ TUTARLARININ YENİDEN TESPİTİ HAKKINDA KARAR (KARAR
SAYISI: 10995) YAYINLANDI

4760 Sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa Ekli (I) Sayılı Listenin (A) Cetvelinde Yer Alan Bazı Malların Özel Tüketim Vergisi Tutarlarının Yeniden Tespiti Hakkında Karar (Karar Sayısı: 10995) 05.03.2026 tarih ve 33187 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Söz konusu kararın tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

**MUHASEBAT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 41)
GENEL YÖNETİM KAPSAMINDAKİ KAMU İDARELERİNİN DETAYLI
HESAP PLANLARINDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR GENEL TEBLİĞ
(SIRA NO: 100) YAYINLANDI**

Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Tebliğ (Sıra No: 100) 10.03.2026 tarih ve 33192 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu tebliğin tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

**MALİ SUÇLARLA MÜCADELE KOORDİNASYON KURULUNUN ÇALIŞMA
USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK YAYINLANDI**

Resmi Gazete Tarihi: 12.03.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33194

Hazine ve Maliye Bakanlığından:

**MALİ SUÇLARLA MÜCADELE KOORDİNASYON KURULUNUN ÇALIŞMA
USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK**

**BİRİNCİ BÖLÜM
Başlangıç Hükümleri**

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) Bu Yönetmeliğin amacı ve kapsamı; Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun görev ve yetkileri ile toplanma ve çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Dayanak

MADDE 2- (1) Bu Yönetmelik, 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 232 nci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 3- (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Başkan: Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulu Başkanını,
- b) Koordinasyon Kurulu: Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunu, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Koordinasyon Kurulunun Görev ve Yetkileri ile Çalışma Esasları

Koordinasyon Kurulunun oluşumu

MADDE 4- (1) Koordinasyon Kurulu; Hazine ve Maliye Bakan Yardımcısı başkanlığında, Milli İstihbarat Teşkilatı Başkan Yardımcısı, Finansal Piyasalar ve Kambiyo Genel Müdürü, Vergi Denetim Kurulu Başkanı, Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanı, Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürü, Dışişleri Bakanlığı İstihbarat ve Güvenlik

İşleri Genel Müdürü, Ticaret Bakanlığı Gümrükler Muhafaza Genel Müdürü, Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu Başkan Yardımcısı ve Emniyet Genel Müdürlüğü Genel Müdür Yardımcısından oluşur.

(2) Görüş ve bilgilerine gerek duyulan kurum ve kuruluşların temsilcileri oy hakkı olmaksızın Koordinasyon Kurulu toplantısına çağrılabilir. Bu temsilciler çağrılma amaçlarına uygun şekilde gerekli hazırlığı yaparlar.

Görev ve yetkiler

MADDE 5- (1) Koordinasyon Kurulu; suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin mevzuat taslaklarını değerlendirmek, kurum ve kuruluşlar arasında uygulamaya yönelik iş birliğini artırmak, bu kapsamda uygulama stratejileri belirlemek ve yönlendirici kararlar almakla görevli ve yetkilidir.

(2) Başkan; Koordinasyon Kurulu toplantılarını düzenlemek ve gerektiğinde Koordinasyon Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırmak, çalışmaların verimli ve etkin bir şekilde yürütülmesini sağlamak, toplantılarda alınan karar ve önerileri ilgili makamlara bildirmekle görevli ve yetkilidir.

(3) Koordinasyon Kurulu üyeleri, alınan kararların kendi kurum ve kuruluşlarında etkin bir şekilde uygulanmasını takip etmek ve sonuçlarını Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığına iletmekle görevli ve yetkilidir.

Toplanma ve çalışma esasları

MADDE 6- (1) Koordinasyon Kurulu; nisan ve eylül aylarında olmak üzere yılda iki kez olağan olarak toplanır. Koordinasyon Kurulu toplantılarına 4 üncü maddede sayılan üyeler veya bunların herhangi bir nedenle geçici veya sürekli olarak görevlerinden ayrılmalarda durumunda yerlerine usulüne uygun şekilde atanan vekilleri iştirak eder. Bu kimseler yerlerine başkalarını gönderemezler.

(2) Koordinasyon Kurulunun olağan toplantı gündemi, tarihi ve yeri Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığının önerisi üzerine veya resen Başkan tarafından tayin edilerek toplantı tarihinden en az on beş gün önce üyelere bildirilir.

(3) Başkan resen veya Koordinasyon Kurulu üyelerinden birinin yazılı başvurusu üzerine Koordinasyon Kurulunu olağanüstü toplantıya çağırabilir.

(4) Koordinasyon Kurulu, oy hakkı bulunan üye sayısının yarısından bir fazlası ile toplanır. Kararlar, toplantıya katılan üyelerin çoğunluğu ile alınır. Üyeler çekimser oy kullanamazlar. Oyların eşitliği halinde Başkanın oyu iki oy sayılır.

Sekreteryahizmeti

MADDE 7- (1) Koordinasyon Kurulunun sekreteryahizmetleri Malî Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığınca yürütülür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 8- (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 9- (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

193 SAYILI GELİR VERGİSİ KANUNUNUN GEÇİCİ 67 NCİ MADDESİNDE YER ALAN TEVKİFAT ORANLARI HAKKINDA KARAR (KARAR SAYISI: 11107) YAYINLANDI

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun Geçici 67 nci Maddesinde Yer Alan Tevkifat Oranları Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11107) 28.03.2026 tarih ve 33206 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu tebliğin tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

AVUKATLIK ASGARİ ÜCRET TARİFESİ DEĞİŞTİRİLDİ

Resmi Gazete Tarihi: 28.03.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33207

Türkiye Barolar Birliği Başkanlığından:

AVUKATLIK ASGARİ ÜCRET TARİFESİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TARİFE

MADDE 1- 4/11/2025 tarihli ve 33067 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 14 üncü maddesinin beşinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(5) Sulh ceza hâkimliklerinde görülen tekzip, internet yayım içeriğinden çıkarma, idari para cezalarına itiraz gibi başvuruların kabulü veya hâkimlik kararına yapılan itiraz üzerine, kararın kaldırılması halinde işin duruşmasız veya duruşmalı oluşuna göre ikinci kısım birinci bölüm 1. sıradaki iş için öngörüldüğü şekilde avukatlık ücretine hükmedilir. Ancak başvuruya konu idari para cezasının miktarı bu Tarifenin ikinci kısım birinci bölüm 1. sıradaki iş için öngörülen maktu ücretin altında ise idari para cezası kadar avukatlık ücretine hükmedilir.”

MADDE 2- Bu Tarife yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 592) YAYINLANDI

Resmi Gazete Tarihi: 28.03.2026

Resmi Gazete Sayısı: 33207

Hazine ve Maliye Bakanlığı (Gelir İdaresi Başkanlığı)’ndan:

VERGİ USUL KANUNU GENEL TEBLİĞİ (SIRA NO: 592)

Amaç ve kapsam

MADDE 1- (1) 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun ek 1 inci maddesinde yer alan yetkiye dayanılarak, vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarına ilişkin yetkili uzlaşma komisyonlarının belirlenmesi bu Tebliğin amacını ve kapsamını oluşturmaktadır.

Yasal mevzuat ve dayanak

MADDE 2- (1) 213 sayılı Vergi Usul Kanununun;

- Ek 1 inci maddesinde; “Mükellef tarafından, ikmalen, re’sen veya idarece tarh edilen vergilere ilişkin vergi ziyai cezaları ile 5.000 Türk lirasını aşan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının (359 uncu maddede yazılı fiillerle vergi ziyasına sebebiyet verilmesi halinde kesilen ceza ile bu fiillere iştirak edenlere kesilen ceza ve 370 inci maddenin (b) fıkrası kapsamında kendilerine ön tespite ilişkin yazı tebliğ edilen mükelleflere mezkur maddeye göre kesilen ceza hariç) tahakkuk edecek miktarları konusunda, vergi ziyasına sebebiyet verilmesinin kanun hükümlerine yeterince nüfuz edememekten ya da 369 uncu maddede yazılı yanılmadan kaynaklandığının veya bu Kanunun 116, 117 ve 118 inci maddelerinde yazılı vergi hataları ile bunun dışında her türlü maddi hata bulunduğu veya yargı kararları ile idarenin ihtilaf konusu olayda görüş farklılığının olduğunun ileri sürülmesi durumunda, idare bu bölümde yer alan hükümler çerçevesinde mükellefler ile uzlaşabilir. Uzlaşmaya konu edilebilecek usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının tespitinde cezayı gerektiren fiil bazında kesilecek toplam ceza tutarı dikkate alınır ve 5.000 Türk lirasını aşmayan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezaları için Kanunun 376 ncı maddesindeki indirim oranı %50 artırımlı olarak uygulanır..

Sürekli, geçici ve merkezi uzlaşma komisyonlarının teşkili, uzlaşmaya müracaat etmeye yetkili olanların belirlenmesi, uzlaşmanın şekli, uzlaşmaya konu edilebilecek vergi, resim ve harçlara ilişkin cezaların belirlenmesi, uzlaşma komisyonlarının yetkileri, uzlaşmanın yapılmasına ilişkin usul ve esaslar Maliye Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle düzenlenir...”,

- Mükerrer 414 üncü maddesinin üçüncü fıkrasında; “Bu Kanunda yer alan maktu hadler ile aşgari ve azami miktarları belirtilmiş olan para ile ödenecek ceza miktarları, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak bu Kanun uyarınca belirlenen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle uygulanır. Bu şekilde hesaplanan maktu had ve miktarların yüzde beşini aşmayan kesirler dikkate alınmaz. Cumhurbaşkanı, bu suretle tespit edilen had ve miktarları yarısına kadar artırmaya veya indirmeye, nispi hadleri ise iki katına kadar artırmaya veya yarısına kadar indirmeye veya tekrar kanuni seviyesine getirmeye yetkilidir.”

hükümleri yer almaktadır.

Vergi ziyai cezalarına ilişkin yetkili uzlaşma komisyonlarının tespiti

MADDE 3- (1) Vergi dairesi/bağlı vergi dairesi (malmüdürlüğü) uzlaşma komisyonlarının yetkisini aşan uzlaşma talepleri ilgili defterdarlık uzlaşma komisyonunca, bunların yetkisini aşan uzlaşma talepleri ise sırasıyla Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu veya Merkezi Uzlaşma Komisyonunca incelenip sonuçlandırılacaktır.

(2) Uzlaşma görüşmesinin yapılacağı yetkili komisyon, vergi/ceza ihbarnamesinde yer alan vergi ziyai cezası tutarı esas alınmak suretiyle belirlenecektir. Aynı yıl veya muhtelif yıllar için birden fazla vergi ziyai cezası kesilmesi durumunda, yetkili komisyon en yüksek ceza tutarını içeren vergi/ceza ihbarnamesine göre belirlenecektir. Uzlaşmada birliğin sağlanması bakımından, diğer vergi/ceza ihbarnamelerine ilişkin uzlaşma talepleri de ceza tutarı en yüksek olan vergi/ceza ihbarnamesindeki tutara göre belirlenen yetkili uzlaşma komisyonunda görüşülecektir.

Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarına ilişkin yetkili uzlaşma komisyonlarının tespiti

MADDE 4- (1) Vergi dairesi/bağlı vergi dairesi (malmüdürlüğü) uzlaşma komisyonlarının yetkisini aşan uzlaşma talepleri ilgili defterdarlık uzlaşma komisyonunca, bunların yetkisini aşan uzlaşma talepleri ise sırasıyla Vergi Daireleri Koordinasyon Uzlaşma Komisyonu veya Merkezi Uzlaşma Komisyonunca incelenip sonuçlandırılacaktır.

(2) Uzlaşma görüşmesinin yapılacağı yetkili komisyon, vergi/ceza ihbarnamesinde yer alan usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezası tutarı esas alınmak suretiyle belirlenecektir. Aynı yıl veya muhtelif yıllar için birden fazla usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezasının kesilmesi durumunda, yetkili komisyon en yüksek ceza tutarını içeren vergi/ceza ihbarnamesine göre belirlenecektir. Uzlaşmada birliğin sağlanması bakımından, diğer vergi/ceza ihbarnamelerine ilişkin uzlaşma talepleri de ceza tutarı en yüksek olan vergi/ceza ihbarnesindeki tutara göre belirlenen yetkili uzlaşma komisyonunda görüşülecektir.

(3) Uzlaşma kapsamına alınan usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının tutarı, 213 sayılı Kanunun mükerrer 414 üncü maddesi uyarınca, her yıl bir önceki yıla ilişkin olarak Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesine göre tespit edilen yeniden değerlendirme oranında artırılmak suretiyle belirlenecek olup belirlenen tutarlar Hazine ve Maliye Bakanlığınca Resmî Gazete’de ilan edilecektir. Usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezasının uzlaşma kapsamına girip girmediğinin tespitinde tarhiyat sonrası uzlaşma için vergi/ceza ihbarnamesinin tebliğ tarihinde geçerli olan 213 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesindeki 5.000 Türk liralık (2026 yılı için 40.000 Türk lirası) tutarın, mezkûr Kanunun 414 üncü maddesi gereğince artırılmış hali dikkate alınacaktır.

(4) Aynı yıl veya muhtelif yıllar için usulsüzlük veya özel usulsüzlük cezaları ile birlikte vergi ziyayı cezaları için de uzlaşma başvurusunda bulunulması halinde, yetkili uzlaşma komisyonunun tespiti için vergi ziyayı cezası tutarları dikkate alınacaktır. Vergi ziyayı cezası tutarı hangi uzlaşma komisyonunun yetkisinde kalıyorsa, kesilen diğer ceza/cezalar için yapılan uzlaşma talepleri de uzlaşmada birliğin sağlanması bakımından aynı uzlaşma komisyonunda görüşülecektir.

Uzlaşma komisyonlarının uzlaşma konusu yapabilecekleri vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarına ilişkin yetki sınırı

MADDE 5- (1) Uzlaşma komisyonlarının uzlaşma konusu yapabilecekleri vergi ziyayı, usulsüzlük ve özel usulsüzlük cezalarının tutarları, uzlaşma görüşmelerinin mahallinde hızlı bir şekilde sonuçlandırılması amacıyla ve gerekli görülen diğer hallerde iller veya il grupları itibarıyla Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından belirlenir.

Yürürlük

MADDE 6- (1) Bu Tebliğ yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 7- (1) Bu Tebliğ hükümlerini Hazine ve Maliye Bakanı yürütür.

MAHALLİ İDARELER BÜTÇE VE MUHASEBE YÖNETMELİĞİ DEĞİŞTİRİLDİ

Mahalli İdareler Bütçe Ve Muhasebe Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik 31.03.2026 tarih ve 33210 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmıştır.

Söz konusu yönetmeliğin tam metni için www.resmigazete.gov.tr adresini ziyaret ediniz.

**BÖLGE ADLİYE
MAHKEMESİ KARARLARI**
*DECISIONS OF CIVIL CHAMBERS OF
COURTS OF APPEAL*

* Bölge Adliye Mahkemesi Hukuk Dairesi Kararları
Decisions of Civil Chambers of Courts of Appeal

BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ HUKUK DAİRESİ KARARLARI
DECISIONS OF CIVIL CHAMBERS OF COURTS OF APPEAL

**ADANA BÖLGE ADLİYE
MAHKEMESİ
6. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/449
Karar No. 2026/681
Tarihi: 23.03.2026

İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/176, 177
6102 s. TTK/4

ÖZETİ: *213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 176. maddesine göre tüccarlar, birinci sınıf ve ikinci sınıf olmak üzere ikiye ayrılır. Birinci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre defter tutanlardır. İkinci sınıf tüccarların ise işletme hesabına göre defter tutanlardır. Sorgun Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün cevabi yazısında, davacının işletme hesabı esasına göre defter tuttuğu, 2. Sınıf tacir olduğu, 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde Gelir Vergi Beyannameleri ile eki performans bilgileri tablosu ve işletme hesap özetlerine göre VUK 177/1-3 madde hükümleri uyarınca 2. Sınıf Tacir olduğu ve İşletme Esasına tabi olduğunun belirtildiği anlaşılmıştır. VUK 177/1-2 uyarınca 2024 yılı gayri safi iş hasılatı 690.000,00 TL'nin altında kalanlar esnaf sayılmaktadır. Dava tarihinin ... olduğu, bu nedenle 2024 yılına ait değerlere bakılarak davacının tacir olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Vergi dairesinden gelen belgelerden davacının 2024 yılı hasılatının 336.630,56 TL olduğu, 2024 yılı için belirlenen 690.000,00 TL'nin altında kaldığı, buna göre davacının tacir değil, esnaf olduğu anlaşılmıştır. Taraflar arasında eser sözleşmesi olduğu tarafların kabulündedir. Davalı vekili, davacı ile davalı arasında işçi-işveren ilişkisi olduğu, görevli Mahkemenin İş Mahkemesi olduğu istinafında bulunmuş ise de, eldeki davanın işçi-işveren ilişkisinden kaynaklanmadığı, eser sözleşmesinden kaynaklandığı anlaşıldığından görevli mahkeme iş mahkemesi değildir.*

... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin ... tarih ve ... Esas - ... Karar sayılı kararı ile kurulan hüküm nedeniyle davalı vekilinin istinaf başvurusu ile ilgili yapılan incelemede;

DAVACI VEKİLİ DAVA DİLEKÇESİNDE ÖZETLE: Davalı ... ile müvekkili şirket Arasında ... tarihinde imzalanan taşeron sözleşmesinde belirtilen işlerin davalı tarafından yapılmaması ve işi bırakması sebebi ile oluşan sözleşmeye aykırılık sonucu müvekkilinin uğramış olduğu zararlardan (bilirkişi marifeti ile hesaplanacak değerler ve bedeller üzerinden bedel artırım hakları saklı kalmak kaydı ile), sözleşmede belirtilen, ancak davalı taşeron tarafından yapılmayan ve eksik kalan İşlerin başka bir firmaya daha yüksek bedel ile yaptırılmasından kaynaklanan zararın fazlaya ilişkin hak, dava, talep, ıslah, bedel

artırım hakları saklı kalmak kaydı ile şimdilik 50.000,00 TL'nin borca aykırılık ve işi bırakma tarihinden itibaren işleyecek ticari avans faizi ile birlikte davalıdan alınarak müvekkiline verilmesi, sözleşmede belirtilen ancak davalı taşeron tarafından yapılmayan ve eksik kalan işlere rağmen davalıya fazlaca ödenen ve delil tespiti ile tespit edilmiş elan 428.000,00 TL bedelin (davalı lehine usuli kazanılmış hak oluşturmaması kaydı ile alınacak bilirkişi raporundaki bedelin fazlaya ilişkin hak, dava, talep, ıslah, bedel artırım hakları saklı kalmak kaydı ile) şimdilik 200.000,00 TL'nin ödeme tarihinden itibaren işleyecek ticari avans faizi ile birlikte davalıdan alınarak müvekkiline verilmesi, bu kapsamda davalıya ait taşınmazlara, davalı adına olan banka hesaplarına ve taşınır mallara ihtiyati haciz ve ihtiyati tedbir kararı verilmesini, yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davalı üzerinde bırakılmasına karar verilmesini dava ve talep etmiştir.

DAVALI VEKİLİ CEVAP DİLEKÇESİNDE ÖZETLE: Müvekkiline yapılan tebligatın usulüne uygun olarak yapılmadığını, alacağın zamanaşımına uğradığını, müvekkili ile davacı arasında işçi-işveren ilişkisi bulunduğunu, görevli mahkemenin iş mahkemesi olduğunu, davacı tarafın iddialarının asılsız olduğunu, müvekkili davacının işçisi olmasına rağmen davacı taraf resmi kurumlarda kendisini alt taşeron olarak göstermek için sözleşme imzalattığını, davacı tarafça müvekkiline herhangi bir ücret veya bedel ödenmediğini, delil tespiti dosyasında alınan raporun hükme esas alınamayacağını, davacı tarafça sözleşme ile edimlenen işin ücretinin ödenmemesi , işin yapılacağı yere ait ruhsat ve izinlerin alınmaması, taahhüt edilen yükümlülüklere davacı tarafça uyulmaması nedeniyle davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:

1-Davacının davasının 6100 sayılı HMK.'nun 114/1-c maddesi delaleti ile 115/2. maddesi gereğince; **GÖREVSİZLİK NEDENİYLE USULDEN REDDİNE,**

2-Dosya kapsamına göre HMK'nın 20. Maddesi gereğince taraflardan birinin, bu karara süresi içinde kanun yoluna başvurulmayarak kesinleşmiş ise kararın kesinleştiği tarihten; kanun yoluna başvurulmuşsa bu başvurunun reddi kararının tebliğ tarihinden itibaren iki hafta içinde mahkememize başvurarak dava dosyasının görevli mahkemeye gönderilmesinin talep etmesi halinde dosyanın görevli ... **ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ'NE GÖNDERİLMESİNE,** aksi takdirde davanın açılmamış sayılmasına karar verileceğinin ihtarına, (ihtarat yapılmadı)

3-Aynı dava dosyasına ilişkin daha önce ... Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından görevsizlik kararı verilmesi nedeniyle mahkememizce verilen görevsizlik kararı kanun yoluna başvurulmaksızın kesinleştiği takdirde ... Asliye Hukuk Mahkemesi ile Mahkememiz arasında olumsuz görev uyuşmazlığı bulunduğundan görevli Mahkemenin belirlenmesi amacıyla 6100 sayılı HMK nun 20 ve 22 maddeleri gereğince Adana Bölge Adliye Mahkemesi'ne gönderilmesine, şeklinde karar verildiği anlaşılmıştır

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ:**DAVALI VEKİLİ İSTİNAF DİLEKÇESİNDE;**

Taraflar arasındaki ilişkinin işçi-işveren ilişkisi olduğunu, yerel mahkemece müvekkilinin SGK kayıtları celp edilip bu hususun netleştirilmediğini, davacı tarafça da müvekkiline gönderilen ihtarnamede açıkça işe devam edilmemesi nedeniyle işten çıkışının yapıldığının belli olduğunu, bu kapsamda taraflar arasındaki uyuşmazlığın İş Mahkemelerinin görev alanına girdiğini, davada ne Asliye Ticaret nede Asliye Hukuk Mahkemesi'nin görevli olmadığını, kararın kaldırılması gerektiğini belirterek,

Sonuç itibariyle; Yerel mahkemece verilen kararın usul ve yasaya aykırı olarak verildiğinden mahkemenin kararının kaldırılmasını talepleri doğrultusunda karar verilmesini istemiştir.

Davalı vekili istinaf dilekçesine karşı beyanda bulunmamıştır.

DELİLLER : İstinaf incelemesine esas;

Yerel mahkemenin dosyası içerisinde bulunan belge ve kayıtlar.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE;

Dava, hukuki niteliği itibariyle eser sözleşmesinden kaynaklanan itirazın iptali isteğidir.

TTK'nin 4. maddesinde ticari davalar sayılmış olup bu maddeye göre, bir davanın ticari dava sayılabilmesi için tarafların her ikisinin tacir olması ve uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğması, ticari nitelikte çekişmesiz yargı işi olması veya açılan davanın maddede altı bent hâlinde sayılan davalardan olması gerekir. Taraflardan biri tacir değilse veya tacir olmasına rağmen uyuşmazlığın ticari işletmeyle ilgisi yoksa ticari davanın varlığından söz edilemez. Ticari davalar, mutlak ticari davalar ve nispi ticari davalar olmak üzere iki gruba ayrılmaktadır.

Mutlak ticari davalar, tarafların tacir olup olmadığına ve işin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılmaksızın sırf dava konusunun TTK'de düzenlenmesi nedeniyle ticari sayılan davalardır. Mutlak ticari davalar TTK'nin 4/1. maddesinde bentler hâlinde sayılmıştır. Bunların yanında Kooperatifler Kanunu (m.99), İcra ve İflas Kanunu (m.154), Finansal Kiralama Kanunu (m.31) gibi bazı özel kanunlarda belirlenmiş ticari davalar da bulunmaktadır. Bu gruptaki davaların ticari dava sayılabilmesi için taraflarının tacir olması veya ticari işletmeleriyle ilgili olması gibi şartlar aranmaz. TTK'nin 4/1. bendinde sınırlı olarak sayılan davalar arasında yer alması veya özel kanunlarda ticari dava olarak nitelendirilmesi yeterlidir. Bu davalar kanun gereği ticari dava sayılan davalardır.

Esnaf ve tacir ayrımı, esnaf faaliyetinin türüne göre 213 sayılı VUK'nin 177. maddesindeki parasal sınırlar esas alınarak belirlenir. 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu kararı uyarınca, sadece ikinci sınıf tacirlerin esnaf olarak ka-

bulü söz konusu olabilir. Yani birinci sınıf tacirler hiç bir koşulda esnaf olarak kabul edilemez.

213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 176. maddesine göre tüccarlar, birinci sınıf ve ikinci sınıf olmak üzere ikiye ayrılır. Birinci sınıf tüccarlar, bilanço esasına göre defter tutanlardır. İkinci sınıf tüccarların ise işletme hesabına göre defter tutanlardır.

Sorgun Vergi Dairesi Müdürlüğünün cevabi yazısında, davacının işletme hesabı esasına göre defter tuttuğu, 2. Sınıf tacir olduğu, 2007/12362 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı çerçevesinde Gelir Vergi Beyannameleri ile eki performans bilgileri tablosu ve işletme hesap özetlerine göre VUK 177/1-3 madde hükümleri uyarınca 2. Sınıf Tacir olduğu ve İşletme Esasına tabi olduğunun belirtildiği anlaşılmıştır.

VUK 177/1-2 uyarınca 2024 yılı gayri safi iş hasılatı 690.000,00 TL'nin altında kalanlar esnaf sayılmaktadır. Dava tarihinin ... olduğu, bu nedenle 2024 yılına ait değerlere bakılarak davacının tacir olup olmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Vergi dairesinden gelen belgelerden davacının 2024 yılı hasılatının 336.630,56 TL olduğu, 2024 yılı için belirlenen 690.000,00 TL'nin altında kaldığı, buna göre davacının tacir değil, esnaf olduğu anlaşılmıştır.

Taraflar arasında eser sözleşmesi olduğu tarafların kabulündedir.

Davalı vekili, davacı ile davalı arasında işçi-işveren ilişkisi olduğu, görevli Mahkemenin İş Mahkemesi olduğu istinafında bulunmuş ise de, eldeki davanın işçi-işveren ilişkisinden kaynaklanmadığı, eser sözleşmesinden kaynaklandığı anlaşıldığından görevli mahkeme iş mahkemesi değildir.

İlk derece Mahkemesinin kararı ve gerekçesi yerindedir.

Davalı vekilinin istinaf talebi yerinde değildir

Sonuç itibariyle; 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince davalı vekili istinaf başvurusunun esastan reddine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

H Ü K Ü M : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b.1 maddesi gereğince davalı vekili İstinaf Başvurusunun Esastan Reddine,

2-Alınması gereken istinaf karar harcı 732,00 TL olmakla, peşin alınan harç karar ve ilam harcını karşıladığından yeniden alınmasına YER OLMADIĞINA,

3-İstinaf talep eden davalıdan peşin alınan 2.002,00 TL istinaf kanun yoluna başvurma harcının hazineye irad KAYDEDİLMESİNE,

4-İstinaf masraflarının, başvuran davalı üzerinde BIRAKILMASINA,

5-İstinaf yargılaması sırasında duruşma açılmadığından vekalet ücreti takdirine YER OLMADIĞINA,

6-6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 359/4.maddesi uyarınca, kararın ilk derece mahkemesi tarafından TARAFLARA TEBLİĞİNE,

Dair, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 362/1-a bendi gereğince dosya üzerinde yapılan inceleme sonunda kesin olmak üzere oy birliği ile karar verildi.23/03/2026

**ANTALYA BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
11. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2026/263
Karar No. 2026/186
Tarihi: 27.02.2026**

**İlgili Kanun/Madde
193 s. GVK/94**

ÖZETİ: *Somut uyuşmazlıkta; dava açılmadan önce zorunlu arabuluculuk yoluna başvurulduğuna ilişkin arabuluculuk son tutanağının bir örneğinin davacı tarafça dosyaya sunulmadığı görülmekle Yerel Mahkemece 7155 sayılı Kanun'un 18/A maddesi uyarınca davacı tarafa zorunlu arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılmadığına dair son tutanağı ibraz etmesi amacıyla 1 haftalık kesin süre verilerek bu süre içerisinde arabuluculuk son tutanağının sunulması halinde yargılamaya devam edilmesi, aksi taktirde 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesi uyarınca arabuluculuk dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken bu husus gözetilmeksizin işin esasına girilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmesi isabetsiz olmuştur.*

İlk Derece Mahkemesinin kararı ve dosya içerisinde bulunan belgeler okunup incelendi.

Üye hakimin görüşü değerlendirildi.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

DAVACININ İDDİALARININ ÖZETİ:

Davacı vekili; müvekkilinin Antalya 1. Noterliğinin 21.10.2016 tarihli ... yevmiye nolu uyarı ile kooperatiften ayrıldığını, bu uyarıda istifa yoksa da Yargıtay kararlarına göre üyenin kooperatiften alacaklarını istemesinin kooperatiften ayrılma isteğini de içerdiğini, davalı kooperatif yönetiminin bu uyarıya verdiği 31.10.2016 tarih, ... sayılı yanıt ile istemin kabul edilmeyeceğinin bildirdiğini, müvekkilinin bu kez 10.03.2017 tarihinde başvurarak istifasını bildirdiğini, kooperatifin bu başvuruya 30.03.2017 tarihinde yanıt vererek müvekkilinin istifasının kabul edilmediğine ilişkin kararı gönderdiğini, ardından davalı kooperatifin 19.03.2018 tarih, ... nolu karar ile müvekkilini kooperatiften ihraç ettiğini, alacaklarını isteme uyarılarına karşın bugüne değin alacaklarının

ödenmediğini, müvekkilinin kooperatiften 19.03.2018 tarihinde ihraç edildiğini, kooperatiften ihraç edildikten sonra 2019 yılında genel kurul yapıldığını, bilanço sunulduğunu, ancak alacaklarının bilançoda yer almadığını, kooperatifçe de ödeme yapılmadığını, kooperatif yönetiminin aradan 3 yıl geçmesine ve varlığı da bulunmasına karşın alacaklarının ödenmediğini, tüm kanıtlarının Asliye Tic. Mah. ... Esas sayılı dosyasında olduğunu, bu dosyayı -kooperatif kayıtlarını alacaklarının miktarı yönünden bilirkişi incelemesini kanıtları olarak sunduklarını, Kooperatif arsasının satımından paylarına düşen bedel, satış bedelinin banka faizinden paylarına düşen bedel ve kooperatif üyeliği sırasında ödedikleri paralarla alınan ve halen tapusu kooperatif adına olan, ... ada, ... parsel, ... ada, ... parsel, ... ada, ... Parsel sayılı taşınmazlardaki paylarını kapsadığını, banka kayıtları, tapu kayıtlarının alacaklarının kanıtı olduğunu belirterek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak üzere ve alacaklarını istifa tarihinden itibaren ticari avans faizi uygulanarak davalı kooperatiften ayrıldıkları, ihraç edildikten sonra doğan alacakları karşılığı 40,000.00 TL'nin tazmin ve tahsiline, tüm yargılama giderleri, avukatlık ücretinin davalı yana yükletilmesine karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

DAVALININ SAVUNMALARININ ÖZETİ:

Davalı vekili; davayı kabul etmediklerini, kooperatifin kuruluş amacının üyelerine konut edindirmek olduğunu, Kooperatifler Kanunu'na göre üyenin talep ettiği bedel ister kooperatiften çıkmak amacıyla olsun, isterse kar paylaşımı amacı gütsün, kooperatifin kuruluş amacına ulaşmaya engel olamazsa uygulanmayacağını, dolayısıyla usulsüz satıştan kaynaklı arsayı geri alma amacı da dahil olduğundan söz konusu bedellerin dağıtılmasının ana sözleşmeye zaten aykırılık teşkil ettiğini, dağıtılan işbu bedellerin haksız ve hukuka aykırı olduğundan davalının da içinde bulunduğu kooperatif üyelerine yeni yönetim tarafından Antalya 10, Noterliği'ne 18/08/2016 tarihli ve ... yevmiye nolu ihtamesi marifetiyle ihtar çekilerek söz konusu bedellerin kooperatife iadesinin istendiğini, aksi halde yasal yollara başvurulacağını ihtar edildiğini, davalı yanın iddia ettiği gibi üyelerin çıkarlarına hareket eden bir durumun engellenmesinin söz konusu olmadığını, yapılan dağıtım işleminin Kooperatifler Kanundaki mevzuata aykırılık teşkil ettiği gibi Vergi Mevzuatı bakımından da sıkıntılar taşıdığını, kooperatifin sahip olduğu söz konusu arsanın satışından elde edilen kazanç ile bu kazançların değerlendirilerek nemalandırılmasından elde edilen gelirlerin ortaklara dağıtılması durumunda GVK.nun 94 maddesinin 6/b-i bendine göre % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması ve muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gerektiğini, KK'nın 17'nci maddesine göre ayrılan ortakların alacakları, ayrıldıkları yılın bilançosuna göre belirleneceğini, kooperatifçe varsa arsa satışı için yapılan giderlerin arsa satışından elde edilen kazancın tespitinde dikkate alınmasının mümkün olacağını, kooperatifin aktifinde iki yıldan fazla süreyle bulunan taşınmazın satışından elde edilen kazancın; özel bir fon hesabında tutulması, hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmayarak

kooperatif amaçları doğrultusunda kullanılması ve 5520 sayılı Kamunun 5/1-e maddesinde yer alan diğer şartların da sağlanması halinde % 75'i kurumlar vergisinden istisna edilebileceğini, ancak, istisnaya konu kazancın kooperatif ortaklarına dağıtılması, satış yapıldığı yılı izleyen beş yıl içinde fon hesabından başka bir hesaba (sermayeye ilave hariç) nakledilmesi, işletmeden çekilmesi, bu süre içinde tasfiyeye girilmesi halinde, anılan istisna hükmünden yararlanılamayacak olup satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergilerin de ziyaa uğrayacağı unutulmaması gerektiğini, kooperatife ait taşınmaz satışından doğan kazanç ile varsa diğer kazançların ortaklara dağıtılması halinde dağıtım esnasında Gelir Vergisi Kanununun 94. maddesinin birinci fıkrasının 6/b-i) alt bendi uyarınca %15 oranında gelir vergisi kesintisi yapılması ve muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gerekmekte olup dağıtıları kâr paylarının kooperatifin ortakları açısından Gelir Vergisi Kanununun 75. maddesi gereğince menkul sermaye iradı sayılarak, ortaklar tarafından elde edilen menkul sermaye iradı mahiyetindeki bu gelirlerin, Gelir Vergisi Kanununun 22/2. maddesi uyarınca yarısı gelir vergisinden istisna olup, kalan tutarın ilgili yıl için belirlenen beyan haddini aşması halinde ortaklar tarafından da beyan edilmesi gerektiğini, dava dilekçesi ve içeriğini kabul etmediklerini belirterek hem kooperatifler kanunu hem de vergi mevzuatı değerlendirilmeksizin açılan iş bu davanın reddine karar verilmesini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ:

Mahkemece; "Kooperatif yönetim kurulunun 19/03/2018 tarih, ... sayılı kararı ile davacı üyelikten ihraç edilmiştir. Bu durumda davacının aidat alacağı, 31/12/2018 tarihli bilançoya göre hesaplanacağı açıktır. Davalı kooperatifin defter ve kayıtları ile davacının dosyaya sunduğu ödeme belgeleri nazara alınarak yapılan hesaplama neticesinde davacının, 12.905-TL aidat ödemesinin bulunduğu belirlenmiştir. Bilirkişi tarafından tespit edilen davacı hissesine düşen 4.058,73-TL masraf hissesinin düşümünden sonra davacının, 8.846,27-TL çıkma payı alacağı isteyebileceği kanaatine varılmıştır.

Öte yandan, dava konusu yapılan alacağın muaccel olduğu tarihinde belirlenmesi gerekmektedir. Anılan bilanço 28/04/2019 tarihli genel kurulda onaylanmıştır. Alacağın, bilançonun onaylanmasından itibaren bir ay içinde ödenmesi gerekeceğinden, temerrütün 28/05/2019 tarihinde gerçekleştiği belirlenmiştir.

Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nin ... esas, ... karar sayılı ilamında".....Davalı kooperatifin 13.06.1999 tarihli genel kurulunun 9. maddesinde ".....netice itibariyle kooperatifin malvarlıklarının tespiti yapılarak, ortaklar üzerine sermaye yansıtıldıktan sonra alınacak üyelerin en az bu sermaye taahhüdünde bulunduktan sonra üye olarak alınmasına oybirliğiyle karar verilmiştir. Bu işlemin en geç 31 Temmuz 1999 tarihine kadar gerçekleştirilmesi için yönetim kuruluna yetki verilmiştir." şeklinde, 11.06.2000 tarihli genel kurulun 7. maddesinde ise; " 6. maddede adı geçen parsellerin satışı yapıldığı taktirde

hak sahiplerinin sermayelerine eklenmesine, satış yapılmadığı taktirde 6. maddede belirtildiği şekilde değerlendirilmesi yapılarak hak sahipleri sermayesine eklenmesi için yönetim kuruluna oybirliğiyle yetki verilmiştir." şeklinde karar alınmıştır. Alınan bu kararlara istinaden taşınmazların satışının yapıp yapılmadığı dosya kapsamından anlaşılacakla birlikte davalı kooperatif malvarlıklarındaki değer artışı ve kooperatif malvarlığındaki bir kısım taşınmazların satış bedelleri üzerinden yapılan değerlendirme neticesi davalı kooperatif yönetim kurulunca üye kayıt defterinde davacıların hesabına sermaye olarak eklenmek suretiyle yansıtılmış ve mahkemece de bu miktarlar davacıların kooperatife yaptıkları ödeme gibi değerlendirilerek çıkma payı hesabında dikkate alınmıştır. Kooperatif malvarlıklarındaki değer artışı veya kooperatif malvarlıklarının satışından elde edilecek miktarlar kooperatif ortaklarının ancak tasfiye neticesi elde edebileceği kazanımlardır. Kooperatiften ihraç veya istifa neticesi ayrılan bir ortak sadece ödemelerinin istirdadını talep edebilir. Bu nedenle anılan genel kurul kararları gereğince davacıların sermayelerine yapılan bu eklemelerin davacı ödemesi olarak kabulü ve çıkma payı hesabında dikkate alınması mümkün değildir." gerekçelerine yer verilmiştir.

Toplanan deliller, yukarıda yer verilen Yargıtay ilamı dikkate alınarak, bilirkişi ...'ün 28/02/2022 tarihli raporu hükme esas alınarak; davacının 8.846,27-TL çıkma payı alacağıın bulunduğu belirlenmiş, dava dilekçesindeki talebin 40.000-TL olması nazara alınarak davanın kısmen kabulüne alacağın muaccel olduğu tarihten itibaren yasal faiz yürütülmesine" karar verilmiştir.

İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ:

İlk Derece Mahkemesince verilen karara karşı, davacı vekili ve davalı vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur.

Davacı vekili istinaf dilekçesinde özetle; Mahkemenin kararına gerekçe olarak Yargıtay 23. Hukuk Dairesi'nin ... Esas sayılı kararını aldığını, bu karar ile davanın örtüşmediğini, kararda kooperatifin "bir kısım taşınmazların satış değerleri üzerinden yapılan değerlendirme ile kooperatif mal varlığındaki değer artışı saptanarak, sermayeye eklenmiştir" denilerek mal varlıklarındaki değer artışından pay alamayacakları sonucuna varıldığını, oysa davanın mal varlığındaki değer artışı olmadığını, kooperatif mal varlığının satılmasıyla oluşan bilançodan, gene aynı şekilde bu mal varlığının, yani paranın bankada 2018 bilançosuna yansıyan ve kooperatif mal varlığı olan değerdeki paylarının istenmesi olduğunu, değer artışını değil, bilanço aktifindeki değerden paylarına düşenin dava edildiğini, değer ile değer artışı arasındaki farklılığın Mahkemece saptanamadığını, kooperatifin arsasının değer artışını değil, arsanın satılmasıyla oluşan kooperatif mal varlığındaki paylarının saptanmasını istediklerini, aynı şekilde kooperatife yatırdıkları sermaye ile alınan ve halen taşınmaz olarak kooperatif mal varlığında olan taşınmazlardaki paylarının da saptanmasını istediklerini, Mahkemenin davayı nitelendirmesinde maddi ve hukuki hata bulunduğunu, 30 yıl önce yatırdıkları 12.500,00 TL karşılığında alınan ve satılarak so-

mut rakam haline gelen kooperatif mal varlığından alacaklarının olmadığını savunulamayacağını, bu nedenle kararın ortadan kaldırılmasını istediklerini, Kooperatifler Kanunu'nun 17. maddesinin son fıkrasının aynen "Çıkan veya çıkarılan ortağın sermaye veya mevduatından kısmen veya tamamen yoksun kalacağı hakkındaki şartlar hükümsüzdür" denilerek, yasanın açık hükmünün belirlendiğini, Mahkemenin bu yasa maddesine göre, bilgisiz ve yanlı bilirkişinin yanlış değerlendirmesindeki yasaya aykırılığı saptamamasının kararın yanlış ve yasaya aykırı oluşmasına neden olduğunu, bu yönden ortadan kaldırılmasını istediklerini, bilirkişinin; "Kooperatifler Kanunu, Kooperatif Anasözleşmesi ve Yargıtay kararlarına göre kooperatife ait gayrimenkulün değeri ile arsa satışından elde edilen gelirden davacının hissesine düşen tutarın davacıya ödenemeyeceği değerlendirildiği" şeklindeki 1163 sayılı yasanın 17., ana sözleşmenin 10. maddesine aykırı değerlendirmesine uyan Yargıtay kararının, benzeri bir kısım arsaların satışından sonra diğer arsalar üzerine üyelerine konut inşaatı yapan kooperatifden, daha önce yapılan arsa satış bedellerinin istenemeyeceğine ilişkin, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 18.2.1991 tarih ... Esas ... Karar sayılı kararının bulunduğunu, bu kararın dava ile örtüşmediğini, olayda satılan arsaların inşaat yapımında kullanılmasının kooperatifin amacı gereği diğer arsalarda süren inşaat faaliyetinin bulunduğunu, davada ise satılan ve bilançoğa giren, tüm üyelerin olan bir parasal değer bulunduğunu, bu değer de payları oranında kendilerine ait olduğunun kabulüyle kararın ortadan kaldırılması gerektiğini, bilirkişi raporuna itiraz dilekçesinin de Kooperatif ana sözleşmesinin 10. maddesi ve yasanın 17. maddesi ile uyumlu şekilde; "madde 10. kooperatiften çıkan veya çıkarılan ortaklarla, ölen ortakların varislerinin bilançonun genel kurulca kabulünden bir ay sonra sermayeleri ile sair alacakların tasfiyesini isteyebilirler" yönünde olduğunu, buradaki "sair alacaklar"ın ortağın kooperatif mal varlığındaki sermaye dışında oluşan payını açıkladığını, nitekim tip ana sözleşmenin 15. maddesinde de "devir dışında bir nedenle ortaklığı sona erenlerin sermaye ve diğer alacakları o yılın bilançosuna göre hesaplanarak, bilanço tarihinden itibaren bir ay içinde geri verilir", tip ana sözleşmenin 15. maddesinde belirttiği "diğer alacaklar"ın da ortağın biriken, edinilen kooperatif mal varlığındaki payı olduğunu, Mahkemeye, müvekkilinin kooperatiften alacağını belirleyen, doğru hesaplamaları içeren bir çok bilirkişi raporunun da sunulduğunu, müvekkilini ihraç eden davalı kooperatifin 19.03.2018 tarih 04 nolu kararıyla 14 üyenin birden ihraç edildiğini, Haziran 2022'de yapılan genelkurulda son 3 muhalif üyenin daha ihraç edildiğini, tümüyle husumetten ve muhalif üyelerin mal varlığına çökmek olan bu kötü niyetli kararların, çıkar sağlama nedeniyle yapıldığını, bu nedenle yasa gereği hemen ödenmesi gereken alacakların beş yıldır ödenmediğini, görev suçu işlendiğini, yasaya ve ana sözleşmeye aykırı bu tutumun Mahkemece dikkate alınması gerektiğini istinaf sebepleri olarak ileri sürmüştür.

Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle; kooperatiflerin kuruluş amacının üyelerine konut edindirmek olduğunu, Kooperatifler Kanunu'na göre üyenin talep ettiği bedelin ister kooperatiften çıkmak amacıyla olsun isterse kâr paylaşımı amacı gütsün, kooperatifin kuruluş amacına ulaşmaya engel olacaksa uygulanmayacağını, dolayısıyla usulsüz satıştan kaynaklı arsayı geri alma amacı da hasıl olduğundan söz konusu bedellerin dağıtılmasının, ana sözleşmeye zaten aykırılık teşkil ettiğini, dağıtılan bu bedeller haksız ve hukuka aykırı olduğundan davalının da içinde bulunduğu kooperatif üyelerine yeni yönetim tarafından Antalya 10. Noterliği'nin 18/08/2016 tarihli ve ... yevmiye nolu ihtarnameyi marifetiyle ihtar çekilerek söz konusu bedellerin kooperatife iadesinin istendiğini, aksi halde yasal yollara başvurulacağını ihtar edildiğini, davalı yanın iddia ettiği gibi üyelerin çıkarlarına hareket eden bir durumun engellenmesinin söz konusu olmadığını, aksine üyeleri zarara uğratan bir durumun engellenmesi amacıyla söz konusu yasal işlemlerin başlatıldığını ve devamının da getirildiğini, kooperatife ait olan arazinin daha önceki yönetim tarafından satışından elde edilen gelirin özel fon hesabına aktarıldığını, bu halde üyelerin zararından söz etmenin mümkün olmadığını, yapılan dağıtım işleminin Kooperatifler Kanunu'na aykırılık teşkil ettiğini, Vergi Mevzuatı bakımından da sıkıntılar taşıdığını, kooperatifin sahip olduğu söz konusu arsanın satışından elde edilen kazanç ile bu kazançların değerlendirilerek nemalandırılmasından elde edilen gelirlerin ortaklara dağıtılması durumunda GVK'nın 94. maddesinin 6/b-i bendine göre % 15 oranında gelir vergisi tevkifatı yapılması ve muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gerektiğini, KK'nın 17. maddesine göre ayrılan ortakların alacaklarının, ayrıldıkları yılın bilançosuna göre belirlendiğini, kooperatifçe varsa arsa satışı için yapılan giderlerin arsa satışından elde edilen kazancın tespitinde dikkate alınmasının mümkün olacağını, kooperatifin aktifinde iki yıldan fazla süreyle bulunan taşınmazın satışından elde edilen kazancın özel bir fon hesabında tutulmasının, hiç bir şekilde ortaklara dağıtılmayarak kooperatif amaçları doğrultusunda kullanılması ve 5520 sayılı Kanunun 5/1-e maddesinde yer alan diğer şartların da sağlanması halinde % 75'i kurumlar vergisinden istisna edilebileceğini, ancak istisnaya konu kazancın kooperatif ortaklarına dağıtılmasının, satışın yapıldığı yılı izleyen beş yıl içinde fon hesabından başka bir hesaba (sermayeye ilave hariç) nakledilmesinin, işletmeden çekilmesi, bu süre içinde tasfiyeye girilmesi halinde, anılan istisna hükmünden yararlanılamayacağını, satış bedeline isabet eden istisna nedeniyle zamanında tahakkuk ettirilmeyen vergilerin de ziyaa uğrayacağını, kooperatife ait taşınmaz satışından doğan kazanç ile varsa diğer kazançların ortaklara dağıtılması halinde dağıtım esnasında Gelir Vergisi Kanunu'nun 94 üncü maddesinin birinci fıkrasının 6/b-(i) alt bendi uyarınca %15 oranında gelir vergisi kesintisi yapılması ve muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gerektiğini, dağıtılan kâr paylarının kooperatifin ortakları açısından Gelir Vergisi Kanunu'nun 75. inci maddesi gereğince menkul sermaye iradı sayılarak, ortaklar tarafından elde edilen menkul

sermaye iradı mahiyetindeki bu gelirlerin, Gelir Vergisi Kanunu'nun 22/2 nci maddesi uyarınca yarısı gelir vergisinden istisna olup, kalan tutarın ilgili yıl için belirlenen beyan haddini aşması halinde ortaklar tarafından da beyan edilmesi gerektiğini, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu madde 42/3 hükmü (“İşletme hesabıyla bilanço ve gerektiğinde gelir gider farkının bölüşülmesi hakkında karar almak”) gereği kooperatif hesaplarında kayıtlı arsa satış karının ancak yönetim kurulu kararı ile genel kurul kararı ile dağıtılabileceğini, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu Madde 38 1. bendi hükmünde “Ana sözleşmede aksine hüküm bulunmadığı takdirde ortaklarla yapılan muamelelerden bir yıllık faaliyet sonunda elde edilen hasılanın tamamı gelir gider farkı olarak kooperatifin yedek akçelerine eklenir. ”, 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu Madde 38 4. bendi hükmünde “(06.10.1988 tarih ve 3476 sayılı Kanunun 7 nci maddesiyle değişen şekli.) Ortak dışı işlemlerden elde edilen hasılanın ortaklara sermaye payları oranında dağıtılabileceği anasözleşmede hükme bağlanabilir. Dağıtılmadığı takdirde, bunlar kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere özel bir fonda toplanır.” müvekkili kooperatifin ana sözleşmesinde “gelir gider farkı, yedek akçe ve özel fonların dağıtılabileceğine dair” bir hüküm bulunmadığını, Kooperatif Anasözleşmesi'nde yazmayan konular için 1163. sayılı Kooperatifler Kanunu hükümlerinin uygulanacağını, KK m. 38/4'e göre, kooperatiflerde ortaklık dışı işlemlerden elde edilen hasılanın, anasözleşmeye konulacak bir hükümle ortaklara sermaye payları oranında dağıtılmasının mümkün olduğunu, ortaklık içi faaliyetlerden kaynaklanan hasılanın, nasıl ki ortakların kendi tasarrufları olup bu tasarruflar da tasarrufu yapan ortağın faaliyetine endeksli olarak ortağa geri yansıtılıyorsa ortaklık dışı faaliyetlerden elde edilen hasılanın da başkalarının kooperatife bıraktığı kâr olduğunu, bu kârın ortakların kooperatife koyduğu sermayeye endeksli olarak ortaklara yansıtılmasının hakaniyet gereği olduğunu, ortaklık dışı işlemlerden elde edilen hasılanın dağıtımına yönelik anasözleşmede bir hüküm bulunmaması halinde veya hüküm olmakla birlikte genel kurul ortaklık dışı işlemlerden elde edilen hasılanın, ortaklara sermaye payları oranında dağıtılması yönünde bir karar almamışsa; bu hasılanın kooperatifin gelişmesine yarayacak işlerde kullanılmak üzere “özel bir fon”da toplanacağını da KK m.38/4'te hükme bağlandığını, bu yasal hükümler ve açıklamalar çerçevesinde, kooperatif hesaplarında kayıtlı olan ve yedek akçe - özel fon hesabına alınması gereken arsa satış karının genel kurul kararı olmadan yönetim kurulu kararı ile dağıtımının yapılamayacağını, arsa satışından elde edilen ve kooperatif muhasebe kayıtlarında özel fon hesabına alınan paranın dağıtımı ile ilgili alınmış herhangi bir genel kurul kararı olmamasına rağmen, bilirkişi tarafından dağıtılma kararı verilmiş bir arsanın satış karı varmış gibi hesap yapılmasının kooperatifler mevzuatı ve Kooperatif Anasözleşmesi'ne aykırı olduğunu, bu paranın ancak alınacak bir kooperatif genel kurul kararına müteakip dağıtılmasının söz konusu olduğunu, belki de genel kurulun dağıtılmasını kabul etmeyip yeni bir arsa alınmasına karar vereceğini, müvek-

kilinin davalıya karşı Yerel Mahkemedeki dava ile konusu aynı olan diğer bir üye tarafından Antalya 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nde dava açıldığını, Antalya 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 31/03/2022 tarih ... Esas - ... Karar sayılı kararı ile "6102 sayılı TTK'ya eklenen 5/a maddesi, 6235 sayılı kanuna eklenen 18/a-2 maddesi ile hmk'nın 114/2 ve 115. maddeleri uyarınca, dava şartı yokluğu sebebiyle davanın usulden reddine" karar verdiğini, davacı yanın Yerel Mahkemede davayı açmadan önce arabulucuya başvurması gerektiğini, dava şartını yerine getirmediğinden dolayı yerel mahkemenin açılan davayı usulden reddetmesi gerekmekteyken esas hakkında karar vermesinin yerinde olmadığını, hem Kooperatifler Kanunu hem de Vergi Mevzuatına aykırı olarak talep edilen bedele ilişkin Yerel Mahkemenin vermiş olduğu esasa ilişkin hükmün yerinde olmadığını istinaf sebepleri olarak ileri sürmüştür.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve GEREKÇE:

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341 ve devamı maddeleri uyarınca ve özellikle istinaf incelemesinin kapsamının öngörüldüğü 355. maddeye göre re'sen gözetilecek kamu düzenine aykırılık halleri dışında istinaf incelemesi istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak yapılır. Dairemizce de istinaf incelemesi bu çerçevede yapılmıştır.

Yargılamada ileri sürülen iddia ve cevaplar, mevcut deliller ve tüm dosya üzerinde yapılan inceleme neticesinde;

Dava; üyeliği sona eren kooperatif üyesinin 1163 sayılı Kooperatifler Kanunu'nun 17. maddesi uyarınca çıkma payı alacağına tahsili istemine ilişkindir.

Mahkemece yukarıda yazılı gerekçeyle, davanın kısmen kabulüne karar verilmiştir.

28/03/2023 tarihli ve 7445 sayılı Kanununun 31 inci maddesiyle değişik 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 5/A maddesinin 1. fıkrası " (1) Bu Kanunun 4 üncü maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen ticari davalardan, konusu bir miktar para olan alacak, tazminat, itirazın iptali, menfi tespit ve istirdat davalarında, dava açılmadan önce arabulucuya başvurulmuş olması dava şartıdır." hükmünü içermektedir.

6235 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 'Dava Şartı Olarak Arabuluculuk' başlıklı 18/A maddesinde ise "(1) İlgili kanunlarda arabulucuya başvurulmuş olması, dava şartı olarak kabul edilmiş ise arabuluculuk sürecine aşağıdaki hükümler uygulanır.

(2) Davacı arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına ilişkin son tutanağın aslını veya arabulucu tarafından onaylanmış bir örneğini dava dilekçesine eklemek zorundadır. Bu zorunluluğa uyulmaması halinde mahkemece davacıya son tutanağın 1 haftalık kesin süre içerisinde mahkemeye sunulması gerektiği, aksi takdirde davanın usulden reddedileceği ihtarını içeren davetiye gönderilir. İhtarın gereği yerine getirilmez ise dava dilekçesi karşı ta-

rafa tebliğe çıkarılmaksızın davanın usulden reddine karar verilir. Arabulucuya başvurulmadan dava açıldığının anlaşılması halinde herhangi bir işlem yapılmaksızın davanın dava şartı yokluğu sebebiyle usulden reddine karar verilir." şeklindeki yasal düzenlemeye yer verilmiştir.

Bu yasal düzenlemeler doğrultusunda; ticari dava niteliğindeki kooperatif çıkma payı alacağı istemine ilişkin işbu davada, davanın açıldığı 07/08/2020 tarihi itibarıyla dava açılmadan önce arabuluculuk yoluna başvurulması dava şartıdır.

Somut uyuşmazlıkta; dava açılmadan önce zorunlu arabuluculuk yoluna başvurulduğuna ilişkin arabuluculuk son tutanağının bir örneğinin davacı tarafca dosyaya sunulmadığı görülmekle Yerel Mahkemece 7155 sayılı Kanun'un 18/A maddesi uyarınca davacı tarafa zorunlu arabuluculuk faaliyeti sonunda anlaşmaya varılamadığına dair son tutanağı ibraz etmesi amacıyla 1 haftalık kesin süre verilerek bu süre içerisinde arabuluculuk son tutanağının sunulması halinde yargılamaya devam edilmesi, aksi taktirde 6325 sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun 18/A maddesi uyarınca arabuluculuk dava şartı yokluğu nedeniyle davanın usulden reddine karar verilmesi gerekirken bu husus gözetilmeksizin işin esasına girilerek davanın kısmen kabulüne karar verilmesi isabetsiz olmuştur.

Sonuç olarak; taraf vekillerinin istinaf başvurularının sair istinaf sebepleri incelenmeksizin yukarıda açıklanan gerekçelerle esastan kabulü ile İlk Derece Mahkemesi kararının 6100 Sayılı HMK'nın 353/1-a-4. maddesi gereğince kaldırılmasına, dosyanın İlk Derece Mahkemesine geri gönderilmesine karar vermek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçeleri yukarıda açıklandığı üzere;

1-Taraf vekillerinin İlk Derece Mahkemesi kararına ilişkin istinaf başvurularının ESASTAN KABULÜNE,

2-6100 Sayılı HMK'nın 353/1-a.4. maddesi gereğince Antalya 4. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 17/05/2022 tarih ve ... Esas ... Karar sayılı kararının KALDIRILMASINA,

3-Davanın yeniden görülmesi için dosyanın Antalya 4. Asliye Ticaret Mahkemesi'ne GÖNDERİLMESİNE,

4-492 Sayılı Harçlar Kanunu gereğince taraflarca peşin olarak yatırılan istinaf karar harcının istem halinde İlk Derece Mahkemesi'nce yatırılan tarafa İADESİNE,

5-Taraflarca yapılan istinaf yargılama giderlerinin İlk Derece Mahkemesi'nce yapılacak yargılama sonucunda dikkate ALINMASINA,

6-İstinaf incelemesi duruşmasız yapıldığından taraflar lehine istinaf vekalet ücreti takdirine YER OLMADIĞINA,

7-6100 Sayılı HMK'nın 333. maddesi gereğince peşin alınan ve harcanmayan istinaf gider avansının İlk Derece Mahkemesince ilgili tarafa İADESİNE,

8-Kararın İlk Derece Mahkemesi'nce taraflara TEBLİĞİNE,

Dair; dosya üzerinden yapılan inceleme sonucunda, 6100 Sayılı HMK'nın 362/1-a. maddesi uyarınca kesin olmak üzere oybirliğiyle karar verildi.

**ANTALYA BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
5. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/422
Karar No. 2026/399
Tarihi: 31.03.2026

İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/177, 178

ÖZETİ: *Dava, eser sözleşmesinden kaynaklanan tazminat istemli davadır. Asliye Ticaret Mahkemesi; dava konusunun değerine veya miktarına bakılmaksızın ticari davalara ve ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevli özel bir mahkemedir. Somut olayda, Dairemizce dosya kapsamına kazandırılan Kumluca Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün ... tarihli cevabi yazılarında, davalının ...tarihinden itibaren plastikten inşaat amaçlı tabakalar, levhalar, filmler, folyolar, şeritler ve borular ile asfalt vb. malzemeden çatı kaplama ürünlerinin toptan ticareti ile prefabrik binalar için bileşenlerin alanda birleştirilmesi ve kurulması faaliyetlerinden Müdürlüğünde kayıtlı bulunan ... T.C. kimlik numaralı ...'in 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 178 nci maddesine göre işletme hesabı esasına göre defter tutmakta olduğu, yazı cevabındaki eklere göre de, davalının yıllık alımlarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmadığı belirtildiğinden, Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu anlaşılmalı, Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 16/09/2025 tarih ... E. ....K. S. Görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmektedir.*

YARGI YERİ BELİRLEMESİNE KONU OLAN KARARLAR:

Davacı vasi vekili talep dilekçesinde özetle; davalı tarafça davacının ... Mah.... SK. ... Antalya adresinde bulunan serada kullanılmak üzere "Isı Perdeleri Yapım İşleri" hususunda anlaşıldığını, davacı şirket tarafından iş bedelinin davalıya ödendiğini, ancak davalı tarafından işlerin tamamlanmadığı yapılan bir kısım işlerin kullanıma elverişli olmadığı, eksik ve ayıplı olduğu, öncelikle bu hususların tespiti için Serik 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin ...D. İş sayılı dosyası ile delil tespiti yaptırıldıklarını, delil tespiti sonucunda da davacının temin etmiş olduğu perdelerin kullanılamaz hale geldiğini ve yüklenici tarafından yapılan işin başkasına yaptırılması gerektiğinin bilirkişi raporu ile tespit edildiğini, davacının mevcut uğramış olduğu zararların toplamda 9.591,292,81 TL olarak belirlendiğini, yüklenici tarafından eksik ve ayıplı yapılan bir takım işlerin eksik misinalar, otomasyona bağlı çalışmama, gergin olmayan ve düzgün çekilmemiş

tekstiller ve yanlış bağlantılar olduğunu iddia ederek davacının eksik ve ayıplı ifa nedeni ile uğramış olduğu zararın davalıdan tazmini ve Serik 1. Sulh Hukuk Mahkemesinin ....D. İş sayılı dosyasında yapılan harç ve masrafların da iş bu dosyada yargılama gideri olarak dikkate alınması bahsi ile şimdilik 10.000 TL'nin temerrüt tarihinden itibaren en yüksek ticari faiz ile birlikte davalıdan tahsiline, yargılama gideri ve vekalet ücretinin davalıya yükletilmesini talep ve dava ettiği, yapılan yargılama sonucunda Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin ... Esas, ...Karar sayı 16/09/2025 tarihli kararı ile mahkemenin görevsizliğine, davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkemenin Alanya Asliye Ticaret Mahkemesi olduğunun tespitine, Alanya Asliye Ticaret Mahkemesinin 23/12/2025 tarih, ... Esas, ...Karar sayı kararı ile görevsizlik kararı verildiği, her iki mahkeme arasında görev uyuşmazlığının doğduğu, sorunun merci tayini yoluyla çözülebileceği tespit edilmiştir.

Delillerin Değerlendirilmesi İle Hukuki Sebepler ve Gerekeçe:

Dava, eser sözleşmesinden kaynaklanan tazminat istemli davadır.

Asliye Ticaret Mahkemesi; dava konusunun değerine veya miktarına bakılmaksızın ticari davalara ve ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevli özel bir mahkemedir. Somut olayda, Dairemizce dosya kapsamına kazandırılan Kumluca Vergi Dairesi Müdürlüğü'nün ... tarihli cevabi yazılarında, davalının ...tarihinden itibaren plastikten inşaat amaçlı tabakalar, levhalar, filmler, folyolar, şeritler ve borular ile asfalt vb. malzemeden çatı kaplama ürünlerinin toptan ticareti ile prefabrik binalar için bileşenlerin alanda birleştirilmesi ve kurulması faaliyetlerinden Müdürlüğünde kayıtlı bulunan ... T.C. kimlik numaralı ...'in 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 178 nci maddesine göre işletme hesabı esasına göre defter tutmakta olduğu, yazı cevabındaki eklere göre de, davalının yıllık alımlarının 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmadığı belirtildiğinden, Asliye Hukuk Mahkemesinin görevli olduğu anlaşılacakla, Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 16/09/2025 tarih ... E. ....K. S. Görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmesi gerekmiştir.

HÜKÜM: Gerekeçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davaya yukarıda açıklandığı şekilde Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesince bakılması gerektiği halde davanın Alanya Asliye Ticaret Mahkemesince bakılması gerektiği belirtilerek görevsizlik kararı verilmesi usul ve yasaya aykırı olup, HMK'nın 353/1-a, 353/3 maddeleri gereğince Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesinin 16/09/2025 tarih ... Esas ....Karar sayılı görevsizlik kararının KALDIRILMASINA,

2-Yargı yeri olarak Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin belirlenmesine,

Dair, dosyanın davanın yeniden görülmesi için Serik 1. Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmek üzere Alanya Asliye Ticaret Mahkemesi'ne iadesi-ne dosya üzerinden oy birliği ile KESİN olmak üzere karar verildi.

**DENİZLİ BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
3. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2026/412
Karar No. 2026/400
Tarihi: 09.03.2026**

**İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/177
6102 s. TTK/4, 5
6100 s. HMK/21**

ÖZETİ: *1-Koordinasyon kurulunca tespit ve yayınlanacak esnaf ve küçük sanatkar kollarına dahil olup da gelir vergisinden muaf olanlar ile kazançları götürü usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre defter tutanlardan iktisadi faaliyetleri nakdi sermayesinden ziyade, bedeni çalışmalarına dayanan ve kazançları ancak geçimlerini sağlamaya yetecek derecede az olan ve Vergi Usul Kanunu'nun 177. maddesinin 1. fıkrasının 1 ve 3 no'lu bentlerinde yer alan limitlerin yarısını, iki numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların esnaf ve küçük sanatkar, Vergi Usul Kanunu'na istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve birinci maddede belirtilenlerin dışında kalanların tacir ve sanayici sayılmaları kararlaştırılmıştır. Dosyada bulunan vergi dairesi yazı cevabından davacının işletme hesabı esasına göre defter tuttuğu, 2. sınıf tacir olduğu ve esnaf haddini aşmadığı anlaşılmıştır. Bu açıklamalar kapsamında somut olaya bakıldığında, mutlak ticari dava olarak kabulü gerektiren bir uyuşmazlığın bulunmadığı, nispi ticari dava olup olmadığı yönünden bakıldığında ise tarafların tacir olması ve uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekli olup davacının tacir olmadığı anlaşılmakla davanın ... Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerektiği kanaatine varılmış olup, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.*

Taraflar arasında görülen davada ....Asliye Hukuk Mahkemesi(Ticaret Mahkemesi Sıfatıyla) ve ... Asliye Ticaret Mahkemesince ayrı ayrı görevsizlik kararı verilmesi nedeni ile yargı yerinin belli edilmesi için gönderilen dosya içindeki evraklar okunup gereği görüşülüp düşünüldü:

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARLARININ ÖZETİ:

... Asliye Hukuk (Ticaret Mahkemesi Sıfatıyla) Mahkemesinin kararı ile;"... Yukarıda belirtilen açıklamalar doğrultusunda, davacının, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 177.maddesi kapsamında esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlayıcı faaliyette bulunduğu, dolayısı ile davacının esnaf faaliyetini aşar düzeyde faaliyette bulunduğu, bu durumda davacının

tacir vasfında kabul edilmesi gerektiği, Asliye Hukuk Mahkemeleri ile Asliye Ticaret Mahkemeleri arasındaki ilişkinin de görev ilişkisi olduğu gözetilerek, eldeki davada TTK nun 4 ve 5.maddesi uyarınca, uyuşmazlık çözümünde Ticaret Mahkemesinin görevli olması sebebiyle;

1- Davacının davasının görev dava şartı yokluğundan usulden REDDİNE;

- Mahkememizin GÖREVSİZLİĞİNE, Görevli mahkemenin ... Asliye Ticaret Mahkemesi olduğunun Tespitine," dair karar verilmiştir.

... Asliye Ticaret Mahkemesinin kararı ile; "O halde tüm dosya kapsamına göre davacının tacir sıfatının bulunmadığı, uyuşmazlığın eser sözleşmesinden kaynaklanması nedeniyle mutlak ticari dava niteliğinde de olmadığı ve yukarıda yer alan yargı içtihatları göz önüne alınarak davaya bakmakla görevli mahkemenin genel görevli Asliye Hukuk Mahkemesidir. Görevle ilgili düzenlemeler kamu düzenine ilişkin olup taraflar ileri sürmese dahi yargılamanın her aşamasında resen gözetilir. ... dava konusu işin yapıldığı yerin ve tarafların adresinin ...'da bulunduğu ve usul ekonomisi göz önüne alınarak Mahkememizin karşı görevsizliği ve davaya bakmakla görevli Mahkemenin...Asliye Hukuk Mahkemesi olması sebebiyle;

1-6100 sayılı HMK.nun 114/1-c maddesi delaletiyle 6100 sayılı HMK.nun 115/2 maddesi gereğince davanın DAVA ŞARTI NOKSANLIĞI NEDENİYLE USULDEN REDDİNE,

2-MAHKEMEMİZİN KARŞI GÖREVSİZLİĞİNE,

3-6100 sayılı HMK:nun 20/1 maddesi gereğince görevli ve yetkili mahkemenin .... ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ OLDUĞUNUN TESPİTİNE,

4-Kararın istinaf edilmeksizin kesinleşmesi halinde; 6100 sayılı HMK.nun 21/1-c maddesi delaletiyle, 6100 sayılı HMK.nun 22/2 maddesi gereğince yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın mahkememizce DENİZLİ BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ İLGİLİ HUKUK DAİRESİ BAŞKANLIĞINA GÖNDERİLMESİNE," dair karar verilmiştir. Ayrıca karşılıklı olarak görevsizlik kararları verilmesi üzerine dosyanın yargı yeri belirlenmesi amacıyla dairemize gönderildiği görülmüştür.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ, HUKUKİ SEBEPLER VE GEREKÇE;

Her iki mahkeme tarafından verilen görevsizlik kararları ile çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesi amacıyla dosya HMK 21. maddesi uyarınca re'sen merci tayini için Dairemize gönderilmiştir.

HMK.nın 22 ve 23. maddeleri gereğince Dairemizin davaya bakmakta görevli olduğu anlaşılmıştır. HMK 23/1 maddesinde yargı yerinin belirlenmesine ilişkin incelemenin dosya üzerinden yapılabileceği düzenlenmektedir. Bu nedenle dairemizce dosya üzerinden yapılan incelemede;

Dava, eser sözleşmesinden kaynaklanan itirazın iptali istemine ilişkindir.

6102 sayılı TTK'nın 5/1. maddesine göre, aksine hüküm bulunmadıkça, dava olunan şeyin değerine veya tutarına bakılmaksızın asliye ticaret mahkemesi tüm ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işlerine bakmakla görevlidir. Bu hükme göre ticaret mahkemelerinin görev alanı ticari davalar ile ticari nitelikteki çekişmesiz yargı işleridir. Ticari faaliyetleri ilgilendiren bütün davalar ticari dava değildir. Bu nedenle ticari işlerle ilgili bütün davalar ticaret mahkemelerinin görev alanına sokulmamış, yalnızca uzmanlık gerektiren hususların ticaret mahkemelerince karara bağlanması esası getirilmiştir.

Ticari davaları, mutlak ticari davalar, nisbi ticari davalar, yalnızca bir ticari işletmeyle ilgili olmasına rağmen ticari nitelikte kabul edilen davalar olmak üzere üç grupta toplamak mümkündür.

Mutlak ticari davalar, tarafların tacir olup olmadığına ve işin bir ticari işletmeyi ilgilendirip ilgilendirmediğine bakılmaksızın ticari sayılan davalardır. Mutlak ticari davalar, 6102 sayılı TTK'nın 4/1. maddesinde bentler halinde sayılmıştır. Bunların yanında Kooperatifler Kanunu (m.99), İcra İflas Kanunu (m.154), Finansal Kiralama Kanunu (m.31), Ticari İşletme Rehni Kanunu (m.22) gibi bazı özel kanunlarda belirlenmiş ticari davalar da bulunmaktadır. Bu guruptaki davaların ticari dava sayılabilmesi için taraflarının tacir olması veya ticari işletmeleriyle ilgili olması gibi şartlar aranmaz. TTK'nın 4/1. bendinde sınırlı olarak sayılan davalar arasında yer alması veya özel kanunlarda ticari dava olarak nitelendirilmesi yeterlidir. Bu davalar kanun gereği ticari dava sayılan davalardır.

Nispi ticari davalar, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması halinde ticari nitelikte sayılan davalardır. 6102 sayılı TTK'nın 4/1. maddesine göre, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili hususlardan doğan ve iki tarafı da tacir olan hukuk davaları ticari dava sayılır. Bu hükme göre bir davanın ticari dava sayılabilmesi için, hem iki tarafın ticari işletmesini ilgilendirmesi, hem de iki tarafın tacir olması gereklidir. Bu şartlar birlikte bulunmadıkça, uyuşmazlık konusunun ticari iş niteliğinde olması veya ticari iş karinesi sebebiyle diğer taraf için de ticari iş sayılması davanın ticari dava olması için yeterli değildir. 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 19/2. maddesi uyarınca, taraflardan biri için ticari iş sayılan bir işin diğeri için de ticari iş sayılması, davanın niteliğini ticari hale getirmeyecektir. Zira; Türk Ticaret Kanunu, kanun gereği ticari dava sayılan davalar haricinde, ticari davayı ticari iş esasına göre değil, ticari işletme esasına göre belirlemiştir. Hal böyle olunca, işin ticari nitelikte olması davayı ticari dava haline getirmez.

Üçüncü grup ticari davalar, yalnızca bir tarafın ticari işletmesini ilgilendiren havale, vedia ve fikri haklara ilişkin davalardır. Yukarıda açıklandığı üzere bir davanın ticari dava sayılması için kural olarak ya mutlak ticari davalar arasında yer alması ya da her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekirken havale, vedia ve fikri haklara ilişkin davaların ticari nitelikte sayılması

için yalnızca bir yanın ticari işletmesiyle ilgili olması TTK'da yeterli görülmüştür.

Bu durumda eldeki davanın Asliye Ticaret Mahkemesince görülüp karara bağlanabilmesi için uyuşmazlığın, her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili olması ve bu bağlamda tarafların her ikisinin birden tacir olması zorunludur.

Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 22/09/2008 tarih ve 2007/7851 E., 2008/10258 K. sayılı ilamında da açıklandığı üzere; TTK.nun 11. madde (6102 sayılı TTK 11.madde) hükmüne göre, ticarethane veya fabrika (md.12), yahut ticari şekilde işletilen diğer müesseseler (md.13) ticari işletme sayılır. Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa kendi adına işleten kimseye tacir denir (md.14) (6102 sayılı TTK 12.m). Esnafın tanımı 17. maddede yapılmış ve bunların tacir olmadıkları vurgulanmıştır. Esnafın yaptığı işin hacim ve ehemmiyeti, ticari muhasebeyi gerektirdiği ve ona ticari veya sınai bir müessese şekil ve mahiyeti verdiği taktirde, bu müessesenin de ticari işletme sayılacağı 13. maddede hüküm altına alınmıştır. Bir kimsenin Vergi Usul Kanunu'na göre esnaf sayılması, TTK yönünden de esnaf kabul edilmesini gerektirmez. Ticari işletmenin, ticaret siciline kayıtlı olmaması, diğer anlatımla esnaf odasına kayıtlı olması, bu işletme sahibinin tacir sayılmamasını gerektirmez ve tacir olmamanın kesin bir kanıtı da değildir. Vergi mükellefi olup olmamak da tacir-esnaf ayrımında kesin bir ölçüt olarak değerlendirilmez.

TTK.nun 17. maddesi (6102 sayılı TTK 15. madde) uyarınca, iktisadi faaliyeti, nakdi sermayesinden ziyade, bedeni çalışmasına dayanan ve kazancı ancak geçimini sağlamaya yetecek derecede az olan sanat ve ticaret sahipleri esnaftır. 11/06/2002 tarih ve 24782 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Esnaf ve Sanatkar ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulu'nun 11 numaralı Kararı'nın 2. maddesinde, imalatla işgal etmekle beraber, 5590 sayılı Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Odaları, Sanayi Odaları, Deniz Ticaret Odaları, Ticaret Borsaları ve Türkiye Ticaret, Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği Kanunu'nun 3. maddesindeki "Sanayici" tanımının kapsamına girenler ile TTK'nın 17. maddesi (6102 sayılı TTK 15. madde) dışında kalanların esnaf ve sanatkar sayılmayacağı belirtilmiştir.

Diğer yandan, TTK'nın 1463. maddesinde de (6102 sayılı TTK 11/2. madde), önce 17. maddeye gönderme yapılarak, 507 Sayılı Kanun hükümlerinin saklı tutulduğu belirtildikten sonra "Bakanlar Kurulu'nun bu konuda kararname çıkarması halinde onlarda gösterilen miktardan aşağı gayrisafi geliri bulunan sanat ve ticaret erbabından başka hiç kimse kanunun 17. maddesinde tarif edilen esnaftan sayılamaz" demek suretiyle tacir veya esnafın hangi kriterlere göre saptanacağı açık bir biçimde gösterilmiştir. 19/02/1986 tarih ve 19024 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 25/01/1986 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile TTK.nun 1463. maddesine göre esnaf ve küçük sanatkar ile tacir ve sanayicinin ayrımına dair esaslar tespit edilmiştir. (21/07/2007 tarih ve 26589 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 18/06/2007 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile TTK.nun

1463. maddesine göre esnaf ve küçük sanatkar ile tacir ve sanayicinin ayırımına dair esaslar tespit edilmiştir.) Buna göre;

1-Koordinasyon kurulunca tespit ve yayınlanacak esnaf ve küçük sanatkar kollarına dahil olup da gelir vergisinden muaf olanlar ile kazançları götürü usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre defter tutanlardan iktisadi faaliyetleri nakdi sermayesinden ziyade, bedeni çalışmalarına dayanan ve kazançları ancak geçimlerini sağlamaya yetecek derecede az olan ve Vergi Usul Kanunu'nun 177. maddesinin 1. fıkrasının 1 ve 3 no'lu bentlerinde yer alan limitlerin yarısını, iki numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların esnaf ve küçük sanatkar,

2-Vergi Usul Kanunu'na istinaden birinci sınıf tacir sayılan ve bilanço esasına göre defter tutanlar ile işletme hesabına göre defter tutan ve birinci maddede belirtilenlerin dışında kalanların tacir ve sanayici sayılmaları kararlaştırılmıştır.

Dosyada bulunan vergi dairesi yazı cevabından davacının işletme hesabı esasına göre defter tuttuğu, 2. sınıf tacir olduğu ve esnaf haddini aşmadığı anlaşılmıştır.

Bu açıklamalar kapsamında somut olaya bakıldığında, mutlak ticari dava olarak kabulü gerektiren bir uyuşmazlığın bulunmadığı, nispi ticari dava olup olmadığı yönünden bakıldığında ise tarafların tacir olması ve uyuşmazlığın her iki tarafın ticari işletmesiyle ilgili bulunması gerekli olup davacının tacir olmadığı anlaşılacakla davanın ... Asliye Hukuk Mahkemesinde görülüp sonuçlandırılması gerektiği kanaatine varılmış olup, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Ayrıntısı ve gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

6100 sayılı HMK'nın 21 ve 22. maddeleri gereğince .... Asliye Hukuk Mahkemesi'nin YARGI YERİ OLARAK BELİRLENMESİNE,

Dosyanın merci tayini talebinde bulunan Mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 23/1 ve 362/1-c maddesi uyarınca 09/03/2026 tarihinde KESİN olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

**DENİZLİ BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
4. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2025/2136
Karar No. 2026/427
Tarihi: 19.02.2026**

**İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/177**

ÖZETİ: *Tüketicinin, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi tanımladığı, dosyadaki bilgi ve belgelere göre davalının yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan tüketici kapsamında bulunmadığı, bu nedenle mahkeme karar ve gerekçesinin yerinde olduğu anlaşılmıştır. Yapılan açıklamalar kapsamında; istinaf kanun yoluna başvuranın dilekçesinde yer verdiği itirazların açıklanan gerekçe ışığında yerinde olmamasına, kararda kamu düzenine ilişkin bir aykırılık bulunmamasına, kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olmasına göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353/1-b-1 maddesi gereğince istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermek gerekmiş, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.*

İlk derece mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına yönelik davacı vekili tarafından istinaf kanun yoluna başvurulması üzerine 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesi uyarınca dosya incelendi.

TARAFLARIN İDDİA VE SAVUNMALARININ ÖZETİ:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; Müvekkilinin reklam ajansı faaliyeti kapsamında dijital reklamcılık tanıtım ve organizasyon hizmetleri, müşterilerin kullanacağı medya seçimi, reklam tasarımı, reklam filmleri için senaryo yazımı, gösterimi ve sunumu hizmetleri verdiğini, davalının farklı zamanlarda müvekkilinin sunmuş olduğu hizmetlerden faydalandığını, dijital reklam yönetimi hakkında müvekkilinden hizmet aldığını, müvekkilinin davalıya sunmuş olduğu hizmetler karşılığında 27.03.2023 tarihli ars ... nolu 10.695,05 tl bedelli, 26.12.2023 tarih ars ... nolu 11.172,00 tl bedelli, 31.08.2023 tarih ars ... nolu 60.000,00 tl bedelli, 19.10.2023 tarih ars ... nolu 12.052,00 tl bedelli faturaların düzenlendiğini, davalının müvekkilinden hizmet satın almasına rağmen bu hizmetlerin bedellerini müvekkiline ödenmediğini, müvekkilinin, alacağını tahsil etmek adına son çare olarak davalıya sunduğu hizmetler karşılığı kesmiş olduğu faturaları icra yoluyla tahsil etmek istediğini, ancak davalı taraf icra tabibine haksız bir şekilde itiraz ederek takibin durmasına sebebiyet verdiğini beyan ederek tüm bu nedenlerle ... İcra Müdürlüğünün...esas sayılı dosyasına vaki itirazın iptalini, takibin devamını, davalı aleyhine %20' den aşağı olmayacak oranda icra inkar tazminatına mahkum edilmesini, yargılama gideri ve vekalet ücretinin davalıya yükletilmese karar verilmesini talep ve dava etmiştir.

Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; Davalı müvekkilinin davacı tarafta borcunun bulunmadığını, davacı tarafından belirtilen faturaların bedellerinin ödendiğini, bu faturaları cevap dilekçelerinin eklerinde sunduklarını, davalı

tarafça düzenlenen faturaların usulüne uygun tebliğ edilmediğini, bu faturalara rağmen müvekkilinin söz konusu borçtan haberdar olur olmaz bu borcu ödediğini, aksine yapılan ödemeler incelendiğinde davalının davacıya karşı alacaklı olduğunu, davacı ile müvekkili arasında husumet bulunduğunu, davacının bu sebeple davalının ödemiş olduğu faturaları icra takibine konu ettiğini beyan ederek tüm bu nedenlerle takip tutarının %40' ından aşağı olmamak üzere davacı aleyhine kötü niyet tazminatı ile yargılama giderleri ve vekalet ücretinin davalı taraftan tahsilini, ve davanın reddini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:

İlk derece mahkemesinin yukarıda tarih ve sayısı belirtilen kararı ile; "Mevcut davanın satım sözleşmesinden kaynaklandığı, mutlak ticari dava olmadığı sabit olup, davanın nisbi ticari dava olup olmadığı tespiti açısından TK 12 ve 11 inci maddelerinin incelenmesi gerekmektedir. TTK 12 inci maddesinde tacir " (1) Bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işleten kişiye tacir denir. (2) Bir ticari işletmeyi kurup açtığını, sirküler, gazete, radyo, televizyon ve diğer ilan araçlarıyla halka bildirmiş veya işletmesini ticaret siciline tescil ettirerek durumu ilan etmiş olan kimse, fiilen işletmeye başlamamış olsa bile tacir sayılır." hükmü ile tanımlanmış olup, tacir olmak için öncelikle bir ticari işletmenin bulunması gerekmektedir. Ticari işletme kavramı TTK 11'de "(1) Ticari işletme, esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir. (2) Ticari işletme ile esnaf işletmesi arasındaki sınır, Cumhurbaşkanlığı Kararıyla belirlenir." hükmünde de belirtildiği üzere bir ticari işletmenin esnaf işletmesi için öngörülen sınırın üstünde gelir sağlamayı hedef tutması ve devamlı ve bağımsız bir şekilde faaliyet göstermesi gerekmektedir. 2007/12362 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 1/a maddesinde "Esnaf ve Sanatkâr ile Tacir ve Sanayiciyi Belirleme Koordinasyon Kurulunun tespit edeceği ve Resmî Gazete'de yayımlanacak esnaf ve sanatkâr meslek kollarına dahil olup, ekonomik faaliyetini sermayesi ile birlikte bedeni çalışmasına dayandıran ve kazancı tacir veya sanayici niteliğini kazandırmayacak miktarda olan, basit usulde vergilendirilenler ve işletme hesabına göre deftere tabi olanlar ile vergiden muaf bulunanlardan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 177 nci maddesinin birinci fıkrasının (1) ve (3) numaralı bentlerinde yer alan nakdi limitlerin yarısını, (2) numaralı bendinde yazılı nakdi limitin tamamını aşmayanların esnaf ve sanatkâr sayılmaları ile esnaf ve sanatkâr siciline ve dolayısıyla esnaf ve sanatkârlar odalarına kaydedilmeleri," şeklindeki düzenlemeye gereği VUK 177 inci maddesindeki vergi beyannamesinin verildiği yılın yeniden değerlendirilmesine göre tahlil edilmesi gerekmektedir. Davanın nispi ticari dava olabilmesi için her iki tarafın ticari işletmesi ile ilgili olması gerektiği, her iki tarafın tacir kaydının bulunmadığı, tarafların her ikisinin de 2007/12362 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi gereğince tacir olmadığı gözetildiğinde yargılama yapma görevinin Asliye Hukuk Mahkemesi'ne ait olduğu anlaşılmalıdır, mahkememizce

görevsizliğe, Davanın Görev Dava Şartı Yokluğu nedeniyle USULDEN RED-DİNE, Davanın konusu itibariyle davaya bakmaya görevli mahkeme ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ olduğundan HMK 20. Maddesi uyarınca kararın kesinleşmesinden itibaren 2 haftalık süre içinde talep edilmesi halinde Görevli ... NÖBETÇİ ASLİYE HUKUK MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE, aksi takdirde davanın açılmamış sayılacağına ihtarına" dair karar verilmiştir.

İSTİNAF SEBEPLERİ:

Davalı istinaf başvuru dilekçesinde; dava dilekçesinde belirttikleri üzere görevli mahkemenin asliye hukuk mahkemelerinin değil tüketici mahkemeleri olduğunu, tüm dosya kapsamı incelendiğinde, kabul anlamına gelmemek kaydı ile davalının hizmet alan, davacının ise hizmet veren konumunda olduğunu, davacının bu işi ticari ve mesleki faaliyeti kapsamında yaptığını, davalının ise hizmet alan (tüketici konumunda olduğu) konumunda olduğunu, bu halde huzurdaki uyuşmazlığın tüketici uyuşmazlığı olduğunun ortada olduğunu, 6502 S.K md.3 hükmündeki tanımlar da incelendiğinde tüm dosya kapsamındaki uyuşmazlıkta davacının sağlayıcı, davalının tüketici konumunda bulunduğunu, işlemin tüketici işlemi olduğunu ve dolayısı ile huzurdaki uyuşmazlığın da tüketici uyuşmazlığı olduğunun ortada olduğunu, anlatılan sebeple görevsiz mahkemede yargılamanın mutlak bozma sebebi olması dolayısı ile dosyayı sürüncemede bırakacağı da değerlendirilerek müvekkilin talebi doğrultusunda huzurdaki dosyayı görev yönünden istinaf etme zorunluluklarının doğduğunu, açıklanan nedenlerle yerel mahkeme kararının kaldırılarak, dosyanın görevli tüketici mahkemesine gönderilmesine, davanın reddine karar verilerek yargılama giderleri ile vekalet ücretinin davacı yana tahmine dair karar verilmesi talep etmiştir.

DELİLLERİN TARTIŞILMASI VE GEREKÇE:

Dairemizce HMK'nın 355. maddesi kapsamında istinaf dilekçesinde belirtilen hususlarla sınırlı olmak üzere ve kamu düzenine ilişkin hususlar resen dikkate alınarak yapılan inceleme neticesinde;

Dava, itirazın iptali istemine ilişkindir. Davacı dava dilekçesinde; reklam ajansı faaliyeti kapsamında dijital reklamcılık hizmetleri verdiğini, davalının da dijital reklam yönetimi konusunda hizmet aldığını, ancak fatura tutarını ödemediğini ileri sürerek itirazın iptali istemiyle eldeki davayı açmıştır. Davalı cevap dilekçesinde; davacının hizmet veren , davalının hizmet alan konumunda olduğunu ileri sürerek tüketici mahkemelerinin görevli olduğunu ileri sürmüştür. Mahkemece davanın , Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğundan , görevsizlik nedeniyle usulden reddine karar verilmesi üzerine karara karşı davalı tarafından istinaf yoluna başvurulmuştur.

28.11.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un (TKHK) amaç başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi

aydınlatici ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmelerini teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir. Tanımlar başlıklı 3. maddesi (1) sağlayıcı; Kamu Tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan yada hizmet sunanın adına yada hesabına hareket eden gerçek ve tüzel kişiyi, (k) Tüketici; ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi (1) Tüketici İşlemi; mal veya hizmet piyasalarında Kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına yada hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzer sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi" düzenlemeleri bulunmaktadır. 28.11.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 28.05.2014 tarihinde yürürlüğe giren 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkındaki Kanun'un (TKHK) amaç başlıklı 1. maddesinde, "Bu Kanunun amacı kamu yararına uygun olarak tüketicinin sağlık ve güvenliği ile ekonomik çıkarlarını koruyucu, zararlarını tazmin edici, çevresel tehlikelerden korunmasını sağlayıcı, tüketiciyi aydınlatici ve bilinçlendirici önlemleri almak, tüketicilerin kendilerini koruyucu girişimlerini özendirmek ve bu konudaki politikaların oluşturulmasında gönüllü örgütlenmelerini teşvik etmeye ilişkin hususları düzenlemektir. Tanımlar başlıklı 3. maddesi (1) sağlayıcı; Kamu Tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla tüketiciye hizmet sunan yada hizmet sunanın adına yada hesabına hareket eden gerçek ve tüzel kişiyi, (k) Tüketici; ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi (1) Tüketici İşlemi; mal veya hizmet piyasalarında kamu tüzel kişileri de dahil olmak üzere ticari veya mesleki amaçlarla hareket eden veya onun adına yada hesabına hareket eden gerçek veya tüzel kişiler ile tüketiciler arasında kurulan eser, taşıma, simsarlık, sigorta, vekâlet, bankacılık ve benzer sözleşmeler de dahil olmak üzere her türlü sözleşme ve hukuki işlemi" düzenlemeleri bulunmaktadır. 6502 sayılı TKHK'nın 73. maddesi uyarınca tüketici işlemleri ile tüketiciye yönelik uygulamalardan doğacak uyumsuzluklara ilişkin davalarda tüketici mahkemesi görevli kılınmıştır. Görev hususu kamu düzenine ilişkin olup, mahkemece yargılamanın her aşamasında resen dikkate alınmalıdır ve görev hususunda kazanılmış hak söz konusu olmaz.

Yapılan açıklamalar kapsamında tüketicinin, ticari veya mesleki olmayan amaçlarla hareket eden gerçek veya tüzel kişiyi tanımladığı, dosyadaki bilgi ve belgelere göre davalının yukarıda ayrıntılı olarak açıklanan tüketici kapsamında bulunmadığı, bu nedenle mahkeme karar ve gerekçesinin yerinde olduğu anlaşılmıştır.

Yapılan açıklamalar kapsamında; istinaf kanun yoluna başvuranın dilekçesinde yer verdiği itirazların açıklanan gerekçe ışığında yerinde olmamasına, kararda kamu düzenine ilişkin bir aykırılık bulunmamasına, kararının usul ve esas yönünden hukuka uygun olmasına göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun

353/1-b-1 maddesi gereğince istinaf başvurusunun esastan reddine karar vermek gerekmiş, aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-...Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 28/05/2025 tarih, ... Esas, ... Karar sayılı kararına karşı davalı vekilinin istinaf başvurusunun HMK'nin 353/1-b.1.maddesi gereğince ESASTAN REDDİNE,

2-Alınması gerekli 732,00 TL karar harcından peşin alınan 615,40 TL harcın mahsubu ile bakiye 116,60 TL harcın davalıdan alınarak hazineye irat kaydına,

3-Davalı tarafından yapılan istinaf yargılama giderlerinin üzerinde bırakılmasına,

4-İstinaf yargılaması sırasında duruşma açılmadığından vekalet ücreti takdirine yer olmadığına,

5-İstinaf karar tebliği, harç ve avans iadesi işlemlerinin ilk derece mahkemesince yerine getirilmesine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.

**GAZİANTEP BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
17. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2024/1301
Karar No. 2026/336
Tarihi: 05.03.2026

İlgili Kanun/Madde
193 s. GVK/32
6100 s. HMK/353

ÖZETİ: *Davacı için bilinmeyen işleyecek aktif dönem için .. tarihinden itibaren ücrete .. dahil edilmeden hesap yapılması, pasif dönem için de .. net asgari ücret ile hesap yapılması gereklidir. Pasif dönem hesabında esas alınan net asgari ücretten AGİ yerine gelir vergisi, damga vergisi istisnası adı altında kalemlerin düşülmesi hatalıdır. Yine kabule göre, Davacının yapılan UYAP sorgusunda, kaza tarihinde 66 yaşında ve emekli olduğu, emekli maaşı almakta olduğu, pasif dönemde olduğuna ve kazanç getiren herhangi bir işte çalışmadığına (bu konuda davacı tarafın bir iddiası ile sunduğu somut neden ve delil bulunmadığından) ve bu yönden mahrum kalınan bir kazançtan bahsedilemeyeceğine göre; davacı için geçici iş göremezlik tazminatına hükmedilmesinin hatalı olduğu unutulmamalıdır. Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin ve davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile, sair hususlar incelenmeksizin, HMK'nin 353/1-a.6 maddesi gereğince kararın kaldırılmasına, Dairemiz kararına uygun şekilde, istinaf edenin sıfatı, istinaf itirazları uyarınca kazanılmış haklar da dikkate alınarak davanın yeniden görülerek eksikliklerin giderilmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmiştir.*

İlk derece mahkemesince verilen karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş, dosya istinaf incelemesi yapılmak üzere dairemize gönderilmiş olup, ön inceleme aşaması tamamlandıktan ve incelemenin duruşma yapılmadan karar verilmesi mümkün bulunan hallerden olduğu anlaşıldıktan sonra duruşmasız olarak yapılan inceleme neticesinde;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ;

I. DAVA:

Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; .. tarihinde davalı sigorta şirketine ZMMS ile sigortalı ..plakalı kamyonetin yaya olan müvekkiline çarpması neticesinde müvekkilinin yaralandığını, kazanın meydana gelmesinde müvekkilinin herhangi bir kusurunun bulunmadığını, kaza nedeniyle müvekkilinin %70'in üzerinde maluliyetinin meydana geldiğini, taraflarınca davalı sigorta şirketine başvuru yapıldığını ancak herhangi bir cevap verilmediği gibi ödeme de yapılmadığını, yapılan arabuluculuk görüşmelerinde de anlaşmaya varılmadığını belirterek fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik 50,00 TL sürekli iş göremezlik, 50,00 TL geçici iş göremezlik ve 50,00 TL bakıcı gideri tazminatı olmak üzere toplam 150,00 TL maddi tazminatın dava tarihinden itibaren işleyecek ticari faizi ile davalıdan tahsilini talep ve dava etmiş daha sonra değer arttırım dilekçesi ile dava değerini sürekli iş göremezlik tazminatını .. TL'ye, geçici iş göremezlik tazminatını .. TL'ye, bakıcı gideri tazminatını .. TL'ye yükselterek toplam . TL talep etmiştir.

II. CEVAP:

Davalı şirket vekili cevap dilekçesinde özetle; müvekkili Kuruma kanunda belirtilen evraklar ile müracaat edilmediğini, davanın başvuru şartı eksikliğinden usulden reddine karar verilmesini gerektiğini, dosyaya sunulan delillerin taraflarına tebliğ edilmediğini, müvekkili şirketin sorumluluğunun sigortalısının kusuru oranında ve poliçe limitleri ile sınırlı olduğunu, kusur oranlarının bilirkişilerce tespit edilmesi, maluliyetin Erişkinler için Engellilik Değerlendirmesi Hakkındaki Yönetmelik esaslarına uygun düzenlenmesi gerektiğini, tazminat hesabının TRH tablosu ve %1,65 iskonto oranı kullanılarak yapılması gerektiğini, geçici iş göremezlik, geçici bakıcı tazminatı ve tedavi giderinin poliçe kapsamında olmadığını, müvekkili şirket temerrüde düşmediğinden faize hükmedilemeyeceğini belirterek işbu davanın reddini talep etmiştir.

III. İLK DERECE MAHKEMESİ KARARI:

İlk Derece Mahkemesince, davanın kabulü ile .. TL sürekli iş göremezlik, .. TL geçici iş göremezlik ve .. TL bakıcı gideri tazminatının dava tarihinden itibaren işleyecek yasal faizi ile birlikte davalıdan alınarak davacıya verilmesine karar verilmiştir.

IV. İSTİNAF:

A. İstinaf Yoluna Başvuranlar:

İlk Derece Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı davacı vekili ve davalı vekili süresinde istinaf başvurusunda bulunmuştur.

B. İstinaf Sebepleri:

1.Davacı vekili istinaf dilekçesinde özetle; zarara neden olan aracın cinsinin kamyonet olduğunu, avans faizine hükmedilmesi gerektiğini, asgari geçim indirimin kaldırıldığını ancak hesaplamanın asgari ücretin altında bir rakam üzerinden yapıldığını, maluliyet raporunun hatalı olduğunu ileri sürmüştür.

2.Davalı vekili istinaf dilekçesinde özetle; dava konusu kazanın bir trafik kazası olup olmadığının ve sigortalı aracın kazaya sebebiyet verip vermediğinin tespit edilmesi gerektiğini, hesap raporunun hatalı olduğunu, teknik faiz uygulanması gerektiğini, geçici iş göremezlik ve bakıcı giderinin teminat kapsamında olmadığını, ayrıca geçici iş göremezlik zararının ispatlanması gerektiğini, davacının aktif çalışıp çalışmadığının tespit edilmesi gerektiğini, müvekkili şirketin temerrüte düşmediğini ve faiz sorumluluğunun bulunmadığını ileri sürmüştür.

C. Gerekçe:

1. Uyuşmazlık ve Hukuki Nitelendirme:

Uyuşmazlık trafik kazasından kaynaklanan cismani zarar nedeniyle sürekli iş göremezlik, geçici iş göremezlik, bakıcı gideri tazminatı talebine ilişkindir.

2. İlgili Hukuk:

6098 sayılı TBK m. 49-55; 2918 sayılı KTK 85, 89, 90, 91; 6100 sayılı HMK m.341, 353, 355, 359; ZMMS Genel Şartları

3. Değerlendirme:

HMK'nın 355. maddesi uyarınca istinaf itirazları ve kamu düzenine ilişkin hususlarla sınırlı olarak yapılan inceleme sonunda;

3.1.Mahkemece..tarihinde meydana gelen ve davacının yaralanmasına neden olan kazanın meydana gelmesinde davacının kusurunun bulunmadığı, .. plakalı araç sürücüsünün asli ve tam kusurlu olduğu kanaati ile sonuca gidilmiş ise de, davacının kollukta verdiği beyan dilekçesinde kendisine çarpan aracı "... Plakasını .. ile başladığını hatırladığım beyaz renkli, genç bir kızın sürücülük yaptığı..." şeklinde tarif ettiği, sigortalı aracın plakasının .. ile başladığı, kazaya ilişkin soruşturma dosyasının derdest olduğu anlaşılacakla, kazaya karışan aracın sigortalı .. olup olmadığının tespiti açısından . . . soruşturma sayılı dosyasının kesinleşmesi beklenerek sonuca gidilmesi gerekirken eksik araştırma ile karar verilmiş olması hatalıdır ve kararın kaldırılmasına karar verilmiştir.

3.2.Kabule göre de, .. tarihinde . . . yayımlanarak yürürlüğe giren .. sayılı Kanun'un 3 üncü maddesine göre 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun 32 nci maddesinde düzenlenen Asgari Geçim İndirimi (AGİ) uygulaması kaldırılmış ve bu hükmün .. tarihinden itibaren ücret ödemelerine uygulanmak üzere yayı-

mı tarihinde yürürlüğe gireceği düzenlenmiştir. Buna göre davacı için bilinmeyen işleyecek aktif dönem için .. tarihinden itibaren ücrete .. dahil edilmeden hesap yapılması, pasif dönem için de .. net asgari ücret ile hesap yapılması gereklidir. Pasif dönem hesabında esas alınan net asgari ücretten AGİ yerine gelir vergisi, damga vergisi istisnası adı altında kalemlerin düşülmesi hatalıdır.

3.3.Yine kabule göre, Davacının yapılan UYAP sorgusunda, kaza tarihinde 66 yaşında ve emekli olduğu, emekli maaşı almakta olduğu, pasif dönemde olduğuna ve kazanç getiren herhangi bir işte çalışmadığına (bu konuda davacı tarafın bir iddiası ile sunduğu somut neden ve delil bulunmadığından) ve bu yönden mahrum kalınan bir kazançtan bahsedilemeyeceğine göre; davacı için geçici iş göremezlik tazminatına hükmedilmesinin hatalı olduğu unutulmamalıdır..

3.4.Yukarıda açıklanan nedenlerle davacı vekilinin ve davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile, sair hususlar incelenmeksizin, HMK'nın 353/1-a.6 maddesi gereğince kararın kaldırılmasına, Dairemiz kararına uygun şekilde, istinaf edenin sıfatı, istinaf itirazları uyarınca kazanılmış haklar da dikkate alınarak davanın yeniden görülerek eksikliklerin giderilmesi için dosyanın kararı veren mahkemeye gönderilmesine karar verilmiştir.

KARAR: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Davacı vekilinin ve davalı vekilinin istinaf başvurusunun kabulü ile .. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin .. Karar sayılı kararının HMK'nın 353/1-a,6. maddesi gereğince **KALDIRILMASINA**,

2-Davanın yeniden görülmesi için dosyanın **MAHALLİNE İADESİNE**,

3-Taraflardan tahsil edilen istinaf karar harcının istek halinde iadesine,

4-İstinaf yargılama giderinin mahkemece yeniden verilecek kararda değerlendirilmesine,

5-... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin..Esas sayılı ilamının icrasının geri bırakılması amacıyla yatırılan teminatın İİK m.36/5 hükmü uyarınca talep halinde yatırıma iadesine,

6-Duruşma açılmadığından istinaf vekalet ücreti takdirine yer olmadığına dair,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucu, HMK'nın 362/1-g maddesi gereğince **KESİN** olarak oybirliğiyle karar verildi.

**İSTANBUL BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
13. HUKUK DAİRESİ**

**Esas No. 2026/303
Karar No. 2026/411
Tarihi: 02.03.2026**

**İlgili Kanun/Madde
2004 s. İİK/257, 258
6100 s. HMK/353**

ÖZETİ: *Somut olayda; muteriz şirketin itirazının borcun sebebine ilişkin olduğu, talep konusu bonoda muteriz şirketin borçlu olarak isim/unvan/kaşesinin yer olmadığı, bononun ... tarafından imzalanması ve anılan kişinin muteriz şirketin yetkilisi olmasının şirketi borç altına sokmayacağı, şirket adına işlem yapılmadığı, başka bir şirket kaşesi üzerine atılan imzanın o şirketten değerlendirilmeye tabi tutulacağı, dolayısıyla Mahkemece muteriz şirket aleyhine verilen ihtiyati haciz kararı hatalı olup kaldırılmasına dair verilen ek kararın ise usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmış, kararda kamu düzenine aykırılık da görülmediğinden talep edenin istinaf başvurusunun HMK 353/1-b1 maddesi gereğince esastan reddine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.*

İlk derece Mahkemesinde yapılan inceleme sonucunda verilen karara karşı istinaf kanun yoluna başvurulmuş olmakla dava dosyası incelendi:

TALEP: Talep eden vekili talep dilekçesinde özetle; 02.04.2025 tarihli dilekçesinde ayrıntılarını belirttiği ve aslını ibraz ettiği üzere senetten dolayı 120.000,00-TL alacaklı olduğunu, vadesinde borçlunun//borçluların borcunu ödemediğini beyanla borçluların borcuna ve masraflarına yeterli miktarda taşınır ve taşınmaz malları ile üçüncü şahıslardaki hak ve alacakları üzerine ihtiyati haciz konulmasına karar verilmesini talep etmiştir.İlk derece mahkemesinin 07/04/2025 tarih ve 2025/.... D.İş- 2025/... Karar sayılı kararı ile ihtiyati haciz talebinin kabulüne karar verilmiş, bu karara karşı borçlu ... vekili tarafından itiraz kanun yoluna başvurulmuştur. Borçlu ... vekili ihtiyati haciz kararına itiraz dilekçesinde; ihtiyati hacze konu kambiyo senedinde açıkça görüleceği üzere ...'ya keşide edilen işbu bononun borçlularının ... Limited Şirketi ve ... olduğunu ancak söz konusu bono ile ilgisi bulunmayan, imzası ve yahut bilgisi de bulunmayan müvekkili şirket ... aleyhine ihtiyati haciz kararı talep edildiğini ve müvekkili şirket aleyhine ihtiyati haciz kararı verildiğini, bononun borçlusunun ... Limited Şirketi'nin vergi numarasının bonoda bulunan kaşede de görüleceği üzere ... olduğunu, müvekkili şirket ...'nin vergi numarasının ise ... olduğunu, işbu bonoya ilişkin İstanbul ..... İcra Dairesi'nin ..... esas sayılı dosyasında icra takibine başlanıldığını ve bu dosyada da müvekkili şirketin tamamen hukuka aykırı olarak borçlu gösterildiğini, taraflarınca bu husus hakkında şikayet yoluna başvurulduğunu, şikayetlerinin İstanbul Anadolu ... İcra Hukuk Mahkemesi'nin 2025/....esas nolu dosyasına kaydolduğunu, müvekkilinin hiçbir ilgisi, imzası, yetkisi vs. olmadığı borçtan haksız yere sorumlu tutularak aleyhine ihtiyati haciz kararı verilmesinin hukuka aykırı olduğunu beyanla ihtiyati haciz kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİNİN KARARININ ÖZETİ: Mahkemece; talebin ihtiyati haczin kaldırılmasına ilişkin olduğu, her ne kadar ihtiyati haciz

talebi kabul edilmiş ise de; ihtiyati hacze konu bonodan anlaşıldığı üzere, ...'nın lehine düzenlenen bononun borçlularının ... Limited Şirketi ve ... olduğu, bononun borçlusu ... Limited Şirketi'nin vergi numarasının ... olduğu, itiraz eden ...'nin vergi numarasının ise ... olduğu, ihtiyati haciz talebinin senette ismi bulunmayan itiraz eden ... aleyhine yapıldığı, esas borçlu şirket ile itiraz eden şirketin unvanları ve vergi kimlik numaraları arasındaki farkın talep esnasında fark edilmediği ve ihtiyati haciz kararının da senette borçlu görünmeyen itiraz eden şirket aleyhine verildiği gerekçesi ile itirazın kabulüne ve ihtiyati haciz kararının kaldırılmasına karar verilmiş ve karara karşı ihtiyati haciz talep eden vekili istinaf başvurusunda bulunmuştur.

İHTİYATİ HACİZ TALEP EDEN VEKİLİNCE İLERİ SÜRÜLEN İSTİNAF SEBEPLERİ; itiraz eden .....Şirketinin kurucusunun talep eden müvekkili olduğu, bu şirketteki hisselerini 25/02/2025 tarihinde anılan şirketin yetkilisi ...'e devrettiği, ... tarafından da bedele mukabil hem kendisi hem de anılan şirket adına senet imzalanarak verildiği ancak ...'in imzası üzerine yetkilisi olduğu şirketin değil başka şirketin kaşesini bastığı, imzanın itiraz eden şirket yetkilisine ait olduğu, imzaya itiraz edilmediği, esas olanın ise imza olduğu, itiraz edenin borçtan sorumlu tutulması gerektiğine ilişkindir.

İSTİNAF SEBEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE:

HMK'nın 355. maddesine göre istinaf incelemesi; istinaf dilekçesinde belirtilen sebeplerle sınırlı olarak ve kamu düzenine aykırılık varsa resen gözetilmek suretiyle yapılmıştır. Talep, bonoya dayalı alacağı teminen ihtiyati haciz kararı verilmesine ilişkin olup, Mahkemece ihtiyati haciz talebinin kabulüne ve bu karara karşı borçlu ... vekilince yapılan itirazın yukarıda açıklanan gerekçe ile kabulüne karar verilmiş, bu karara karşı ihtiyati haciz talep eden vekili tarafından istinaf başvurusunda bulunulmuştur. İİK'nun 257/1 maddesi uyarınca; rehinde temin edilmemiş ve vadesi gelmiş bir para borcunun alacaklısı, borçlunun yedinde veya üçüncü şahısta olan taşınır ve taşınmaz mallarını ve alacaklarıyla diğer haklarını ihtiyaten haczettirebilir. İİK'nun 258 maddesi uyarınca; ihtiyati haciz talep eden alacaklı alacağı ve icabında haciz sebepleri hakkında mahkemeye kanaat getirecek deliller göstermeğe mecburdur. Burada aranan ölçü yaklaşık ispat ölçüdür. İİK'nun 265. maddesi uyarınca; borçlu kendisi dinlenmeden verilen ihtiyati haciz kararına yönelik haczin dayandığı sebeplere, mahkemenin yetkisine ve teminata, huzuru ile yapılan hacizlerde haczin uygulandığı, aksi halde haciz tutanağının kendisine tebliği tarihinden itibaren yedi gün içinde itiraz edebilir. Bu durumda mahkeme, gösterilen itiraz sebepleri ile bağlı inceleme yaparak itirazı kabul veya reddeder. Somut olayda; muteriz şirketin itirazının borcun sebebine ilişkin olduğu, talep konusu bonoda muteriz şirketin borçlu olarak isim/unvan/kaşesinin yer almadığı, bononun ... tarafından imzalanması ve anılan kişinin muteriz şirketin yetkilisi olmasının şirketi borç altına sokmayacağı, şirket adına işlem yapılmadığı, başka bir şirket kaşesi üzerine atılan imzanın o şirket yönünden değerlendirmeye tabi tutulacağı, dolayısıyla Mahkemece muteriz şirket aleyhine verilen ihtiyati haciz kararı hatalı olup kaldırılmasına dair verilen ek kararın ise usul ve yasaya uygun olduğu anlaşılmış, kararda kamu düzenine aykırılık da görülmediğinden talep edenin istinaf başvurusunun HMK 353/1-b1 maddesi gereğince esastan reddine dair aşağıdaki şekilde karar verilmiştir.

HÜKÜM : Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1-Talep edenin istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK'nın 353/1-b1 maddesi gereğince ESASTAN REDDİNE,

2-Harçlar Kanunu gereğince istinaf eden tarafından yatırılan istinaf kanun yoluna başvurma harcının hazineye gelir kaydına,

3-Karar tarihi itibariyle Harçlar Kanunu gereğince alınması gereken 732,00 TL istinaf karar harcı istinaf eden tarafından peşin olarak yatırıldığından yeniden harç alınmasına yer olmadığına, yatırılan harcın hazineye gelir kaydına,

4-İstinaf yargılama giderlerinin istinaf talep eden üzerinde bırakılmasına,

5-Artan gider avansı bulunması ve talep halinde yatıran tarafa iadesine,

6-Kararın ilk derece mahkemesince taraflara tebliğe gönderilmesine,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda 02/03/2026 tarihinde HMK'nın 362/1-f maddesi gereğince kesin olarak oy birliği ile karar verildi.

**İSTANBUL BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
44. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/175
Karar No. 2026/428
Tarihi: 05.03.2026

İlgili Kanun/Madde
213 s. VUK/Mük298

ÖZETİ: *213 Sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk Lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 361 inci, 362 inci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır. " hükmü düzenlenmiştir.14/11/2024 tarihli 32722 Sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 7531 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. Maddesinde; 12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "on" ibaresi "bin" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.(3) İstinaf ve temyiz kanun yoluna başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtay'ın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır." Kanununun Geçici 1. Maddesi 6. Bendinde; "Bu Kanunla 12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır.*

Yukarıda yazılı ilk derece mahkemesi kararına karşı, istinaf yasa yoluna başvurulması üzerine yapılan inceleme sonucunda;

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ :

Davacı vekilinin dava dilekçesinde; davalı faktoring şirketi tarafından müvekkili aleyhine İstanbul 27. İcra Müdürlüğü'nün ... Esas sayılı icra dosyası

ile icra takibi başlatmışsa da, müvekkilinin borcunun bulunmadığını ileri sürerek, takibe konu borç nedeniyle borçlu bulunmadığının tespitine takibin iptali ile, %20 tazminata hükmedilmesini talep etmiştir. İstanbul 3. Asliye Ticaret Mahkemesi'nin 23/01/2024 tarihli 2022/595 Esas-2024/36 Karar sayılı kararıyla; davanın reddine karar verilmiş, davacı vekilinin mahkeme kararına karşı istinaf başvurusunda bulunduğu anlaşılmıştır. HMK EK MADDE "(1)-200 üncü, 201 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 Sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk Lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz.(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 361 inci, 362 inci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır. " hükmü düzenlenmiştir. 14/11/2024 tarihli 32722 Sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, 7531 Sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 22. Maddesinde; 12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan "on" ibaresi "bin" şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.(3) İstinaf ve temyiz kanununa başvuruda esas alınan parasal sınırdan yeniden değerlendirme nedeniyle meydana gelen artış, bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtay'ın bozma kararları üzerine yeniden verilen kararlar hakkında uygulanmaz, ilk karar tarihinde geçerli olan parasal sınırlar esas alınır." Kanununun Geçici 1. Maddesi 6. Bendinde; "Bu Kanunla 12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ek 1 inci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik, bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren uygulanır. Üçüncü fıkra olarak eklenen düzenleme ise bölge adliye mahkemesinin kaldırma veya Yargıtay'ın bozma kararları üzerine bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yeniden verilen kararlar hakkında uygulanır. " hükmü düzenlenmiştir.4 Haziran 2025 tarihli 32920 Mükerrer sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un 20. Maddesinde; "12/1/2011 tarihli ve 6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ek 1 inci maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrası yürürlükten kaldırılmıştır.

(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerindeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 inci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır." hükmü düzenlenmiştir. İstinaf başvurusuna konu mahkeme karar tarihinin 23/01/2024 tarihli olduğu, karar tarihi itibarıyla, istinaf başvuru sınırının 28.250,00 TL olduğu, 23.312,19 TL dava değerinin kesinlik sınırının altında kaldığı anlaşılmaktadır. HMK Ek 1. Madde de yukarıda açıklanan yasal değişiklikler yapılmışsa da, yasal değişikliklerin, yürürlük tarihinin karar tarihinden sonra olduğu ve verildiği anda yürürlükte olan mevzuat hükümlerine göre zaten kesin olan kararı, istinaf başvurusu açık hale getirmeyeceği anlaşılmaktadır. Kesin olan kararların istinaf istemleri hakkında mahkemece bir karar verilebileceği gibi HMK'nun 352.maddesi uyarınca Bölge Adliye Mahkemesi tarafından da istinaf isteminin reddine karar verilebileceğinden, davalı vekilinin isti-

naf başvurusunun usulden reddine karar verilmesi gerektiği kanaat ve sonucuna varılarak aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM : Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-Davalı vekilinin ilk derece mahkemesi kararına karşı istinaf başvurusunun 6100 sayılı HMK'nun 341/4. maddesi delaletiyle 6100 Sayılı HMK'nun 352/1/b. maddesi gereğince USULDEN REDDİNE,

2- İstinaf talebinin esası incelenmediğinden davalı tarafından peşin olarak yatırılan istinaf karar ve ilam harcının talebi halinde kendisine iadesine,

3- 6100 Sayılı HMK' nun 326/1. maddesi gereğince davalı tarafından yapılan istinaf yargılama giderlerinin kendi üzerinde BIRAKILMASINA,

4- 6100 Sayılı HMK'nun 330. maddesi gereğince inceleme duruşmasız yapıldığından vekalet ücreti tayinine YER OLMADIĞINA,

5- 6100 Sayılı HMK' nun 333. maddesi gereğince peşin alınan ve harcanmayan gider avansının İlk Derece Mahkemesince İADESİNE,

6- 6100 sayılı HMK'nın 7035 sayılı yasanın 30. maddesiyle değişik 359/3 maddesi gereğince kararın kesin olması nedeniyle ilk derece mahkemesince taraf vekillerine TEBLİĞİNE,

Dair, 6100 Sayılı HMK'nun 352/1-b. maddesi gereğince dosya üzerinde yapılan ön inceleme sonucunda, 6100 Sayılı HMK'nun 362/1-a. maddesi gereğince kesin olmak üzere oy birliğiyle karar verildi.

**İSTANBUL BÖLGE
ADLİYE MAHKEMESİ
45. HUKUK DAİRESİ**

Esas No. 2026/490

Karar No. 2026/465

Tarihi: 06.04.2026

İlgili Kanun/Madde

6100 s. HMK/341, 352, 353

ÖZETİ: *HMK'nin 341/2 maddesi uyarınca dava değeri bakımından dava tarihi itibariyle geçerli olan kesinlik sınırı 50.000,00 TL'nin altında olması nedeniyle davacının istinaf talep hakkı bulunmamaktadır. 6100 sayılı hukuk mahkemeleri kanununun 346 maddesi gereğince kesin karara yönelik istinaf başvurusuyla ilgili ilk derece mahkemesince karar verilebileceği gibi, bu konuda olumlu ya da olumsuz bir karar oluşturulmadan, istinaf incelemesine gönderilen dava dosyalarıyla ilgili olarak aynı yasanın 352/1.b maddesi gereğince, istinaf mahkemesince karar verilir. Bu durumda, davacı vekilince kesin nitelikte bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurduğu anlaşıldığından, davacı vekilinin istinaf talebinin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352/1-b bendi gereğince miktar itibarı ile reddine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.*

6100 Sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 353. maddesi uyarınca dosya incelendi,

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ: Dava; itirazın iptaline ilişkindir.Mahkemece, ihtiyati haciz talebinin reddine dair verilen karara karşı davacı vekilince istinaf

yasa yoluna başvurulmuştur.6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341/2. maddesinde "Miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararlar kesindir. Ancak manevi tazminat davalarında verilen kararlara karşı, miktar veya değere bakılmaksızın istinaf yoluna başvurulabilir.", aynı yasanın "Parasal sınırların artırılması" üst başlığı ile Ek Madde 1'de, "(1) 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanır. Bu şekilde belirlenen sınırların on Türk lirasını aşmayan kısımları dikkate alınmaz. (2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hükmün verildiği tarihteki miktar esas alınır." hükümleri yer almaktadır. Ancak 04/06/2025 tarihli ve ... (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yayımı tarihinde yürürlüğe giren 7550 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un (7550 sayılı Kanun) 20. maddesi ile HMK'nın Ek 1. maddesinin 2. Fıkrası; "(2) 200 üncü ve 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktar esas alınır." şeklinde değiştirilmiştir. Dava değeri 40.056,07 TL olup, bu miktar üzerinden ihtiyati haciz isteminin reddi kararına karşı davacı tarafça istinaf yoluna başvurulmuştur. HMK'nin 341/2 maddesi uyarınca dava değeri bakımından dava tarihi itibarıyla geçerli olan kesinlik sınırı 50.000,00 TL'nin altında olması nedeniyle davacının istinaf talep hakkı bulunmamaktadır. 6100 sayılı hukuk mahkemeleri kanununun 346 maddesi gereğince kesin karara yönelik istinaf başvurusuyla ilgili ilk derece mahkemesince karar verilebileceği gibi, bu konuda olumlu ya da olumsuz bir karar oluşturulmadan, istinaf incelemesine gönderilen dava dosyalarıyla ilgili olarak aynı yasanın 352/1.b maddesi gereğince, istinaf mahkemesince karar verilir.Bu durumda, davacı vekilince kesin nitelikte bir karara karşı istinaf kanun yoluna başvurduğu anlaşıldığından, davacı vekilinin istinaf talebinin, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 352/1-b bendi gereğince miktar itibarı ile reddine karar verilerek aşağıdaki şekilde hüküm tesis edilmiştir.

HÜKÜM: Gereğesi yukarıda izah edildiği üzere;

1-Davacı vekilinin istinaf başvurusunun 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341 ve 352/1.b maddeleri uyarınca USULDEN REDDİNE,

2-Davacı tarafından yatırılan başvuru harcının Hazineye irat kaydına, karar harcının istemi halinde davacıya iadesine,

3-İstinaf yargılaması için davacı tarafça yapılan giderlerin kendi üzerlerinde bırakılmasına,

4-Yatırılan gider avansından kalan kısmın davacıya ilk derece mahkemesince iadesine,

5-Kararın ilk derece mahkemesince taraflara tebliğine,Dosya üzerinden yapılan inceleme neticesinde, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 352/1.b bendi gereğince kesin olmak üzere oybirliği ile karar verildi.

KONYA BÖLGE ADLİYE MAHKEMESİ

6. HUKUK DAİRESİ

Esas No. 2026/325

Karar No. 2026/301

Tarihi: 10.03.2026

İlgili Kanun/Madde

213 s. VUK/Mük298, 200, 201,341,

362, 369

6100 s. HMK/346, 352

ÖZETİ: *Dava konusu somut olayda dava itirazın iptali istemine ilişkin olup, dava tarihi 22/10/2024'tür. Davacının toplam 52.733,21 TL alacak üzerinden ilamsız icra takibi başlattığı, mahkemece itirazın kısmen iptali ile takibin 30.855,08 TL asıl alacak üzerinden devamına karar verildiği, reddedilen miktarın 21.878,13 TL olduğu, davacı aleyhine reddedilen bu miktarın 2024 yılı için istinaf sınırı olarak belirlenen 28.250,00 TL'nin altında olduğu anlaşılacakla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341 inci maddesinin 2 inci fıkrası gereğince ilk derece mahkemesince verilen karar davacı açısından kesindir. Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346 ıncı maddesi gereğince kesin olan karara ilişkin istinaf dilekçesi ilk derece mahkemesince reddedilebileceği gibi aynı kanunun 352 inci maddesi gereğince yapılan ön inceleme neticesinde Bölge Adliye Mahkemesi tarafından da istinaf talebinin reddine karar verilebilir. İlk derece mahkemesince taraflara kanunla verilmeyen bir hakkın tanınması suretiyle hükme karşı istinaf kanun yolunun açık olduğunun belirtilmesi, taraflara kanunla verilmemiş bir hakkı bahşetmeyeceğinden davacının istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinin HMK 352/1-b maddesi gereğince reddine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatiyle aşağıda yazılı şekilde hüküm kurulmuştur.*

Davacı tarafından davalı aleyhine Konya .... Asliye Ticaret Mahkemesi'nin ... Esas sayılı dosyası ile açılan itirazın iptali davasında 18/12/2025 tarihinde tesis edilen davanın kısmen kabulüne ilişkin karara karşı davacının istinaf kanun yoluna başvurması üzerine, üye hakimin görüşleri alındıktan sonra dosya incelendiğinde;

DAVA: Davacı vekili dava dilekçesinde özetle; müvekkilinin, davalıya çeşitli kalem mal satılması nedeniyle aralarında iş ve ticaret ilişkisi bulunduğunu, bu ticareten kaynaklı olarak müvekkilinin davalıya mal sattığını ancak davalının ücreti ödemediğini, bunun üzerine davalı aleyhine Konya .... İcra Mü-

dürlüğü'nün ... Esas sayılı takip dosyası ile faturalara dayalı ilamsız takip başlattıklarını, davalının itirazı üzerine takibin durdurulduğunu, davalının icra dosyasındaki itirazında herhangi bir somut itirazda bulunmadığı gibi ödeme savunması da yapmadığını, alacağın likit olduğunu beyan ederek fazlaya ilişkin ek dava, bedel artırımı vs. talep ve dava hakları saklı kalmak kaydıyla; Konya .... İcra Müdürlüğü'nün ... Esas sayılı icra dosyasına yapılan itirazın iptali ile takibin aynen devamına,

asıl alacağın %20'sinden az olmamak kaydıyla hesaplanacak icra inkar tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

CEVAP: Davalı vekili cevap dilekçesinde özetle; dava konusu icra takibine dayanak olan faturalardan yönetimin haberinin olmadığını, anılan faturanın GİB üzerinden tanzim edilen e-arşiv fatura olduğunu, bu fatura tiplerinin müvekkilinin muhasebe kayıtlarında görülmediğini, bu nedenle müvekkilinin bu fatura ve münderecatına yapılan icra takibinde ödeme emrinin ekinde gönderilen faturanın tebliği ile vakıf olduğunu, davacının kötüniyetli olarak faturaları tebliğ etmediğini, müvekkil dernek adına yapılan ödemeler ve fatura tarihlerinin birbirleri ile uyuşmadığını beyan ederek davanın reddine, davacı aleyhine kötüniyet tazminatına hükmedilmesine karar verilmesini talep etmiştir.

İLK DERECE MAHKEMESİ KARARININ ÖZETİ: İlk derece mahkemesince yapılan yargılama sonucunda; "..Tarafların tacir olmaları nedeniyle ticari defter ve belgeler üzerinde bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş, taraf defterlerinde bu kapsamda yapılan inceleme neticesinde düzenlenen 25.04.2025 tarihli bilirkişi raporu ile davacı tarafa ait ticari defter ve belgelerin usulüne uygun olarak tutulduğu, dava konusu faturaların defterde kayıtlı olduğu, davalının takip tarihi itibarıyla 63.266,40 TL borçlu olduğu tespit edilmiştir.

Davalı tarafın defterlerinde yapılan incelemede de davaya konu faturaların bir kısmının kayıtlı olduğu, her biri 6.326,64 TL olan 3 adet faturanın kayıtlı olmadığı, kayıtlı olan faturaların bedellerinin ödendiğine ilişkin herhangi bir ödeme belgesinin veya ödeme kaydının olmadığı anlaşılmıştır.

Bu durumda davacı tarafın davalı tarafın defterlerinde kaydı olmayan 3 adet faturaya ilişkin malları davalıya teslim ettiğini ispat etmesi gerekmektedir. Bu konuda davacı taraf yemin deliline dayanmış davalı dernek temsilci ise söz konusu malları teslim almadığına ilişkin yemin etmiştir. Her iki tarafın defterlerinde kayıtlı olan toplam 30.855,08 TL'lik faturaya ilişkin davalı tarafça ödeme belgesi ibraz edilmediğinden bu kısım yönünden davacının davasının kısmen kabulüne karar vermek gerekmiştir. Davalı tarafın takipten önce temerrüde düşürülmemesi nedeniyle, takip tarihine kadar olan faiz talebi reddedilmiştir.

Davacı tarafın ferî nitelikteki tazminat istemleri yönünden yapılan değerlendirmede; takibe itirazın olsa haksız olması ve alacağın likit olması nedeniyle hükmedilen alacağın % 20'si oranında davacı lehine tazminata hükmetmek gerekmiş ve aşağıdaki şekilde hüküm kurulmuştur.

" gerekçesiyle, davanın kısmen kabulüne, davalının Konya .... İcra Müdürlüğü'nün ... Esas sayılı dosyasında yapmış olduğu itirazın kısmen iptali ile takibin 30.855,08 TL asıl alacak üzerinden devamına, asıl alacağa takip tarihinden itibaren yasal faiz işletilmesine, takip tarihine kadar işletilen faiz talebine ve fazlaya ilişkin istemin reddine, asıl alacağının %20'si olan 6.171,06 TL icra inkar tazminatının davalıdan alınıp davacıya verilmesine karar verilmiştir.

İSTİNAF SEBEPLERİ: Davacı vekili istinaf dilekçesinde özetle; mahkemece reddedilen 3 adet faturanın davalının ticari defterlerinde kayıtlı olmadığından yemin deliline başvurulduğunu, ancak yemin edilirken fatura tarihinde yetkili olan dernek yetkilisine değil daha sonrasında yetkili olan kişiye yemin ettirilmesinin doğru olmadığını, ayrıca müvekkili tarafından faturalar kesildiğini ve bu faturaların davalının ticari defterine işlendiğini ve ayrıca işlenmeyen ve yemine gidilen faturalardan dolayı da davalı derneğin herhangi bir iade faturası düzenlemediğini ve söz konusu faturaları iade etmediğini, iade edilmeyen ve herhangi bir itiraza ve çekişmeye konu olmayan faturalara ilişkin de yemin deliline başvurulmasının hukuka aykırılık teşkil edeceğini, mahkemece hem yetkili kişilerce hem de yeminin taraflarında hataya düşüldüğünü, ayrıca davalı taraf lehine hükmedilen vekalet ücretinin de hakkaniyete aykırı olduğunu, reddolunan kısım yönünden bir vekalet ücretine hükmedilmemesi gerektiğini beyan ederek ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar verilmesini talep etmiştir.

DELİLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GEREKÇE:

Dava; itirazın iptali istemine ilişkindir.

Hukuk Muhakemeleri Kanununun "İstinaf Dilekçesinin Reddi" başlıklı 346/(1). maddesinde istinaf dilekçesinin, kanuni süre geçtikten sonra verilmesi veya kesin olan bir karara ilişkin olması halinde kararı veren mahkemenin istinaf dilekçesinin reddine karar vereceği düzenlenmiştir.

Hukuk Muhakemeleri Kanununun "İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar" başlıklı 341.maddesinin 2 inci fıkrasında miktar veya değeri üç bin Türk Lirasını geçmeyen malvarlığı davalarına ilişkin kararların kesin olduğu düzenlenmiş, aynı kanunun "Parasal sınırların artırılması" kenar başlıklı Ek Madde 1'de, 200 üncü, 201 inci, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırlar her takvim yılı başından geçerli olmak üzere, önceki yılda uygulanan parasal sınırların; o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca Maliye Bakanlığınca her yıl tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması suretiyle uygulanacağı, 200 üncü 201 inci maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında hukuki işlemin yapıldığı, 341 inci, 362 nci ve 369 uncu maddelerdeki parasal sınırların uygulanmasında davanın açıldığı tarihteki miktarın esas alınacağı belirtilmiştir. Maliye Bakanlığı'nca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranlarına göre yapılan hesaplamalara göre Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341 inci maddesinde belirtilen parasal sınır 2017 yılı için 3.110,00 TL, 2018 yılı

için 3.560,00 TL, 2019 yılı için 4.400,00 TL, 2020 yılı için 5.390,00 TL, 2021 yılı için 5.880,00 TL, 2022 yılı için 8.000,00 TL, 2023 yılı için 17.830,00 TL, 2024 yılı için 28.250,00 TL, 2025 yılı için 40.000,00 TL, 2026 yılı için 50.000,00 TL olarak belirlenmiştir.

Dava konusu somut olayda dava itirazın iptali istemine ilişkin olup, dava tarihi 22/10/2024'tür. Davacının toplam 52.733,21 TL alacak üzerinden ilamsız icra takibi başlattığı, mahkemece itirazın kısmen iptali ile takibin 30.855,08 TL asıl alacak üzerinden devamına karar verildiği, reddedilen miktarın 21.878,13 TL olduğu, davacı aleyhine reddedilen bu miktarın 2024 yılı için istinaf sınırı olarak belirlenen 28.250,00 TL'nin altında olduğu anlaşılacakla Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 341 inci maddesinin 2 inci fıkrası gereğince ilk derece mahkemesince verilen karar davacı açısından kesindir.

Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 346 ıncı maddesi gereğince kesin olan karara ilişkin istinaf dilekçesi ilk derece mahkemesince reddedilebileceği gibi aynı kanunun 352 inci maddesi gereğince yapılan ön inceleme neticesinde Bölge Adliye Mahkemesi tarafından da istinaf talebinin reddine karar verilebilir. İlk derece mahkemesince taraflara kanunla verilmeyen bir hakkın tanınması suretiyle hükme karşı istinaf kanun yolunun açık olduğunun belirtilmesi, taraflara kanunla verilmemiş bir hakkı bahşetmeyeceğinden davacının istinaf kanun yoluna başvuru dilekçesinin HMK 352/1-b maddesi gereğince reddine karar verilmesi gerektiği sonuç ve kanaatiyle aşağıda yazılı şekilde hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM : Gereğesi yukarıda açıklandığı üzere;

- 1-Davacının istinaf kanun yoluna başvurma dilekçesinin REDDİNE,
- 2-İstinaf başvurusunda bulunan davacı tarafından yatırılan 732,00 TL istinaf karar harcının talep halinde davacıya iadesine,
- 3-İstinafa başvuran davacı tarafından yapılan istinaf yargılama giderlerinin kendisi üzerinde bırakılmasına,
- 4-Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 359/4.maddesi gereğince; kararın tebliği işlemlerinin ilk derece mahkemesi tarafından yapılmasına,
- 5-Dava dosyasının ilk derece mahkemesine gönderilmesine,

Dair, dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda 10/03/2026 tarihinde oybirliği ile HMK'nın 352 ve 362/1.a maddesi gereğince kesin olarak karar verildi.

İDARİ GÖRÜŞLER

ADMINISTRATIVE OPINIONS

* Sirküler Listesi
Circular List

* Sirkülerler
Circulars

SİRKÜLER LİSTESİ
CIRCULAR LIST

VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ

NO	KONU
197	<p>06/02/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 13 ve 15 inci maddeleri kapsamında değerlendirilerek mücbir sebep hali ilan edilen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya illeri ve Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerindeki mükelleflerden mücbir sebep hali, 10/1/2025 tarihli ve 180 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri ile gib.gov.tr adresinde 30/5/2025 tarihinde yayımlanan “Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından Deprem Bölgesindeki Cirosu 2,5 Milyon Liranın Altında Olan Mükelleflerin Mücbir Sebep Halinin Uzatılmasına İlişkin Duyuru” kapsamında, 30/11/2025 tarihinde sona eren mükellefler tarafından 17 Şubat 2026 Salı günü sonuna kadar verilmesi gereken 2025 IV. Geçici Vergi Dönemine (Ekim-Kasım-Aralık) ait Gelir ve Kurum Geçici Vergi Beyannamelerinin verilme ve ödeme sürelerinin uzatılması.</p>

SİRKÜLERLER

CIRCULARS

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Gelir İdaresi Başkanlığı
VERGİ USUL KANUNU SİRKÜLERİ/197

Konusu: 06/02/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 13 ve 15 inci maddeleri kapsamında değerlendirilerek mücbir sebep hali ilan edilen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya illeri ve Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerindeki mükelleflerden mücbir sebep hali, 10/1/2025 tarihli ve 180 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri ile gib.gov.tr adresinde 30/5/2025 tarihinde yayımlanan “*Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından Deprem Bölgesindeki Ciro su 2,5 Milyon Liranın Altında Olan Mükelleflerin Mücbir Sebep Halinin Uzatılmasına İlişkin Duyuru*” kapsamında, 30/11/2025 tarihinde sona eren mükellefler tarafından 17 Şubat 2026 Salı günü sonuna kadar verilmesi gereken 2025 IV. Geçici Vergi Dönemine (Ekim-Kasım-Aralık) ait Gelir ve Kurum Geçici Vergi Beyannamelerinin verilme ve ödeme sürelerinin uzatılması.

Tarihi: 16/2/2026

Sayısı: VUK-197/2026-3

1. Giriş:

6/2/2023 tarihinde meydana gelen Kahramanmaraş merkezli depremler nedeniyle mücbir sebep hali ilan edilen Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya illeri ve Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerindeki mükelleflerden mücbir sebep hali 30/11/2025 tarihinde sona eren mükellefler ile ilgili olarak Bakanlığımıza iletilen talepler nedeniyle, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 28 inci maddesindeki yetkiye dayanılarak; Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya illeri ve Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerindeki mükelleflerden mücbir sebep hali 30/11/2025 tarihinde sona eren mükelleflere ilişkin olarak, 17 Şubat 2026 Salı günü sonuna kadar verilmesi gereken 2025 IV. Geçici Vergi Dönemine (Ekim-Kasım-Aralık) ait Gelir ve Kurum Geçici Vergi Beyannamelerinin verilme ve ödeme sürelerinin uzatılması bu Sirkülerin konusunu oluşturmaktadır.

2. Gelir ve Kurum Geçici Vergi Beyannamelerinin Verilme ve Ödeme Sürelerinin Uzatılması:

Adıyaman, Hatay, Kahramanmaraş, Malatya illeri ile Gaziantep ilinin İslahiye ve Nurdağı ilçelerinde mücbir sebep hali 180 sayılı Vergi Usul Kanunu Sirküleri ile gib.gov.tr adresinde 30/5/2025 tarihinde yayımlanan “*Hazine ve Maliye Bakanlığı Tarafından Deprem Bölgesindeki Ciro su 2,5 Milyon Liranın Altında Olan Mükelleflerin Mücbir Sebep Halinin Uzatılmasına İlişkin Duyuru*” kapsamında 30/11/2025 tarihinde sona eren mükellefler tarafından 17 Şubat 2026 Salı günü sonuna kadar verilmesi gereken 2025 IV. Geçici Vergi Dönemine (Ekim-Kasım-Aralık) ait Gelir

ve Kurum Geçici Vergi Beyannamelerinin verilme süreleri ile bu beyannameler üzerine tahakkuk eden vergilerin ödeme süreleri 9 Mart 2026 Pazartesi günü sonuna kadar uzatılmıştır. Söz konusu uzatma, ilgili geçici vergi dönemi itibarıyla beyanname verme tarihi 17 Şubat 2026 günü sonu olan özel hesap dönemine tabi mükellefleri de kapsayacaktır.

Duyurulur.

Bekir BAYRAKDAR
Gelir İdaresi Başkanı

RESMÎ GAZETE
ÖZETLERİ
ABSTRACTS OF OFFICIAL
GAZETTE

01.03.2026 - 31.03.2026 Tarihleri Arası

Between 01.03.2026 and 31.03.2026

RESMÎ GAZETE ÖZETLERİ
ABSTRACTS OF OFFICIAL GAZETTE

KANUN

No	Adı	R.G.Tarih - Sayı
7575	Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve İktisadi İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı Arasında OECD İstanbul Merkezi Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Yenilenmesine İlişkin Protokolün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun	12.03.2026 33194
7576	Milli Parklar Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 375 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun	19.03.2026 33201

MİLLETLERARASI ANTLAŞMALAR

Adı	R.G.Tarih - Sayı
Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Aynı Hibe Anlaşması Hakkında Ek Protokolün Yürürlüğe Girmesi Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11060)	14.03.2026 33196
Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı Arasında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde Yapılacak Lefkoşa Yeni Devlet Hastanesi Yapımına ve Dr. Burhan Nalbantoğlu Sağlık Kampüsü İçerisinde Bulunan Sağlık Yapılarının Renovasyonuna İlişkin Protokolün İlişik Notalarla Birlikte Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11061)	14.03.2026 33196
Katılım Öncesi Yardım Aracı Kırsal Kalkınma Programı (IPARD III) Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşma ile Katılım Öncesi Yardım Aracı Altında Tarım ve Kırsal Kalkınma Politika Alanı (IPARD) Kapsamında Türkiye Cumhuriyeti'ne Yapılacak Birlik Mali Yardımının Yönetimi ve Uygulanmasına İlişkin Hükümleri Tesis Eden Sektörel Anlaşmada Değişiklik Yapılmasına İlişkin Olarak Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Avrupa Komisyonu Arasında 6/8/2025 ve 19/9/2025 Tarihli Mektupların Teatisi Yoluyla İmzalanan Ekli Değişiklik Protokolünün Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11062)	14.03.2026 33196
Türkiye Cumhuriyeti Ticaret Bakanlığı ile Suriye Arap Cumhuriyeti Sınır Kapıları ve Gümrükler Genel Kurumu Arasında Ortak Gümrük Komitesi Kurulmasına İlişkin Mutabakat Zaptının Onaylanması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 11145)	28.03.2026 33207

YÖNETMELİKLER

Adı	R.G.Tarih - Sayı
İstanbul Atlas Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	01.03.2026 33183
Kahramanmaraş İstiklal Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği	01.03.2026 33183
Yıldız Teknik Üniversitesi Doğa Bilimleri Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	01.03.2026 33183
Yıldız Teknik Üniversitesi İstanbul Tarihi Yarımada Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik Yıldız Teknik Üniversitesi Turizm Alanları Yönetimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	01.03.2026 33183
Yıldız Teknik Üniversitesi Yerleşme ve Mimarlık Bilimleri Uygulama Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	01.03.2026 33183
Çukurova Üniversitesi Kariyer Planlama Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	02.03.2026 33184
İstanbul Üniversitesi Maliye Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	02.03.2026 33184
İstanbul Üniversitesi Onkoloji Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	02.03.2026 33184
İstanbul Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	02.03.2026 33184
İstihdamı Koruma Destek Programı Uygulama Yönetmeliği	03.03.2026 33185
Sosyal Güvenlik Kurumu Klinik Araştırmalarda Sunulan Sağlık Hizmetlerinin Ödenmesine İlişkin Yönetmelik	03.03.2026 33185
Ufuk Üniversitesi Yaz Öğretimi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	03.03.2026 33185
İstanbul Medeniyet Üniversitesi Dil Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	04.03.2026 33186
Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	05.03.2026 33187
Millî Eğitim Bakanlığı Personelinin Görevde Yükselme, Unvan Değişikliği ve Yer Değiştirme Suretiyle Atanması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	05.03.2026 33187
Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu Tarafından Yürütülen Taşınmaz Temini İşlemleri Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	05.03.2026 33187
Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	06.03.2026 33188
Öğretim Üyeliğine Yükseltme ve Atanma Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	06.03.2026 33188

Öğretim Üyesi Dışındaki Öğretim Elemanı Kadrolarına Yapılacak Atamalarda Uygulanacak Merkezi Sınav ile Giriş Sınavlarına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	06.03.2026 33188
Süleyman Demirel Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği	06.03.2026 33188
Bingöl Üniversitesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	07.03.2026 33189
Kütahya Dumlupınar Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Zorunlu Arapça Hazırlık Eğitim Öğretim Yönetmeliği	08.03.2026 33190
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Türk Mutfak Kültürü Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	09.03.2026 33191
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Ön Lisans, Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.03.2026 33191
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	09.03.2026 33191
Dışişleri Bakanlığı Diplomatik Kariyer Memurlarının Görevde Yükselme Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	10.03.2026 33192
Yozgat Bozok Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	10.03.2026 33192
Tarım Ürünleri Lisanslı Depoculuk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	11.03.2026 33193
Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Taşımacılık Anonim Şirketi Genel Müdürlüğü Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	11.03.2026 33193
Alanya Alaaddin Keykubat Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	11.03.2026 33193
Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Personel Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 11043)	12.03.2026 33194
Mali Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 11044)	12.03.2026 33194
Başbakanlık Uzmanlığı Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Merkez Teşkilatı ve Basımevi Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğü Disiplin Kurulları ve Disiplin Amirleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Yetiştirilmek Amacıyla Yurt Dışına Gönderilecek Başbakanlık Personeli Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194

Başbakanlık Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Basın-Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü Merkez, Taşra ve Yurtdışı Teşkilatı Görev, Yetki, Sorumluluk ve Çalışma Esasları Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Özel İhtisas Komisyonları Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Aile Araştırma Kurulu Görev ve Çalışma Esasları Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Uzman ve Uzman Yardımcılığı Yetiştirilme ve Sınav Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Personeli Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu Denetçi Yardımcılığı Giriş ve Yeterlik Sınavları ile Denetçiliğe Atama Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Tarafından 5523 Sayılı Kanun Çerçevesinde Elde Edilen Gelirlere İlişkin Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı İnsan Kaynakları Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı Disiplin Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Türkiye Yatırım Destek ve Tanıtım Ajansı İç Denetim Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Maden Sahaları İhale Yönetmeliği	12.03.2026 33194
Malî Suçlarla Mücadele Koordinasyon Kurulunun Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	12.03.2026 33194
Canlı Hayvan ve Hayvansal Ürünlerin İthalatında Kullanılacak Veteriner Sağlık Sertifikalarının Standart Modellerinin Belirlenmesine Dair Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	12.03.2026 33194
Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu Fikrî ve Smaî Haklar Yönetmeliği	13.03.2026 33195
Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	14.03.2026 33196
Ankara Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	14.03.2026 33196
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/6)	14.03.2026 33196
Anadolu Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	15.03.2026 33197

Bursa Teknik Üniversitesi Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	15.03.2026 33197
Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Kadın ve Aile Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	16.03.2026 33198
Nuh Naci Yazgan Üniversitesi Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	16.03.2026 33198
Pamukkale Üniversitesi Geropsikiyatri Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	16.03.2026 33198
Pamukkale Üniversitesi Obezite ve Obezite Cerrahisi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	16.03.2026 33198
Pamukkale Üniversitesi Solunum Sistemi Girişimsel Sistemler Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	16.03.2026 33198
Pamukkale Üniversitesi Toplumsal, Ekonomik ve Siyasal Araştırmalar ve Uygulama Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	16.03.2026 33198
Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmenlik Mesleğine Hazırlık Eğitimi Yönetmeliği	17.03.2026 33199
Tahıl Tohumu Sertifikasyonu ve Pazarlaması Yönetmeliği	17.03.2026 33199
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.03.2026 33200
İstanbul Kültür Üniversitesi İhale Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	18.03.2026 33200
Kamu Kurum ve Kuruluşlarına İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 11104)	19.03.2026 33201
Memurların Yetiştirilmeleri ve Eğitimleri Hakkında Genel Yönetmelik (Karar Sayısı: 11105)	19.03.2026 33201
Siber Güvenlik Başkanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	19.03.2026 33201
Türkiye Kalkınma Bankası Anonim Şirketi Teftiş Kurulu Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	19.03.2026 33201
Ödeme Hizmetleri ve Elektronik Para İhracı ile Ödeme Hizmeti Sağlayıcıları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	19.03.2026 33201
İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Tıbbi Simülasyon ve Modelleme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	19.03.2026 33201
Jandarma Genel Komutanlığına Ait Araç, Gereç, Mal ve Malzemelerin Satış, Hibe, Hek ve Hurda Durum ve İşlemleri ile Hizmet Satışına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.03.2026 33202
İkili Menşe Kümülasyon Sistemi Kapsamı Ticarete Eşyanın Tercihli Menşenin Tespiti Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.03.2026 33202

Pan-Avrupa-Akdeniz Tercihli Menşe Kurallarına Dair Bölgesel Konvansiyon Ortak Komitesinin 1/2023 Sayılı Kararı Kapsamı Tercihli Menşe Kuralları Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.03.2026 33202
Şarj Hizmeti Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.03.2026 33202
Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Ziraat Mühendisleri Odası Ana Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	23.03.2026 33202
Kıyı Tesislerine Yeşil Liman Sertifikası Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	24.03.2026 33203
Harran Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliği	24.03.2026 33203
Giresun Üniversitesi Botanik Bahçesi ve Herbaryum Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Giresun Üniversitesi Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Giresun Üniversitesi Karadeniz Kültür Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Giresun Üniversitesi Karadeniz Turizm Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Giresun Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Giresun Üniversitesi Türk İslam Sanatları ve Mimarisi Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	25.03.2026 33204
Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Personel Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	26.03.2026 33205
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Hayat Boyu Öğrenme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	26.03.2026 33205
Demiroğlu Bilim Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	26.03.2026 33205
Rekabet Kurumu Teşkilat Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 11124)	27.03.2026 33206
Anadolu Üniversitesi Sanat ve Tasarım Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	27.03.2026 33206
Mersin Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	27.03.2026 33206
Ankara Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	28.03.2026 33207
Biruni Üniversitesi Dış Hekimliği Fakültesi Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	28.03.2026 33207

Atılım Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	29.03.2026 33208
Hitit Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliği	30.03.2026 33209
İnönü Üniversitesi Arıcılık Geliştirme Uygulama ve Araştırma Merkezi Yönetmeliğinin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	30.03.2026 33209
Mahalli İdareler Bütçe ve Muhasebe Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	31.03.2026 33210
Sağlık Bakanlığı Disiplin Amirleri Yönetmeliği	31.03.2026 33210
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Kablolü Yayın Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	31.03.2026 33210
Radyo ve Televizyon Üst Kurulu Uydu Yayın Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	31.03.2026 33210
KOBİ Rehberliği ve Teknik Danışmanlık Hizmetleri Hakkında Yönetmeliğin Yürürlükten Kaldırılmasına Dair Yönetmelik	31.03.2026 33210
Karayolları Genel Müdürlüğü Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik	31.03.2026 33210

TEBLİĞLER

Adı	R.G.Tarih - Sayı
Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No: 2026/1)	04.03.2026 33186
İşkolu Tespit Kararları (No: 2026/1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15)	06.03.2026 33188
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/5)	07.03.2026 33189
Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2026/1)	08.03.2026 33190
Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (No: 2026/2)	08.03.2026 33190
Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 41) Genel Yönetim Kapsamındaki Kamu İdarelerinin Detaylı Hesap Planlarında Değişiklik Yapılmasına Dair Genel Tebliğ (Sıra No: 100)	10.03.2026 33192
Türk Gıda Kodeksi Gıdaların Ait Olduğu Partiyi Tanımlayan İşaretler veya Numaralar Hakkında Tebliğ (No: 2026/11)	11.03.2026 33193
Lisanslı Depo İşletmelerine Kuruluş İzni Verilmesi Hakkında Tebliğ	11.03.2026 33193
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/6)	13.03.2026 33195
2026 Yılı Şubat Ayına Ait Dahilde İşleme İzin Belgelerinin (D1) Listesi	15.03.2026 33197
2026 Yılı Şubat Ayına Ait Yurt İçi Satış ve Teslim Belgelerinin (D3) Listesi	15.03.2026 33197
2026 Yılı Şubat Ayına Ait Hariçte İşleme İzin Belgelerinin (H1)	15.03.2026

Listesi	33197
2026 Yılı Şubat Ayına Ait Firma Talebine İstinaden İptal Edilen Dahilde İşleme İzin Belgeleri Listesi	15.03.2026 33197
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/7)	19.03.2026 33201
Sigortacılık Kanununun 30 uncu Maddesinin On İkinci ve On Beşinci Fıkralarında Yer Alan Parasal Sınırların Artırılmasına İlişkin Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ	19.03.2026 33201
İthalatta Haksız Rekabetin Önlenmesine İlişkin Tebliğ (No: 2026/8)	23.03.2026 33202
Meslekî Yeterlilik Kurumu Meslekî Yeterlilik Belgesi Zorunluluğu Getirilen Mesleklere İlişkin Tebliğ (Sıra No: 2026/1)	23.03.2026 33202
Milletlerarası Tahkim Ücret Tarifesi Hakkında Tebliğ	26.03.2026 33205
Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tarife	28.03.2026 33207
Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 592)	28.03.2026 33207

ÖNEMLİ BİLGİLER
IMPORTANT INFORMATION

ÖNEMLİ BİLGİLER
IMPORTANT INFORMATION

TABLO - 1

KIDEM TAZMİNATI TAVANI (TL)	
01.01.2026 - 30.06.2026	64.949,77
01.07.2025 - 31.12.2025	53.919,68
01.01.2025 - 30.06.2025	46.655,43
01.07.2024 - 31.12.2024	41.828,42
01.01.2024 - 30.06.2024	35.058,58
01.07.2023 - 31.12.2023	23.489,83
01.01.2023 - 30.06.2023	19.982,83
01.07.2022 - 31.12.2022	15.371,40
01.01.2022 - 30.06.2022	10.848,59
01.07.2021 - 31.12.2021	8.284,51
01.01.2021 - 30.06.2021	7.638,96
01.07.2020 - 31.12.2020	7.117,17
01.01.2020 - 30.06.2020	6.730,15
01.07.2019 - 31.12.2019	6.379,86
01.01.2019 - 30.06.2019	6.017,60
01.07.2018 - 31.12.2018	5.434,42
01.01.2018 - 30.06.2018	5.001,76
01.07.2017 - 31.12.2017	4.732,48
01.01.2017 - 30.06.2017	4.426,16

TABLO - 2

İŞSİZLİK SİGORTASI PRİMİ ORANLARI (2002'DEN İTİBAREN)	
İşçi Payı	% 1
İşveren Payı	% 2
Devlet Payı	% 1

TABLO - 3

VERGİDEN MÜSTESNA HARCIRAH TAVANI (TL)	
01.01.2026'dan itibaren	900,00
01.01.2025'ten itibaren	686,00
01.01.2024'den itibaren	480,00
01.01.2023'den itibaren	250,00
07.07.2022'den itibaren	149,00
01.01.2022'den itibaren	92,00
01.01.2021'den itibaren	73,50
01.01.2020'den itibaren	66,85
01.01.2019'dan itibaren	61,50
01.01.2018'den itibaren	61,50
01.01.2017'den itibaren	57,50

TABLO - 4

REESKONT VE AVANS İŞLEMLERİNDE UYGULANAN İSKONTO VE FAİZ ORANLARI		
Yürürlük Tarihi	Reeskont İşlem	Avans İşlem
20.12.2025	38,75	39,75
17.09.2015	41,25	42,25
08.03.2025	43,25	44,25
28.12.2024	48,25	49,25
01.04.2024	50,75	51,75
23.12.2023	43,25	44,25
01.12.2023	40,75	41,75
01.11.2023	35,75	36,75
28.09.2023	30,75	31,75
01.09.2023	25,75	26,75
24.06.2023	15,75	16,75
31.12.2022	9,75	10,75
02.01.2022	14,75	15,75
31.12.2021	14,75	15,75
19.12.2020	15,75	16,75
13.06.2020	9	10
21.12.2019	12,75	13,75
11.10.2019	17,25	18,25
29.06.2018	18,50	19,50
31.12.2016	8,75	9,75

TABLO - 5

SİGORTA PRIMİNE TABİ TUTULMAYACAK YEMEK PARASI İLE ÇOCUK VE AİLE ZAMMI TUTARLARI (TL)			
Dönemler	Yemek Parası (Günlük)	Çocuk Zammı (Aylık)	Aile Zammı (Aylık)
01.01.2026-31.12.2026 dönemi	330,00	660,60	3.303,00
01.01.2025-31.12.2025 dönemi	158,00	520,11	2.600,55
01.01.2024-31.12.2024 dönemi	157,69	400,05	2.000,25
01.07.2023-31.12.2023 dönemi	105,75	268,29	1.341,45
01.01.2023-30.06.2023 dönemi	78,90	200,16	1.000,80
01.12.2022-31.12.2022 dönemi	51,01	129,42	647,10
01.07.2022-30.11.2022 dönemi	12,94	129,42	647,10
01.01.2022-30.06.2022 dönemi	10,01	100,08	500,40
01.01.2021-31.12.2021 dönemi	7,16	71,55	357,75
01.01.2020-31.12.2020 dönemi	5,89	58,86	294,30
01.01.2019-31.12.2019 dönemi	5,12	51,17	255,84
01.01.2018-31.12.2018 dönemi	4,06	40,59	202,95
01.01.2017-31.12.2017 dönemi	3,56	35,55	177,75
01.01.2016-31.12.2016 dönemi	3,29	32,94	164,70
01.07.2015-31.12.2015 dönemi	2,55	25,47	127,35
01.01.2015-30.06.2015 dönemi	2,40	24,03	120,15

01.07.2014-31.12.2014 dönemi	2,27	22,68	113,40
01.01.2014-30.06.2014 dönemi	2,14	21,42	107,10

TABLO - 6
SGK GECİKME ZAMMI ORANLARI (AYLIK)

AY/YIL	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Ocak	0,89	0,87	1,06	1,46	0,82	1,21	1,79	0,85	2,93	3,08	2,64
Şubat	0,88	0,90	1,05	1,48	0,81	1,21	1,49	0,85	3,00	3,04	2,55
Mart	0,88	0,92	1,05	1,53	0,88	1,21	1,70	0,79	3,34	-	2,74
Nisan	0,88	0,92	1,05	1,53	0,80	1,21	1,71	0,79	3,40	3,42	
Mayıs	0,75	0,92	1,05	1,95	0,66	1,40	1,86	0,79	3,47	3,42	
Haziran	0,75	0,89	1,46	1,82	0,67	1,44	1,84	0,79	3,43	3,25	
Temmuz	0,73	0,92	1,46	1,59	0,76	1,46	1,84	1,32	3,36	3,09	
Ağustos	0,73	0,92	1,65	1,19	0,76	1,46	1,84	1,32	3,10	2,87	
Eylül	0,69	0,94	1,88	1,18	0,76	1,43	1,16	1,32	3,20	2,87	
Ekim	0,69	0,98	1,88	1,11	0,76	1,43	1,16	1,97	3,31	2,86	
Kasım	0,79	0,98	1,51	0,97	0,76	1,35	1,16	2,85	3,32	2,91	
Aralık	0,79	0,98	1,51	0,90	0,76	1,35	1,16	2,85	3,16	2,83	

TABLO - 7
ASGARİ YILLIK ÜCRETLİ İZİN SÜRELERİ (10.06.2003'TEN İTİBAREN)

HİZMET SÜRESİ	YILLIK İZİN SÜRESİ
1 yıldan 5 yıla kadar (5 yıl dahil) olanlar	14 iş günü
5 yıldan fazla 15 yıldan az olanlar	20 iş günü
15 yıl (dahil) ve daha fazla olanlar	26 iş günü
18 ve daha küçük yaşta işçiler ile 50 ve daha yukarı yaşta kişiler	En az 20 iş günü

TABLO - 8
2026 YILINDA TÜRK TİCARET KANUNU'NDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI (TL)

6102 sayılı Kanunun 33 üncü maddesinin;	Türk Lirası	
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı	22.194	
6102 sayılı Kanunun 38 inci maddesinin;	Türk Lirası	
Birinci fıkrasındaki ceza miktarı	44.443	
6102 sayılı Kanunun 51 inci maddesinin;	Türk Lirası	
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı	44.443	
6102 sayılı Kanunun 562 nci maddesinin;	Türk Lirası	
Birinci fıkrasındaki ceza miktarı	(a) bendi	88.997
	(b) bendi	
	(c) bendi	
	(d) bendi	
	(e) bendi	
	(f) bendi	
İkinci fıkrasındaki ceza miktarı	88.997	
Onüçüncü fıkrasındaki ceza miktarı	(a) bendi	173.801

TABLO - 9

AYLIK ASGARİ ÜCRET TUTARLARI (NET TL)	
01.01.2026 - 31.12.2026	28.075,50
01.01.2025 - 31.12.2025	22.104,67
01.01.2024 - 31.12.2024	17.002,12
01.07.2023 - 31.12.2023	11.402,32
01.01.2023 - 30.06.2023	8.506,80
01.07.2022 - 31.12.2022	5.500,35
01.01.2022 - 30.06.2022	5.004,00
01.01.2021 - 31.12.2021	3.577,50
01.01.2020 - 31.12.2020	2.943,00

TABLO - 10

ÇIRAKLAR İÇİN AYLIK ASGARİ ÜCRET TUTARLARI (TL)		
Dönemler	Aday Çırak ve Çıraklar için	Kalfalık Yeterliliği Kazanan 12. Sınıf Öğrencileri için
01.01.2026-31.12.2026	8.631,20	14.037,75
01.01.2025-31.12.2025	6.631,40	11.052,33
01.01.2024-31.12.2024	6.000,75	10.001,25
01.07.2023-31.12.2023	4.024,35	6.707,25
01.01.2023- 30.06.2023	3.002,40	5.004,00
01.01.2022-31.12.2022	1.941,30	3.235,50
01.01.2022-30.06.2022	1.501,20	2.502,00

TABLO - 11

SİGORTA PRİMİNE ESAS AYLIK TABAN VE TAVAN ÜCRET TUTARLARI (TL)		
Dönemler	Aylık Taban Ücret	Aylık Tavan Ücret
01.01.2026 - 31.12.2026	33.030,00	297.270,00
01.01.2025 - 31.12.2025	26.005,50	195.041,40
01.01.2024 - 31.12.2024	20.002,50	150.018,90
01.07.2023 - 31.12.2023	13.414,50	100.608,90
01.01.2023 - 30.06.2023	10.008,00	75.060,00
01.07.2022 - 31.12.2022	6.471,00	48.532,50
01.01.2022 - 30.06.2022	5.004,00	37.530,00
01.01.2021 - 31.12.2021	3.577,50	26.831,40
01.01.2020 - 31.12.2020	2.943,00	22.072,50

TABLO - 12
AYLIK ENGELLİLİK İNDİRİMİ TUTARLARI (TL)

YILLAR	I. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 80'ini kaybetmiş olanlar)	II. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 60'ını kaybetmiş olanlar)	III. Derece Engelliler (Çalışma gücünün asgari % 40'ını kaybetmiş olanlar)
2026	12000	7000	3000
2025	9900	5700	2400
2024	6900	4000	1700
2023	4400	2600	1100
2022	2000	1170	500
2021	1500	860	380
2020	1400	790	350

TABLO - 13

HİZMET SÖZLEŞMESİ SONA ERDİRİLİRKEN DİKKATE ALINACAK BİLDİRİM SÜRELERİ VE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI (*)		
HİZMET SÜRESİ	BİLDİRİM SÜRESİ	İHBAR TAZMİNATI TUTARI
6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
6 Aydan 1, 5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
1, 5 Yılden 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
3 Yılden Fazla Sürmüş İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret
(*) Tabloda belirtilen süreler asgari süreler olup, sözleşme ile artırılabilir. Bu süreler hem işveren hem de işçi açısından bağlayıcıdır. İşveren, işçinin bildirim süresine bağlı ücretlerini peşin ödemek suretiyle sözleşmesini sona erdirebilir.		

TABLO - 14

SS ve GSS Kanununa Göre Uygulanacak İdari Para Cezaları (TL) (01.01.2026 – 31.12.2026 Döneminde)	
Sigortalı işe giriş bildirdiğini ve GSS giriş bildirdiğini süresinde ve Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenler hakkında, her bir sigortalı için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
1. Sigortalı işe giriş bildirdiğinin verilmediğinin, mahkeme kararından veya Kurumun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca ya da diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan tespitlerden veya bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden anlaşılması halinde,	
— İlk tespitte her bir sigortalı için aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
— Bir yıl içinde ikinci kez tespitinde her bir sigortalı için aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
İşyeri bildirdiğini yasal süresinde Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun vermeyenlere:	
— Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmak zorunda olanlar için asgari ücretin üç katı tutarında(*)	99.090,00
— Diğer defterleri tutmak zorunda olanlar için aylık asgari ücretin iki katı tutarında(*)	66.060,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Aylık prim ve hizmet belgesini süresinde ve Kurumca belirlenen şekil ve usulde vermeyenlere her bir fiil için; aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere,	
— Belgenin asıl olması halinde, belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00

— Belgenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,00
— Ek belgenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Kurumca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Belgenin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarınca yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, belgenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığına, işverence düzenlenip düzenlenmediğine bakılmaksızın, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Kurumun defter ve belge incelemeye yetkili denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları tarafından veya SMMM ile YMM'lerce düzenlenen raporlara istinaden Kuruma bildirilmediği tespit edilen eksik işçilik tutarının mal edildiği her bir ay için, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
İşyeri defter, kayıt ve belgelerinin Kurumun denetim ve kontrol memurlarınca incelenmek üzere Kurumca yapılan yazılı ihtarla rağmen 15 gün içinde mücbir sebep olmaksızın tam olarak ibraz edilmemesi veya defterlerin tasdiksiz olması halinde:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin altı katı tutarında	198.180,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücretin üç katı tutarında	99.090,00
Defter ve belgelerin tümünü verilen süre içinde ibraz etmekle birlikte, defter kayıtlarının geçersiz sayılması halinde, geçersizlik hallerinin gerçekleştiği her bir takvim ayı için:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, asgari ücretin oniki katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, asgari ücretin altı katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için, asgari ücretin üç katını aşmamak üzere aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Bilanço esasına göre defter tutulması gerekirken işletme hesabı esasına göre defter tutulması halinde, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
Geçersiz sayılan her bir ücret tediye bordosu için aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
İbraz süresi geçirildikten sonra incelemeye sunulan ve tümünün veya bir bölümünün geçersiz olduğu tespit edilen defter ve belgeler yönünden geçersizlik fiilleri için ayrıca idari para cezası uygulanmaksızın:	
— Bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin oniki katı tutarında	396.360,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için, aylık asgari ücretin altı katı tutarında	198.180,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için, aylık asgari ücretin üç katı tutarında	99.090,00
Asgari işçilik uygulaması ile ilgili olarak Kurumca istenilecek bilgileri ve belgeleri yazılı olarak en geç bir ay içinde vermeyen kamu idareleri, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlar ile bankalara, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Kendi mevzuatlarına göre kayıt ve tescilini yaptıkları 4/b (Bağ-Kur) kapsamındaki sigortalılar için sigortalı işe giriş bildirgesi düzenleyerek Kuruma vermeyen kurum ve kuruluşlar ile tüzel kişilere aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Faaliyetinin sona erdiğini bildiren 4/b sigortalılarını Kuruma bildirmeyen kuruluşlar ve vergi daireleri ile kendilerine, aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Vazife malûllüğüne sebep olan olayı süresi içinde Kuruma bildirmeyen kamu idarelerine, aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
İhale yolu ile yaptıkları her türlü işleri üstlenenleri ve bunların adreslerini süresi içinde Kuruma bildirmeyen kamu idareleri ile döner sermayeli kuruluşlara ve 5411 sayılı Bankacı-	33.030,00

lık Kanunu kapsamındaki kuruluşlara, kanunla kurulan kurum ve kuruluşlara, aylık asgari ücret tutarında(*)	
Kurumca belirlenecek işlemlerde, işlem yaptığı kişilerin sigortalılık bakımından tescilli olup olmadığını kontrol edip, sigortasız olduğunu tespit ettiği kişileri Kuruma bildirmeyen kamu idareleri ile bankalara, sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında(*)	3.303,00
Şirket kuruluşu aşamasında, çalıştıracağı sigortalı sayısını ve bunların işe başlama tarihini ticaret sicili memurluklarına bildiren işverenlerin, bu bildirimlerini süresinde Kuruma bildirmeyen Ticaret sicili memurluklarına, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Yapı ruhsatı ve diğer tüm ruhsat veya ruhsat niteliği taşıyan işlemlerine ilişkin bilgi ve belgeler ile varsa bunların verilmesine esas olan istihdama ilişkin bilgileri, süresinde Kuruma bildirmeyen valilikler, belediyeler ve ruhsat vermeye yetkili diğer kamu ve özel hukuk tüzel kişilerine, her bir bildirim yükümlülüğü için aylık asgari ücret tutarında(*)	33.030,00
Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının 5510 sayılı Kanun'dan doğan inceleme ve soruşturma görevlerini yerine getirmeleri sırasında görevlerini yapmasına engel olan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
Kurumun denetim ve kontrole görevlendirilmiş memurlarının görevlerini yapmasını engellemek amacıyla cebir ve tehdit kullanan işverenler, sigortalılar, işyeri sahipleri ve bu işle ilgili diğer kişilere, aylık asgari ücretin on katı tutarında	330.300,00
Kamu idareleri, bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlar ile diğer gerçek ve tüzel kişilerden, 5510 sayılı Kanun'un 100. maddesi kapsamında Kurum tarafından istenen bilgi ve belgeleri;	
— Belirlenen süre içinde mücbir sebep olmaksızın vermeyenler hakkında, aylık asgari ücretin beş katı tutarında	165.150,00
— Geç verenler hakkında, aylık asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
4/a kapsamındaki sigortalılara geçici iş göremezlik ödeneği ödemelerinde 100. maddeye istinaden Kurumca işverenlerden istenilen bildirimlerin;	
— Belirlenen süre içerisinde ve elektronik ortamda yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
— Hiç yapılmaması halinde sigortalı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
4/c kapsamındaki sigortalıların hizmet bilgilerininin 100. madde kapsamında Kurumca oluşturulan yazılım programına bilgi girişinin;	
— Belirlenen süre içinde elektronik ortamda hiç gönderilmemesi halinde, ilgili yılın aralık ayında geçerli olan asgari ücretin yirmi dört katını geçmemek üzere, sigortalı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Geç gönderilmesi halinde, ilgili yılın aralık ayında geçerli olan asgari ücretin yirmi dört katını geçmemek üzere, sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
4/a kapsamındaki sigortalılığı sona erenlere ilişkin bildirim ile 506 sayılı Kanun'un geçici 20. maddesinde yer alan sandıklara, sandık iştirakçiliğinin başlama veya sona ermesine ilişkin bildirim, süresi içinde ya da Kurumca belirlenen şekle ve usule uygun olarak yapılanlar veya Kurumca internet, elektronik veya benzeri ortamda göndermekle zorunlu tutulduğu halde anılan ortamda göndermeyenler hakkında, bir takvim ayında işlenen bu fiillerden dolayı tutmakla yükümlü bulunan defter ve belgelerin ibraz edilmemesi nedeniyle verilmesi gereken ceza tutarını aşmamak kaydıyla her bir sigortalı veya sandık iştirakçisi için asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
5510 sayılı Kanun'un 100. maddesinin altıncı fıkrasına göre genel sağlık sigortalılarının bakmakla yükümlü oldukları kişilere ait bilgi girişlerini süresinde yapmayanlar ile bakmakla yükümlü olunan kişi olmayanlara ait bilgi girişi yapanlara aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
5510 sayılı Kanun'un Ek 6. maddesine göre yapılması gereken bildirim veya kontrol yükümlülüğünün yerine getirilmemesi halinde, her bir fiil için aylık asgari ücret tutarında	33.030,00
"Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge"nin;	
— Yasal süresinde verilmemesi halinde her bir sigortalı için asgari ücret tutarında	33.030,00

— Yasal süresi dışında verilmesi halinde Kurumun denetim ve kontrolle görevlendirilmiş memurları aracılığı ile gerekli inceleme yapıldıktan sonra işleme alınması gerektiğine karar verilenler hakkında, sigortalı çalıştırılan her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, ayrıca asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Yasal süresi dışında verilen bildirgenin ilave olarak çalıştırdığı sigortalı/sigortalılar için verildiğinin anlaşılması halinde, her ay ve her bir sigortalı için ayrı ayrı olmak ve aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere, asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,75
— Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılan sigortalının işten ayrılışına ilişkin Bildirgenin süresinde verilmemesi halinde asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
— Herhangi bir bildirimde bulunulmaksızın, ev hizmetlerinde ay içinde 10 gün ve daha fazla süreyle sigortalı çalıştırıldığına mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden tespit edilmesi, hizmetlerin veya kazançların Kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiğinin anlaşılması halinde asgari ücretin iki katı tutarında	66.060,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki sigortalıların, prime esas kazançlarının veya hizmetlerinin bildirilmediği, eksik ya da geç bildirildiği anlaşılan her bir işyeri için; aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere,	
— Beyannamenin asıl olması halinde, beyannamede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin beşte biri tutarında	6.606,00
— Beyannamenin ek olması halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin sekizde biri tutarında	4.128,00
— Ek beyannamenin sigortalıların otuz günden az çalıştığını gösteren bilgi ve belgelerin süresi içinde verilmemesi veya verilen bilgi ve belgelerin Kurumca geçerli sayılmamasına bağlı olarak Kurumca re'sen düzenlenmesi halinde her bir ek belgede kayıtlı sigortalı sayısı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinin mahkeme kararı, Kurumun denetim ve kontrol ile görevlendirilmiş memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının yapılan soruşturma, denetim ve incelemeler neticesinde ya da bankalar, döner sermayeli kuruluşlar, kamu idareleri ile kanunla kurulan kurum ve kuruluşlardan alınan bilgi ve belgelerden hizmetleri veya kazançları kuruma bildirilmediği veya eksik bildirildiği ya da sadece hizmetlerinin Kuruma eksik bildirildiği anlaşılan sigortalılarla ilgili olması halinde, beyannamenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık beyannamedeki her bir işyeri için	
— Kamu idareleri ile bilanço esasına göre defter tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin üç katını geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücret tutarında	33.030,00
— Diğer defterleri tutmakla yükümlü olanlar için aylık asgari ücretin iki katını geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücretin yarısı tutarında	16.515,00
— Defter tutmakla yükümlü olmayanlar için aylık asgari ücreti geçmemek üzere sigortalı başına aylık asgari ücretin üçte biri tutarında	11.010,00
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesindeki her bir işyerinden bildirilen sigortalıların sadece prime esas kazançlarının eksik bildirildiğinin anlaşılması halinde ise beyannamenin asıl veya ek nitelikte olup olmadığı, işverence düzenlenip düzenlenmediği dikkate alınmaksızın, aylık asgari ücretin onda birinden az, iki katından fazla olmamak üzere tespit edilen prime esas kazanç tutarında	
Muhtasar ve prim hizmet beyannamesinde, sigortalıların işyerlerinde fiilen yaptıkları işe uygun meslek adı ve kodunu, gerçeğe aykırı bildirilen her bir işyeri için aylık asgari ücreti geçmemek üzere meslek adı ve kodu gerçeğe aykırı bildirilen sigortalı başına aylık asgari ücretin onda biri tutarında	3.303,00
(*) Mahkeme kararına, Kurumun denetim ve kontrol ile görevli memurlarınca yapılan tespitler veya diğer kamu idarelerinin denetim elemanlarının kendi mevzuatları gereğince yapacakları soruşturma, denetim ve incelemelere ya da kamu idarelerinden alınan belgelere istinaden düzenlenenler hariç olmak üzere, bildirgenin veya belgenin yasal süresinden sonra ilgililerce kendiliğinden 30 gün içinde verilmesi ve söz konusu cezaların tebliğ tarihini takip eden günden itibaren 15 gün içinde ödenmesi halinde, öngörülen cezalar dörtte bir oranına karşılık gelen tutar üzerinden uygulanır.	

TABLO - 15

2026 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
190.000 TL'ye kadar	% 15
400.000 TL'nin 190.000 TL'si için 28.500 TL, fazlası	% 20
1.000.000 TL'nin 400.000 TL'si için 70.500 TL (ücret gelirlerinde 1.500.000 TL'nin 400.000 TL'si için 70.500 TL), fazlası	% 27
5.300.000 TL'nin 1.000.000 TL'si için 232.500 TL (ücret gelirlerinde 5.300.000 TL'nin 1.500.000 TL'si için 367.500 TL), fazlası	% 35
5.300.000 TL'den fazlasının 5.300.000 TL'si için 1.737.500 TL (ücret gelirlerinde 5.300.000 TL'den fazlasının 5.300.000 TL'si için 1.697.000 TL), fazlası	% 40
2025 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
158.000 TL'ye kadar	% 15
330.000 TL'nin 158.000 TL'si için 23.700 TL, fazlası	% 20
800.000 TL'nin 330.000 TL'si için 58.100 TL (ücret gelirlerinde 1.200.000 TL'nin 330.000 TL'si için 58.100 TL), fazlası	% 27
4.300.000 TL'nin 800.000 TL'si için 185.000 TL (ücret gelirlerinde 4.300.000 TL'nin 1.200.000 TL'si için 293.300 TL), fazlası	% 35
4.300.000 TL'den fazlasının 4.300.000 TL'si için 1.410.000 TL (ücret gelirlerinde 4.300.000 TL'den fazlasının 4.300.000 TL'si için 1.378.000 TL), fazlası	% 40
2024 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
110.000 TL'ye kadar	% 15
230.000 TL'nin 110.000 TL'si için 16.500 TL, fazlası	% 20
580.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL (ücret gelirlerinde 870.000 TL'nin 230.000 TL'si için 40.500 TL), fazlası	% 27
3.000.000 TL'nin 580.000 TL'si için 135.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'nin 870.000 TL'si için 213.300 TL), fazlası	% 35
3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 982.000 TL (ücret gelirlerinde 3.000.000 TL'den fazlasının 3.000.000 TL'si için 958.800 TL), fazlası	% 40
2023 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
70.000 TL'na kadar	% 15
150.000 TL'nin 70.000 TL'si için 10.500 TL, fazlası	% 20
370.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL (ücret gelirlerinde 550.000 TL'nin 150.000 TL'si için 26.500 TL), fazlası	% 27
1.990.000 TL'nin 370.000 TL'si için 85.900 TL (ücret gelirlerinde 1.990.000 TL'nin 550.000 TL'si için 134.500 TL), fazlası	% 35
1.990.000 TL'den fazlasının 1.990.000 TL'si için 621.400 (ücret gelirlerinde 1.990.000 TL'nden fazlasının 1.990.000 TL'si için 607.000 TL), fazlası	% 40
2022 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
32.000 TL'na kadar	% 15
70.000 TL'nin 32.000 TL'si için 4.800 TL, fazlası	% 20

170.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL (ücret gelirlerinde 250.000 TL'nin 70.000 TL'si için 12.400 TL), fazlası	% 27
880.000 TL'nin 170.000 TL'si için 39.400 TL (ücret gelirlerinde 880.000 TL'nin 250.000 TL'si için 61.000 TL), fazlası	% 35
880.000 TL'den fazlasının 880.000 TL'si için 287.900 (ücret gelirlerinde 880.000 TL'ndan fazlasının 880.000 TL'si için 281.500 TL), fazlası	% 40
2021 YILI GELİR VERGİSİ TARİFESİ	
24.000 TL'na kadar	% 15
53.000 TL'nin 24.000 TL'si için 3.600 TL, fazlası	% 20
130.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL (ücret gelirlerinde 190.000 TL'nin 53.000 TL'si için 9.400 TL), fazlası	% 27
650.000 TL'nin 130.000 TL'si için 30.190 TL (ücret gelirlerinde 600.000 TL'nin 190.000 TL'si için 46.390 TL), fazlası	% 35
650.000 TL'den fazlasının 650.000 TL'si için 212.190 (ücret gelirlerinde 650.000 TL'ndan fazlasının 650.000 TL'si için 207.390 TL), fazlası	% 40

TABLO - 16

YILLAR	İlgili Vergi Usul Kanunu Tebliğ No.	Yeniden Değerleme Oranı (%)
2025	585	25,49
2024	574	43,93
2023	554	58,46
2022	542	122,93
2021	533	36,20
2020	521	9,11
2019	512	22,58
2018	503	23,73
2017	484	14,47
2016	474	3,83

TABLO - 17
GEÇİCİ VERGİ ORANLARI

Vergi Türü	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Gelir	15	15	15	15	15	15	15
Kurumlar	22	25	23	20 (I-II) 25 (III)	25	25	20

TABLO - 18

BEYANNAMELERİNİ İMZALATMAK ZORUNDA OLANLAR (TL)					
Yıllar	Aktif Toplamı		Net Satışlar Toplamı		Yıllar
2025	115.209.000	ve	230.359.000	aşmayanlar	2026 yılında
2024	91.807.000	ve	183.568.000	aşmayanlar	2025 yılında
2023	63.786.000	ve	127.540.000	aşmayanlar	2024 yılında
2022	40.254.000	ve	80.487.000	aşmayanlar	2023 yılında
2021	18.057.000	ve	36.104.000	aşmayanlar	2022 yılında
2020	13.258.000	ve	26.508.000	aşmayanlar	2021 yılında
2019	12.151.000	ve	24.295.000	aşmayanlar	2020 yılında
2018	9.913.000	ve	19.820.000	aşmayanlar	2019 yılında
2017	8.012.000	ve	16.019.000	aşmayanlar	2018 yılında

TABLO - 19

2026 YILINDA BEYANNAMELERİNİ İMZALATMAK ZORUNDA OLMAYANLAR (TL)	
Noterler	
Özel Kanunlarına Göre Kurulan Kooperatifler ile Bunların Oluşturdukları Birlikler	
2025 Yılı Satış ve Hasılatları Aşağıda Belirtilen Tutarları Aşmayan Mükellefler	
Serbest Meslek Faaliyetinde Bulunanlardan Hasılat Tutarı	2.688.000
II. Sınıf Tacirlerden Alım - Satım veya İmalat Faaliyetlerinde Bulunanlardan Satışları Tutarı	3.861.000
II. Sınıf Tacirlerden Alım - Satım veya İmalat Dışındaki İlerle Uğraşanlardan Hasılat Tutarı	1.948.000
Zirai Kazancı İşletme Hesabı Esasına Göre Belirlenen Çiftçilerden Hasılat Tutarı	3.861.000

TABLO - 20

AMME ALACAĞLARININ TAHSİL USULÜ HAKKINDA KANUN'A GÖRE GECİKME ZAMMI ORANLARI		
Dönemler	Gecikme Zammı Oranı (Aylık)	Yasal Düzenleme
13.11.2025'ten itibaren	% 3,7	10556 s. CK
21.05.2024'den itibaren	% 4,5	8484 s. CK
14.11.2023'ten itibaren	% 3,5	7782 s. CK
21.7.2022'den itibaren	% 2,5	5801 s. CK
30.12.2019'dan itibaren	% 1,6	1947 s. CK
02.10.2019'dan itibaren	% 2	1592 s. CK
01.07.2019'dan itibaren	% 2,5	1266 s. CK
05.09.2018 tarihinden itibaren	% 2	62 s. CK
19.10.2010 Tarihinden İtibaren	% 1,40	2010/965 s. BKK

TABLO - 21

TECİL FAİZİ ORANLARI			
Dönemler	Faiz Oranı (Aylık)	Faiz Oranı (Yıllık)	Yasal Düzenleme
13.11.2025 tarihinden itibaren	% 3,25	% 39	Seri: C Sıra No: 9 Tahsilat Genel Tebliği
21.05.2024 tarihinden itibaren	% 4	%48	Seri: C Sıra No:9 Tahsilat Genel Tebliği
14.11.2023 tarihinden itibaren	% 3	% 36	Seri: C Sıra No:7 Tahsilat Genel Tebliği
21.7.2022 tarihinden itibaren	% 2	%24	Seri: C Sıra No : 6 Tahsilat Genel Tebliği
30.12.2019 tarihinden itibaren	% 1,25	% 15	Seri: C Sıra No : 5 Tahsilat Genel Tebliği
25.10.2019 tarihinden itibaren	% 1,583	% 19	Seri: C Sıra No : 4 Tahsilat Genel Tebliği
6.9.2018 tarihinden itibaren	% 1,833	% 22	Seri: C Sıra No:3 Tahsilat Genel Tebliği
21.10.2010 Tarihinden İtibaren	% 1	% 12	Seri: C Sıra No:2 Tahsilat Genel Tebliği

TABLO - 22**EMLAK VERGİSİ ORANLARI**

	KONUT	İŞYERİ	ARSA	ARAZİ
Normal Yörelere	Binde 1	Binde 2	Binde 3	Binde 1
Büyükşehir Sınırları ve Mücavir Alanlar İçin	Binde 2	Binde 4	Binde 6	Binde 2

TABLO - 23**EMLAK VERGİSİ DEĞERİ YILLIK ARTIŞ ORANLARI (%)**

Yıllar	İstisna Tutarı
2026	12,745
2025	21,965
2024	29,23
2023	61,465
2022	Genel Beyan Dönemi
2021	4,555
2020	11,29
2019	11,865
2018	Genel Beyan Dönemi
2017	3,83
2016	2,79

TABLO - 24**KONUT KİRA GELİRİ İSTİSNA TUTARLARI (TL)**

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
6.600	7.000	9.500	21.000	33.000	47.000	58.000

TABLO – 25

BAZI MENKUL SERMAYE İRATLARINA UYGULANAN İNDİRİM (Enflasyondan Arındırma) ORANLARI (%)	
2024	123,64
2023	352,38
2022	677,67
2021	2,17
2020	85,1

TABLO - 26
MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ ORANLARI 2026
(I) Sayılı Tarife

Motor Silindir Hacmi (cm3)	Taşıt Değeri (TL)	Satır Numarası	Taşıtların Yaşları İle Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)				
			1 – 3 yaş	4 – 6 yaş	7 – 11 yaş	12 – 15 yaş	16 ve yukarı yaş
1-Otomobil, kaptıkaçtı, arazi taşıtları ve benzerleri							
1300 cm3 ve aşağısı	309.100'ü aşmayanlar	1	5.750	4.010	2.238	1.689	593
	309.100'ü aşım						
	541.500'ü aşmayanlar	2	6.319	4.409	2.459	1.861	655
	541.500'ü aşanlar	3	6.902	4.807	2.693	2.032	706
1301 – 1600 cm3 e kadar	309.100'ü aşmayanlar	4	10.016	7.510	4.354	3.077	1.181
	309.100'ü aşım						
	541.500'ü aşmayanlar	5	11.023	8.264	4.794	3.375	1.290
1601 - 1800 cm3 e kadar	541.500'ü aşanlar	6	12.028	9.012	5.220	3.685	1.408
	775.100'ü aşmayanlar	7	19.472	15.226	8.948	5.458	2.113
1801 – 2000 cm3 e kadar	775.100'ü aşanlar	8	21.251	16.600	9.775	5.964	2.307
	775.100'ü aşmayanlar	9	30.679	23.625	13.886	8.264	3.248
2001 – 2500 cm3 e kadar	775.100'ü aşanlar	10	33.474	25.784	15.147	9.012	3.547
	968.100'ü aşmayanlar	11	46.027	33.413	20.874	12.465	4.930
2501 – 3000 cm3 e kadar	968.100'ü aşanlar	12	50.217	36.448	22.768	13.606	5.378
	1.937.500'ü aşmayanlar	13	64.175	55.837	34.878	18.758	6.875
3001 – 3500 cm3 e kadar	1.937.500'ü aşanlar	14	70.018	60.905	38.053	20.466	7.503
	1.937.500'ü aşmayanlar	15	97.744	87.954	52.976	26.443	9.684
3501 - 4000 cm3 e kadar	1.937.500'ü aşanlar	16	106.641	95.940	57.791	28.839	10.578
	3.101.800'ü aşmayanlar	17	153.684	132.712	78.152	34.878	13.886
	3.101.800'ü aşanlar	18	167.671	144.770	85.271	38.053	15.147
4001 cm3 ve yukarısı	3.683.200'ü aşmayanlar	19	251.554	188.627	111.714	50.206	19.472
	3.683.200'ü aşanlar	20	274.415	205.781	121.873	54.769	21.251
2-Motosikletler							
100 - 250 cm3'e kadar			1.069	799	589	362	136
251 - 650 cm3'e kadar			2.214	1.676	1.069	589	362
651 - 1200 cm3'e kadar			5.719	3.398	1.676	1.069	589
1201 cm3 ve yukarısı			13.876	9.167	5.719	4.540	2.214

(II) Sayılı Tarife

Taşıt Cinsi ve Oturma Yeri /Azami Toplam Ağırlık	Taşıtların Yaşları ile Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)		
	1-6 yaş	7-15 yaş	16 ve yukarı yaş
1) Minibüs	6.875	4.540	2.214
2) Panel van ve motorlu karavanlar (Motor Silindir Hacmi)			

1900 cm ³ ve aşağısı	9.167	5.719	3.398
1901 cm ³ ve yukarısı	13.876	9.167	5.719
3) Otobüs ve benzerleri (Oturma Yeri)			
25 kişiye kadar	17.370	10.372	4.540
26-35 kişiye kadar	20.831	17.370	6.875
36-45 kişiye kadar	23.182	19.662	9.167
46 kişi ve yukarısı	27.811	23.182	13.876
4) Kamyonet, kamyon, çekici ve benzerleri (Azami Toplam Ağırlık)			
1.500 kg.'a kadar	6.163	4.094	2.004
1.501-3.500 kg.'a kadar	12.488	7.234	4.094
3.501-5.000 kg.'a kadar	18.763	15.616	6.163
5.001-10.000 kg.'a kadar	20.831	17.690	8.292
10.001-20.000 kg.'a kadar	25.036	20.831	12.488
20.001 kg ve yukarısı	31.315	25.036	14.548

(IV) Sayılı Tarife

Taşıt Cinsi ve Azami Kalkış Ağırlığı	Taşıtların Yaşları İle Ödenecek Yıllık Vergi Tutarı (TL)			
	1 – 3 yaş	4 – 5 yaş	6 – 10 yaş	11 ve yukarı yaş
Uçak ve helikopterler				
1.150 kg.'a kadar	116.300	92.991	69.730	55.770
1.151 – 1.800 kg.'a kadar	174.484	139.548	104.654	83.717
1.801 – 3.000 kg.'a kadar	232.681	186.131	139.548	111.644
3.001 – 5.000 kg.'a kadar	290.879	232.681	174.484	139.548
5.001 – 10.000 kg.'a kadar	349.082	279.245	209.403	167.495
10.001 – 20.000 kg.'a kadar	407.275	325.795	244.310	195.393
20.001 kg. ve yukarısı	465.454	372.323	279.245	223.385

TABLO - 27

TEVKİFATA VE İSTİSNAYA KONU OLMAYAN MENKUL VE GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA BEYAN SINIRLARI (TL)	
2026	22.000
2025	18.000
2024	13.400
2023	8.400
2022	3.800
2021	2.800
2020	2.600

TABLO - 28**VERGİDEN MÜSTESNA YEMEK BEDELİ (TL)**

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
23,00	25,00	34,00 1.7'den itibaren 51,00	110,00	170,00	240,00	330,00

TABLO - 29**DEĞER ARTIŞ KAZANÇLARINDA İSTİSNA TUTARLARI (TL)**

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
18.000	19.000	25.000	55.000	87.000	120.000	150.000

TABLO - 30
ARIZÎ KAZANÇLARDA İSTİSNA TUTARLARI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
40.000	43.000	58.000	129.000	200.000	280.000	350.000

TABLO - 31
AMORTİSMAN SINIRI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.400	1.500	2.000	4.400	6.900	9.900	12.000

TABLO - 32
FATURA DÜZENLEME SINIRI (TL)

2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1.400	1.500	2.000	4.400	6.900	9.900	12.000

TABLO - 33
VERGİDEN MÜSTESNA ÇOCUK (6 yaş üzeri) YARDIMI (TL)

01.01.2026-30.06.2026	346,97
01.07.2025-31.12.2025	292,55
01.01.2025-30.06.2025	253,14
01.07.2024-31.12.2024	226,95
01.01.2024-30.6.2024	190,22
01.07.2023-31.12.2023	127,45
01.01.2023-30.06.2023	108,42
01.07.2022-31.12.2022	83,40
01.01.2022-30.06.2022	58,86
01.07.2021-31.12.2021	44,95
01.01.2021-30.06.2021	41,45
01.07.2020-31.12.2020	38,62
01.01.2020-30.06.2020	36,52

TABLO - 34
**50 ve Daha Fazla İşçi Çalıştırılan İşyerleri İçin
Zorunlu İstihdam Oranları**

	Özel Sektör (%)	Kamu Sektör (%)
Özürü Oramı	3	4
Eski Hükümlü Oramı	-	2
Toplam	3	6

TABLO – 35
USULSÜZLÜK CEZALARINA AİT CETVEL 2026 (TL)

MÜKELLEF GRUPLARI	BİRİNCİ DERECE USULSÜZLÜKLER İÇİN	İKİNCİ DERECE USULSÜZLÜKLER İÇİN
1. Sermaye Şirketleri	35.000	17.000
2. Sermaye Şirketleri Dışında Kalanlar Birinci Sınıf Tüccar ve Serbest Meslek Erbabı	17.000	8.700
3. İkinci Sınıf Tüccarlar	8.700	6.000
4. Yukarıdakiler Dışında Kalıp Beyanname Usulüyle Gelir Vergisine Tabi Olanlar	6.000	4.000
5. Kazancı Basit Usulde Tespit Edilenler	4.000	2.600
6. Gelir Vergisinden Muaf Esnaf	2.600	1.700

TABLO - 36

2026 YILI ÖZEL USULSÜZLÜK CEZALARI

MADDE 353	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	
	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dâhil olmak üzere fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzunun verilmemesi, alınmaması, bu belgelerde gerçek meblağdan farklı meblağlara yer verilmesi, bu belgelerin elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kâğıt olarak düzenlenmesi, bu belgelerin hiç düzenlenmemiş sayılması halinde	%10
	1. Tespit (asgari meblağ)	17.000
	Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	17.000.000
	Kanuna bağlı 2 sayılı cetvel	Asgari
	2. Tespit	35.000
	3. Tespit	53.000
	4. Tespit	70.000
	5. Tespit	87.000
	6. ve Sonraki Tespitler	170.000

	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dâhil olmak üzere perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması, bulundurulmaması, aslı ile örneğinde farklı meblağlara yer verilmesi, gerçeğe aykırı olarak düzenlenmesi, elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekirken kâğıt olarak düzenlenmesi, hiç düzenlenmemiş sayılması	
	1. Tespit	17.000
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	1.700.000
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	17.000.000
	Kanuna bağlı 2 sayılı cetvel	
	2. Tespit	35.000
	3. Tespit	53.000
	4. Tespit	70.000
	5. Tespit	87.000
	6. ve Sonraki Tespitler	170.000
	3- 232 nci maddenin birinci fıkrasının 1 ila 5 numaralı bentlerinde sayılanlar dışında kalan kişilerin fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu, perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi ve giriş ve yolcu taşıma biletlerini almaması	8.700
	- Bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	87.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	3.300
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	110.000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	3.500
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini belirlenen sürede yerine getirmeyen ya da bildirimini eksik veya hatalı yapan matbaa işletmecilerine	11.700
	-Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	2.200.000
	9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorun-	15.000

	luluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	
	10- 127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Hazine ve Maliye Bakanlığının özel işaretli görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	26.000
	11-Tasdik raporu ibraz şartı getirilen mükellef adına	%5
	Alt sınır	400.000
	Ust sınır	4.000.000
MADDE 355	Damga Vergisinde	
	- Her bir kâğıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	70
MÜKERRER MADDE 355	Bilgi vermekten çekinenler ile 107/A, 152/A, 153/A, mükerrer 242,256, 257, mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	- 86, 148, 149, 150, mükerrer 242, 256 ve 257 nci maddelerde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci maddesi ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1 - Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	35.000
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	17.000
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	8.700
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar:	
	1- Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	12.000
	2- İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	6.000
	3- Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	3.000
	- Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (7) numaralı bendi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara her bir bildirim için (üst sınır)	17.000.000
	-Mükerrer 257 nci maddenin birinci fıkrasının (8) ve (10) numaralı bentleri uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlara (üst sınır)	17.000.000

	- Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Mal teslimi veya hizmet ifalarına ilişkin tahsilatların, banka ve benzeri finans kurumları, ödeme kuruluşları veya Posta ve Telgraf Teşkilatı Anonim Şirketi aracılığıyla başkalarının adı ve/veya hesabı kullanılarak yapılması durumunda, bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Kredi kartı, banka kartı, ön ödemeli kart, karekod, elektronik cüzdan ve benzeri ödeme araçları kullanılmak suretiyle gerçekleştirilen tahsilatların, kendi mükellefiyeti adına kayıtlı olmayan ödeme sistemleri veya cihazları aracılığıyla yapılması durumunda bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	35.000.000
	- Maddenin onikinci fıkrası uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek özel usulsüzlük cezası	35.000.000

TABLO - 37

Damga Vergisine Tâbi Kâğıtlar-2026

1 Ocak 2026 tarihinden itibaren azami tutar **29.115.961,10 Türk Lirası** olmuştur.

I. Akitlerle ilgili kâğıtlar	Kanunla Getirilen	Uygulanacak Olan
A. Belli parayı ihtiva eden kâğıtlar:		
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kâğıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
6. (Ek: 28/3/2007-5615/15 md.; Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,5)	(Binde 1,89)
7. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Hazinesinin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
9. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
10. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 7/11/2013 tarihli ve 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun kapsamında düzenlenen:		
a) Taksitle satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Ön ödemeli konut satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
c) Devre tatil ve uzun süreli tatil hizmeti sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)

c) Paket tur sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
d) Abonelik sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
e) Mesafeli satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
11. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 7/6/2012 tarihli ve 6326 sayılı Turist Rehberliği Meslek Kanunu kapsamında düzenlenen turist rehberliğine ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
12. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 14/3/2013 tarihli ve 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:		
a) Toptan elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Perakende elektrik satış sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
13. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) 18/4/2001 tarihli ve 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu kapsamında düzenlenen:		
a) Toptan doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
b) Tüketicilere doğal gaz satışına ilişkin sözleşmeler	(Binde 9,48)	(Binde 9,48)
14. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
15. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Resmi şekilde düzenlenen kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat sözleşmeleri kapsamında yapı müteahhitleri ile alt yükleniciler arasında düzenlenen inşaat taahhüt sözleşmeleri ¹⁴⁾	(Binde 9,48)	(Binde 0)
16. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Kat karşılığı veya hasılat paylaşımı inşaat işlerine ilişkin danışmanlık hizmet sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
17. (Ek: 23/2/2017-6824/5 md.) Yapı denetimi hizmet sözleşmeleri	(Binde 9,48)	(Binde 0)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kâğıtlar:		
1. Tahkimnameler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
2. Sulhnameler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri (Belli parayı ihtiva edenler dahil)	(100,00 YTL)	(4.500,10 TL.)
II. Kararlar ve mazbatalar		
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilâm ve kararlarla hakem kararları:		
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(18,00 YTL)	(799,80 TL.)
2. (Değişik: 4/6/2008-5766/10 md.) İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/28 md.) (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu (7491 sayılı Kanun'un 21 inci maddesi ile değişik ibare: Yürürlük: 28/12/2023) ihale kararı ve ihaleye ilişkin olarak ihale makamı ile düzenlenen sözleşmenin hükümden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. (İptal cümle: Anayasa Mahkemesi'nin 13/12/2022 tarihli ve E.: 2022/125, K.: 2022/162 sayılı Kararı ile.))	(Binde 4,5)	(Binde 5,69)
III. Ticarî işlemlerde kullanılan kâğıtlar		
1. Ticarî ve mütedavil senetleri:		
a) Emtia senetleri:		
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(6,50 YTL)	(274,40 TL.)
ab) Rehin senedi (Varant)	(4,00 YTL)	(161,80 TL.)
ac) İyda senedi	(1,00 YTL)	(25,00 TL.)
ad) Taşıma senedi	(0,50 YTL)	(5,70 TL.)
b) Konşimentolar	(4,00 YTL)	(161,80 TL.)
c) Deniz ödünü senedi	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
2. Ticarî belgeler:		
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(6,50 YTL)	(274,40 TL.)

b) Resmî dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:		
ba) Bilançolar	(14,00 YTL)	(616,30 TL.)
bb) Gelir tabloları	(7,00 YTL)	(294,20 TL.)
bc) İşletme hesabı özetleri	(7,00 YTL)	(294,20 TL.)
c) Barnameler	(1,00 YTL)	(25,00 TL.)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(3,00 YTL)	(119,40 TL.)
e) Ordinolar	(0,50 YTL)	(5,70 TL.)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(3,00 YTL)	(119,40 TL.)
IV. Makbuzlar ve diğer kâğıtlar		
1. Makbuzlar:		
a) Resmî daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle kişiler tarafından resmî dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmî daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havaletlerine tediyesini temin eden kâğıtlar	(Binde 7,5)	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (avans olarak ödenenler dahil için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak carî hesaplara nakledildiği veya emir ve havaletlerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kâğıtlar	(Binde 6)	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyeteki senetler	(Binde 6)	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerince resmî daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 6)	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tâbidir):		
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,50 YTL)	(8,30 TL.)
b) Vergi beyannameleri: (Ek hüküm: 15/7/2016-6728/28 md.) ((f) bendi dâhil olmak üzere, beyanname verme süresi içerisinde düzeltme amacıyla verilen beyannameler hariç)		
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(18,00 YTL)	(1.189,50 TL.)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(24,00 YTL)	(1.605,80TL.)
bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(12,00 YTL)	(791,00TL.)
bd) Muhtasar beyannameler	(12,00 YTL)	(791,00 TL.)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(12,00 YTL)	(791,00 TL.)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(24,00 YTL)	(1.605,80 TL.)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(9,00 YTL)	(588,80 TL.)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildirgeleri	(9,00 YTL)	(588,80 TL.)
f) (Ek: 18/2/2009-5838/15 md.; Değişik: 15/7/2016-6728/28 md.) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(37,40 TL.)	(937,70 TL)
3. Tabloda yazılı kâğıtlardan aşı 1,00 Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tâbi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercüme	(0,50 YTL)	(5,70 TL)

TABLO - 38
2026 YILI VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ TARİFESİ

Matrah	Veraset yoluyla intikallerde vergi oranı (yüzde)	İvazsız intikallerde vergi oranı* (yüzde)
İlk 3.000.000 TL için	1	10
Sonra gelen 7.000.000 TL için	3	15
Sonra gelen 15.000.000 TL için	5	20
Sonra gelen 30.000.000 TL için	7	25
Matrahın 55.000.000 TL'yi aşan bölümü için	10	30

2026 YILINDA VERASET VE İNTİKAL VERGİSİNDEN İSTİSNA TUTARLAR
Evlatlıklar dahil, fîru ve eşten her birine isabet eden miras hisselerinden **2.907.136 TL'si**, fîru bulunmaması halinde eşe isabet eden miras hissesinin **5.817.845 TL'si**, İvazsız (yani hibe, hediye, yarışma ve çekilişler ile 5602 sayılı Kanun'da tanımlanan şans oyunlarından kazanılan ikramiyeler vs. yoluyla) intikallerde **66.935 TL'si**, veraset ve intikal vergisinden istisnadır.
(* Bir şahsa ana, baba, eş ve çocuklarından (evlatlıktan evlat edinenlere yapılan ivazsız intikaller hariç) ivazsız mal intikali halinde vergi, ivazsız intikallere ilişkin tarifede yer alan oranların yarısı uygulanarak hesaplanır.

TABLO - 39

ENFLASYON ORANLARI (%) (TÜİK Verilerine Göre)

Üretici Fiyatları Endeksi (ÜFE)		Tüketici Fiyatları Endeksi (TÜFE)	
2025 Yıllık	27,67	2025 Yıllık	30,89
2024 Yıllık	28,52	2024 Yıllık	44,38
2023 Yıllık	44,22	2023 Yıllık	64,77
2022 Yıllık	97,72	2022 Yıllık	64,27
2021 Yıllık	79,89	2021 Yıllık	36,08
2020 Yıllık	25,15	2020 Yıllık	14,60
2019 Yıllık	7,36	2019 Yıllık	11,84
2018 Yıllık	33,64	2018 Yıllık	20,30
2017 Yıllık	15,47	2017 Yıllık	11,92
2016 Yıllık	9,94	2016 Yıllık	8,53
2015 Yıllık	5,71	2015 Yıllık	8,81
2014 Yıllık	6,36	2014 Yıllık	8,17
2013 Yıllık	6,97	2013 Yıllık	7,40
2012 Yıllık	2,45	2012 Yıllık	6,16
2011 Yıllık	13,33	2011 Yıllık	10,45
2010 Yıllık	8,87	2010 Yıllık	6,40
2009 Yıllık	5,93	2009 Yıllık	6,53
2008 Yıllık	8,11	2008 Yıllık	10,06
2007 Yıllık	5,94	2007 Yıllık	8,39
2006 Yıllık	11,58	2006 Yıllık	9,65
2005 Yıllık	2,66	2005 Yıllık	7,72

TABLO - 40
KANUNİ FAİZ ORANLARI

Yürürlük tarihleri	Faiz oranları
01.06.2024'den itibaren	% 24
01.01.2006-31.5.2024	% 9

TABLO - 41
TİCARİ TEMERRÜT FAİZİ ORANLARI

Yürürlük tarihleri	Faiz oranları
01.01.2025'den itibaren	% 49,25
01.07.2024 - 31.12.2024	% 51,75
01.01.2024 - 30.06.2024	% 44,25
01.07.2023 - 31.12.2023	% 16,75
01.01.2023 - 30.06.2023	% 10,75
01.01.2022-31.12.2022	% 15,75
01.01.2022-31.12.2022	% 15,75
01.01.2021-31.12.2021	% 16,75
01.01.2020-31.12.2020	% 13,75
01.07.2018-31.12.2019	% 19,50
01.01.2017-30.06.2018	% 9,75
01.01.2015-31.12.2016	% 10,50
01.01.2014-31.12.2014	% 11, 75
01.01.2013-31.12.2013	% 13, 75
01.01.2012-31.12.2012	% 17, 75
01.01.2011-31.12.2011	% 15
01.01.2010-31.12.2010	% 16

TABLO - 42
VERGİ KODLARI

VERGİ KODU	VERGİ ADI
0001	YILLIK GELİR VERGİSİ
0002	ZİRAİ KAZANÇ GELİR VERGİSİ
0003	GELİR VERGİSİ S. (MUHTASAR)
0004	GELİR GÖTÜRÜ TİCARİ KAZANÇ
0005	GELİR GÖTÜRÜ SERBEST MESLEK KAZANCI
0006	GELİR GÖTÜRÜ ÜCRET
0007	DAĞITILMAYAN KAR STOPAJI
0010	KURUMLAR VERGİSİ
0011	KURUMLAR VERGİSİ STOPAJI (KVKM24)
0012	GELİR VERGİSİ (GMSİ)
0014	BASİT USULDE TİCARİ KAZANÇ
0015	GERÇEK USULDE KATMA DEĞER VERGİSİ

0017	GÖTÜRÜ USULDE KATMA DEĞER VERGİSİ
0021	BANKA MUAMELELERİ VERGİSİ
0022	SİGORTA MUAMELELERİ VERGİSİ
0027	GELİR VERGİSİ GEÇİCİ VERGİ
0032	GELİR GEÇİCİ VERGİ
0033	KURUM GEÇİCİ VERGİ
0040	DAMGA VERGİSİ (BEYANNAMELİ DAMGA VERGİSİ MÜKELLEFİ)
0046	AKARYAKIT TÜKETİM VERGİSİ
0048	GELİR V. M.TALİH OYUNLARI ASGARİ VERGİ
0049	HER TÜRLÜ İSPİRTOLAR VE FÜZEL YAĞINDAN ALINAN EK VERGİ
0050	KURUMLAR V. M.TALİH OYUNLARI ASGARİ VERGİ
0051	DİĞER ÜCRETLER
0053	KURUMLAR VERGİSİ KURUM GEÇİCİ VERGİ
0056	OYUN KAĞITLARINDAN ALINAN EK VERGİ
0057	RÖNTGEN FİMLERİNDEN ALINAN EK VERGİ
0060	MÜLGA MADEN FONU
0061	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ
0062	MÜLGA KOOPERATİFÇİLİK TANITMA VE EĞİTİM FONU
0071	PETROL VE DOĞALGAZ ÜRÜNLERİNE İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0073	KOLALI GAZOZ, ALKOLLÜ İÇECEKLER VE TÛTÛN MAMÛLLERİNE İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0074	DAYANIKLI TÜKETİM VE DİĞER MALLARA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ
0091	TÛTÛN MAMÛLLERİNE İLİŞKİN EK VERGİ
0092	HER TÜRLÜ ALKOLLÜ İÇKİLERE İLİŞKİN EK VERGİ
0093	SAİR ŞARAP VE BİRALARA İLİŞKİN EK VERGİ
0094	HER TÜRLÜ ALKOLSÛZ İÇECEKLERDEN ALINAN EK VERGİ
1013	EĞİTİM, GENÇLİK, SPOR VE SAĞLIK HİZMETLERİ VERGİSİ
1018	MAHSUPLARDAN KESİLEN DAMGA VERGİSİ
1020	FON PAYI
1030	PİŞMANLIK ZAMMI
1042	E.KATKI PAYI
1043	ÖZEL İŞLEM VERGİSİ
1047	DAMGA VERGİSİ
1067	VERGİ YARGI HARÇLARI
1084	GEÇİKME FAİZİ
1086	GEÇİKME ZAMMI
1087	ERKEN ÖDEME İNDİRİMİ
1089	ALINAN DİĞER FAİZLER
1095	SAVUNMA SANAYİ DESTEKLEME FONU
1096	KONUT FONU

3024	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME PRİMİ CEZAİ FAİZİ
3061	CEZAİ FAİZ (KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİLERİ)
3073	USULSÜZLÜK CEZASI
3074	ÖZEL USULSÜZLÜK CEZASI
3076	KUSUR CEZASI
3077	AĞIR KUSUR CEZASI
3078	KAÇAKÇILIK CEZASI
3080	VERGİ ZİYAI CEZASI
3099	VUK 112/4 MADDESİ GEREĞİNCE ÖDENEN FAİZ
4001	EK GELİR VERGİSİ
4003	EK ÜCRET GELİR VERGİSİ
4004	EK GÖTÜRÜ TİCARİ KAZANÇ VERGİSİ
4005	EK GÖTÜRÜ SERBEST MESLEK KAZANCI VERGİSİ
4006	FAİZ VERGİSİ
4007	EK EMLAK VERGİSİ
4008	GELİR DAHİLİ TEVKİFAT
4010	EK KURUMLAR VERGİSİ
4012	KURUM DAHİLİ TEVKİFAT
4014	MÜNFERİT GELİR EKONOMİK DENGİ V.
4016	ÜCRETLERDEN ALINACAK E.D.V.
4021	4705 SAYILI KANUNA GÖRE TAHSİL EDİLEN ÖZEL İŞLEM VERGİSİ
4034	MOTORLU TAŞITLAR EK VERGİSİ
4040	MÜLGA TRAFİK HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME FONU REKLAM GELİRLERİ
4041	GELİR VE KURUM EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4043	GÖTÜRÜ EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4044	GELİR VE KURUM STOPAJ EKONOMİK DENGİ VERGİSİ
4046	AKARYAKIT FİYAT İSTIKRAR PAYI
4047	TEK BAŞINA ALINABİLEN DAMGA VERGİSİ
4050	TEKEL SAFİ HASILAT
4060	TECİLLİ ALACAKLARDAN TAHSİLAT
4061	İTHALATTA KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME FONU KESİNTİSİ
4063	NOTER HARÇLARI
4072	MOTORLU TAŞIT ARAÇLARINA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ (TESCİLE TABİ OLMAYANLAR)
4073	ERTELENEN GELİR STOPAJ (4325 4.MADDE/4369 GEÇİCİ 5.MADDE)
4074	ERTELENEN GELİR STOPAJ (4747 SAYILI KANUNUNUN 2.MADDESİ)
4077	MÜNFERİT KURUM E. D. V.
4078	NET AKTİF VERGİSİ
4079	KIYMETLİ MADEN VE ZİYNET EŞYASINDAN ALINAN VERGİ

4080	ÖZEL İLETİŞİM VERGİSİ
9001	EMANETEN YAPILAN TAHSİLAT
9002	NÜFUS PARA CEZASI
9003	SEÇİM PARA CEZASI
9004	ASKERLİK PARA CEZASI
9005	MAHKEME PARA CEZASI
9006	1475 SAYILI İÇ KANUNUNA BAĞLI PARA CEZASI
9007	3516 SAYILI KANUNA GÖRE ÖLÇÜ AYAR PARA CEZASI
9008	TRAFİK ZABITASI TESPİTİNE DAYALI ÖZEL USULSÜZLÜK CEZASI
9009	TURİZM PARA CEZASI
9010	TÜKETİCİYİ KORUMA KANUNUNA GÖRE KESİLEN PARA CEZASI
9011	ÇEVRE KİRLİLİĞİ PARA CEZASI
9012	ESNAF S.HARÇ
9013	GÜMRÜK VERGİSİ
9014	YURT DIŞI ÇIKIŞ HARCİ
9016	BİLİRKİŞİ ÜCRETİ
9017	TÜRK ULUSLARARASI GEMİ SİCİL KAYIT HARCİ
9018	YILLIK TONAJ HARCİ
9022	KUR FARKI HESABI
9023	YÜKSEK ÖĞRENİM KREDİ BORCU HESABI
9024	KAYNAK KULLANIMI DESTEKLEME PRİMİ HESABI
9025	İHRACATTA VERGİ İADESİ HESABI
9026	GELİŞTİRME VE DESTEKLEME FONU HESABI
9028	DESTEKLEME VE FİYAT İSTİKRAR FONU HESABI
9029	DİPLOMA HARCİ
9030	EK MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ
9031	VERASET VE İNTİKAL VERGİSİ
9032	EK TAŞIT ALIM VERGİSİ
9034	MOTORLU TAŞITLAR VERGİSİ
9035	TAŞIT ALIM VERGİSİ
9036	YİYECEK BEDELLERİ
9037	TEMİNAT O. YAPILAN THS.
9038	İADELERDEN ALACAKLILAR
9039	HESAP KART VE DEFTERLERİNE İŞLENMEYEN TAHSİLATLAR
9040	MERA FONU
9041	MERA FONU PARA CEZASI
9042	MÜLGA TRAFİK HİZMETLERİNİ GELİŞTİRME FONU TİCARİ PLAKA GELİRLERİ
9045	TAHSİLATI HIZLANDIRMA TEBLİĞİNE GÖRE VERİLEN TAHAKKUK
9051	DIŞ SEYAHAT HARCAMALARI VERGİSİ

9052	TAŞINMAZ MALLAR SATIŞ GELİRLERİ
9054	DİĞER TAŞINMAZ MALLAR İDARE GELİRLERİ
9055	TAŞINIR MALLAR SATIŞ GELİRLERİ
9058	PETROLDEN DEVLET HAKKI
9059	TİCARET SİCİL HARCİ
9060	MADENLERDEN DEVLET HAKKI
9061	OYUN KAĞIDI GELİRLERİ
9062	TAPU VE KADASTRO HARÇLARI
9064	PASAPORT VE KONSOLOSLUK HARÇLARI
9065	TRAFİK HARÇLARI
9066	YARGI HARÇLARI
9068	GEMİ VE LİMAN HARÇLARI
9069	DİĞER HARÇLAR
9070	DEĞERLİ KAĞITLAR GELİRLERİ
9071	TAVİZLERDEN GERİ ALINANLAR
9072	İKRAZLARDAN GERİ ALINANLAR
9073	YEM ANALİZ ÜCRETİ
9074	ŞEKER FİYAT FARKI
9075	AKARYAKIT FİYAT FARKI
9076	BAŞKA VERGİ DAİRESİ MÜKELLEFİ
9077	MOTORLU TAŞIT ARAÇLARINA İLİŞKİN ÖZEL TÜKETİM VERGİSİ (TESCİLE TABİ OLANLAR)
9080	DİĞER PARA CEZALARI
9081	ZİMMETLERE GEÇİRİLEN PARA VE DEĞERLERDEN BORÇLULAR
9082	FAZLA VE YERSİZ YAPILAN ÖDEMELERDEN BORÇLULAR
9083	SOSYAL DAYANIŞMA VE YARDIMLAŞMAYI TEŞVİK FONU
9085	TRAFİK CEZALARI
9086	ELEKTİRİK ENERJİ FONU
9087	TAKİP GİDERLERİ KARŞILIĞI ALINAN
9088	ÇIRAKLIK FONU
9089	2000/2 SAYILI BKK GEREĞİNCE YATIRIMLARI TEŞVİK FONUNA AKTIRILACAK TUTARLAR
9090	ÇEŞİTLİ GELİRLER
9091	PETROLDEN DEVLET HİSSESİ
9092	YÜKSEK ÖĞRENİM HARÇ KREDİSİ
9093	RESMİ ARABULUCULUK ÜCRETİ
9094	EM.SAN. 17 MAD. GELİRLERİN THK EDİLMEMESİ CEZASI
9096	4369/15 SUÇA İŞTİRAK EDEN KİŞİLER
9097	HAKSIZ ALINAN VERGİ İADESİ
9098	HAKSIZ ALINAN VERGİ İADESİ CEZASI
9099	KALDIRILAN VERGİ ARTIKLARI

**YÜKSEK MAHKEME
KARARLARI
ARAMA DİZİNİ
*INDEX OF HIGH COURTS'
DECISIONS***

* Kanun Maddelerine Göre Arama Dizini
Index of Related Law Code Articles

KANUN MADDELERİNE GÖRE ARAMA DİZİNİ
INDEX OF RELATED LAW CODE ARTICLES

Gelir Vergisi Kanunu (193)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
32	121
94	101

**Hukuk Muhakemeleri Kanunu
(6100)**

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
21	112
341	129
346	131
352	129, 131
353	121, 125, 129

İcra ve İflas Kanunu (2004)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
257	125
258	125

Türk Ticaret Kanunu (6102)

<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
4	97, 112
5	112

Vergi Usul Kanunu (213)

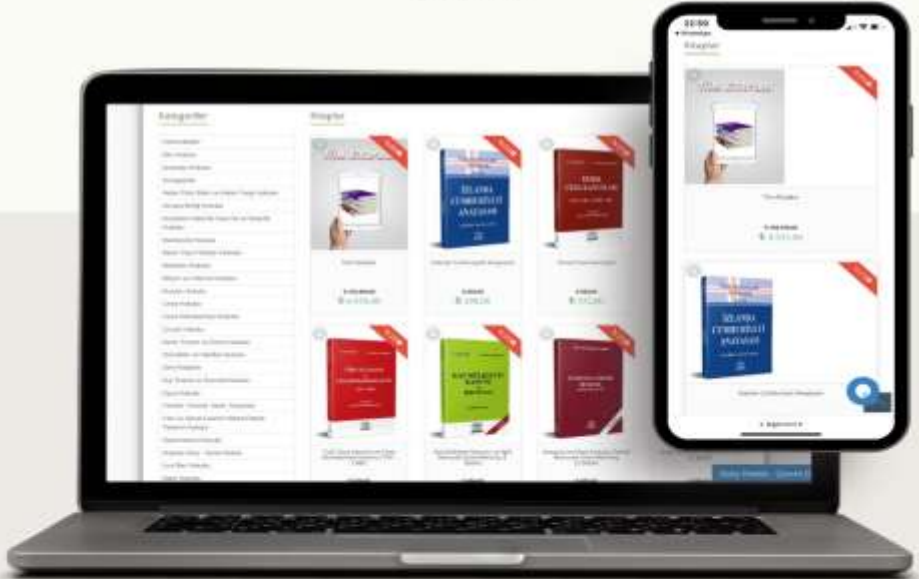
<u>Madde</u>	<u>Sayfa</u>
176	97
177	97, 110, 112, 117
178	110
200	131
201	131
341	131
362	131
369	131
Mük298	127, 131

ONLINE TÜM KİTAPLAR

Legal Yayıncılık tarafından
online olarak yayınlanmış tüm
kitaplara erişim hakkına sahip
olun.

Akademik
Tezinizin
Görünürlüğünü
Artırın,
Tanınırlığınızı
Yükseltin!

Gönderim Adresi

akademi@legal.com.tr

